

Podnebno ogledalo 2024

Izvajanje ukrepov iz NEPN po sektorjih

Končno poročilo

Poročilo *Izvajanje ukrepov iz NEPN po sektorjih* je drugi zvezek *Podnebnega ogledala 2024*, pripravljenega v okviru priprave strokovnih podlag za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja podnebnih ciljev in ciljev varstva zraka. Projekt izvaja Institut »Jožef Stefan«, Center za energetska učinkovitost (IJS-CEU), s podizvajalci: Kmetijski inštitut Slovenije (KIS), PNZ svetovanje projektiranje, d. o. o., in Gozdarski inštitut Slovenije (GIS).

PROJEKTNA NALOGA:

Strokovne podlage za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja podnebnih ciljev in ciljev varstva zraka

ŠT- POGODBE:

C2570-24-311143

NAROČNIK:

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo

KOORDINATOR NAROČNIKA:

Lina Deu

KOORDINATOR IZVAJALCA:

Matjaž Česen

ŠT. POROČILA

IJS-DP-15124

DATUM:

30. junij 2025

AVTORJI:

mag. Barbara Petelin Visočnik

Marko Đorić, *univ. dipl. inž. el.*

Matjaž Česen, *univ. dipl. meteorol.*

mag. Jure Čižman

Katarina Trstenjak, *univ. dipl. geog., MSc*

dr. Matevž Pušnik

Ana Marija Spindler, *mag.*

mag. Tomaž Fatur, *vsi IJS*

mag. Gregor Pretnar, *univ. dipl. inž. grad.*

Lea Rikato Ružič, *MSc Transport Planning (oba PNZ)*

dr. Jože Verbič, *KIS*

dr. Boštjan Mali, *GIS*

Vsebina

POVZETEK	5
UVOD	10
1 PROMET	11
1.1 PREGLED STANJA NA PODROČJU IZPUSTOV TGP	11
1.2 GLAVNE UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA ZA IZVAJANJE UKREPOV	11
1.3 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	14
2 STAVBE	43
2.1 PREGLED STANJA NA PODROČJU IZPUSTOV TGP	43
2.2 GLAVNE UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA ZA IZVAJANJE UKREPOV	45
2.3 SPREMLJANJE IZVAJANJA UKREPOV.....	47
3 KMETIJSTVO.....	69
3.1 PREGLED STANJA NA PODROČJU IZPUSTOV TGP	69
3.2 KRATEK POVZETEK IZVAJANJA AKTIVNOSTI ZA ZMANJŠEVANJE IZPUSTOV TGP	70
4 OSTALI SEKTORJI	72
4.1 INDUSTRIJA NEETS – RABA GORIV IN PROCESNI IZPUSTI.....	72
4.2 ENERGETIKA NEETS.....	83
4.3 ODPADKI	90
4.4 RABA ZEMLJIŠČ, SPREMEMBE RABE ZEMLJIŠČ IN GOZDARSTVO (LULUCF).....	95
5 VEČSEKTORSKI UKREPI.....	103
5.1 ZELENA PREOBRAZBA GOSPODARSTVA	103
5.2 USPOSABLJANJE, IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN PROMOCIJA	116
5.3 OSTALI VEČSEKTORSKI UKREPI	124
6 OZNAKE, SLIKE IN TABELE.....	133
6.1 SEZNAM OZNAK IN KRATIC	133
6.2 SEZNAM SLIK	135
6.3 SEZNAM TABEL	136
PRILOGA: KAZALNIKI 2024.....	- 1 -
1 ZMANJŠANJE IZPUSTOV TGP PO SEKTORJIH.....	- 1 -
1.1 [PO12_STAVBE] RABA KONČNE ENERGIJE, IZPUSTI TGP IN DELEŽ OVE V STAVBAH	- 1 -
1.2 [PO31_LULUCF] NETO IZPUSTI TGP V SEKTORJU LULUCF	- 11 -
1.3 [PO38_INDUSTRIJA] IZPUSTI TGP V INDUSTRIJI	- 15 -

Povzetek

Slovenija si je do leta 2050 zastavila jasen cilj, da doseže neto ničelne izpuste oziroma podnebno nevtralnost. K doseganju tega cilja v obdobju do leta 2030 bo pomembno prispevalo izvajanje instrumentov iz *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN)*, ki je bil sprejet leta 2020 (NEPN 2020), in njegove posodobitve iz leta 2024 (NEPN 2024). V Podnebnem ogledalu 2024 so predstavljene glavne ugotovitve izvajanja izbranih instrumentov iz NEPN 2020 v okviru prvih dveh razsežnosti energetske unije: razogljičenja (izpusti toplogrednih plinov (TGP) in raba obnovljivih virov energije (OVE)) in energetske učinkovitosti, v letih 2022 in 2023. V nadaljevanju so za posamezne sektorje (promet, stavbe, kmetijstvo, industrija neETS, energetika neETS, odpadki, raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo ter večsektorski ukrepi) zgoščeno predstavljeni kratka informacija o izpustih TGP, glavni poudarki izvajanja izbranih instrumentov in povzetek predlaganih priporočil za njihovo izboljšanje. Podrobnejše obrazložitve so na voljo v okviru posameznih poglavij.

Pred pregledom izvajanja izbranih instrumentov po sektorjih zaradi pomembnosti izpostavljam še **splošno priporočilo** povzeto iz *Zvezka 1: Ocena doseganja ciljev*, ki se nanaša na splošno ugotovitev **glede izvajanja instrumentov iz NEPN 2020** (*Priporočilo 02/2024*). Obenem dodajamo še **posebno priporočilo glede spremljanja izvajanja ukrepov iz NEPN 2020** (*Priporočilo 02/2024*), ki je sicer na kratko že vključeno tudi v priporočilu glede podnebnega upravljanja (*Priporočilo 01/2024 iz Zvezka 1: Ocena doseganja ciljev*).

PRIPOROČILO PODNEBNO OGLEDALO 02/2024

Podobno kot v Podnebnem ogledalu 2022 tudi tokrat ugotavljamo, da izvajanje že »utečenih« instrumentov poteka večinoma dobro, medtem ko **izvajanje instrumentov iz NEPN 2020, ki so bili nadgrajeni v novem obsegu, in uveljavljanje novih instrumentov še vedno potekata (pre)počasi**. Za uspešen zeleni prehod v podnebno nevtralnost in izpolnjevanje ciljev v letu 2030 je treba **čim prej zagotoviti pospešeno izvajanje že načrtovanih instrumentov za zmanjševanje izpustov TGP in rabe energije ter povečevanje rabe OVE v polnem obsegu**, skladno z NEPN 2020 in drugimi relevantnimi dokumenti.

PRIPOROČILO PODNEBNO OGLEDALO 04/2024

Za učinkovito podnebno upravljanje je nujna **ustrezna nadgradnja spremljanja izvajanja ukrepov iz NEPN 2020**, ki jo je treba vgraditi v sistem upravljanja. **Spremljanje izvajanja ukrepov z namenom njihovega nadaljnega usmerjanja ter priprava ustreznih vsebin za različna poročanja morata biti sestavni del nalog nosilcev izvajanja ukrepov**. Ti morajo biti seznanjeni s tem, katere podatke in informacije je potrebno v ta namen zagotoviti. Sistem naj se neprestano razvija v smeri zagotavljanja popolnejših in kakovostnejših podatkov.

Promet (poglavje 1)

Izpusti. Sektor promet še naprej predstavlja daleč največji vir, v letu 2023 kar 52,5 %, izpustov neETS. Zaradi velikega deleža in omejenega vpliva na dogajanje v tem sektorju, **promet še naprej ostaja najbolj kritičen sektor z vidika doseganja srednjeročnih ciljev v letu 2030.**

Izvajanje instrumentov. Leta 2023 je bil sprejet *Zakon o celostnem prometnem načrtovanju*. Na področju **trajnostne mobilnosti** je bil opazen napredek na področju parkirne politike, spodbud za uvedbo novih storitev javnega prevoza, spodbud za delo od doma, oblikovanja trajnostnih mobilnostnih načrtov itd., ni pa bilo bistvenih premikov glede aktivnosti, kot so nov koncept financiranja trajnostne prometne infrastrukture, strategija razvoja javnega potniškega prometa, spodbujanje sopotništva itd. Prišlo je do pomembnih **napredkov na področju integriranega javnega potniškega prometa** (nov zakon in nov upravljavec, nove enotne vozovnice itd.), **prenove voznega parka ter urejanja železniških postaj in postajališč**. Prevoz na klic na državni ravni je še v razvoju. Na področju **železniške infrastrukture** se nadaljuje izvajanje ukrepov nadgradnje železniških prog, zlasti na TEN-T omrežju, medtem ko so nadgradnje ostalih glavnih in regionalnih prog v najboljšem primeru še vedno v fazi državnega prostorskega načrtovanja. Uvedba taktnega voznega reda še ni bila izvedena. Nadaljuje se **izgradnja državnega kolesarskega omrežja** ter izvajanje promocijskih aktivnosti za spodbujanje kolesarjenja.

Priporočila. Čim prej je treba pristopiti k **izdelavi državne celostne prometne strategije**. Priporočila se **redno delovanje medresorske delovne skupine za trajnostno mobilnost**. Pripraviti je treba **državno strategijo javnega potniškega prometa** in čim prej zagotoviti **popolno integracijo JPP s povezavo sistema medkrajevnega in mestnega prometa za vse potnike**. Čimprej naj se pristopi tudi k **sprejemu državne strategije razvoja kolesarjenja ter k njenemu izvajanju**, za kar bo treba krepiti tudi človeške in finančne vire.

Stavbe (poglavje 2)

Izpusti. Raba goriv v **široki rabi** je v letu 2023 k izpustom neETS prispevala 12,4 %, samo stavbe, kjer večina izpustov nastaja pri rabi goriv za ogrevanje stavb, pa 10 %.

Izvajanje instrumentov. Leta 2023 je **Eko sklad za ukrepe učinkovite rabe energije (URE) in rabe OVE v gospodinjstvih izplačal največ nepovratnih spodbud do zdaj**, 54,2 milijona evrov. V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* sta bila **razvita dva finančna instrumenta za energetske prenovi večstanovanjskih stavb**, ki ju bo Eko sklad v praksi preskusil s pilotnimi projekti leta 2025. Na voljo so nepovratne finančne spodbude za zmanjševanje energetske revščine. V okviru poziva ZER iz leta 2023 je bil **vzpostavljen tudi seznam koordinatorjev, ki so na voljo potencialnim vlagateljem pri pripravi prijave**. **Sofinanciranje energetske prenove javnih stavb** v okviru OP EKP 2014–2020 se je končalo leta 2023. **Prenova je najbolje potekala v občinah, najslabše pa v ožjem javnem sektorju, kjer je bilo izvedenih samo 6 projektov**. To je tudi prispevalo k slabim rezultatom v okviru obveznosti prenove 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade. Poteka izvedba projektov energetske prenove javnih stavb v okviru **programa React-EU in Načrta za okrevanje in odpornost (NOO)**. Objavljeni so bili tudi prvi razpisi za energetske prenovi javnih stavb v okviru **OP EKP za programsko obdobje 2021–2027**.

Priporočila. Potrebni so predvsem okrepitev **energetske prenove javnih stavb in večstanovanjskih stavb**, zagotovitev **sredstev za izvedbo projektov širše in trajnostne prenove javnih in večstanovanjskih stavb** ter **priprava programa energetske učinkovitosti za javni sektor in njegovo izvajanje**.

Kmetijstvo (poglavje 3)

Izpusti. Izpusti TGP v **kmetijstvu** so leta 2023 predstavljali 16 % skupnih izpustov neETS. Največ toplogrednega učinka prispevata metan (71,6 %) in didušikov oksid (25,9 %).

Izvajanje instrumentov. Slovenija je s *Strateškim načrtom SKP 2023–2027* prvič v zgodovini načrtovanja kmetijsko–okoljske politike **ukrepe za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje podnebnim spremembam programirala v okviru specifičnega cilja (SC4)**. Strateški načrt je na področju blaženja podnebnih sprememb precej ambiciozen in **vkjučuje večino ukrepov, ki jih najdemo v strateških načrtih drugih evropskih držav**. Ob ukrepih za zmanjševanje izpustov didušikovega oksida, ki so se izvajali že v preteklosti, so bili z novim programskim obdobjem **prvič v večjem obsegu načrtovani tudi ukrepi za zmanjšanje izpustov metana**. Stanje na področju zmanjševanja izpustov TGP v kmetijstvu se podrobneje spremlja s *Podnebnim poročilom o stanju v kmetijstvu*.

Priporočila. Zagotoviti je treba **nadaljnje izvajanje rejskih programov in krepitev sistema znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS) na področju podnebnih sprememb**.

Ostali sektorji (poglavje 4)

Leta 2023 so izpusti iz **industrije neETS (poglavje 4.1)** znašali 11,1 % vseh izpustov neETS. V obdobju 2022–2023 so bili **narejeni pomembni koraki k trajnostni, krožni in nizkoogljični transformaciji**. Sredstva za izvajanje ukrepov so bila podjetjem na voljo v okviru programov Eko sklada, vzporedno so bili na državni ravni izvedeni ključni javni razpisi za podporo podjetjem, raziskavam, inovacijam in investicijam z visoko dodano vrednostjo.

Energetika neETS (poglavje 4.2) je leta 2023 predstavljala 4,4 % vseh izpustov neETS. Skladno z ZURE je bilo tega leta **energetsko učinkovitih 62 % vseh sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja (SDOH)**. Delež se skozi leta ne spreminja bistveno. Na razpolago so bila nepovratna sredstva za sofinanciranje naložb v nove sisteme daljinskega ogrevanja (DO) na lesno biomaso in sončno energijo ter v širitev sistemov DO OVE. **Razpoložljiva finančna sredstva v zadnjih letih presegajo povpraševanje** oziroma ostaja obseg prijavljenih projektov premajhen. **Priporočila.** **Pospešiti** je treba **razvoj SDOH**, oblikovati zakonodajne podlage, ki bodo zagotavljale **reguliran donos na vložena sredstva** pri izvajanju storitev oskrbe s toploto iz SDOH, in z ustreznim usmerjanjem prednostne rabe energentov za oskrbo s toploto in hladom na lokalni ravni omogočiti **enakovredne razvojne možnosti za SDOH**.

K zmanjšanju izpustov za 54 % v obdobju 2005–2023 je na področju **ravnanja z odpadki (poglavje 4.3)** največ prispevalo **zmanjšanje količine odloženih biorazgradljivih odpadkov** zaradi ločenega zbiranja odpadkov in predvsem mehanske biološke obdelave mešanih komunalnih odpadkov pred odlaganjem. Za doseganje cilja leta 2030 bo treba

zagotoviti **dosledno izvajanje ukrepov zlasti na področju odpadnih voda**. Ravnanje z odpadki je leta 2023 predstavljalo 3,7-odstotni delež v izpustih neETS.

Sektor **raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF)** (poglavje 4.4) je leta 2023 predstavljal neto ponor TGP, s čimer je bil dosežen cilj, da izpusti ne bodo presegli ponorov. Glede na leto prej so bili neto ponori večji za 1,7 %, glede na leto 2005 pa manjši za 41 %. **Sprejeti so bili gozdnogospodarski načrti gozdnogospodarskih območij** za obdobje 2021–2030, ki so pomembni za usmerjanje razvoja gozdov do leta 2030. **Nacionalna gozdna inventura zaenkrat še ni bila vključena v gozdarsko zakonodajo**. [Priporočila](#). Nadaljevati je treba z vzpostavitvijo **systema za zbiranje nacionalnih podatkov o zalogah ogljika**. Na področju državnih spodbud za lastnike gozdov je treba v skladu z zmožnostmi **postopoma povečati integralna sredstva za vlaganja v gozdove**.

Večsektorski ukrepi (poglavje 5)

Na področju **zeleno preobrazbe gospodarstva** (poglavje 5.1) so se leta 2023 **spodbude za fosilna goriva bistveno povečale**. K temu je v veliki meri prispevalo izvajanje ukrepov za omilitev energetske druginje za gospodinjstva in gospodarstvo zaradi energetske krize. Na področju zelenega javnega naročanja (ZeJN) se **število in vrednost zelenih javnih naročil vsako leto povečuje**. Potrebno je nadaljnje izobraževanje in krepitev zmogljivosti javnih naročnikov za dosledno upoštevanje določil Uredbe o ZeJN. **Sredstva**, pridobljena v okviru NOO, **se samo v manjši meri namenjajo za zeleno preobrazbo gospodarstva**. Se pa veliko sredstev iz NOO **usmerja v področja spodbujanja rabe OVE in v ojačitev elektroenergetskega omrežja**. [Priporočila](#). Potrebno je okrepiti prizadevanja za **zmanjšanje in postopno ukinitvev spodbud za fosilna goriva do leta 2030**. **Nujna je koordinacija spodbud za zeleno preobrazbo gospodarstva** in jasne usmeritve, kaj zelena preobrazba gospodarstva pravzaprav pomeni. Smiselno bi bilo pripraviti **platforme, na katerih bi gospodarstvo lahko preverjalo izvedljivost (inovacijskih) predlogov za spodbujanje zelenega prehoda**, s čimer bi povečali ustreznost projektov in bolj učinkovito porabo sredstev za spodbude. Na področju uveljavitve principov krožnega gospodarstva je treba pripraviti **konkretne usmeritve za gospodarstvo in jih podpreti s spodbudami in demonstracijami**.

Na področju **usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije** (poglavje 5.2) lahko v letih 2022 in 2023 izpostavimo **izvajanje projekta LIFE IP CARE4CLIMATE**, katerega namen je tudi s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuditi izvajanje ukrepov iz NEPN 2020. Na področju promocije je leta 2023 ponovno potekal **Evropski teden mobilnosti**, ki se mu je tokrat pridružilo 98 občin. Nadaljevalo se je **izobraževanje EUREM**. [Priporočila](#). Usposabljanja in izobraževanja je treba **skrbno načrtovati**, poskrbeti, **da se vsebine ne prekrivajo**, in zagotoviti **njihovo izvajanje**.

Med **ostalimi večsektorskimi ukrepi** (poglavje 5.3) izpostavljam **shemo podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v sproizvodnji toplote in električne energije (SPTe) z visokim izkoristkom**. Ob koncu leta 2023 je bilo v shemo vključenih 3.560 enot (leto prej 3.718), kar kaže na **počasen upad števila naprav** zaradi izteka dopuščenega obdobja prejemanja podpore, hkrati pa na **počasen prirast novih**

vstopajočih naprav v podporno shemo v zadnjih letih – teh je bilo v obdobju 2016–2023 samo 153. V okviru drugega instrumenta, **obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih**, so bili ciljni prihranki energije v letih 2022 in 2023 doseženi. Leta 2023 so prihranki, doseženi v shemi, dosegli najvišjo vrednost od njene vzpostavitve. [Priporočila](#). Zagotoviti je treba **pravočasno in kakovostno prenovo podporne sheme** za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE. V okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance bi bilo treba obveznosti pri poročanju, zaradi zavez Slovenije tudi na drugih področjih, dopolniti tudi **s poročanjem o prispevku izvedenih ukrepov k doseganju drugih ciljev NEPN 2020 (OVE, TGP in drugo)**.

Uvod

Podnebno ogledalo 2024 je dokument, v katerem so predstavljene glavne ugotovitve spremljanja izvajanja ukrepov za zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov (TGP) v sektorju neETS (to so izpusti iz virov, ki niso vključeni v evropsko shemo za trgovanje z izpusti). Dokument vključuje pregled doseganja ciljev (*Zvezek 1*) in izvajanja izbranih instrumentov za zmanjšanje izpustov TGP po posameznih sektorjih (*Zvezek 2*) iz *Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta iz leta 2020 (NEPN 2020)*¹ v letu 2023. Za celovitejšo sliko približevanja ciljem za leto 2030 stanje v letu 2023 primerjamo tudi z indikativnimi letnimi vrednostmi za to leto iz posodobljenega NEPN, ki je bil sprejet leta 2024 (NEPN 2024)². Metodologija za pripravo Podnebnega ogledala je bila razvita v okviru projekta *LIFE Podnebna pot 2050*³.

Pričujoči dokument je **Zvezek 2: Izvajanje ukrepov iz NEPN po sektorjih**. V njem so povzete **glavne ugotovitve spremljanja izvajanja izbranih instrumentov** iz NEPN 2020 v letu 2023 in njihovo predvideno izvajanje v obdobju 2024–2025 ter **priporočila za izboljšanje izvajanja obstoječih instrumentov po posameznih sektorjih**. Vključeni so sektorji: **promet, stavbe, industrija neETS, energetika neETS, odpadki ter raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF)**. Vključeni so tudi **večsektorski ukrepi** s področij zelene preobrazbe gospodarstva, usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije ter ostali večsektorski ukrepi. Za sektor **kmetijstva** je vključen samo kratek pregled, saj so podrobnosti že zajete v *Podnebnem poročilu o stanju v kmetijstvu za leto 2023*, ki je bilo pripravljeno leta 2024.

1 Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije, Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf).

2 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije, Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

3 LIFE ClimatePath2050 (Slovenian Path Towards the Mid-Century Climate Target), <https://www.podnebnapot2050.si/>.

1 Promet

CILJI ZA LETO 2030

NEPN 2020

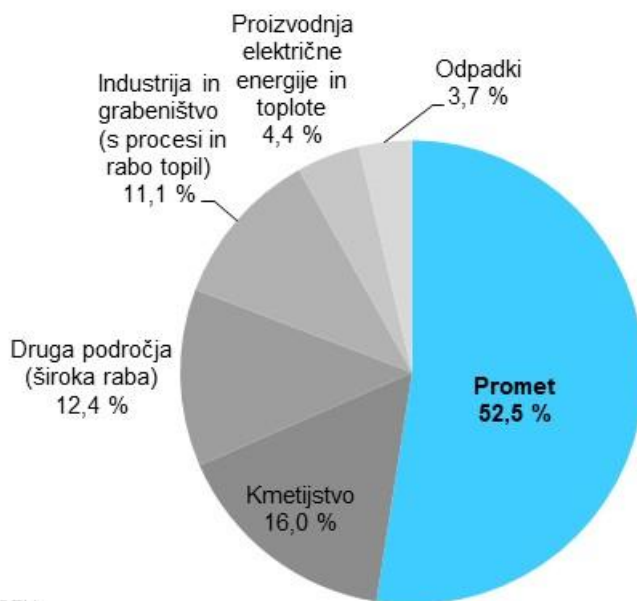
Izpusti toplogrednih plinov v prometu se bodo povečali za največ 12 % glede na leto 2005.

NEPN 2024

Izpusti toplogrednih plinov v prometu se bodo zmanjšali za vsaj 1 % glede na leto 2005.

1.1 Pregled stanja na področju izpustov TGP

Sektor promet predstavlja še naprej daleč največji vir, v letu 2023 kar 52,5 %, izpustov TGP po Uredbi (EU) 2018/842 (Slika 1). Delež sektorja je bil leta 2005 samo 38-odstoten. Večina izpustov je iz cestnega prometa. Promet je edini sektor, v katerem so se izpusti v obdobju 2005–2023 povečali, in sicer za 962 kt CO₂ ekv oz. za 21,9 %. V ostalih sektorjih skupaj so se izpusti v istem obdobju zmanjšali za 2.599 kt CO₂ ekv. V letu 2023 so se izpusti v prometu glede na prejšnje leto zmanjšali za 7,4 %. Nižji izpusti v letu 2023 so predvsem posledica zmanjšanja prometne aktivnosti tovornih vozil.

Vir: IJS-CEU

Slika 1: Prispevek prometa k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)

1.2 Glavne ugotovitve in priporočila za izvajanje ukrepov

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2024* za promet so:

- V okviru instrumenta **celostno prometno načrtovanje na lokalni in regionalni ravni z regionalno ravnjo upravljanja mobilnosti** se je izvedlo precej pomembnih aktivnosti, kot so sprejem *Zakona o celostnem prometnem načrtovanju*, sofinanciranje priprave občinskih celostnih prometnih strategij in povezanih aktivnosti.

Izvajanje je intenzivno predvsem na občinski ravni, medtem ko aktivnosti na regionalni in državni ravni še sledijo v prihodnjih letih.

- V okviru instrumenta **hitrejši razvoj trajnostne mobilnosti** je viden napredek na področju parkirne politike, spodbud za uvedbo novih storitev javnega prevoza, spodbud za delo od doma, oblikovanja trajnostnih mobilnostnih načrtov za organe javnega sektorja in podjetja ter digitalne platforme, ki bo spodbujala vse možnosti javnega potniškega prevoza in oblike sopotništva. Nasprotno pa ni bistvenih premikov glede aktivnosti, kot so nov koncept financiranja trajnostne prometne infrastrukture, strategija razvoja javnega potniškega prometa, spodbujanje sopotništva, posodobitev konceptov in sheme mestnega potniškega prometa, hitri avtobusi na avtocestah in krožne linije na ljubljanskem obroču ter uvedba taks za vstop v mesto.
- Na področju **javnega potniškega prometa** (JPP) je prišlo do pomembnih napredkov na področju integriranega javnega potniškega prometa (nov zakon in nov upravljavec, nove enotne vozovnice itd.). Z vidika podpornih ukrepov (v okviru instrumenta spodbude za ureditev infrastrukture za javni potniški promet) je največ napredka na področju prenove voznega parka (tako v avtobusnem kot tudi železniškem prometu) ter urejanja železniških postaj in postajališč. Prevoz na klic na državni ravni je še v razvoju, medtem ko zaostaja izvajanje večmodalnih vozlišč oziroma prestopnih točk ter uvajanje rumenih pasov za avtobusni promet. Število potnikov v avtobusnem prometu je v letu 2023 glede na leto 2019 upadlo, v železniškem prometu pa se je povečalo.
- Na področju **železniške infrastrukture** se nadaljuje izvajanje ukrepov nadgradnje železniških prog, zlasti na TEN-T omrežju, medtem ko so nadgradnje ostalih glavnih in regionalnih prog v najboljšem primeru še vedno v fazi državnega prostorskega načrtovanja. Uvedba taktnega voznega reda še vedno ni izvedena. Količina in delež tovora, prepeljanega po železnici, sta se med letoma 2019 in 2023 zmanjšala.
- V okviru instrumenta **spodbujanje nemotoriziranih oblik prometa** je največ napredka na področju izgradnje državnega kolesarskega omrežja ter promocijskih aktivnosti, kar se kaže tudi v povečanju deleža kolesarjev v prometu ter v povečanju števila kolesarjev na števnih mestih.

V nadaljevanju so navedena še ključna priporočila za izvajanje ukrepov v prometu.

PRIPOROČILO PROMET 01/2024

[IZVAJALEC](#)
MOPE

Pristopi naj se k **čim prejšnji izdelavi državne celostne prometne strategije**, ki bo glavna podlaga za izvajanje ukrepov. Priporoča se **redno delovanje medresorske delovne skupine za trajnostno mobilnost**, saj bi to lahko pospešilo izvajanje prioritarnih in kompleksnejših ukrepov na pristojnih ministrstvih. Zagotoviti je treba **finančno podporo za izvedbo ukrepov**, predvidenih v NEPN, in sicer tudi tistih, ki so v pristojnostih občin.

PRIPOROČILO PROMET 02/2024

[IZVAJALEC](#)
MOPE, DUJPP

Čimprej je treba pripraviti **državno strategijo javnega potniškega prometa**, kot je to tudi načrtovano v NEPN 2024 in predvideno v *Zakonu o upravljanju javnega potniškega prometa (ZUJPP)*. Priporoča se tudi čim bolj intenzivno izvajanje ZUJPP. Čimprej bo treba zagotoviti **popolno integracijo JPP s povezavo sistema medkrajevnega in mestnega prometa za vse potnike**, izvedena pa mora biti tudi nadaljnja integracija voznih redov različnih vrst prevozov: avtobusnega, železniškega, mestnih in šolskih prevozov. V sklopu integracije je treba zagotoviti zadostno število kompetentnih kadrov za vzpostavitev, vodenje, vzdrževanje in razvoj integriranega javnega potniškega prometa. Ob tem bi bilo v prihodnosti dobro preučiti možnost vključitve izposoje koles in souporabe avtomobilov v sistem enotne vozovnice. Priporoča se tudi čimprejšnja vzpostavitev kontinuiranega zbiranja podatkov o dejansko prepeljanih potnikih s statistično obdelavo. Vzpostaviti bi bilo treba tudi **sistem rednega in objektivnega spremljanja kakovosti** in v ospredje delovanja postaviti skrb za uporabnika.

PRIPOROČILO PROMET 03/2024

[IZVAJALEC](#)
Mzi, MOPE

Čimprej naj se pristopi k **sprejemu državne strategije razvoja kolesarjenja ter k njenemu izvajanju**, za kar bo treba krepiti tudi človeške in finančne vire. Priporoča se zagotovitev virov, ki bodo omogočili kontinuiteto financiranja gradnje in prenove kolesarske infrastrukture, neodvisno od evropskih sredstev. Ponovno bo treba zagotoviti vire za namen **izvajanja podporne infrastrukture**, s katerimi se bo lahko izvedlo ukrepe, kot so varovana in pokrita kolesarska parkirišča na lokacijah delovnih mest, integracija z železniškim prometom, sistemi izposoje koles, opremljenost lokacij delovnih mest s tuši in garderobami itd. Preučiti je treba najbolj smiselne davčne oziroma finančno stimulativne ukrepe v okviru potnih stroškov po vzoru iz tujine. V sklopu izgradnje državnega kolesarskega omrežja je treba znotraj funkcionalnih regij preučiti **možnost izgradnje t. i. zmogljivih (»hitrih«) povezav**, to so visoko kakovostne medkrajevne povezave, primarno namenjene kolesarjenju kot vsakodnevni mobilnosti, ki omogočajo direktno, široko, od prometa in pešcev ločeno kolesarsko pot, ki omogoča relativno visoke povprečne potovalne hitrosti s čim manj ustavljanja. Smiselno je preučiti možnost umeščanja takih povezav tudi v okviru državnega prostorskega načrtovanja v železniških koridorjih, kot je praksa v tujini. Regijski centri mobilnosti v nastajanju naj prevzamejo aktivnejšo vlogo v koordinaciji in načrtovanju povezav med naselji. **Občine in regije naj pripravijo izhodišča za izgradnjo kolesarskih povezav**, vnaprej naj vodijo pogovore v zvezi z odkupom zemljišč ter angažirajo koordinatorje za kolesarstvo na regionalni ravni, da bodo lokalni in

nacionalni akterji med seboj usklajeni. Zagotoviti je treba **pravne podlage, ki bi omogočale razlastitve in presoje prevlade javnega interesa aktivne trajnostne mobilnosti**. Treba je tudi nadaljevati s poenostavitvami postopkov umeščanja kolesarskih povezav v prostor ter s pristopi k spremembi s tem povezane zakonodaje. Na področju zakonodaje se priporoča tudi posodobitev relevantnih pravilnikov in smernic, da bodo zagotovili višjo raven uslug za kolesarje z vidika varnosti in udobja ter zadovoljevanja naraščajočega povpraševanja. Priporočamo izdelavo uporabnikom prijaznih interaktivnih kart državnega kolesarskega omrežja.

1.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov v prometu so zajeti izbrani instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 1).

Tabela 1: Pregled izvajanja instrumentov v prometu iz NEPN 2020

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila	
SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA PROMETA NA SPLOŠNO					
Celostno prometno načrtovanje na lokalni in regionalni ravni z regionalno ravno upravljanja mobilnosti	OP EKP	✓	načrtovanje	MOPE, občine	da
	NEPN	✓			
	ReNPRP30	✓			
	NEPN	✓			
	NOO	✓			
Hitrejši razvoj trajnostne mobilnosti	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude) / predpisi	MOPE, MzI, občine	da
SPODBUJANJE JAVNEGA POTNIŠKEGA PROMETA (JPP)					
Sistem integriranega javnega potniškega prometa (IJPP)	OP EKP	✓	drugo (organizacijski)	MOPE (DUJPP)	da
	NEPN	✓			
	ReNPRP30	✓			
Spodbude za ureditev infrastrukture za javni potniški promet	OP EKP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MOPE, MzI, občine	da
	NEPN	✓			
	ReNPRP30	✓			
SPODBUJANJE TRAJNOSTNEGA TOVORNEGA PROMETA					
Izboljšanje železniške infrastrukture	OP EKP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MzI	da
	NEPN	✓			
	ReNPRP30	✓			
SPODBUDE ZA IZBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI VOZIL, VOŽNJE IN ZASEDENOSTI VOZIL TER RABE GORIV Z NIZKIMI IZPUSTI CO₂					
Finančne spodbude za vozila z nizkimi izpusti	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MOPE, Eko sklad	da

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila	
SPODBUJANJE NEMOTORIZIRANIH OBLIK PROMETA					
Spodbujanje izgradnje kolesarske infrastrukture	OP EKP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	Mzi, MOPE, Eko sklad, Borzen	da
	NEPN	✓			
	ReNPRP30	✓			

1.3.1 Spodbujanje trajnostnega prometa na splošno

CELOSTNO PROMETNO NAČRTOVANJE NA LOKALNI IN REGIONALNI RAVNI Z REGIONALNO RAVNJO UPRAVLJANJA MOBILNOSTI

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.3 Promet / Preglednica 30 Program EKP: prednostna naloga 4, specifični cilj RSO 2.8, ter prednostna naloga 5, specifični cilj RSO 3.2 ReNPRP30 (priloga 3 Trajnostna mobilnost): U.39.1, U.42.1	
UČINEK V SEKTORJU	promet	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP, NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	načrtovanje	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE, občine	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: <u>strateško in ciljno načrtovanje, ozaveščanje in informiranje prebivalstva o trajnostni mobilnosti, optimalno izkoriščanje razpoložljivih virov, povečanje obsega in kakovosti javnega potniškega cestnega in železniškega prometa, dostopnost in kakovost bivanja.</u> ☒	
KRATEK OPIS	Ukrep je namenjen vzpostavitvi trajnostnega načrtovanja prometa v slovenskih občinah s pomočjo izdelanih strateških dokumentov – celostnih prometnih strategij (CPS). Ukrep je financiran tudi v okviru izvajanja OP EKP. Predvideno je tudi financiranje priprave regijskih strategije s poudarkom na izboljšanju organizacije javnega prometa ter vzpostavitev regijskih centrov mobilnosti.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Commission Recommendation (EU) 2023/550 of 8 March 2023 on National Support Programmes for Sustainable Urban Mobility Planning (notified under document C(2023) 1524) Sustainable and Smart Mobility Strategy – Putting European Transport on Track for the Future. COM/2020/789 final
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o celostnem prometnem načrtovanju (ZCPN), Ur. l. RS, št. 130/22 Pravilnik o vsebini, obliki, načinu priprave, odstotku in višini sofinanciranja občinskih celostnih prometnih strategij, načinu spremljanja in merilih za presojo kakovosti, enotnih kazalnikov, metodologiji ter o informacijski podpori in poročanju, Ur. l. RS, št. 76/23 Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 (ReNPRP30), Ur. l. RS, št. 75/16 in 90/21

NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE

S široko podporo do optimalno povezane skupnosti. Nacionalne smernice za vključevanje javnosti v pripravo Občinskih celostnih prometnih strategij (2022)

Potovali bomo udobneje, živel bomo bolje. Nacionalne smernice za pripravo občinske Celostne prometne strategije. Prenovljena izdaja, usklajena z novo zakonodajo (2023)

Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji

Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020

Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA

Leta 2022 je bil sprejet *Zakon o celostnem prometnem načrtovanju (ZCPN)*, ki ureja cilje in načela celostnega prometnega načrtovanja, vrste celostnih prometnih strategij (CPS), njihovo vsebino in postopek priprave, presojo kakovosti ter povezovanje prometnega in prostorskega načrtovanja. Zakon določa tudi pravila o sofinanciranju ukrepov celostnega prometnega načrtovanja in finančnih spodbudah za izvajanje ukrepov na podlagi tega zakona ter pristojnosti na področju celostnega prometnega načrtovanja. Na podlagi ZCPN je bil leta 2023 sprejet *Pravilnik o vsebini, obliki, načinu priprave, odstotku in višini sofinanciranja občinskih celostnih prometnih strategij, načinu spremljanja in merilih za presojo kakovosti, enotnih kazalnikov, metodologiji ter o informacijski podpori in poročanju*.

Leta 2022 so bile sprejete Nacionalne smernice za vključevanje javnosti v pripravo Občinskih celostnih prometnih strategij, leta 2023 pa so bile v skladu s ZCPN objavljene posodobljene nacionalne smernice za pripravo občinske celostne prometne strategije. Objavljeni so bili minimalni standardi za izdelavo občinske celostne prometne strategije za 4 različne velikostne razrede občin ter tudi za regijske celostne prometne strategije. Izvedena so bila izobraževanja za izdelovalce celostnih prometnih strategij ter za presojevalce kakovosti celostnih prometnih strategij.

Na podlagi novega zakona in pravilnika je bil novembra 2023 objavljen Javni razpis za sofinanciranje občinskih celostnih prometnih strategij v okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji, prednostne naloge 5 »Trajnostna (čez)regionalna mobilnost in povezanost«, specifičnega cilja RSO 3.2 »Razvoj in krepitev trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti, odporne proti podnebnim spremembam, vključno z boljšim dostopom do omrežja TEN-T in čezmejno mobilnostjo«. Cilj javnega razpisa je bil vpeljati in spodbujati celostnega prometnega načrtovanja ter usmerjanje lokalnih skupnosti v razvoj trajnostnega prometa s pomočjo instrumentov, kot je OCPS, ki bodo podlaga za dolgoročno in sistematično izvajanje ukrepov za spodbujanje trajnostnih oblik mobilnosti na lokalni ravni. Okvirna višina sredstev evropske kohezijske politike, ki so na razpolago za sofinanciranje operacij po tem javnem razpisu, je znašala 5.144.300,00 evrov, obdobje porabe sredstev pa je bilo predvideno za leti 2024 in 2025. Na razpisu je bilo uspešnih 136 občin oziroma konzorcijev več občin, skupna vrednost sofinanciranja pa je znašala 4.444.200 evrov.

Pripravljena so bila tudi vsebinska izhodišča za sofinanciranje priprave regijskih celostnih prometnih strategij v okviru Dogovora za razvoj regij.

DOSEŽENI UČINKI	<p>Spremljanje učinkov je z novim pravilnikom iz leta 2023 obvezno za OCPS-je, ki jih sofinancira MOPE, in sicer s šestimi obveznimi kazalniki, ki jih bodo občine poročale v obdobju 2025–2032.</p> <p>Izvajanje strategij je nekaterim občinam sicer že prineslo pomembne rezultate pri reševanju težav s prometom.</p>
-----------------	---

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE	<p>V letu 2024 in 2025 bodo občine pripravile in sprejele občinske celostne prometne strategije, ki bodo morale biti pozitivno ocenjene s strani usposobljenih presojevalcev kakovosti. Po tem obdobju bodo občine strategije izvajale, na MOPE bodo morale tudi poročati šest obveznih kazalnikov učinkov oziroma izvedbe.</p> <p>Pričakuje se objava javnega razpisa za sofinanciranje izdelave regijskih celostnih prometnih strategij ter za izdelavo državne celostne prometne strategije. Sprejete bodo Nacionalne smernice za pripravo regionalne celostne prometne strategije. Vzpostavljeni bodo regijski centri mobilnosti, ki bodo nudili regionalno podporo pri celostnem prometnem načrtovanju na regionalni ravni in drugih nalogah v sodelovanju z državo in občinami.</p> <p>Pričakuje se objava Javnega razpisa za sofinanciranje ukrepov trajnostne mobilnosti v obdobju 2024–2028, ki bo izveden v okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji. Predmet javnega razpisa bo dodelitev sredstev občinam za sofinanciranje stroškov izvedbe infrastrukturnih oziroma organizacijskih ukrepov trajnostne mobilnosti, načrtovanih v občinskih celostnih prometnih strategijah.</p> <p>V skladu z NEPN 2024 je načrtovano nadaljevanje in pospešeno izvajanje instrumenta tudi v prihodnjem finančnem obdobju.</p>
----------------------	--

PREDVIDENI UČINKI	<ul style="list-style-type: none"> • izboljšanje učinkovitosti in uravnoveženosti prometnega sistema in njegovih podsistemov; • učinkovitejše upravljanje prometnega povpraševanja; • izboljšanje dostopnosti v prometnem sistemu za vse prebivalce zaradi enakovrednega dostopa do dobrin; • zmanjšanje škodljivih učinkov prometa na okolje, prostor in zdravje zaradi izpustov toplogrednih plinov, obremenitev s hrupom in onesnaževanja zraka; • ohranjanje kulturne dediščine; • telesna dejavnost z omogočanjem aktivne mobilnosti; • izboljšanje kakovosti prometnih omrežij; • povečanje kakovosti bivanja in prometne varnosti.
-------------------	---

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V skladu z načrtovanim v NEPN 2024 priporočamo, da se čim prej pripravi razpis za pripravo regijskih CPS in državne CPS ter za financiranje ukrepov OCPS. Tako za pripravo kot tudi izvajanje občinskih in regijskih CPS je treba zagotoviti redna in stabilna finančna sredstva. Občine bi morale za vsaj dve leti vnaprej poznati dinamiko in obseg financiranja, da se lahko pravočasno pripravijo na prijavo in izvajanje.

VIRI PODATKOV

- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

- Posodobljeni celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)
- MOPE
- Slovenska platforma za trajnostno mobilnost (<http://sptm.si/>)
- Zakon o celostnem prometnem načrtovanju (ZCPN) (<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8607>)
- Pravilnik o vsebini, obliki, načinu priprave, odstotku in višini sofinanciranja občinskih celostnih prometnih strategij, načinu spremljanja in merilih za presojo kakovosti, enotnih kazalnikov, metodologiji ter o informacijski podpori in poročanju (<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2023-01-2406/pravilnik-o-vsebini-obliki-nacinu-priprave-odstotku-in-visini-sofinanciranja-obcinskih-celostnih-prometnih-strategij-nacinu-spremljanja-in-merilih-za-presojo-kakovosti-enotnih-kazalnikov-metodologiji-ter-o-informacijski-podpori-in-porocanju>)

DATUM PRIPRAVE

25. april 2025

HITREJŠI RAZVOJ TRAJNOSTNE MOBILNOSTI

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.3 Promet / Preglednica 33 Program EKP: prednostna naloga 4, specifični cilj RSO2.8 ter prednostna naloga 5, specifični cilj RSO3.2 ReNPRP30 (priloga 1 Cestni promet: Ro.36, Ro.37), (priloga 3 Trajnostna mobilnost: U.32, U.36, U39.4., U.39.5)	
UČINEK V SEKTORJU	promet	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude), predpisi	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE, MzL, občine	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒
	zmanjšanje izpustov TGP	☒
	povečanje rabe OVE	☐
	drugo: _____	☐
KRATEK OPIS	Namen instrumenta je pospešen razvoj trajnostne mobilnosti z različnimi strateškimi, finančnimi, upravljavskimi ipd. ukrepi, ki bodo odgovorili na najbolj pereče izzive, ki preprečujejo prehod na bolj trajnostne oblike prometa in spremembo potovalnih navad (npr. strategija razvoja javnega potniškega prometa, državna kolesarska strategija, posodobitev konceptov in shem mestnega potniškega prometa, spremembe koncepta parkirnih normativov, takse za vstop v mesto, spodbude za delo od doma itd.).	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social committee and the Committee of the Regions: Sustainable and Smart Mobility Strategy – Putting European Transport on Track for the Future. COM/2020/789 final
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o upravljanju javnega potniškega prometa (ZUJPP), Ur. l. RS, št. 54/22 Zakon o celostnem prometnem načrtovanju (ZCPN), Ur. l. RS, št. 130/22
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024 Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030 (https://www.gov.si/assets/ministrstva/MzL/Dokumenti/Strategija-razvoja-prometa-v-Republiki-Sloveniji-do-leta-2030.pdf) Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 (ReNPRP30) (https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=RESO115)

Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA

Določiti nov koncept financiranja trajnostne prometne infrastrukture: aktivnost ni bila izvedena.

Strategija razvoja javnega potniškega prometa: leta 2022 je bil sprejet *Zakon o upravljanju javnega potniškega prometa (ZUJPP)*, ki med nalogami upravljanja opredeljuje tudi pripravo strokovnih podlag za določanje politike in strategije razvoja javnega potniškega prometa. Strategija do konca leta 2023 s strani leta 2022 vzpostavljenega upravljavca Družbe za upravljanje javnega potniškega prometa (DUJPP) še ni bila v pripravi.

Državna kolesarska strategija: osnutek Strateškega načrta za razvoj kolesarskega omrežja je bil dan v medresorsko usklajevanje leta 2023. Načrt še ni bil sprejet.

Ukrepi za spodbujanje sopotništva: v okviru projekta *Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti* je bila izvedena naloga *Trajnostna parkirna politika*, v kateri so bile preučene usmeritve za lokacije, primerne za intermodalna vozlišča, vključno s točkami za sopotništvo. S strani države izgradnje parkirišč, ki bi bila namenjena le vozilom pri souporabi, trenutno ni možno izvajati, saj DARS, d.d., in Direkcija RS za infrastrukturo, ki sta upravljavca državnih cest, nimata zakonskih podlag za izgradnjo tovrstnih parkirišč niti ne sredstev.

Posodobitev konceptov in sheme mestnega potniškega prometa: v letih 2022 in 2023 ni prišlo do bistvenih sprememb v mestnem potniškem prometu v slovenskih mestih.

Hitri avtobusi na avtocestah in krožne linije na ljubljanskem obroču: po uvedbi hitrih linij leta 2019 in 2020 ni prišlo do bistvenih sprememb. Prav tako niso bile uvedene krožne linije na ljubljanskem obroču.

Spodbude za uvedbo novih storitev javnega prevoza (na zahtevo idr.): na občinski ravni se je razširila mreža občin, ki podpirajo storitev Sopotniki oziroma Prostofer (brezplačni prevoz za starejše, ki sloni na prostovoljnih voznikih). Družba za upravljanje javnega potniškega prometa je začela pripravljati projekt za vzpostavitev prevoza na klic za gibalno ovirane.

Spremembe koncepta parkirnih normativov: leta 2022 so bile objavljene Nacionalne smernice za izboljšanje lokalne parkirne politike. V okviru projekta *Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti* je bila leta 2023 izvedena naloga *Trajnostna parkirna politika*, v kateri so bile pripravljene nacionalne smernice za izvajanje parkirne politike na ravni mest in občin, pripravljen je bil nacionalni strateški okvir za parkirno politiko (v sklopu katerega je predvideno, da bodo do leta 2027 pripravljena ali prenovljena vsa državna izhodišča, vključno s parkirnimi normativi) ter podlage za digitalizacijo izvajanja parkirne politike. Na občinski ravni do sprememb parkirnih normativov še ni prišlo, vse več občin pa omejuje dolgotrajno parkiranje s povečanjem cene oziroma časovno omejitvijo parkiranja.

Uvedba taks za vstop v mesto: aktivnost ni bila izvedena.

Spodbude za delo od doma: Vlada je leta 2022 sprejela usmeritve za hibridni način dela zaposlenih v državni upravi, ki delno delajo od doma (sistem, ko uslužbenec en dan dela od doma, dva dni v prostorih organa, dva dni pa mešano, glede na potrebe). Usmeritve niso pravno zavezujoč akt, temveč pomenijo zgolj priporočila za izvajanje hibridnega načina dela v državni upravi in so pomoč posameznim ministrstvom pri pripravi internih aktov.

Spodbude za oblikovanje trajnostnih mobilnostnih načrtov za organe javnega sektorja in podjetja: do leta 2023 državne spodbude še niso začele. Leta 2022 se je pričel projekt SmartMOVE (pod vodstvom Regionalne razvojne agencije Ljubljanske urbane regije), ki naslavlja upravljanje trajnostne mobilnosti na lokacijah z veliko prometa v Ljubljani, osrednjega pomena je priprava mobilnostnih načrtov za pet organizacij. Istega leta se je pričel projekt Trata 2.1, industrijska cona za 21. stoletje (pod vodstvom Občine Škofja Loka), v katerem je bil cilj razviti tri mobilnostne načrte za večja podjetja. V obeh projektih je bil cilj izdati priporočila za nadaljnje uvajanje trajnostne mobilnosti na ravni lokacij. V ZCPN je kot obvezna strokovna podlaga za prostorske akte predvidena izdelava usmeritev za velike generatorje prometa.

Vzpostavitev digitalne platforme, ki bo spodbujala vse možnosti javnega potniškega prevoza in oblike sopotništva: izvedeni oziroma začeti so bili projekti *Integracija upravljanja prometa v Nacionalnem centru za upravljanje prometa 2*, *IDACS* ter *NAPCORE*, ki so osnova za vzpostavitev Nacionalne točke dostopa (NAP – National Access Point), ki je podlaga za vzpostavitev slovenskega multimodalnega načrtovalnika potovanj SiMO.

Ureditev mikro-mobilnih vozlišč na mestnih vpadnicah: sistematično oziroma formalno se tovrstnih vozlišč ne ureja. Posamezne občine združujejo storitve v neformalna vozlišča, na primer avtobusna postajališča, terminale za izposajo koles, e-skirojev, e-avtomobilov itd.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki ukrepov se merijo tudi z raziskovanjem dnevne mobilnosti potnikov v Sloveniji, ki ga je SURS prvič izvedel leta 2017 in nato še leta 2021 (ki je zaradi epidemije predvsem z vidika JPP manj reprezentativno leto), prihodnja izvedba je načrtovana za leto 2025.

Potovalne navade se meri tudi v raziskavi Analiza odnosa, motivov, vrednot in navad za mobilnostne navade v Sloveniji (v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*; <https://www.care4climate.si/sl>). Prvi dve raziskavi sta bili opravljeni v letih 2020 in 2022, naslednja, ki bo podala učinke za obdobje 2022–2023, je predvidena za leto 2024.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE

V pripravi je *Pravilnik o načrtih upravljanja mestne logistike, načrtih izvajanja parkirne politike in mobilnostnih načrtih*, ki bo določal finančno podporo za pripravo tovrstnih načrtov.

Predvideno je, da bo zaživel multimodalni načrtovalnik potovanj SiMO.

Sprejet bo *Strateški načrt za razvoj kolesarskega omrežja*.

Pilotno se bo začela izvajati storitev prevoz na klic za gibalno ovirane.

V NEPN 2024 je še naprej predvideno izvajanje vseh aktivnosti, ki pa so razdeljene pod različne instrumente.

PREDVIDENI UČINKI

Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Pristopi naj se k čim prejšnji izdelavi državne celostne prometne strategije, ki bo glavna podlaga za izvajanje ukrepov. Priporoča se redno delovanje medresorske delovne skupine za trajnostno mobilnost, saj bi to lahko pospešilo izvajanje prioritarnih ukrepov na pristojnih ministrstvih. Zagotoviti je treba finančno podporo za izvedbo ukrepov, tudi tistih, ki so v pristojnostih občin.

VIRI PODATKOV

- Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)
- Slovenska platforma za trajnostno mobilnost (<https://www.sptm.si/>)
- MOPE
- MZI
- NCUP (<https://www.nap.si/si>)
- Zakon u upravljanju javnega potniškega prometa (ZUJPP) (<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8478>)

DATUM PRIPRAVE

25. april 2025

1.3.2 Spodbujanje javnega potniškega prometa (JPP)

SISTEM INTEGRIRANEGA JAVNEGA POTNIŠKEGA PROMETA (IJPP)

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.3 Promet / Preglednica 31 Program EKP: prednostna naloga 5, specifični cilj RSO3.2 ReNPRP30 (priloga 3 Trajnostna mobilnost): U.31, U33, U.34, U.36, U.42.2	
UČINEK V SEKTORJU	promet	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	drugo (organizacijski)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE (DUJPP)	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒	
	zmanjšanje izpustov TGP ☒	
	povečanje rabe OVE ☐	
	drugo: <u>povečanje konkurenčnosti javnega prometa</u> ☒	
KRATEK OPIS	K zagotavljanju cilja po dobri mobilnosti je država pristopila z vzpostavitvijo projekta Integriranega javnega potniškega prometa (IJPP), v okviru katerega so storitve javnega potniškega prometa, ki jih zagotavlja država v okviru gospodarske javne službe, povezane v enotno ponudbo, ki temelji na fizični, tarifni, upravljavski, informacijski in finančni integraciji, ter je prilagojena potrebam potnikov.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Sustainable and Smart Mobility Strategy – Putting European Transport on Track for the Future. COM/2020/789 final Regulation (EC) No 1370/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on public passenger transport services by rail and by road and repealing Council Regulations (EEC) Nos 1191/69 and 1107/70
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o upravljanju javnega potniškega prometa (ZUJPP), Ur. l. RS, št. 54/22 in 18/23 Uredba o načinu izvajanja gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu, o koncesiji te javne službe in o ureditvi sistema enotne vozovnice, Ur. l. RS, št. 109/21, 181/21, 54/22 – ZUJPP, 56/22, 48/23 in 103/24 Zakon o prevozih v cestnem prometu ZPCP-2G, Ur. l. RS, št. 67/19 Pravilnik o izvajanju in sofinanciranju integriranega medkrajevnega in mestnega linijskega prevoza potnikov, Ur. l. RS, št. 82/23

<p>NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE</p>	<p>Pravilnik o metodologiji sofinanciranja linij za izvajanje javnega medkrajevnega linijskega avtobusnega prevoza potnikov, Ur. l. RS, št. 82/23</p> <p>Pravilnik o metodologiji za uporabo meril pri podaljševanju mestnih linij v sosednja naselja oziroma občine, Ur. l. RS, št. 82/23.</p> <p>Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 (ReNPRP30), Ur. l. RS, št. 75/16 in 90/21</p> <p>Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030</p> <p>Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020</p> <p>Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024</p> <p>Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji</p> <p>6-letni načrt vlaganj v promet in prometno infrastrukturo za obdobje 2020–2025</p> <p>Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leti 2022 in 2023, Ur. l. RS, št. 138/22</p>
-------------------------------------	---

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

<p>POTEK IZVAJANJA</p>	<p>Leta 2022 je bil sprejet <i>Zakon o upravljanju javnega potniškega prometa (ZUJPP)</i>, ki določa enoten način upravljanja z javnim potniškim prometom v Republiki Sloveniji in ureja temeljna načela in cilje upravljanja javnega potniškega prometa, Družbo za upravljanje javnega potniškega prometa, izvajanje sistema integriranega javnega linijskega prevoza potnikov, nadzor nad izvajanjem prevoznih storitev javnega potniškega prometa, financiranje prevoznih storitev javnega potniškega prometa ter zagotavljanje preglednosti poslovanja in nadzor nad porabo javnih sredstev.</p> <p>Družba za upravljanje javnega potniškega prometa (DUJPP) je bila v okviru Evropske kohezijske politike (EKP) ustanovljena kot ukrep reforme <i>Nacionalnega načrta za okrevalje in odpornost (NOO)</i> na področju javnega prevoza v Sloveniji. Z ustanovitvijo DUJPP se oblikuje upravljanje javnega potniškega prometa v Sloveniji na treh ravneh:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na prvi, strateški ravni, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo sprejema zakonodajo, določa dostopnost (krajevno in časovno), zmogljivost (število sedežev, linij, in drugo) in kakovost (točnost, kakovost vozil, in drugo) javnega potniškega prometa ter zagotavlja financiranje (kompenzacije, subvencije, bonusi, in drugo), • na drugi, taktični ravni, DUJPP načrtuje (zlasti povezave, modalitete, prevozne produkte, vozne rede), organizira (podeljuje koncesije, sklepa prevozne pogodbe) in nadzira izvajanje prevoznih storitev, • na tretji, operativni ravni, ponudniki javnega prevoza zagotavljajo prevozne storitve (vozni park, vozniki, in drugo). <p>Leta 2023 je bila vzpostavljena vozovnica »Slovenija« za vse uporabnike, ki lahko izbirajo med imenskimi in neimenskimi vozovnicami. Bistvena sprememba je, da je pri vsaki vrsti vozovnice določena zgornja oziroma maksimalna cena vozovnice. Ko cena vozovnice glede na relacijo doseže maksimalno vrednost vozovnice, potnik pridobi vozovnico, ki omogoča potovanje na celotnem območju Slovenije – vozovnico »Slovenija«. Uvedena</p>
------------------------	--

je bila tudi nova tridnevna vozovnica ter 50-odstotni popust na cene enotnih vozovnic za otroke. Popusti za vikend in družinske vozovnice so postale trajen ukrep.

Planinska zveza Slovenije je skupaj s partnerji projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (<https://www.care4climate.si/sl>) vzpostavila spletno aplikacijo »V hribe z javnim prevozom«. Iskalnik omogoča iskanje planinskih izletov, do izhodišča katerih se je mogoče pripeljati z javnim prevozom, in jih samodejno poveže z voznimi redi. Aplikacija predstavlja dodatno storitev za informacijsko integracijo javnega potniškega prometa.

DOSEŽENI UČINKI

V letu 2023 je bilo število potnikov in potniških kilometrov v medkrajevnem avtobusnem prometu še vedno nižje kot v predkoronskem obdobju, in sicer za 8 oz. 5 % nižje kot leta 2019. V mestnem prometu je bilo v enakem obdobju za 2 % manj potnikov, potniški kilometri pa so ostali na približno enaki ravni. Preobrat v trendih se pričakuje v naslednjih letih, ko bodo izvedeni tudi preostali ukrepi.

V železniškem prometu je bilo leta 2023 v primerjavi z letom 2019 prepeljanih za 13 % več potnikov in opravljenih za 42 % več potniških kilometrov.

Učinki ukrepov se merijo tudi z raziskovanjem dnevne mobilnosti potnikov v Sloveniji, ki ga je SURS prvič izvedel leta 2017 in nato še leta 2021 (ki je zaradi epidemije predvsem z vidika JPP manj reprezentativno leto), prihodnja izvedba je načrtovana za leto 2025.

Potovalne navade se meri tudi v raziskavi Analiza odnosa, motivov, vrednot in navad za mobilnostne navade v Sloveniji (v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*). Prvi dve raziskavi sta bili opravljeni leta 2020 in 2022, naslednja, ki bo podala učinke za obdobje 2022–2023, je predvidena za leto 2024.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE

V skladu z NEPN 2024 je v sklopu razvoja IJPP predvidena integracija vozovnic tudi v mestnem potniškem prometu. Poleg tega je predvidena prenova avtobusnih voznih redov v medkrajevnem avtobusnem prometu v skladu z večjimi standardi dostopnosti ter kasneje tudi uskladitev avtobusnih in železniških voznih redov. Predvidena je tudi uskladitev voznih redov med posameznimi vrstami prevoza (železniški prevoz potnikov, javni linijski medkrajevni prevoz potnikov, mestni prevoz potnikov), ki bo zagotavljala, da se bodo vozni redi dopolnjevali in podpirali za boljšo ponudbo potnikom in spodbujali uporabo vrste prevozov, ki imajo na določeni relaciji ali v določeni smeri primerjalno prednost. Predvidena je vzpostavitev enotnega državnega spletnega informacijskega portala za javni promet, ki na enem mestu združuje vse informacije za potnike. Integraciji vozovnice mora slediti tudi spletna oziroma mobilna aplikacija, ki omogoča tako nakup kot tudi validacijo vozovnic. Predvidena je tudi uvedba tehnološko sodobnih in uporabniku prijaznih sistemov plačevanja vozovnice. DUJPP naj bi tudi pripravil strategijo razvoja javnega potniškega prometa.

PREDVIDENI UČINKI

Gibanje števila potnikov se bo letno spremljalo. Cilj so sicer določeni v ZUJPP:

- uspešno in učinkovito izvajanje gospodarske javne službe javnega potniškega prometa;
- čim krajši potovalni časi v sistemu gospodarske javne službe javnega potniškega prometa;
- integracija medkrajevnih linij z mestnimi linijami in drugimi prevozi;

- posebne in medsebojno povezane napredne oblike izvajanja javnega potniškega prometa, kot so prevozi na klic in posebej prilagojeni prevozi glede na posebnosti;
- večja uporaba vozil s pogoni na alternativna goriva;
- doseganje višje stopnje zadovoljstva med uporabniki.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Čimprej je treba pripraviti državno strategijo javnega potniškega prometa, kot je to tudi načrtovano v NEPN 2024 in predvideno v ZUJPP. Priporočila se tudi čim bolj intenzivno izvajanje *Zakona o upravljanju javnega potniškega prometa*.

Čimprej bo treba zagotoviti popolno integracijo JPP s povezavo sistema medkrajevnega in mestnega prometa za vse potnike, izvedena pa mora biti tudi nadaljnja integracija vozniških redov različnih vrst prevozov: avtobusnega, železniškega, mestnih in šolskih prevozov. V sklopu integracije je treba zagotoviti zadostno število kompetentnih kadrov za vzpostavitev, vodenje, vzdrževanje in razvoj integriranega javnega potniškega prometa. Ob tem bi bilo v prihodnosti dobro preučiti možnost vključitve izposoje koles in souporabe avtomobilov v sistem enotne vozovnice.

Priporočila se tudi čimprejšnja vzpostavitev kontinuiranega zbiranja podatkov o dejansko prepeljanih potnikih s statistično obdelavo. Vzpostaviti bi bilo treba tudi sistem rednega in objektivnega spremljanja kakovosti in v ospredje delovanja postaviti skrb za uporabnika.

VIRI PODATKOV

- MOPE
- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*
- Zakon u upravljanju javnega potniškega prometa (ZUJPP) (<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8478>)
- IJPP (<https://www.ijpp.si/>)
- DUJPP (<https://www.dujpp.si/>)
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)
- SURS (<https://pxweb.stat.si/SiStat/si/Podrocja/index/48/transport#51>)

DATUM PRIPRAVE

28. april 2025

SPODBUDE ZA UREDITEV INFRASTRUKTURE ZA JAVNI POTNIŠKI PROMET

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.3 Promet / Preglednica 31 Program EKP: prednostna naloga 4, specifični cilj RSO 2.8 ReNPRP30 (priloga 1 Cestni promet: Ro.37.2, Ro.45.1), (priloga 3 Trajnostna mobilnost: U.13, U.14, U.15, U.16, U.32, U.35)	
UČINEK V SEKTORJU	Promet	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE, MzI, občine	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒	
	zmanjšanje izpustov TGP ☒	
	povečanje rabe OVE ☐	
	drugo: <u>povečanje konkurenčnosti javnega prometa</u> ☒	
KRATEK OPIS	Spodbude za ureditev infrastrukture, namenjene javnemu potniškemu prometu, ki zajema obnove, nadgradnje in novogradnje na področjih železniških in avtobusnih sistemov, zagotavljanje udobnega in enostavnega prestopa med prometnimi sredstvi javnega prevoza na večmodalnih potniških vozliščih z vključevanjem mikromobilnosti, sistemi parkiraj in odpelji (P+R) ter dodatni ukrepi za izboljšanje storitev JPP, kot so uvajanje rumenih pasov in novih storitev (prevozi na klic v JPP).	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Sustainable and Smart Mobility Strategy – Putting European Transport on Track for the Future. COM/2020/789 final Regulation (EC) No 1370/2007 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on public passenger transport services by rail and by road and repealing Council Regulations (EEC) Nos 1191/69 and 1107/70
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o upravljanju javnega potniškega prometa (ZUJPP), Ur. l. RS, št. 54/22 in 18/23 Uredba o načinu izvajanja gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu, o koncesiji te javne službe in o ureditvi sistema enotne vozovnice, Ur. l. RS, št. 109/21, 181/21, 54/22 – ZUJPP, 56/22, 48/23 in 103/24 Zakon o prevozi v cestnem prometu ZPCP-2G, Ur. l. RS, št. 67/19 Pravilnik o izvajanju in sofinanciranju integriranega medkrajevnega in mestnega linijskega prevoza potnikov, Ur. l. RS, št. 82/23 Pravilnik o metodologiji sofinanciranja linij za izvajanje javnega medkrajevnega linijskega avtobusnega prevoza potnikov, Ur. l. RS, št. 82/23 Pravilnik o metodologiji za uporabo meril pri podaljševanju mestnih linij v sosednja naselja oziroma občine, Ur. l. RS, št. 82/23

<p>NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE</p>	<p>6-letni načrt vlaganj v promet in prometno infrastrukturo za obdobje 2020–2025</p> <p>Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 (ReNPRP30), Ur. l. RS, št. 75/16 in 90/21</p> <p>Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030</p> <p>Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020</p> <p>Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024</p> <p>Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji</p>
-------------------------------------	---

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

<p>POTEK IZVAJANJA</p>	<p>Na občinski ravni se je razširila mreža občin, ki podpirajo storitev Sopotniki in Prostofer (brezplačni prevoz za starejše, ki sloni na prostovoljnih voznikih). Leta 2023 je storitev prevoza na zahtevo ToyotaGO zaživela v občinah Sežana, Divača, Hrpelje-Kozina in Komen v okviru sodelovanja Območne razvojne agencije Krasa in Brkinov, Zavoda Sopotniki, podjetja Toyota in omenjenih štirih občin. Družba za upravljanje javnega potniškega prometa (DUJPP) je začela pripravljati projekt za vzpostavitev prevoza na klic za gibalno ovirane.</p> <p>Konec leta 2023 je začelo obratovati vozlišče P+R Zlato Polje v Kranju, povezano z mestnim prometom, ki je bilo sofinancirano s sredstvi mehanizma Celostnih teritorialnih naložb.</p> <p>V Skladu za podnebne spremembe so bila za leti 2022 in 2023 predvidena sredstva za nakup novih vozil za izvajanje javnega mestnega in medkrajevnega potniškega prometa (17 milijonov evrov), nakup novih vozil za prevoz potnikov (3,6 milijonov evrov), nakup ali predelavo avtobusov na sintetični plin in biometan ter s pogonom na elektriko ali vodik za opravljanje prevozov v cestnem prometu (10 milijonov evrov), nabavo novih vozniških sredstev železniškega potniškega prometa (36 milijonov evrov).</p> <p>Leta 2022 je bila zaključena prva faza obnove voznega parka vlakov, ko so Slovenske železnice prejele zadnjega od skupno 52 novih Stadlerjevih vlakov. Od takrat na slovenskih tirih vozi 21 enonadstropnih električnih, 10 dvonadstropnih električnih in 21 enonadstropnih dizelskih vlakov. Leta 2023 je podjetje podpisalo pogodbo za nakup dodatnih 20 novih dizelskih vlakov z možnostjo kasnejše elektrifikacije.</p> <p>V Ljubljanskem potniškem prometu so kupili nove medkrajevne avtobuse, ki so prilagojeni uporabnikom z vozički, v Kranju pa nove električne avtobuse.</p> <p>V okviru projekta <i>Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti</i> je bila leta 2023 izvedena naloga <i>Trajnostna parkirna politika</i>, v kateri so bila med drugim pripravljena izhodišča oziroma usmeritve za razvoj sistema mobilnostnih točk na nacionalni ravni, vključno s priporočili na področju P+R in lokalnih mobilnostnih vozlišč.</p> <p>Nadaljevale so se aktivnosti za pričetek gradnje Potniškega centra Ljubljana, vključno z novo avtobusno postajo in prenovo železniške postaje.</p> <p>Na področju rumenih pasov ni prišlo do bistvenih sprememb.</p>
<p>DOSEŽENI UČINKI</p>	<p>V letu 2023 je bilo število potnikov in potniških kilometrov v medkrajevnem avtobusnem prometu še vedno nižje kot v predkoronskem obdobju, in sicer za 8 oz. 5 % nižje kot leta 2019. V mestnem prometu je bilo v enakem obdobju za 2 % manj potnikov, potniški kilometri pa so ostali na približno enaki ravni.</p>

Preobrat v trendih se pričakuje v naslednjih letih, ko bodo izvedeni tudi preostali ukrepi.

V železniškem prometu je bilo leta 2023 v primerjavi z letom 2019 prepeljanih za 13 % več potnikov in opravljenih za 42 % več potniških kilometrov.

Učinki ukrepov se merijo tudi z raziskovanjem dnevne mobilnosti potnikov v Sloveniji, ki ga je SURS prvič izvedel leta 2017 in nato še leta 2021 (ki je zaradi epidemije predvsem z vidika JPP manj reprezentativno leto), prihodnja izvedba je načrtovana za leto 2025.

Potovalne navade se meri tudi v raziskavi Analiza odnosa, motivov, vrednot in navad za mobilnostne navade v Sloveniji (v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*). Prvi dve raziskavi sta bili opravljeni leta 2020 in 2022, naslednja, ki bo podala učinke za obdobje 2022–2023, je predvidena za leto 2024.

Učinki izvedbe ukrepov v sklopu ukrepov, financiranih iz Sklada za podnebne spremembe, se vrednotijo v skladu z metodami za določanje prihrankov energije, rabe obnovljivih virov energije in zmanjšanja izpustov TGP iz *Pravilnika o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)*, glede na število izvedenih naložb.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO
IZVAJANJE

V tem obdobju naj bi se pričela gradnja nove avtobusne postaje ter prenova železniške postaje Ljubljana v sklopu projekta Potniški center Ljubljana. V njegovi okolici se načrtuje prenavo cest in ureditev rumenih pasov za avtobuse.

V Ljubljanskem potniškem prometu načrtujejo nakup električnih avtobusov in avtobusov na vodikov pogon ter postavitve vodikove polnilnice. Prav tako nakup in testiranje električnih avtobusov načrtujejo v občinah Nova Gorica, Celje, Kranj, Ptuj, Koper. Načrtovano je odprtje novega vozlišča P+R v Ljubljani (Letališka). Novi vlaki bodo vključeni v redni promet.

V skladu z NEPN 2024 je načrtovano intenzivno nadaljevanje in nadgradnja instrumenta, zlasti dodeljevanje spodbud za ureditev infrastrukture, namenjene javnemu potniškemu prometu, ki zajema obnove, nadgradnje in novogradnje na področjih železniških in avtobusnih sistemov ter multimodalnih potniških vozlišč z vključevanjem mikromobilnosti. Predvidena je tudi preučitev omejitve uporabe na posameznih pasovih na AC/HC z namenom prednostnega vodenja avtobusnega prometa.

PREDVIDENI UČINKI

Gibanje števila potnikov se bo letno spremljalo.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo čim prej izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz *NEPN 2024*. Pri prenavah železniških in avtobusnih postaj in postajališč je treba stremeti tudi k izboljšanju pogojev za večmodalnost in same dostopnosti do postaj in postajališč. V sklopu financiranja peš in kolesarskih povezav, izposoje koles itd. bi bilo smiselno spodbujati tudi boljšo dostopnost do vozlišč JPP. Vozlišča P+R naj se umešča le v skladu s *Smernicami za vzpostavitev sistema P+R (parkiraj in presedi) in umeščanje vozlišč P+R v urbanih naseljih*, torej da ne povečujejo skupnega števila kilometrov, prevoženih z osebnim motornim prometom.

Priporočamo korenito posodobitev konceptov in shem mestnega potniškega prometa s ciljem večje kakovosti in dostopnosti, s čim manj in čim krajšimi prestopi ter konkurenčnim potovalnim časom. To velja zlasti za Ljubljano, kjer je največ povpraševanja, zaradi zastarelega koncepta linij pa tudi največ potenciala za spremembo. Po vzoru iz tujine je treba nasloviti potrebo po hitrih, visoko zmogljivih mestnih linijah v kombinaciji z več prestopnimi točkami ter obodnimi linijami, ki omogočajo potovanja mimo centra mest, ter rumenimi pasovi za prednostno vodenje v prometu.

VIRI PODATKOV

- Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leti 2022 in 2023 (https://www.uradni-list.si/files/RS_-2022-138-03397-OB~P001-0000.PDF)
- SURS, SiStat
- Slovenske železnice
- Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

29. april 2025

1.3.3 Spodbujanje trajnostnega železniškega in tovrnega prometa

IZBOLJŠANJE ŽELEZNIŠKE INFRASTRUKTURE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.3 Promet / Preglednica 32 Program EKP: prednostna naloga 5, specifični cilj RSO3.1 in RSO3.2 ReNPRP30: priloga 2 Železniški promet	
UČINEK V SEKTORJU	promet	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: povečanje obsega in kakovosti javnega potniškega cestnega in železniškega prometa, prenos blaga v tranzitu na železnico, zagotovitev zanesljivega, varnega, cenovno konkurenčnega in okolju prijaznega transporta v tovornem in potniškem prometu, optimalno izkoriščanje razpoložljivih virov ☒	
KRATEK OPIS	Projekti izboljšanja železniške infrastrukture se izvajajo v okviru proračunskih sredstev Direkcije RS za infrastrukturo. Za doseganje specifičnih ciljev so na voljo nepovratne finančne spodbude za železniško prometno infrastrukturo v obdobju 2021–2027 in drugi ukrepi za razvoj železniškega potniškega in tovrnega prometa v okviru izvajanja OP EKP iz sredstev Kohezijskega sklada. Predvideno je tudi financiranje projektov preko Instrumenta za povezovanje Evrope.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	European Commission: The European Green Deal (COM(2019) 640 final) Regulation (EU) 2024/1679 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network Directive 2012/34/EU of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 establishing a single European railway area Sustainable and Smart Mobility Strategy – Putting European Transport on Track for the Future. COM/2020/789 final Council of the European Union: Council conclusions on "Putting Rail at the Forefront of Smart and Sustainable Mobility"
---------------	--

NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 (ReNPRP30), Ur. l. RS, št. 75/16 in 90/21
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030 Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024 Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji. 6-letni načrt vlaganj v promet in prometno infrastrukturo za obdobje 2020–2025 Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leti 2022 in 2023, Ur. l. RS, št. 138/22

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	<p>V letih 2022 in 2023 se je na progi št. 50 končala nadgradnja odseka Ljubljana–Brezovica ter začela nadgradnja dela odseka Brezovica–Preserje. Na progi št. 20 se je končala nadgradnja odseka med Kranjem in državno mejo. Nadaljevala se je nadgradnja železniške proge št. 30 na odseku Maribor–Šentilj. Nadaljuje se gradnja drugega tira med Divačo in Koperom.</p> <p>Končala se je nadgradnja vozlišča Pragersko, postaj Domžale, Grosuplje, Zagorje, Šentjur itd. Začela se je nadgradnja železniške postaje Nova Gorica. V sklopu nadgradnje železniške postaje Ljubljana se je pričela gradnja nadomestnega železniškega nadvoza čez Dunajsko cesto. V maju 2022 je bil objavljen razpis za izdelavo strokovnih podlag, pobude/DIIP in analize smernic za državno prostorsko načrtovanje nadgradnje Ljubljanskega železniškega vozlišča. To je prvi korak pri ureditvi ljubljanskega železniškega vozlišča, ki je srednjeročno in dolgoročno ključno za razvoj železniškega prometa v Sloveniji.</p> <p>Nadaljevale so se aktivnosti v zvezi z državnim prostorskim načrtom za drugi tir na gorenjski, kamniški in dolenski progi.</p> <p>Nadaljevala se je vpeljava sistema ECTS na jedrnem omrežju. Nadaljeval se je tudi projekt uvedbe daljinskega vodenja prometa na glavnih progah javne železniške infrastrukture Zidani Most–Ljubljana in Zidani Most–Šentilj–državna meja.</p> <p>Nadaljevale so se začetne aktivnosti v zvezi s pobudo za umeščanje hitre železnice Maribor–Ljubljana–Koper.</p>
DOSEŽENI UČINKI	<p>Zaradi dolgotrajnih del je pozitivne učinke ukrepov pričakovati na srednji do dolgi rok. Gibanje števila potnikov se bo letno spremljalo.</p> <p>V železniškem prometu je bilo leta 2023 sicer prepeljanih za 13 % več potnikov in opravljenih za 42 % več potniških kilometrov v primerjavi z letom 2019. Med letom 2019 in 2023 je količina tako prepeljanega tovora (v tonah) kot tonskih kilometrov v železniškem prometu upadla za 13 %. Po podatkih Eurostata se je delež tovora, prepeljanega po železnici, zmanjšal s 36 % leta 2019 na 30 % leta 2023.</p>

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE	V obdobju 2024–2025 se pričakuje začetek nadgradnje osrednjega dela železniške postaje Ljubljana. Nadaljuje se z nadgradnjami postaj in ureditvijo
----------------------	--

izvennivojskih prečkanj na postajah Rače, Laze, Ponikva, Litija, Trbovlje itd. Pričela se bo nadgradnja železniškega vozlišča Jesenice.

Na primorski progi je predvidena nadgradnja železniških postaj Brezovica in Preserje, gradnja železniškega postajališča s podvozom v Vnanjih Goricah in izvedba APB na odseku Ljubljana–Divača. Pričela se je 1. faza nadgradnje železniške proge d. m.–Dobova–Zidani Most – na odseku d. m.–Dobova–Sevnica. Prav tako naj bi se začela nadgradnja odseka Maribor–Ruše ter nadgradnja odseka Sveti Danijel–Dravograd–d. m. Začetek nadgradnje bohinjske proge je predviden na odseku Bohinjska Bistrica–Jesenice, poleg tega pa tudi gradnja železniškega loka Vrtojba, nadgradnja železniške postaje Vrtojba in prestavitev železniškega postajališča Šempeter pri Gorici. Končana bo nadgradnja postaje Nova Gorica.

Nadaljeval se bo projekt uvedbe daljinskega vodenja prometa na glavnih progah javne železniške infrastrukture.

Nadaljevale se bodo aktivnosti za umeščanje hitre proge med Kopro, Ljubljano in Mariborom.

V skladu z NEPN 2024 je cilj nadgradnje železniškega omrežja zagotovitev prepustnosti in TEN-T standardov na jedrnem omrežju ter prepustnosti na regionalnih železniških progah s ciljem zagotovitve 15-minutnega taktnege prometa v Ljubljanski urbani regiji (LUR+). Načrtovano je intenzivnejše vlaganje v razvoj železniškega omrežja s ciljem večje uporabe tako za tovorni kot tudi potniški promet, skladno z veljavnim načrtom vlaganj v promet in prometno infrastrukturo. Poleg nadgradnje in povečanja zmogljivosti koridorjev, nadgradnje prog za doseganje TEN-T standardov in povečanja zmogljivosti, je predvidena nadgradnja postaj in postajališč, urejanje večmodalnih vozlišč, dodatna elektrifikacija železniškega prometa. Dolgoročno je predvidena tudi izgradnja novih prog, npr. v sklopu Ljubljanskega železniškega vozlišča, deviacije posameznih odsekov prog ter nova hitra železniška povezava.

PREDVIDENI UČINKI

Načrtovano je povečanje števila potnikov v železniškem prometu, količine prepeljanega tovora ter deleža tovrnega prometa, prepeljanega po železnici. Učinki ukrepov, ki so vezani na Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leti 2022 in 2023, bodo ovrednoteni na podlagi ocene zmanjšanja obsega izpustov iz zgorevanja fosilnih goriv zaradi prevoza po železnicah.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporoča se nadaljevanje izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN 2024 ter zagotovitev intenzivnih vlaganj v razvoj železniškega omrežja, s ciljem večje uporabe železniškega prometa za potniški in tovorni promet, skladno z veljavnim načrtom vlaganj v promet in prometno infrastrukturo.

Investicije naj se prednostno usmerjajo v koridorje z največjim potencialom za povečanje števila potnikov oziroma tovora. Pospeši naj se državno prostorsko načrtovanje za nadgradnjo prog na prednostnem območju Ljubljanske urbane regije, območju Ljubljanskega železniškega vozlišča ter aktivnosti v zvezi s hitro železniško progjo.

Za preseganje izzivov, povezanih z dolgoletnim umeščanjem v prostor, pridobivanjem zemljišč ter usklajevanjem številnih mnenjedajalcev in udeležencev v postopkih, naj se preuči možnosti za poenostavitve postopkov ter uveljavljanje javnega interesa za namen razlastitev (po vzoru sorodnih zakonov iz tujih držav).

VIRI PODATKOV

- Mzi
- DRSI (<http://www.krajsamorazdalje.si/>)

- Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)
- SURS (<https://pxweb.stat.si/SiStat/si/Podrocja/index/48/transport#51>)
- Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tran_hv_frmod/default/table?lang=en)

DATUM PRIPRAVE

28. april 2025

1.3.4 Spodbude za izboljšanje učinkovitosti vozil, vožnje in zasedenosti vozil ter rabe goriv z nizkimi izpusti CO₂

FINANČNE SPODBUDE ZA VOZILA Z NIZKIMI IZPUSTI CO ₂	
SPLOŠEN OPIS	
OZNAKA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.3 Promet / Preglednica 32
UČINEK V SEKTORJU	promet
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE, Eko sklad
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	<p>V posodobljenemu Programu za alternativna goriva v prometu za leti 2022 in 2023 se še naprej spodbuja uporabo alternativnih goriv, elektro mobilnost in postavitve polnilnih postaj. Osveženi program vsebinsko izhaja iz načrtov in programov državne uprave in že predstavlja del proračuna za obdobje 2022–2023.</p> <p>Eko sklad dodeljuje nepovratne finančne spodbude za nakup električnih baterijskih vozil (osebni avtomobilov, motornih koles, koles z motorjem in koles na električni ali hibridni pogon) občanom in pravnim osebam. Poleg nepovratnih finančnih spodbud, spodbuja Eko sklad ukrepe tudi preko ugodnega kreditiranja za pravne osebe, samostojne podjetnike in občane.</p>
PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE	
EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Akcijski program za alternativna goriva v prometu Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024
IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023	
POTEK IZVAJANJA	Leta 2022 so bile nepovratne finančne spodbude Eko sklada izplačane za nakup novih ali predelavo okolju prijaznejših vozil za cestni promet za občane in pravne osebe. Pravnim osebam so bile izplačane tudi spodbude za nakup in montažo energijsko učinkovitih in varnih pnevmatik, občinam pa za nakup novih vozil za prevoz potnikov, in sicer na električni pogon ali vodik. Skupno, vključno s spodbudami za vozila za prevoz potnikov, je bilo izplačanih 5,6 milijonov evrov spodbud, od tega 69 % za nakup novih ali predelavo okolju prijaznejših vozil za cestni promet za občane in pravne osebe. Zmanjšanje izpusta CO ₂ je bilo ocenjeno na 2,9 kt CO ₂ /leto. V tabeli v nadaljevanju so za leto 2022

navedeni podatki o izplačanih spodbudah za vozila in kolesa za občane in pravne osebe, a brez vozil za prevoz potnikov.

Namen	Število naložb	Znesek spodbude [milijon evrov]	Zmanjšanje izpusta [kt CO ₂ /leto]
Vozila in kolesa	1.129	3,9	0,5
Eko pnevmatike	3.898	1,1	2,3

Tudi leta 2023 so bile nepovratne finančne spodbude Eko sklada izplačane za iste namene. Skupno je bilo izplačanih 12,2 milijonov evrov spodbud, od tega polovico za nakup novih ali predelavo okolju prijaznejših vozil za cestni promet za občane in pravne osebe, 30 % za nakup vozil za prevoz potnikov in preostalih 20 % za nakup energijsko učinkovitih pnevmatik. Zmanjšanje izpusta CO₂ je bilo ocenjeno na 6,6 kt CO₂/leto. Tudi tukaj so v tabeli v nadaljevanju navedeni podatki o izplačanih spodbudah za vozila in kolesa za občane in pravne osebe, a brez vozil za prevoz potnikov.

Namen	Število naložb	Znesek spodbude [milijon evrov]	Zmanjšanje izpusta [kt CO ₂ /leto]
Vozila in kolesa	1,629	6,2	0,6
Eko pnevmatike	7,984	2,4	4,8

Ob koncu leta 2023 so bile nepovratne finančne spodbude za nakup novih ali predelavo okolju prijaznejših vozil za cestni promet na voljo tako občanom (107SUB-EVOB23, 6 milijonov evrov razpoložljivih sredstev) kot tudi pravnim osebam (108SUB-EVPO23, 2,5 milijona evrov razpoložljivih sredstev). Poziva za nakup vozil za prevoz potnikov in energijsko učinkovitih pnevmatik sta bila zaprta.

DOSEŽENI UČINKI

S spodbudami Eko sklada za vozila z nizkimi izpusti, vključno z vozili za prevoz potnikov, in energijsko učinkovite pnevmatik je bilo v letih 2022 in 2023 doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 12,1 / 25,1 GWh/leto
- zmanjšanje izpusta CO₂: 2,9 / 6,6 kt/leto

Učinki so bili izračunani v skladu s *Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)*.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE

Konec leta 2024 je bil na področju prometa pri Eko skladu odprt samo poziv za nepovratne finančne spodbude občinam za nakup novih vozil za prevoz potnikov in šolarjev (116SUB-PPŠ24, 30 milijonov evrov razpoložljivih sredstev). Poziv je bil zaključen aprila leta 2025. Poziva za nakup novih ali predelavo okolju prijaznejših vozil za cestni promet za občane in pravne osebe sta bila zaprta v sredini leta 2024, poziv za energijsko učinkovite pnevmatike pa že leta 2023.

Finančne spodbude na področju prometa sedaj dodeljuje Borzen. Za nakup električnih vozil je tako občanom v okviru poziva JP SUB-EVFO25 na voljo 5 milijonov sredstev, pravnim osebam pa v okviru poziva JP REPWR SUB-EVPO24, kjer se spodbude dodeljujejo v sklopu *Načrta za okrevanje in odpornost (NOO)*, 8,75 milijona evrov. Poseben poziv za nakup električnih vozil je namenjen tudi samostojnim podjetnikom (JP SPS SUB-EVSP25, 1,25 milijona evrov razpoložljivih sredstev). Poleg tega so spodbude na voljo tudi občanom za nakup električnih koles (do 4,5 milijona evrov razpoložljivih sredstev), občinam za nakup novih vozil za prevoz potnikov in šolarjev (JP VPPŠ-2025, 10 milijonov evrov razpoložljivih sredstev) ter pravnim osebam in

samostojnim podjetnikom za nakup ali predelavo tovornih vozil in avtobusov na sintetični plin in biometan ter s pogonom na električno energijo in vodik oz. za nadgradnjo tovornih vozil z aerodinamičnimi deli za zmanjšanje zračnega upora (dobrih 3,5 milijona evrov razpoložljivih sredstev).

V *NEPN 2024* se ta instrument nadaljuje z oznako **M28.4** in nekoliko spremenjenim imenom – *Finančne spodbude za prehod na vozila z nizkimi izpusti CO₂*. Poleg nadaljevanja spodbujanja nakupa vozil z nizkimi izpusti CO₂, je predvideno tudi izvajanje javnih pozivov in razpisov za pridobitev sredstev za podporne ukrepe prehoda na alternativna goriva v prometu ter dodeljevanje spodbud za prehod na tovorna vozila na alternativni pogon ob zamenjavi starega vozila na fosilni pogon.

PREDVIDENI UČINKI

Učinki projektov, podprtih z nepovratnimi spodbudami, se ne načrtujejo vnaprej. Prihranek energije, dosežen z nepovratnimi finančnimi spodbudami v prometu, se upošteva kot del prihranka energije v sistemu obveznosti energetske učinkovitosti v okviru 8. člena *EED*. Nov prihranek energije, skupaj za shemo in alternativni ukrep, je v *NEPN 2024* za leti 2024 in 2025 ocenjen na 745 GWh letno, z letom 2026 pa se bo zvišal na 859 GWh. Ločen cilj za alternativni ukrep, kamor sodijo tudi spodbude na področju prometa, ki jih dodeljuje Eko sklad oz. Borzen, ni določen (za podrobnosti glej *poglavje 2.3.1 Zvezka 1* oz. kazalec *[PO36] Zmanjšanje rabe energije v sistemu obveznosti energetske učinkovitosti*).

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Priporočamo nadaljnje prilagajanje spodbud stanju na trgu električnih vozil. Skladno s smernicami *NEPN 2020*, bi bilo treba preučiti dodatne možnosti za pospešitev zamenjave starih neučinkovitih vozil.

VIRI PODATKOV

- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2023, junij 2024 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-eko-sklada-za-leto-2023>)
- Eko sklad, Osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2024, februar 2025
- Eko sklad, interno gradivo
- MOPE, Portal energetika, Javne objave (<https://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)
- Borzen, Podpore za mobilnost (<https://borzen.si/sl-si/podpore-za-mobilnost>)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (*NEPN 2024*), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

26. junij 2025

1.3.5 Spodbujanje nemotoriziranih oblik prometa

SPODBUJANJE IZGRADNJE KOLESARSKE INFRASTRUKTURE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.3 Promet / Preglednica 32 Program EKP: prednostna naloga 4, specifični cilj RSO2.8 ter prednostna naloga 5, specifični cilj RSO3.2 ReNPRP30 (priloga 3: Trajnostna mobilnost): U.17, U.39	
UČINEK V SEKTORJU	promet	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MzI, MOPE, Eko sklad, Borzen	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒	☐
	zmanjšanje izpustov TGP ☒	☐
	povečanje rabe OVE ☐	☐
	drugo: _____ ☐	☐
KRATEK OPIS	Spodbude za ureditev kolesarske infrastrukture so načrtovane iz sredstev Evropske kohezijske politike preko razpisov za ukrepe trajnostne mobilnosti, mehanizma CTN in dogovora za razvoj regij, Sklada za podnebne spremembe in rednih proračunskih sredstev. Namen izgradnje kolesarske infrastrukture je višanje nivoja prometne varnosti, spodbujanje športa in rekreacije, izboljševanje našega zdravja, spodbujanje kolesarskega turizma in športno rekreativnih dogodkov ter zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	European Declaration on Cycling ((C/2024/2377) Sustainable and Smart Mobility Strategy – Putting European Transport on Track for the Future. COM/2020/789 final EU Road Safety Policy Framework 2021-2030: Recommendations on next steps towards 'Vision Zero' Directive (EU) 2024/1275 of the European Parliament and of the Council of 24 April 2024 on the energy performance of buildings (recast)
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji za obdobje do leta 2030 (ReNPRP30), Ur. l. RS, št. 75/16 in 90/21 Zakon o celostnem prometnem načrtovanju (ZCPN), Ur. l. RS, št. 130/22 Pravilnik o kolesarskih povezavah, Ur. l. RS, št. 29/18, 65/19 in 132/22 Pravilnik o kolesarskih površinah, Ur. l. RS, št. 36/18 in 132/22
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Strategija razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030

Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020
 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024
 Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji
 6-letni načrt vlaganj v promet in prometno infrastrukturo za obdobje 2020–2025
 Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leti 2022 in 2023, Ur. l. RS, št. 138/22
 Smernice za umeščanje kolesarske infrastrukture v urbanih območjih
 Nacionalne smernice za infrastrukturo za hojo

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA

Osnetek Strateškega načrta za razvoj kolesarskega omrežja je bil dan v medresorsko usklajevanje leta 2023. Načrt še ni bil sprejet.

Nadaljevala se je izgradnja posameznih odsekov državnega kolesarskega omrežja oziroma regionalnih kolesarskih povezav za zagotavljanje trajnostne mobilnosti v okviru dogovora za razvoj regij (DRR). Skupna vrednost investicij v 68 projektih znaša 281,26 milijonov evrov in so v višini 104,59 milijonov evrov sofinancirane s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Skupna dolžina vzpostavljenih kolesarskih povezav bo 620 km, od tega bo novogradenj 361 km. Projekti morajo biti zaključeni do konca leta 2024.

Državno kolesarsko omrežje se financira tudi iz drugih proračunskih virov.

V Skladu za podnebne spremembe so bila za leti 2022 in 2023 predvidena sredstva za izgradnjo kolesarske infrastrukture (2,6 milijona evrov), spodbude za nakup električnih koles (2 milijona evrov), ureditev in izgradnjo parkirišč za kolesa na železniških postajah (5,05 milijonov evrov) ter izgradnjo kolesarskih povezav v okviru dogovora o razvoju regij (5,5 milijonov evrov).

Konec leta 2023 je MOPE objavil prvo povabilo k predložitvi vlog za sofinanciranje operacij trajnostne mobilnosti z mehanizmom CTN. Upravičeni projekti lahko med drugim obsegajo celovite preureditve ulic in cest skladno z načeli trajnostne mobilnosti, izgradnje/ureditve infrastrukture za pešce ter izgradnje/ureditve kolesarske infrastrukture.

V letu 2022 je bilo iz državnega proračuna za kolesarsko infrastrukturo realiziranih 71,84 milijonov evrov, v letu 2023 pa 107,05 milijonov evrov.

V letu 2022 se je začel program Aktivno v šolo in zdravo mesto, ki je namenjen spodbujanju aktivne hoje v šolo, promociji koristi aktivne mobilnosti za zdravje, dobro počutje ter razvoj otrok in odraslih ter usposabljanju akterjev za načrtovanje hoji in zdravju prijaznega oziroma zdravega življenjskega okolja. Program Aktivno v šolo in zdravo mesto sofinancira Ministrstvo za zdravje RS in je del prizadevanj Dober tek Slovenija za več gibanja in bolj zdravo prehrano.

Avtomatizirana izposoja koles je bila na novo vzpostavljena v Litiji in Sevnici. Leta 2023 je v Prlekiji na območju treh občin zaživel nov lokalni sistem izposoje e-koles »Prleški bicikl«, ki se je vključil v regijski sistem »Pomurje bike«.

Leta 2022 je MzI sprejel Nacionalne smernice za infrastrukturo za hojo (Hoja – temelj trajnostne mobilnosti). Leta 2023 je Zavod RS za šolstvo sprejel Strategijo za trajnostno mobilnost in izobraževanje za trajnostni razvoj otrok in mladostnikov v vzgoji in izobraževanju do leta 2027.

DOSEŽENI UČINKI	<p>V okviru projekta <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> (https://www.care4climate.si/sl) je leta 2023 potekala prva izvedba nacionalne kampanje Polni zagona kolesarimo v službo. Poleg tega se izvajajo kampanje, kot so Odprta ulica in Šolska ulica, v katerih se s pilotnimi projekti izboljšuje javne prostore in šolske poti za pešce in kolesarje.</p> <p>V Zakonu o celostnem prometnem načrtovanju, sprejetem leta 2022, sta med obvezne strokovne podlage za prostorske akte vključeni tudi zasnova lokalne infrastrukture za hojo in kolesarjenje ter zasnova območij prijaznega prometa.</p> <p>Na državnem kolesarskem omrežju je bilo leta 2023 23 števnih mest, DRSI redno objavlja število kolesarjev. Na 7 števnih mestih, ki so obstajali že v obdobju 2019–2021, se je skupno število kolesarjev povečalo za 27 %.</p> <p>Raziskava Dnevna mobilnost potnikov (SURs) kaže, da se je delež kolesarjenja ne glede na dan v tednu povečal s 4,5 % (2017) na 5,3 % (2021), na delovni dan pa s 4,5 na 5,5 %. Najbolj se je povečal delež kolesarjenja za poti za prosti čas (s 5,3 na 6,6 %). Povečalo se je število potniških kilometrov, opravljenih s kolesom, in sicer skupno za 40 % (na delovni dan za 42 %, na nedelovni dan pa za 20 %). Naslednja raziskava je predvidena za leto 2025.</p> <p>Potovalne navade se meri tudi v raziskavi Analiza odnosa, motivov, vrednot in navad za mobilnostne navade v Sloveniji (v okviru projekta <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i>). Prvi dve raziskavi sta bili opravljeni leta 2020 in 2022, naslednja, ki bo podala učinke za obdobje 2022–2023, je predvidena za leto 2025.</p>
-----------------	--

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE	<p>Nadaljevala se bo gradnja državnega kolesarskega omrežja ter izgradnja mestne kolesarske infrastrukture, sofinancirane v okviru mehanizma CTN. Pričakuje se še drugo povabilo k predložitvi vlog za sofinanciranje operacij trajnostne mobilnosti z mehanizmom CTN ter javni razpis za sofinanciranje ukrepov trajnostne mobilnosti v obdobju 2024–2028, v katerem bodo na voljo sredstva za celovito preureditev ulic in cest skladno z načeli trajnostne mobilnosti, infrastrukturo za pešce in infrastrukturo za kolesarje. Občinam bodo na voljo tudi sredstva za umirjanje prometa na državnih cestah.</p> <p>S porabo sredstev iz Sklada za podnebne spremembe je pričakovati finančne spodbude za nakup e-koles. Še naprej se bodo razvijali občinski in medobčinski sistemi za izposajo koles, v načrtu so na primer sistemi v Ljubljanski urbani regiji, občinah Preddvor, Domžale, Medvode itd.</p> <p>Sprejet bo Strateški načrt za razvoj kolesarskega omrežja.</p> <p>Začel se bo projekt Active2Public transport, saj je MOPE uspešno kandidiral na razpisu Interreg Danube.</p> <p>V skladu z NEPN 2024 je načrtovano spodbujanje izgradnje kolesarske infrastrukture tudi v prihodnjem finančnem obdobju, prednostno za dnevno mobilnost v mestih in na poti do mest. To vključuje tudi zmogljive kolesarske povezave in kolesarska parkirišča, poleg infrastrukturnih ukrepov pa so predvidene tudi promocijske in ozaveščevalne aktivnosti ter umirjanje prometa.</p>
PREDVIDENI UČINKI	<p>Načrtovano je povečanje števila in deleža kolesarjev v prometu in s tem zmanjšanje izpustov CO₂.</p>

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Čim prej naj se pristopi k sprejemu državne strategije razvoja kolesarjenja ter k njenemu izvajanju, za kar bo treba krepiti tudi človeške in finančne vire. Priporoča se zagotovitev virov, ki bodo omogočili kontinuiteto financiranja gradnje in prenove kolesarske infrastrukture, neodvisno od evropskih sredstev.

Ponovno bo treba zagotoviti vire za namen izvajanja podporne infrastrukture, s katerimi se bo lahko izvedlo ukrepe, kot so varovana in pokrita kolesarska parkirišča na lokacijah delovnih mest, integracija z železniškim prometom, sistemi izposoje koles, opremljenost lokacij delovnih mest s tuši in garderobami itd. Preučiti je treba najbolj smiselne davčne oziroma finančno stimulative ukrepe v okviru potnih stroškov po vzoru iz tujine.

V sklopu izgradnje državnega kolesarskega omrežja je treba znotraj funkcionalnih regij preučiti možnost izgradnje t. i. zmogljivih (»hitrih«) povezav, to so visoko kakovostne medkrajevne povezave, primarno namenjene kolesarjenju kot vsakodnevni mobilnosti, ki omogočajo direktno, široko, od prometa in pešcev ločeno kolesarsko pot, ki omogoča relativno visoke povprečne potovalne hitrosti s čim manj ustavljanja. Smiselno je preučiti možnost umeščanja takih povezav tudi v okviru državnega prostorskega načrtovanja v železniških koridorjih, kot je praksa v tujini. Regijski centri mobilnosti v nastajanju naj prevzamejo aktivnejšo vlogo v koordinaciji in načrtovanju povezav med naselji. Občine in regije naj pripravijo izhodišča za izgradnjo kolesarskih povezav, vnaprej naj vodijo pogovore v zvezi z odkupom zemljišč ter angažirajo koordinatorje za kolesarstvo na regionalni ravni, da bodo lokalni in nacionalni akterji med seboj usklajeni.

Zagotoviti je treba pravne podlage, ki bi omogočale razlastitve in presoje prevlade javnega interesa aktivne trajnostne mobilnosti. Treba je nadaljevati tudi s poenostavitvami postopkov umeščanja kolesarskih povezav v prostor ter s pristopi k spremembi s tem povezane zakonodaje. Na področju zakonodaje se priporoča tudi posodobitev relevantnih pravilnikov in smernic, da bodo zagotovili višjo raven uslug za kolesarje z vidika varnosti in udobja ter zadovoljevanja naraščajočega povpraševanja.

Priporočamo izdelavo uporabnikom prijaznih interaktivnih kart državnega kolesarskega omrežja.

VIRI PODATKOV

- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)
- MzI
- DRSI
- MOPE
- OPSI (<https://podatki.gov.si/dataset/pldp-stevna-mesta-kolesarij>)
- SURS, Dnevna mobilnost potnikov (<https://pxweb.stat.si/SiStat/sl/Podrocja/Index/48/transport/?dnevna-mobilnost-potnikov-#173>)
- Projekt LIFE IP CARE4CLIMATE (<https://www.samo1planet.si/>)
- Aktivno v šolo in zdravo mesto (<https://www.aktivnovsolo.si/>)

DATUM PRIPRAVE

29. april 2025

2 Stavbe

CILJI ZA LETO 2030

NEPN 2020

Izpusti toplogrednih plinov v široki rabi se bodo **zmanjšali za vsaj 76 %** glede na leto 2005.

Izpusti toplogrednih plinov v stavbah se bodo **zmanjšali za vsaj 70 %** glede na leto 2005.

Raba končne energije v stavbah se bo **zmanjšala za 20 %** glede na leto 2005.

Delež OVE v rabi goriv v stavbah (delež rabe OVE v končni rabi energentov brez električne energije in daljinske toplote) bo **vsaj dve tretjini**.

NEPN 2024

Izpusti toplogrednih plinov v široki rabi se bodo **zmanjšali za vsaj 69 %** glede na leto 2005.

Izpusti toplogrednih plinov v stavbah se bodo **zmanjšali za vsaj 70 %** glede na leto 2005.

Raba končne energije v stavbah se bo **zmanjšala za 15 %** glede na leto 2020.

Delež OVE v rabi končne energije v stavbah (z upoštevanjem električne energije in daljinske toplote iz OVE) bo **vsaj 55 %**.

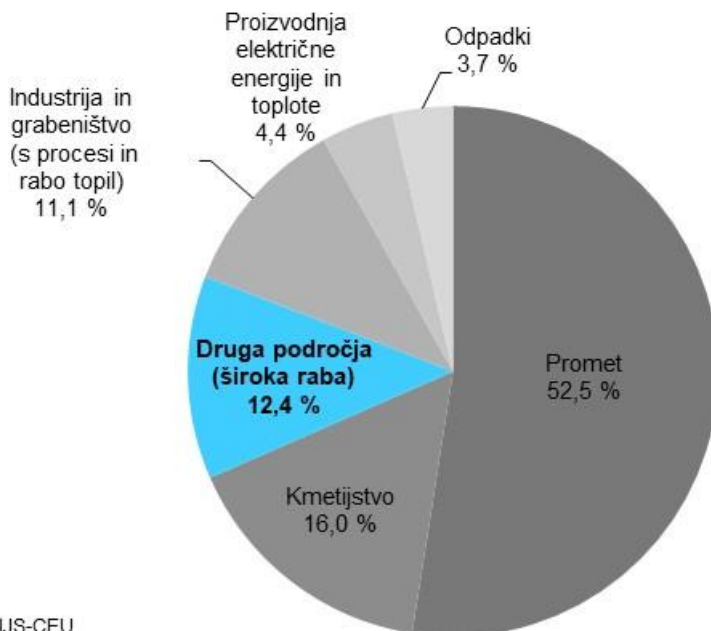
2.1 Pregled stanja na področju izpustov TGP

Raba goriv v široki rabi (v gospodinjstvih, kmetijstvu⁴ in storitvenih dejavnostih) je v letu 2023 k izpustom neETS prispevala 12,4 % (Slika 2). Ta delež se je od leta 2005 zmanjšal za 10,6 odstotnih točk, od leta 2011 pa za 3,4 odstotne točke. Glede na leto 2022 so se izpusti zmanjšali za 1,2 %. V obdobju 2005–2023 so se izpusti v široki rabi zmanjšali za 53,5 % oz. 1.458 kt CO₂ ekv (Slika 3, levo), kar je posledica naložb v izboljšanje toplotne izolacije stavb in drugih ukrepov učinkovite rabe energije ter tudi zamenjave kurilnega olja z nizkoogljčnimi viri energije.

V izpuste na področju stavb so vključeni izpusti iz rabe goriv v gospodinjstvih s 7,2-odstotnim deležem v skupnih izpustih TGP po Uredbi (EU) 2018/842, delež je bil v letih 2022 in 2023 enak, ter izpusti iz rabe goriv v institucionalnem in komercialnem sektorju s 2,4-odstotnim deležem leta 2022 in 2,9-odstotnim leta 2023. **Skupaj so stavbe tako predstavljale 9,5 % vseh izpustov neETS v letu 2022 ter 10 % v letu 2023.** Večina izpustov nastaja pri rabi goriv za ogrevanje stavb, zato so izpusti v posameznem letu odvisni tudi od podnebnih razmer. V letih **2015 in 2016 je v stavbah prišlo do povečanja izpustov za skupaj 16,3 %, v letih 2017 in 2018 so se izpusti ponovno znatno zmanjšali** (za 9,4 % oz. 8,6 % v primerjavi z letom prej), **v letih 2019 in 2020 pa so ostali skoraj nespremenjeni v primerjavi z letom 2018.** Leta 2021 so bili 9 % nižji kot leto prej, leto kasneje pa slab odstotek višji. Stanje izpustov TGP spremljamo tudi v okviru kazalca *[PO12_STAVBE] Raba končne*

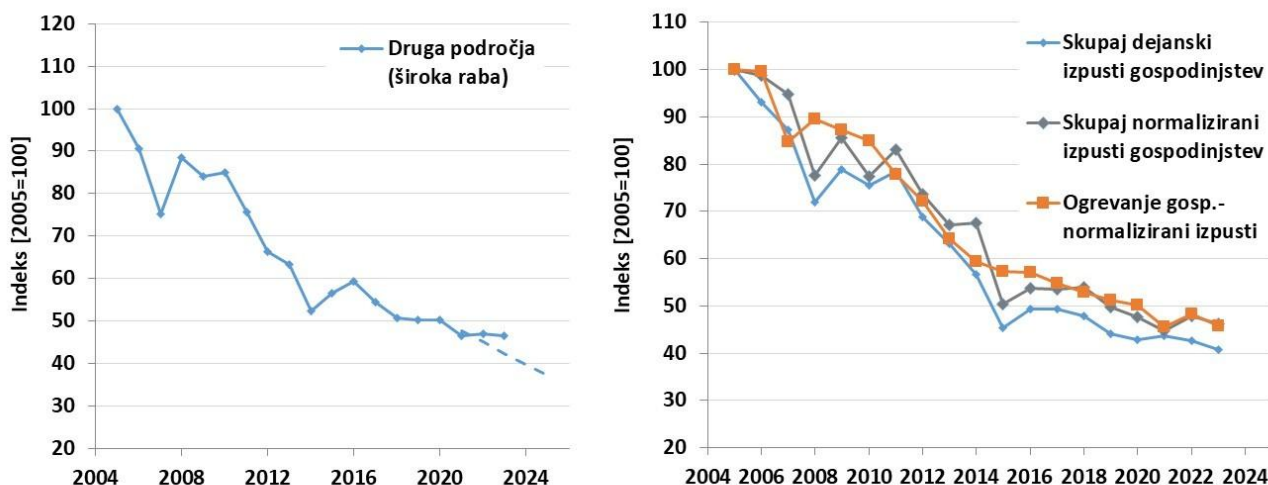
⁴ Gre za kmetijsko mehanizacijo, raba goriv na družinskih kmetijah je všteta pri rabi goriv v gospodinjstvih, raba goriv v večjih kmetijskih podjetjih pa pri rabi goriv v storitvenih dejavnostih.

energije, izpusti TGP in delež OVE v stavbah (za podrobnosti glej [Prilogo 1, poglavje 1.1](#)). Po podatkih iz kazalca so **izpusti TGP** zaradi rabe energentov v stavbah leta 2023 znašali 1.024 kt CO₂ ekv, s čimer indikativna letna vrednost, ki je v NEPN 2020 in NEPN 2024 enaka, ni bila dosežena. Glede na leto prej so se izpusti TGP zmanjšali za 1,5 %, v primerjavi z letom 2005 pa kar za 58 %, kar je bistveno več od zmanjšanja rabe končne energije.

Vir: IJS-CEU

Slika 2: Prispevek sektorja druga področja (široka raba) k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)

Vir: IJS-CEU

Slika 3: Levo: Gibanje izpustov v široki rabi v obdobju 2005–2023 glede na indikativno letno vrednost. Desno: Gibanje izpustov v gospodinjstvih, in sicer dejanskih in normaliziranih glede na povprečno zimo. Posebej so prikazani normalizirani izpusti iz rabe goriv za ogrevanje (Vir: IJS-CEU)

Normalizirane vrednosti izpustov glede na povprečno zimo kažejo na stabilen trend zmanjševanja v zadnjem obdobju, z izjemo manjših povečanj v letih 2016 in 2022, vendar pa

se je zmanjševanje izpustov upočasnilo, kar je ilustrirano na sliki za podsektor rabe goriv v gospodinjstvih (Slika 3, desno). Da bi lahko dosegli ambiciozno zastavljene sektorske cilje do leta 2030, bo potrebno v stavbah zagotoviti kontinuiteto izvajanja načrtovanih ukrepov in njihovo intenziviranje.

Poleg stanja v stavbah na področju izpustov TGP spremljamo s kazalcem [PO12_STAVBE] tudi stanje na področju rabe končne energije in rabe OVE. **Raba končne energije** v stavbah je leta 2023 znašala 1.477 ktoe in je bila 4 % nižja od indikativne letne vrednosti iz NEPN 2020. V primerjavi z letom prej je ostala na približno enaki ravni, glede na leto 2005 pa se je zmanjšala za 23 %. **Delež OVE v rabi goriv** v stavbah je leta 2023 ostal na enaki ravni kot leto prej in je znašal 62,3 %. Zaostanek za indikativno letno vrednostjo iz NEPN 2020 je znašal 1 odstotno točko. Ta kazalec smo sicer že prilagodili novi metodologiji izračuna deleža OVE in se sedaj imenuje **Delež OVE v rabi končne energije** v stavbah.

Pomemben obvezujoč cilj na področju stavb je tudi prenova **3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade, ki se ogrevajo in/ali ohlajajo**, letno. Obveznost je stopila v veljavo z letom 2014. V obdobju 2014–2023 načrtovana letni in kumulativni cilj prenove nista bila nikoli dosežena (za podrobnosti glej *Zvezek 1 – poglavje 2.2 Stavbe javnih organov kot zgled*). **Omenjena obveznost** se sicer v skladu z EED iz leta 2023⁵ in NEPN 2024 **širi na celoten javni sektor**. V skladu s tema dokumentoma je bil za javni sektor uveden tudi cilj **zmanjšanja skupne rabe končne energije za 1,9 % letno** v primerjavi z izhodiščnim letom 2021.

2.2 Glavne ugotovitve in priporočila za izvajanje ukrepov

Glavne ugotovitve *Podnebnega ogledala 2024* za stavbe so:

- **Leta 2023 je Eko sklad za ukrepe URE in rabe OVE v gospodinjstvih izplačal največ nepovratnih spodbud do zdaj**, 54,2 milijona evrov. V doseženem prihranku energije se še naprej zmanjšuje delež novega prihranka, doseženega z ukrepi učinkovite rabe energije (URE). Ta je bil leta 2023 samo 22-odstoten. V okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti (za podrobnosti glej *Zvezek 1 – poglavje 2.3 Sistem obveznosti energetske učinkovitosti*) je Eko sklad z izvedbo ukrepov v gospodinjstvih, javnem sektorju, gospodarstvu in prometu leta 2023 prispeval 35 % vseh doseženih novih prihrankov.
- Za povečanje intenzivnosti prenov večstanovanjskih stavb, sta bila v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* **razvita dva finančna instrumenta za energetsko prenavo večstanovanjskih stavb**, in sicer instrument financiranja celovitih energetskih prenov s kombinacijo kredita v breme rezervnega sklada in nepovratnih sredstev ter instrument financiranja celovitih energetskih prenov s kombinacijo nepovratnih sredstev in sredstev izvajalca storitev energetskega pogodbenišтва (plačilo prenove po računih za storitev). **Pilotne projekte za preizkus finančnih instrumentov v praksi bo Eko sklad izvedel leta 2025.**

5 Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023L1791>

- **Program ZERO500**, v okviru katerega so bile socialno šibkim občanom na voljo nepovratne finančne spodbude za investicije v ukrepe večje energetske učinkovitosti eno- ali dvostanovanjskih stavb, **se je leta 2023 končal**. V 425 gospodinjstvih je bilo izvedenih 559 ukrepov, najpogosteje je šlo za vgradnjo energijsko učinkovitih oken in/ali vhodnih vrat ter izvedbo toplotne izolacije strehe in fasade. Decembra 2023 je Eko sklad objavil nov poziv za nepovratne finančne spodbude za zmanjševanje energetske revščine (javni poziv ZER). V sklopu tega poziva je bil **vzpostavljen tudi seznam koordinatorjev, ki so na voljo potencialnim vlagateljem pri pripravi prijave**. Od sredine leta 2024 so sredstva v ta namen na voljo v okviru javnega poziva ZER 2024. **Za dostop do večjega števila energetske revnih gospodinjstev bo treba v prihodnje vzpostaviti ustrezno (regionalno) podporno okolje** (svetovanje, informiranje, ozaveščanje).
- **Število energetskih svetovalcev, ki delujejo v okviru energetske svetovalne mreže za občane ENSVET, se niža**, kar onemogoča načrtovano povečanje obsega nalog mreže.
- **Sofinanciranje energetske preнове javnih stavb** v okviru OP EKP 2014–2020 se je končalo leta 2023. Izvedenih je bilo 131 projektov s skupno 991.000 m² prenovljene neto tlorisne površine stavb. Zmanjšanje rabe energije je bilo ocenjeno na 77,3 GWh, izpustov CO₂ pa na 20,1 kt na leto⁶. **Prenova je najbolje potekala v občinah, najslabše pa v ožjem javnem sektorju, kjer je bilo izvedenih samo 6 projektov**. To je prispevalo tudi k slabim rezultatom v okviru obveznosti preнове 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade.
- Poteka izvedba projektov energetske preнове javnih stavb v okviru **programa React-EU in Načrta za okrevalje in odpornost (NOO)**. V okviru **OP EKP za programsko obdobje 2021–2027** je bil prvi razpis za energetske preнове stavb v lasti in rabi občin objavljen leta 2024, za energetske preнове stavb ožjega in širšega javnega sektorja pa leta 2025.
- **Ponovno ugotavljamo, da se veliko instrumentov, načrtovanih za stavbe z NEPN 2020 in DSEPS 2050, še vedno ne izvajajo**, npr. delitev spodbud med lastnike in najemnike v večstanovanjskih stavbah, vzpostavitev jamstvene sheme, vzpostavitev projektne pisarne za pripravo projektov energetske preнове večstanovanjskih stavb itd., oz. **se ne izvajajo v obsegu**, načrtovanem z NEPN 2020, DSEPS 2050 in tudi z Akcijskim načrtom za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let.

V nadaljevanju so navedena še ključna priporočila za izvajanje ukrepov v stavbah.

PRIPOROČILO STAVBE 01/2024

IZVAJALEC

MOPE DE, MF in vsi ostali vključeni deležniki

Čim hitreje je treba začeti z **izvajanjem obstoječih, prenovljenih in novih instrumentov** za zmanjševanje izpustov TGP ter povečevanje energetske učinkovitosti in rabe OVE v stavbah **v skladu s smernicami in predvidenim obsegom iz NEPN 2020 in**

6 Podatki še niso dokončni.

DSEPS 2050. Za to je potrebno zagotoviti ustrezne kadrovske in finančne vire. Izvajanje instrumentov je potrebno ustrezno umestiti oziroma doseči **usklaženo izvajanje z drugimi strateškimi politikami**, kot so programiranje sredstev za blaženje podnebnih sprememb, energetska revščina (Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine), krepitev potresne varnosti in ureditev stanovanjske problematike.

PRIPOROČILO STAVBE 02/2024

IZVAJALEC
MOPE DE, Eko sklad, lokalne energetske agencije

Energetsko prenovo javnih stavb in večstanovanjskih stavb je treba okrepiti. Vzpostaviti je treba projektno pisarno za pripravo projektov energetske prenove večstanovanjskih stavb in nadgraditi projektno pisarno za energetsko prenovo javnih stavb. Izvedbo projektov je treba podpreti s pripravo projektov, usposabljanjem, svetovanjem itd. Zagotoviti je treba **sredstva za izvedbo projektov širše in trajnostne prenove** tako v javnem sektorju, kot tudi v stanovanjskem sektorju za večstanovanjske stavbe (npr. krepitev potresne varnosti, požarna zaščita ...) ter zagotoviti usklajeno izvajanje politik prenov stavb.

PRIPOROČILO STAVBE 03/2024

IZVAJALEC
MOPE DE

Za doseganje cilja prenove 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi osrednje vlade vsako leto, ki se s koncem leta 2025 širi na celotni javni sektor, je **treba čim prej pripraviti program energetske učinkovitosti za javni sektor ter zagotoviti njegovo izvajanje.**

2.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov v stavbah so zajeti izbrani instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 2).

Tabela 2: Pregled izvajanja izbranih instrumentov v stavbah iz NEPN 2020

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
SPODBUJANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI IN RABE OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE V STAVBAH NA SPLOŠNO					
Energetsko pogodbeništv	OP EKP	✓	ekonomski	MOPE DE	da
	NEPN	✓			
	DSEPS 2050	✓			
SPODBUJANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI IN RABE OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE V STAVBAH V GOSPODINJSTVIH					
Finančne spodbude za energetske učinkovitost in rabo OVE v stanovanjskih stavbah	OP EKP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MOPE DE, Eko sklad	da
	NEPN	✓			
	DSEPS 2050	✓			
	NEPN	✓			da

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Energetsko svetovalna mreža – ENSVET	DSEPS 2050	✓	informiranje / ozaveščanje	MOPE DE, Eko sklad	
Shema pomoči za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih za ranljive skupine prebivalstva	OP EKP	✓	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	MOPE DE, Eko sklad, ENSVET, MDDSZEM	da
	NEPN	✓			
	DSEPS 2050	✓			
SPODBUJANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI IN RABE OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE V STAVBAH JAVNEGA SEKTORJA					
Upravljanje z energijo v javnem sektorju	NEPN	✓	drugo (spremljanje, poročanje in podporne aktivnosti)	MOPE DE, MJU, MP	da
	DSEPS 2050	✓			
Nepovratne investicijske finančne spodbude za energetsko prenavo stavb v javnem sektorju, usmerjene v povečanje deleža projektov, izvedenih z energetskim pogodbeništvom	OP EKP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MOPE DE, Eko sklad	da
	NEPN	✓			
	DSEPS 2050	✓			

2.3.1 Spodbujanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije v stavbah na splošno

ENERGETSKO POGODBENIŠTVO	
SPLOŠEN OPIS	
OZNAKA INSTRUMENTA	OP EKP: prednostna os 4, prednostna naložba 4.1 NEPN: 3.2 Razsežnost energetska učinkovitost / 3.2.2 Stavbe / Preglednica 28 DSEPS 2050: S-3
UČINEK V SEKTORJU	stavbe – splošno
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE DE
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: elektromobilnost _____ ☒
KRATEK OPIS	Načrtovano je oblikovanje ustreznih finančnih instrumentov za storitve energetskega pogodbenišтва (EPO) in podpora razvoju EPO z ukrepi, kot so usposabljanja ter dodatna strokovna in tehnična pomoč pri pripravi projektov, njihovi kakovostni izvedbi in vrednotenju. Predvideni sta tudi razširitev instrumenta na druge sektorje, predvsem stanovanjskega, in vzpostavitev novega mehanizma za spodbujanje nastanka podjetij za energetske storitve, s posebno pozornostjo do malih in srednje velikih podjetij (MSP).
PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE	
EU ZAKONODAJA	Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, UL L 315 Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, UL L 328 Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev), UL L 231
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)

Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt
Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA

V obdobju 2016–2023⁷ je bilo v okviru razpisov/povabil za energetske prenovne stavbe občin ter ožjega in širšega javnega sektorja ter izvedbo pilotnih projektov v okviru izvajanja *OP EKP* skupaj izvedenih 131 projektov. Po modelu pogodbenega zagotavljanja prihrankov energije je bilo izvedenih 48 projektov, kar je 37 % vseh, ki pa predstavljajo slabih 65 % neto tlorisne površine vseh v energetske prenovne zajetih stavb. V te projekte EPO je bilo skupno vključenih 246 stavb in 640.600 m² neto tlorisne površine. Pri projektih, ki so bili končani do konca leta 2022, je bilo v projekte EPO usmerjenih 58 % vseh nepovratnih sredstev, pri projektih, ki so bili končani do konca leta 2023, pa je ta delež nekoliko nižji, 57-odstoten. Vsi razpisi/povabila za energetske prenovne stavbe javnega sektorja v okviru *OP EKP* (JOB_2021, ŠJS 2021 in OJS 2021) so bili zaprti v letu 2022.

V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (<https://www.care4climate.si/sl>) poteka razvoj finančnih instrumentov za celovito energetske prenovne večstanovanjskih stavb in njihovo preizkušanje v praksi. Potem, ko na prva razpisa Eko sklada iz leta 2021 za financiranje demonstracijskih projektov energetskih in delno protipotresnih prenov večstanovanjskih stavb, ki slonita na teh finančnih instrumentih, ni bilo ustreznih vlog, sta bila predvidena finančna instrumenta dodatno preoblikovana, nove razpise pa je Eko sklad objavil najprej februarja 2022 in nato še junija 2023. Do izbora pilotnih projektov ni prišlo. V pripravi je nov razpis, ki sloni na instrumentu financiranja celovitih energetskih prenov s kombinacijo kredita v breme rezervnega sklada in nepovratnih sredstev ter na instrumentu financiranja celovitih energetskih prenov s kombinacijo nepovratnih sredstev in sredstev izvajalca storitev energetskega pogodbenišтва (plačilo prenove po računih za storitev).

Na področju EPO v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* poteka tudi usposabljanje za EPO za državne in občinske uslužbenke ter podjetja (skupno 150 udeležencev). Predvidena je izvedba enega izobraževanja letno. V obdobju 2021–2023 so bila tako izvedena 3 izobraževanja s skupaj 86 udeleženci.

Na seznamu ponudnikov energetskih storitev – model pogodbenega zagotavljanja prihrankov energije, ki je objavljen na spletni strani MOPE, še naprej ostaja samo 8 ponudnikov.

Z omenjenimi aktivnostmi se instrument že delno izvaja v okviru načrtovanega z *NEPN 2020* in *DSEPS 2050*, kjer je predvideno oblikovanje ustreznih finančnih produktov za ponudnike storitev EPO, razvoj EPO s primernimi podpornimi ukrepi, kot so npr. usposabljanje, dodatna strokovna in tehnična pomoč pri pripravi projektov, program zagotavljanja kakovosti projektov EPO, priprava orodij za vrednotenje projektov EPO itd., razširitev instrumenta iz javnega na druge sektorje, zlasti stanovanjskega, in vzpostavitev mehanizmov za spodbujanje nastanka podjetij za energetske storitve, s posebno pozornostjo do MSP.

DOSEŽENI UČINKI

Z izvedbo projektov EPO, ki so bili podprti z nepovratnimi sredstvi v okviru *OP EKP*, je bilo v letih 2022 oz. 2023 doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 6,7 / 6,9 GWh/leto
- povečanje proizvodnje energije iz OVE: 2,6 / 2,4 GWh/leto
- zmanjšanje izpusta CO₂: 1,5 / 1,6 kt CO₂/leto

⁷ Povzeto je stanje za obdobje, ko se projektom EPO za energetske prenovne stavbe javnega sektorja dodeljujejo nepovratna sredstva v okviru *OP EKP* 2014–2020. Projekti EPO v Sloveniji se drugače izvajajo že od leta 2001, in sicer predvsem v občinah.

Učinki so bili povzeti po projektni dokumentaciji. Podatki še niso dokončni.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO
IZVAJANJE

V okviru *OP EKP* za programsko obdobje 2021–2027 je bil leta 2024 objavljen javni razpis za sofinanciranje energetske prenove stavb v lasti in rabi občin za obdobje 2023 do 2027 (JR_EKP_JOB_2024), skupaj 34,5 milijonov evrov razpoložljivih sredstev, leta 2025 pa javno povabilo posredniškemu telesu k oddaji vloge prijavitelja za posredovanje predloga operacije za sofinanciranje celovite energetske prenove stavb ožjega in širšega javnega sektorja za obdobje od 2023 do 2027 (JP_OJS_ŠJS_2025), skupaj 18,4 milijonov evrov razpoložljivih sredstev.

V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* je Eko sklad maja 2024 objavil nov javni razpis za pilotne projekte skupnih naložb celovite energijske prenove starejših večstanovanjskih stavb, sofinanciranih s strani podjetij za energetske storitve. Na razpisu je bilo izbranih 5 pilotnih projektov, ki bodo izvedeni v letu 2025. V razvoju je tudi še tretji finančni instrument.

Na področju EPO je bilo v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* leta 2024 že izvedeno tudi novo usposabljanje za EPO za državne in občinske uslužbenke ter podjetja s skupno 28 udeleženci. Izvedba usposabljanja je predvidena tudi v letu 2025.

V *NEPN 2024* je tudi za ta instrument, ki ima oznako **M19.3**, načrtovano nadaljnje izvajanje. Vsebinsko se instrument ne razlikuje bistveno od instrumenta iz *NEPN 2020*.

PREDVIDENI UČINKI

Leta 2024 se projekti EPO za energetske prenove stavb javnega sektorja v okviru *OP EKP* niso izvajali.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Stanje se na trgu EPO že nekaj let ne spreminja bistveno. Za večji razmah tovrstnih energetskih storitev je treba pospešiti izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz *NEPN 2024* in *DSEPS 2050*. Še zlasti je pomembno, da se čim prej spodbudi nastanek novih podjetij za energetske storitve, še naprej razvija nove finančne instrumente in začne z izvajanjem EPO tudi v drugih sektorjih.

VIRI PODATKOV

- MOPE DE, Projektna pisarna za energetske prenove javnih stavb
- MOPE, Portal energetika, Javne objave (<http://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)
- MOPE, Portal energetika, Seznam ponudnikov energetskih storitev – model pogodbenega zagotavljanja prihrankov energije (<http://www.energetika-portal.si/podrocja/energetika/energetska-prenova-javnih-stavb/esco-ponudniki/>)
- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, interno gradivo

DATUM PRIPRAVE

18. junij 2025

2.3.2 Spodbujanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije v stavbah v gospodinjstvih

FINANČNE SPODBUDE ZA ENERGETSKO UČINKOVITOST IN RABO OVE V STANOVANJSKIH STAVBAH

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP EKP: prednostna os 4, prednostna naložba 4.1 NEPN: 3.2 Razsežnost energetska učinkovitost / 3.2.2 Stavbe / Preglednica 28 DSEPS 2050: G-2	
UČINEK V SEKTORJU	stavbe – gospodinjstva	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE DE, Eko sklad	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Glavni instrument za večjo energetska učinkovitost in rabo OVE v gospodinjstvih so finančne spodbude, ki jih naložbam v eno- in dvostanovanjskih stavbah od leta 2008, v večstanovanjskih stavbah pa od leta 2009 dodeljuje Eko sklad. V okviru nadgradnje instrumenta je načrtovan širok obseg aktivnosti, ki vključuje pripravo finančnega načrta spodbujanja ukrepov v gospodinjstvih, uvedbo ločenega poziva za delne in celovite prenove, pripravo novih finančnih instrumentov za stanovanjski sektor, zagotovitev spodbud za pripravo projektov v stanovanjskem sektorju, izvedbo pilotnih projektov in okrepitev delovanja Eko sklada, in sicer zlasti na področju ozaveščanja in informiranja, analize možnosti za izvedbo ukrepov URE in OVE, dosegljive s spodbujevalnimi mehanizmi, poenostavitve administrativnih postopkov pri dodeljevanju spodbud in podobno.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO-2)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050) Posodobljeni Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA

Leta 2022 je bilo za izvajanje ukrepov URE in OVE v gospodinjstvih izplačanih 43,8 milijonov evrov, kar je 16 % več kot leto prej in največ v obdobju 2011–2022. Z ukrepi doseženo zmanjšanje rabe energije je bilo v primerjavi z letom prej večje za 17 %. Skupaj s prihranki, doseženimi z izvajanjem ukrepov v javnem sektorju, gospodarstvu in prometu, so prihranki po podatkih Eko sklada leta 2022 znašali slabih 373 GWh⁸.

Leta 2023 je bilo izplačanih še 19 % več nepovratnih finančnih spodbud kot leto prej oz. 54,2 milijona evrov. Za dodatnih 16 % se je povečalo tudi doseženo zmanjšanje rabe energije. Delež novega prihranka, doseženega z ukrepi URE, se še naprej zmanjšuje. Leta 2023 je bilo tako kar 78 % skupnega prihranka energije v gospodinjstvih doseženega z ukrepi rabe OVE, samo 22 % pa z ukrepi URE. Skupaj so prihranki, doseženi z nepovratnimi finančnimi spodbudami Eko sklada v vseh sektorjih, leta 2023 znašali 494 GWh⁸.

Nepovratna sredstva Eko sklada se od leta 2014 financirajo iz dveh virov: iz prispevka na rabo energije za povečanje energetske učinkovitosti in Sklada za podnebne spremembe. Konec leta 2023 so bila občanom, poleg poziva 86SUB-SOCOB21 (glej instrument [Shema pomoči za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih za ranljive skupine prebivalstva](#)), nepovratne finančne spodbude na voljo še v okviru poziva za nove naložbe rabe obnovljivih virov energije in večje energijske učinkovitosti stanovanjskih stavb (99SUB-OB22; 43 milijonov evrov razpoložljivih sredstev), poziva za skoraj ničenergijske stavbe (105SUB-sNESOB23; 3 milijoni evrov razpoložljivih sredstev) ter pozivov za skupne naložbe ogrevanja starejših stavb s tremi ali več posameznimi deli (103SUB-SOG22; 1 milijon evrov razpoložljivih sredstev) in za nove skupne naložbe večje energijske učinkovitosti starejših stavb s tremi ali več posameznimi deli stavbe (110SUB-OBPO23; 6 milijonov evrov razpoložljivih sredstev).

V okviru izvajanja mehanizma celostnih teritorialnih naložb (CTN) v OP EKP na področju energetske prenove večstanovanjskih stavb v nad 75-odstotni javni lasti ni bilo več aktivnosti. Načrtovani peti pilotni projekt v okviru OP EKP, celovita energetska obnova večstanovanjske stavbe po merilih skoraj ničenergijske prenove, ni bil izveden.

Z *NEPN 2020* in *DSEPS 2050* je bila za ta instrument predvidena nadgradnja s številnimi aktivnostmi npr. pripravo finančnega načrta spodbujanja ukrepov v gospodinjstvih, uvedbo ločenih pozivov za delne in celovite prenove, izvajanjem pilotnih projektov, razvojem novih finančnih instrumentov za stanovanjski sektor, nadgradnjo delovanja Eko sklada itd. Omenjene aktivnosti so se v obdobju 2022–2023 večinoma izvajale samo v manjšem obsegu ali pa sploh ne.

DOSEŽENI UČINKI

Z izvedbo projektov URE in OVE v gospodinjstvih, ki so bili podprti z nepovratnimi sredstvi Eko sklada, je bilo v letih 2022 in 2023 doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 260,0 / 311,1 GWh/leto
- povečanje proizvodnje energije iz OVE: 183,2 / 256,2 GWh/leto
- zmanjšanje izpusta CO₂: 58,2 / 74,7 kt/leto

Učinki so bili izračunani v skladu s *Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)*.

8 Učinki energetske svetovalne mreže za občane – ENSVET, niso všteti.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE Konec leta 2024 sta bila za občane na področju izvajanja ukrepov URE in OVE odprta poziva za skoraj ničenergijske stavbe (105SUB-sNESOB23) in nove naložbe rabe obnovljivih virov energije in večje energijske učinkovitosti stanovanjskih stavb (114SUB-OB24; 42 milijonov evrov razpoložljivih sredstev). Odprta sta bila tudi dva poziva, namenjena tako fizičnim kot tudi pravnim osebam, in sicer za nove skupne naložbe večje energijske učinkovitosti starejših stavb s tremi ali več posameznimi deli stavbe (112SUB-OBPO24; 7 milijonov evrov razpoložljivih sredstev) in za naložbe v posodobitev ogrevalnih naprav v skupnih sistemih starejših stavb s tremi ali več posameznimi deli (120SUB-SOG24; 700.000 evrov razpoložljivih sredstev). Prvi izmed omenjenih dveh pozivov je bil v sredini leta 2025 že zaključen, nadomestil pa ga je nov poziv z enako vsebino (124SUB-OBPO25; 5 milijonov evrov razpoložljivih sredstev).

Tudi v *NEPN 2024* je za ta instrument z oznako **M19.5** načrtovano nadaljnje izvajanje s številnimi aktivnostmi za nadgradnjo. Mnoge izmed teh aktivnosti ostajajo enake oz. podobne kot v *NEPN 2024*, npr. priprava finančnega načrta spodbujanja ukrepov v gospodinjstvih, izvajanje pilotnih projektov, razvoj novih finančnih instrumentov, nadgradnja delovanja Eko sklada, vključenih pa je tudi nekaj novih aktivnosti, med drugim zagotovitev spodbud za pripravo projektov v stanovanjskem sektorju ter bolj ciljno usmerjanje spodbud Eko sklada v doseganje ciljnega deleža OVE.

PREDVIDENI UČINKI Nov prihranek energije v okviru 8. člena *EED* je za sistem obveznosti energetske učinkovitosti, to je skupaj za shemo in alternativni ukrep, v *NEPN 2024* za leti 2024 in 2025 ocenjen na 745 GWh letno, z letom 2026 pa se bo zvišal na 859 GWh. Ločen cilj za alternativni ukrep ni določen (za podrobnosti glej *poglavje 2.3.1 Zvezka 1* oz. kazalec *[PO36] Zmanjšanje rabe energije v sistemu obveznosti energetske učinkovitosti*).

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Nadgradnja tega instrumenta v *NEPN 2024* in *DSEPS 2050* je zelo obširna. Zagotoviti je treba izvajanje načrtovanih aktivnosti v skladu s predvidenim obsegom in časovno dinamiko. Instrument pomembno prispeva k zelenemu prehodu ter doseganju ciljev na področju URE, OVE in izpustov TGP v stanovanjskem sektorju, in sicer tudi v okviru 8. člena *EED*.

VIRI PODATKOV

- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2023, junij 2024 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-eko-sklada-za-letno-2023>)
- Eko sklad, Osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2024, februar 2025
- Eko sklad, interno gradivo
- MOPE, Portal energetika, Javne objave (<https://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)

DATUM PRIPRAVE

18. junij 2025

ENERGETSKO SVETOVALNA MREŽA – ENSVET

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Razsežnost energetska učinkovitost / 3.2.2 Stavbe / Preglednica 28 DSEPS 2050: G-5		
UČINEK V SEKTORJU	stavbe – gospodinjstva		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	informiranje / ozaveščanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE DE, Eko sklad		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje izpustov TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Mreža energetske svetovalnih pisarn ENSVET, ki je aktivna že od leta 1993, zagotavlja občanom neodvisno energetske svetovanje ter informacijske, izobraževalne in ozaveščevalne aktivnosti za promocijo ukrepov energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije v lokalnem okolju. Sodeluje tudi v okviru sheme pomoči za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih za ranljive skupine prebivalstva. Načrtovana je okrepitev delovanja mreže, širitev v nove občine in razširitev svetovalnih aktivnosti. Predvideni sta tudi okrepitev podpore etažnim lastnikom pri načrtovanju energetske prenov večstanovanjskih stavb in izobraževanje svetovalcev mreže za pripravo ustreznih vsebin pri izkaznici stavbe.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050) Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	<p>Leta 2022 je v 59 pisarnah mreže ENSVET delovalo 51 usposobljenih neodvisnih energetske svetovalcev, ki so realizirali 9.218 aktivnosti (nasveti s pisnim poročilom, e-nasveti, članki, RTV prispevki, predavanja, šole itd.), kar je 14 % več kot leto prej. Med temi aktivnostmi je bilo 6.932 pisnih nasvetov. V okviru obveznega nadzora subvencioniranih naložb so svetovalci opravili 57 ogledov izvedenih naložb.</p> <p>Leta 2023 se je število usposobljenih neodvisnih energetske svetovalcev, ki delujejo v okviru mreže ENSVET, zmanjšalo na 49. Realizirali so 8.049</p>
-----------------	--

aktivnosti oz. 13 % manj kot leto prej. Najbolj se je zmanjšalo število ogledov v okviru programa ZERO500, ki se je leta 2023 iztekel, zmanjšalo pa se je tudi število pisnih nasvetov, in sicer na 6.671 oz. za 4 %. V okviru obveznega nadzora subvencioniranih naložb so svetovalci opravili 31 ogledov izvedenih naložb. Število ogledov se je v primerjavi z leti 2020 in 2021 bistveno zmanjšalo.

Svetovalci so bili aktivni tudi pri promociji mreže ENSVET in ozaveščanju preko člankov, predavanj in radiotelevizijskih oddaj. Energetske svetovalne pisarne so bile vključene v projekt Podnebnih kavarn v sklopu projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (<https://www.care4climate.si/si>), v okviru katerega so se izvajale okrogle mize na temo varčevanja z energijo v gospodinjstvih. Sodelovanje v okviru sheme pomoči za ranljive skupine je opisano pri instrumentu [Shema pomoči za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih za ranljive skupine prebivalstva](#).

Z *NEPN 2020* in *DSEPS 2050* je bila načrtovana nadaljnja širitev mreže in nadgradnja njenih storitev tudi za podjetja, do česar pa zaenkrat še ni prišlo.

DOSEŽENI UČINKI

S svetovanjem v okviru mreže ENSVET je bilo leta 2022 oz. 2023 doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 16,2 / 17,9 GWh/leto
- zmanjšanje izpusta CO₂: 4,2 / 4,7 kt/leto

Učinki so bili izračunani v skladu s *Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)*.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO
IZVAJANJE

Načrtovano je nadaljnje izvajanje instrumenta. V skladu s poslovnim in finančnim načrtom Eko sklada za leto 2024 bo v okviru mreže ENSVET še naprej na voljo brezplačno svetovanje občanom. Med drugim je načrtovana širitev mreže ENSVET z novimi svetovalci in novimi lokacijami, vključevanje lokalnih energetskega agencij v organizacijo svetovanj mreže ENSVET, sodelovanje z enotno kontaktno točko Borzen, izvajanje svetovanj na področju pravnih oseb itd. Na letni ravni sta za delovanje mreže načrtovana 1,2 milijona evrov sredstev, cilj pa povečanje števila nasvetov na 9.200 letno. Nadaljevalo se bo tudi sodelovanje energetskega svetovalcev v projektu ZERO in v okviru javnih pozivov ZER. Za večjo prepoznavnost mreže ENSVET je leta 2024 načrtovana tudi izvedba večje medijske kampanje.

Z *NEPN 2024* je načrtovan razvoj instrumenta, ki ima oznako **M19.8**, v obsegu iz *DSEPS 2050* in okrepitev delovanja mreže ENSVET, vključno s širitvijo svetovanja za podjetja. Cilj za leto 2027 je 15.000 opravljenih aktivnosti letno.

PREDVIDENI UČINKI

Za leto 2024 ocenjeni učinki svetovanja v okviru mreže ENSVET znašajo:

- zmanjšanje rabe energije: 21,9 GWh/leto
- zmanjšanje izpusta CO₂: 5,7 kt/leto

Učinki so bili izračunani v skladu s *Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)*.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Mreža energetske svetovalnih pisarn ENSVET pomembno prispeva k izvajanju kakovostnejših naložb v ukrepe URE in izrabo OVE v stanovanjskem sektorju. Zaradi načrtovane povečane intenzivnosti energetske prenove obstoječih in gradnje skoraj ničenergijskih novih stavb v obdobju do leta 2030 in nadalje, pa tudi sodelovanja pri izvajanju ukrepov za zmanjševanje energetske revščine in načrtovanega širjenja svetovanja pravnim osebam, trenutno število energetskega svetovalcev za pokrivanje naraščajočih potreb ne bo zadostovalo. Število energetskega svetovalcev se je namreč leta 2023 še zmanjšalo, nove pa je težko pritegniti. Poleg tega je število opravljenih aktivnosti leta 2023 predstavljalo le 54 % ciljne vrednosti za leto 2027 iz *NEPN 2024*. Povečanje števila svetovalcev in

širitev svetovanja na nove segmente (večstanovanjske stavbe, industrija) je torej bistveno za povečanje števila aktivnosti in s tem doseganje ciljev in podporo zelenemu prehodu. Eko skladu zato priporočamo, da mrežo ENSVET čim prej kadrovsko okrepi in nadaljuje z razvojem instrumenta v obsegu iz *DSEPS 2050*.

VIRI PODATKOV

- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2022, julij 2023 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-2022>)
- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2023, junij 2024 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-eko-sklada-za-leto-2023>)
- Eko sklad, Osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2024, februar 2025
- Eko sklad, Poslovni in finančni načrt Eko sklada za leto 2024, november 2023 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/poslovni-nacrt/poslovni-in-financni-nacrt-eko-sklada-slovenskega-okoljskega-javnega-sklada-za-leto-2024>)
- Eko sklad, Rebalans poslovnega in finančnega načrta Eko sklada za leto 2024, junij 2024 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/poslovni-nacrt/rebalans-poslovnega-in-financnega-nacrta-eko-sklada-slovenskega-okoljskega-javnega-sklada-za-leto-2024>)

DATUM PRIPRAVE

16. junij 2025

SHEMA POMOČI ZA UČINKOVITO RABO ENERGIJE V GOSPODINJSTVIH ZA RANLJIVE SKUPINE PREBIVALSTVA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP EKP: prednostna os 4, prednostna naložba 4.1 NEPN: 3.2 Razsežnost energetska učinkovitost / 3.2.2 Stavbe / Preglednica 28 DSEPS 2050: G-1	
UČINEK V SEKTORJU	stavbe – gospodinjstva	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE DE, Eko sklad, ENSVET, MDDSZEM	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: zmanjšanje energetske revščine ☒	
KRATEK OPIS	Načrtovano je nadaljevanje izvajanja instrumenta. Prioritetno sta predvidena izvajanje <i>Programa ZERO500</i> in poraba kohezijskih sredstev za ta namen do leta 2023, za zagotovitev stalnega izvajanja tega programa pa je načrtovan nov večletni finančni okvir do leta 2027. Načrtovana je tudi nadgradnja instrumenta s številnimi drugimi aktivnostmi, kot so okrepitev podpornih aktivnosti, ki bodo povečale dostopnost spodbud najrevnejšim gospodinjstvom, zagotovitev sistematične vključenosti in usklajenosti instrumentov za zmanjševanje energetske revščine in njihovega dolgoročnega izvajanja, izboljšanje spremljanja izvajanja instrumentov za zmanjševanje energetske revščine in njihovih učinkov ter vključitev energetske revščine v širšo shemo razvojne in stanovanjske politike.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO-2) Uredba o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetske revnih gospodinjstev (Ur. l. RS, št. 132/2022)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050) Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let, november 2023

Posodobljeni Celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt
Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA

Socialno šibki občani, to so prejemniki denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka, so bili pri pozivih Eko sklada za dodeljevanje subvencij za energetska prenova starejših večstanovanjskih stavb (41SUB-OBPO16, 67SUB-OBPO19) še naprej upravičeni do spodbude v višini 100 % priznanih stroškov naložbe. Nepovratno finančno spodbudo v višini do 100 % priznanih stroškov so lahko socialno šibki občani pridobili tudi v okviru pozivov za zamenjavo starih kurilnih naprav na trdna goriva z novimi kurilnimi napravami na lesno biomasa (69SUB-SOCOB19, 86SUB-SOCOB21). Leta 2022 je bilo v okviru zamenjave starih kurilnih naprav na trdna goriva z 1,4 milijona evrov nepovratnih sredstev podprtih 218 naložb, leto kasneje pa s 729.000 evri 111 naložb. V okviru večjih naložb v starejših večstanovanjskih stavbah je bilo leta 2022 za 19 naložb izplačanih 92.100 evrov nepovratnih sredstev, leta 2023 pa je bilo 17 izvedenih naložb podprtih s skupno skoraj 116.000 evri.

V obdobju 2021–2023 so bila v okviru programa ZERO500 na voljo kohezijska sredstva za nepovratne finančne spodbude socialno šibkim občanom za investicije v ukrepe večje energetske učinkovitosti eno- ali dvostanovanjskih stavb. V okviru dveh pozivov je bilo izvedenih 559 ukrepov v 425 gospodinjstvih. Najpogosteje izvedeni ukrepi so bili vgradnja energijsko učinkovitih oken in/ali vhodnih vrat ter izvedba toplotne izolacije strehe in fasade. Decembra 2023 je Eko sklad objavil nov poziv za nepovratne finančne spodbude za zmanjševanje energetske revščine (javni poziv ZER). V poziv je bil vključen tudi ukrep zamenjave stare kurilne naprave z novo na lesno biomasa, ki je bil prej predmet ločenih pozivov. Do konca leta so prejeli 445 vlog, razpoložljiva sredstva, zagotovljena iz Sklada za podnebne spremembe, pa povišali iz prvotno 5 na 10 milijonov evrov. V sklopu tega poziva je bil vzpostavljen tudi seznam koordinatorjev, teh je bilo leta 2023 60, ki so na voljo potencialnim vlagateljem pri pripravi prijave.

Nadaljevalo se je izvajanje projekta ZERO (zmanjševanje energetske revščine občanov). Potem, ko je Eko sklad leta 2021 prejel kar 481 prijavnih upravičenih občanov za obisk in paket ZERO, se je njihovo število v letih 2022 in 2023 zmanjšalo na 221 oz. 56, opravljenih pa je bilo 225 oz. 50 obiskov na domu. Intenzivnost izvajanje projekta ZERO se zmanjšuje, saj se ta ukrep pri prijaviteljih, ki izpolnjujejo pogoje za kandidiranje na Javnem pozivu ZER, izvaja avtomatično v okviru predhodnega ogleda, ki je predviden v postopku obravnave vloge. Obiske pri upravičencih sicer opravljajo energetska svetovalci mreže ENSVET.

Leta 2022 je bila sprejeta *Uredba o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetska revnih gospodinjstev*. Konec leta 2023 je bil sprejet *Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let*, ki za obdobje do leta 2026 vključuje ukrepe za zmanjšanje in blaženje energetske revščine, kazalnike za spremljanje izvajanja ukrepov ter odgovorne nosilce in opredelitev virov finančnih sredstev za izvedbo ukrepov. Akcijski načrt je bil pripravljen na podlagi projekta *Preučitev in strokovne podlage za razvoj ukrepov za boj proti energetska revščini*.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki, doseženi z izplačilom nepovratnih spodbud socialno šibkim občanom v okviru pozivov 41SUB-OBPO16, 67SUB-OBPO19, 69SUB-SOCOB19 in 86SUB-SOCOB21, so vključeni v učinkih pri instrumentu *Finančne spodbude za energetska učinkovitost in rabo OVE v stanovanjskih stavbah*. V okviru projekta ZERO in programa ZERO500 se učinkov ne spremlja. Zaradi cilja iz

NEPN 2024 za leto 2030 na ravni prihranka energije, doseženega z izvedbo ukrepov v energetske revnih gospodinjstvih, je trenutno v pripravi metodologija, s katero bo mogoče v prihodnje oceniti tudi prihranek, dosežen v okviru ZER pozivov.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE V sredini leta 2024 je bil objavljen nov poziv za nepovratne finančne spodbude za zmanjševanje energetske revščine (javni poziv ZER 2024). Na voljo je 19,8 milijonov evrov nepovratnih sredstev, od tega 8,6 milijonov evrov za Kohezijsko regijo Zahodna Slovenija in 11,2 milijona evrov za Kohezijsko regijo Vzhodna Slovenija. Nadaljuje se izvajanje projekta ZERO, vendar v manjšem obsegu kot prej. Do marca 2024 je bil še odprt poziv za nepovratne finančne spodbude za nove skupne naložbe večje energijske učinkovitosti starejših stavb s tremi ali več posameznimi deli stavbe (110SUB-OBPO23). ki ga je konec leta 2024 nadomestil poziv, namenjen posodobitvi ogrevalnih naprav v skupnih sistemih starejših stavb s tremi ali več posameznimi deli (120SUB-SOG24). Do konca leta 2024 je bil odprt tudi še poziv namenjen skupnim naložbam ogrevanja starejših stavb s tremi ali več posameznimi deli (103SUB-SOG22).

Z NEPN 2024 se zmanjševanje energetske revščine obravnava v okviru instrumenta **M31.3 Izvajanje ukrepov za zmanjševanje energetske revščine**, ki je nadomestil pričujoč instrument *Shema pomoči za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih za ranljive skupine prebivalstva* in instrument *Podporno okolje za blaženje energetske revščine*. Instrument vključuje več aktivnosti, med njimi izvajanje Akcijskega načrta za obdobje 2024–2026, pripravo, uskladitev, sprejetje in izvajanje akcijskih načrtov za naslednja triletna obdobja, vzpostavitev celovite sheme za zmanjševanje energetske revščine, pripravo Socialnega načrta za podnebje ter tudi pripravo in izvajanje komplementarnih politik in ukrepov za zmanjševanje in preprečevanje energetske revščine v okviru razvojne, plačne, zaposlitvene, davčne, stanovanjske, socialne, prometne in drugih politik za doseganje ciljev zmanjšanja izpustov in pravičnega prehoda.

PREDVIDENI UČINKI Predvideni učinki instrumenta niso načrtovani. V skladu z 8. členom *Direktive o energetske učinkovitosti (EED)* iz leta 2023 in NEPN 2024 so za obdobje 2021–2030 načrtovani zmanjšanje deleža energetske revnih gospodinjstev do vrednosti največ med 3,8 in 4,6 % ter najmanj 8.000 energetske revnih gospodinjstev z izvedenimi naložbami URE in rabe OVE in doseženim kumulativnim prihrankom energije v višini 573 GWh.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Po podatkih SURS je bilo v Sloveniji leta 2023 energetske revnih 7,2 % oz. približno 62.000 gospodinjstev. Za zmanjšanje tega deleža in zagotovitev pravičnega zelenega prehoda za vse, je potrebna čim prejšnja vzpostavitev celovite sheme za zmanjševanje energetske revščine v skladu z *Akcijskim načrtom za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let*. Eko sklad je na področju zmanjševanja energetske revščine najbolj aktivna institucija, ki pa bi jo bilo treba za izvajanje dodatnih nalog iz Akcijskega načrta dodatno kadrovsko okrepiti in vzpostaviti ustrezno (regionalno) podporno okolje (svetovanje, informiranje, ozaveščanje), ki bo omogočilo dostop do večjega števila energetske revnih gospodinjstev. Za zmanjšanje deleža energetske revnih je treba zagotoviti tudi dejavno zmanjševanje in preprečevanje energetske revščine v okviru komplementarnih politik: razvojne, plačne, zaposlitvene, davčne, stanovanjske, socialne in drugih pomembnih politik. Pravočasno je treba začeti s pripravo Socialnega načrta za podnebje in akcijskega načrta za naslednje triletno obdobje.

VIRI PODATKOV

- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2022, julij 2023 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-2022>)
- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2023, junij 2024 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-eko-sklada-za-leto-2023>)
- Eko sklad, Osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2024, februar 2025
- Eko sklad, interno gradivo
- MOPE, Portal energetika, Javne objave (<https://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)
- MOPE, Portal energetika, Energetska revščina (<https://www.energetika-portal.si/podrocja/energetika/energetska-revscina/>)
- *Preučitev in strokovne podlage za razvoj ukrepov za boj proti energetske revščini*, Končno poročilo, Petelin Visočnik, B., et al., januar 2023 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/podrocja/energetika/energetska_revscina/enrev_porocilo_koncno_jan2023.pdf)
- *Akcijski načrt za zmanjševanje energetske revščine za obdobje treh let*, november 2023 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/podrocja/energetika/energetska_revscina/an_enrev_nov2023.pdf)
- *Energetsko revnih gospodinjstev približno 7 odstotkov*, Energetska revščin 2023, SURS (<https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/12712>)

DATUM PRIPRAVE

16. junij 2025

2.3.3 Spodbujanje energetske učinkovitosti in rabe obnovljivih virov energije v stavbah javnega sektorja

UPRAVLJANJE Z ENERGIJO V JAVNEM SEKTORJU	
SPLOŠEN OPIS	
OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Razsežnost energetska učinkovitost / 3.2.2 Stavbe / Preglednica 28 DSEPS 2050: J-1
UČINEK V SEKTORJU	stavbe – javni sektor
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒ ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)
VRSTA INSTRUMENTA	drugo (spremljanje, poročanje in podporne aktivnosti)
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE DE, MJU, MP
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	<p>Upravljanje z energijo v javnem sektorju je uvedel <i>Energetski zakon (EZ-1)</i>, od leta 2020 pa ga ureja <i>Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE)</i>. Skladno z <i>Uredbo o upravljanju z energijo v javnem sektorju</i> je upravljanje z energijo sestavljeno iz energetskega knjigovodstva, izvajanja ukrepov URE in izrabe OVE ter poročanja o stroških energije, vrstah energentov in izvajanju ukrepov.</p> <p>Glavni del nadgradnje instrumenta predstavlja priprava strategije oz. programa za sistemsko upravljanje energije v javnem sektorju. Program bo opredeljeval vse od ciljev energetske učinkovitosti po osebah ožjega javnega sektorja, prednostne izvedbe kategoriziranih projektov energetske prenove ter obsega naložb, potrebnih finančnih virov in časovnega načrta izvedbe projektov, do podpore izvajanju projektov, vzpostavitve spremljanja izvajanja programa in izvajanja mehkih ukrepov.</p>
PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE	
EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20 Uredba o upravljanju z energijo v javnem sektorju, Ur. l. RS, št. 52/16 , 116/20 in 158/20 – ZURE
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050) Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA

Poročanje zavezancev preko sistema energetskega knjigovodstva za stavbe javnega sektorja se nadaljuje. Analiza iz leta 2022, izvedena v okviru naloge namenjene nadzoru nad kakovostjo zbranih podatkov, je pokazala, da je v sistem vključen samo del stavb javnega sektorja in da so za večjo kakovost zbranih podatkov in boljšo uporabniško izkušnjo potrebni nadaljnji popravki in dopolnitve sistema. Sistem ni zaživel kot aplikacija, ki bi jo zavezanci oz. njihovi pooblaščenici za poročanje uporabljali kot podlago za upravljanje z energijo. Tam, kjer občine upravljanju energije namenjajo več pozornosti, npr. preko pooblaščenih lokalnih energetskih agencij, so za ta namen razvili svoje lastne aplikacije.

Borzen je leta 2022 izvedel sklop štirih spletnih seminarjev o upravljanju z energijo v javnem sektorju. Seminarji so vključevali tako informacije o energetskega knjigovodstvu in poročanju, kot tudi o optimizaciji delovanja sistemov, energetske učinkovitosti in rabi OVE, nepovratnih sredstvih, naprednih pristopih upravljanja energije itd. Leto kasneje sta bila izvedena dva spletna seminarja, eden posvečen rabi OVE, drugi pa energetske učinkovitosti.

Usposabljanja za upravljanje z energijo v javnem sektorju se še naprej izvajajo tudi v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (<https://www.care4climate.si/sl>). Leta 2022 sta bili izvedeni dve taki usposabljanji, in sicer marca in junija, s skupno 45 udeleženci. Tudi leta 2023 sta bili izvedeni dve usposabljanji – marca s 37, maja pa s 30 udeleženci. Do konca leta 2023 je bilo tako skupno izvedenih že 5 ciljnih usposabljanj, ki so osredotočena na pridobivanje znanj, ki so nujna za uspešno vzpostavitev sistema za upravljanje z energijo v javnem sektorju.

V *NEPN 2020* in *DSEPS 2050* sta bila v okviru tega instrumenta načrtovana določitev ciljev na področju energetske učinkovitosti in rabe OVE v javnih stavbah ter priprava strategije oz. programa za sistemsko upravljanje energije v javnem sektorju, ki pa se tudi v letih 2022 in 2023 še nista izvajala.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE

Načrtovano je nadaljnje izvajanje ukrepa. Marca 2024 so bila na spletni strani za poročanje podatkov energetskega knjigovodstva zadnjič posodobljena metodološka pojasnila glede izvajanja poročanja.

V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (<https://www.care4climate.si/sl>) so bila leta 2024 izvedena 3 usposabljanja za upravljanje z energijo v javnem sektorju. Borzen je istega leta izvedel en spletni seminar s področja upravljanja energije v javnem sektorju s poudarkom na uvajanju proizvodnih naprav na OVE.

Še do konca julija 2025 je v teku priprava strokovnih podlag v okviru ciljnega raziskovalnega programa (CRP) *Učinkovito gospodarjenje z energijo v javnem sektorju*. V okviru naloge bosta pripravljena osnutek celovite dolgoročne energetske in podnebne strategije javnega sektorja, ki vzpostavlja vizijo in cilje na področju URE, OVE in izpustov TGP, ter program upravljanja z energijo, ki je obvezen za uspešno izvajanje in končno doseganje ciljev. V skladu z *Direktivo o energetske učinkovitosti (EED)* in *NEPN 2024* je sedaj cilj na področju zmanjšanja rabe energije zastavljen tudi ločeno za javni sektor, in sicer je treba do leta 2030 rabo končne energije zmanjšati za 1,9 % letno v primerjavi z izhodiščnim letom 2021. V pripravi je seznam javnih stavb,

zavezancev za izpolnjevanje te obveznosti. Poteka tudi *CRP Strategija razogljičenja slovenskega zdravstvenega sektorja (2024–2026)*.

Instrument se z oznako **M19.12** nadaljuje tudi v *NEPN 2024*. Poleg energetske in podnebne strategije ter programa upravljanja z energijo instrument med drugim vključuje tudi vpeljavo nove storitve RE-CO, to je pregleda in optimizacije delovanja že vzpostavljenih stavbnih sistemov, izboljšanje upravljanja z energijo v stavbah v državni lasti s pomočjo energetskega vodenja, tehnično in strokovno podporo javnemu sektorju pri poročanju o podatkih stavb ter ustanovitve energetske pisarne za ožji javni sektor.

PREDVIDENI UČINKI Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Instrument je v *NEPN 2024* zelo obširen. Zagotoviti je treba njegovo pravočasno izvajanje v načrtovanem obsegu. Upravljanje z energijo je pomemben ukrep pri doseganju ciljev na področju zmanjševanja rabe energije in izpustov TGP v javnem sektorju in stavbah na splošno ter njihovo dokazovanje. Poleg večjih občin ter ožjega in širšega javnega sektorja v lasti države, bo treba v obdobju do leta 2030 pri upravljanju energije postopoma podpreti tudi manjše občine.

VIRI PODATKOV

- MOPE DE
- MOPE, Portal energetika, Upravljanje z energijo v javnem sektorju (<https://www.energetika-portal.si/podrocja/energetika/upravljanje-z-energijo-v-javnem-sektorju/>)
- MOPE, Portal energetika, Poročanje podatkov energetskega knjigovodstva (<https://www.energetika-portal.si/podrocja/energetika-/upravljanje-z-energijo-v-javnem-sektorju/porocanje/>)
- Borzen, Portal Trajnostna energija, Upravljanje z energijo v javnem sektorju 022 (<https://www.trajnostnaenergija.si/Trajnostna-energija/Informirajte-se/Dogodki/Arhiv/Upravljanje-z-energijo-v-javnem-sektorju-022>)
- Borzen, Portal Trajnostna energija, Upravljanje z energijo v javnem sektorju 023 (<https://www.trajnostnaenergija.si/Trajnostna-energija/Informirajte-se/Dogodki/Arhiv/Upravljanje-z-energijo-v-javnem-sektorju-023>)
- Borzen, Portal Trajnostna energija, Upravljanje z energijo v javnem sektorju 024 (<https://www.trajnostnaenergija.si/Trajnostna-energija/Informirajte-se/Dogodki/Arhiv/Upravljanje-z-energijo-v-javnem-sektorju-024>)
- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, interno gradivo
- *Analiza ukrepa iz Uredbe o upravljanju z energijo v javnem sektorju ter predlog za nadgradnjo in izboljšavo izvajanja ukrepa*, GI ZRMK, oktober 2022

DATUM PRIPRAVE

16. junij 2025

NEPOVRATNE INVESTICIJSKE FINANČNE SPODBUDE ZA ENERGETSKO PRENOVO STAVB V JAVNEM SEKTORJU, USMERJENE V POVEČANJE DELEŽA PROJEKTOV IZVEDENIH Z ENERGETSKIM POGODBENIŠTVOM

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP EKP: prednostna os 4, prednostna naložba 4.1 NEPN: 3.2 Razsežnost energetska učinkovitost / 3.2.2 Stavbe / Preglednica 28 DSEPS 2050: J-3	
UČINEK V SEKTORJU	stavbe – javni sektor	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE DE, Eko sklad	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Z instrumentom je načrtovano nadaljevanje sofinanciranja energetske prenove stavb javnega sektorja z nepovratnimi sredstvi. Za doseganje večjega obsega energetskih prenov po modelu energetskega pogodbenišтва (EPO) so predvideni še razvoj novih finančnih modelov za spodbuditev pogodbenega zagotavljanja prihrankov energije, zagotovitev finančnih spodbud za pripravo projektov EPO v okviru podpornega programa za pospeševalce teh projektov ter vzpostavitev sistema izobraževanja in usposabljanja deležnikov, ki so odgovorni za energetske prenovne, na vseh ravneh priprave in izvedbe projekta EPO. Ob tem je treba zagotoviti stalno razpoložljivost nepovratnih sredstev za spodbujanje naložb energetske prenove javnih stavb in energetske prenove stavb bolj usmerjati najprej v celovite energetske in nato v trajnostne prenovne.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050) Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA

Do konca leta 2023 so se še izvajali projekti, ki so prejeli nepovratna sredstva iz Kohezijskega sklada za energetske prenovne stavb v lasti in rabi občin, stavb širšega javnega sektorja in stavb ožjega javnega sektorja v okviru različnih razpisov/povabil od vključno leta 2016 dalje. Leta 2022 je bilo prenovljenih slabih 166.000 m² neto tlorisne površine stavb, kar je 45 % več kot leto prej, leto kasneje pa nekoliko manj, 150.000 m². Največ površine je bilo prenovljeno leta 2018, skoraj 228.000 m². Za izvedbo naložb v letih 2022 in 2023 je bilo skupaj dodeljenih 48,5 milijonov evrov. Do konca leta 2023 je bilo v okviru 131 projektov skupno prenovljenih 991.000 m² neto tlorisne površine stavb. Zmanjšanje rabe energije, doseženo s temi projekti, je bilo ocenjeno na 77,3 GWh, izpustov CO₂ pa na 20,1 kt na leto. Zmanjšanje rabe energije na enoto površine znaša 78 kWh/m²leto, kar kaže na to, da bo treba za večje učinke prenove v prihodnje bolj usmerjati v celovite prenovne, vključno s trajnostnimi prenovami. Vsi razpisi/povabila za energetske prenovne stavb javnega sektorja v okviru OP EKP (JOB_2021, ŠJS 2021 in OJS 2021) so bili zaprti v letu 2022.

V OP EKP so bili v okviru prednostne osi 13i za spodbujanje odprave posledic krize v okviru pandemije COVID-19 ter priprave zelenega, digitalnega in odpornega okrevanja gospodarstva v sklopu programa React-EU za obdobje 2020–2023 za krepitev odpornosti zdravstvenih sistemov zagotovljeni tudi viri za izvajanje naložb v energetske prenovne stavb zdravstvene infrastrukture posebnega pomena zaradi koronavirusa. Prvotno je bila predvidena izvedba petih projektov. Trenutno potekata projekta v UKC Hospital Ljubljana in objektih Orhideja in Vrtnica Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta RS – Soča. Podrobnejše informacije o izvajanju projektov še niso na razpolago.

V okviru *Načrta za okrevanje in odpornost (NOO)* so sredstva namenjena energetske prenovne stavb izjemnega upravnega ali družbenega pomena. Prvo povabilo za projekte je bilo objavljeno konec leta 2022. Za energetske prenovne je bilo namenjenih 48 milijonov evrov ter dodatno 18 milijonov evrov za statično prenovno. Leta 2023 je bil znesek razpoložljivih sredstev povišan na 73 milijonov evrov, od tega 53,55 milijonov evrov nepovratnih sredstev in 19,45 milijonov evrov povratnih sredstev. Leta 2023 je bilo v okviru treh odpiranj potrjenih 20 projektov s skupno 33 stavbami in neto tlorisno površino dobrih 118.000 m². Za njihovo izvedbo bo namenjenih okvirno 63,3 milijonov evrov sredstev.

Sredstva iz *NOO* so bila na voljo tudi za sofinanciranje nadgradnje tehničnih stavbnih sistemov. Razpis je bil objavljen v začetku leta 2023, do konca omenjenega leta pa je bilo potrjenih skupaj 19 projektov s skupnim sofinanciranjem v znesku 6,5 milijonov evrov.

Za izvajanje ukrepov je nepovratna sredstva javnemu sektorju v letih 2022 in 2023 še naprej izplačeval tudi Eko sklad. Leta 2022 je bilo s skupno 8 milijoni evrov nepovratnih spodbud podprtih 21 projektov gradnje skoraj ničenergijskih javnih stavb in 9 naložb⁹ v ukrepe URE in rabe OVE, leto kasneje pa je bilo 9,3 milijonov evrov namenjenih 23 projektom gradnje skoraj ničenergijskih javnih stavb in izvedbi 18 drugih ukrepov. Zmanjšanje rabe energije, doseženo s temi projekti, je bilo v letih 2022 in 2023 ocenjeno na 7,6 oz. 11,4 GWh, izpustov CO₂ pa na 1,8 oz. 2,5 kt na leto. Konec leta 2023 je bil za javni sektor odprt poziv 100SUB-LS22 za nove naložbe rabe OVE in večje energijske učinkovitosti stavb za lokalne skupnosti.

9 Gre za oceno, saj so nepovratna sredstva v okviru nekaterih pozivov za izvedbo posameznih ukrepov URE in rabe OVE namenjena različnim ciljnim skupinam (npr. pri pozivih 51FS-PO18, 76FS-PO19, 82FS-PO20 in 92FS-PO21), baza podatkov Eko sklada pa ne vključuje ustreznega indikatorja (npr. šifra dejavnosti v skladu z SKD), ki bi omogočal korekten ločen prikaz učinkov po posameznih sektorjih. Ocena je bila narejena glede na tip stavbe, v kateri so bili projekti izvedeni.

DOSEŽENI UČINKI	<p>Z <i>NEPN 2020</i> so bile v okviru tega instrumenta predvidene tudi druge aktivnosti, npr. spodbujanje priprave projektov v okviru pridobljenih sredstev mednarodne tehnične pomoči ELENA za energetske prenove stavb ožjega in širšega javnega sektorja, usmerjanje energetskih prenov v bolj celovite itd., ki pa se tudi v letih 2022 in 2023 še niso izvajale.</p> <p>Z energetske prenove stavb javnega sektorja v okviru OP EKP je bilo v letih 2022 oz. 2023 doseženo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmanjšanje rabe energije: 12,6 / 11,4 GWh/leto • povečanje proizvodnje energije iz OVE: 4,0 / 2,9 GWh/leto • zmanjšanje izpusta CO₂: 2,9 / 2,6 kt/leto <p>Učinki so bili povzeti po projektni dokumentaciji.</p> <p>S spodbudami Eko sklada za zmanjšanje rabe energije in povečanje proizvodnje energije iz OVE v javnem sektorju je bilo v letih 2022 oz. 2023 doseženo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmanjšanje rabe energije: 7,6 / 11,4 GWh/leto • povečanje proizvodnje energija iz OVE: 0,5 / 1,0 GWh/leto • zmanjšanje izpusta CO₂: 1,8 / 2,5 kt/leto <p>Učinki so bili povzeti po projektni dokumentaciji oz. izračunani v skladu s <i>Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)</i>.</p>
-----------------	---

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE	<p>Nadaljuje se izvajanje projektov energetske prenove stavb zdravstvene infrastrukture posebnega pomena zaradi koronavirusa v okviru programa React-EU. Ravno tako se nadaljuje izvajanje projektov energetske prenove stavb izjemnega upravnega ali družbenega pomena in nadgradnje tehničnih stavbnih sistemov v okviru <i>NOO</i>. V okviru <i>OP EKP</i> za programsko obdobje 2021–2027 je bil leta 2024 objavljen javni razpis za sofinanciranje energetske prenove stavb v lasti in rabi občin za obdobje 2023 do 2027 (JR_EKP_JOB_2024), skupaj 34,5 milijonov evrov razpoložljivih sredstev, leta 2025 pa javno povabilo posredniškim telesom k oddaji vloge prijavitelja za posredovanje predloga operacije za sofinanciranje celovite energetske prenove stavb ožjega in širšega javnega sektorja za obdobje od 2023 do 2027 (JP_OJS_ŠJS_2025), skupaj 18,4 milijonov evrov razpoložljivih sredstev.</p> <p>Leta 2024 je bilo izbranih 6 projektov za energetske prenove stavb za zdravstveno oskrbo iz sredstev Sklada za podnebne spremembe. Načrtovano je sofinanciranje v višini 16,8 milijonov evrov. V začetku leta 2025 so bili odobreni tudi trije projekti energetske prenove stavb kulturne dediščine, in sicer je sofinanciranje v višini 3,6 milijona evrov ravno tako predvideno iz sredstev Sklada za podnebne spremembe.</p> <p>Pri Eko skladu je bil konec leta 2024 za lokalne skupnosti odprt poziv za nove naložbe URE in OVE v stavbah (119SUB-LS24). V sredini leta 2024 je bil objavljen tudi poziv za dodelitev nepovratnih finančnih spodbud občinam za skoraj ničenergijske stavbe (sNES+) splošnega družbenega pomena (115SUB-sNESLS24), ki pa je bil zaključen že septembra. Nov poziv za gradnjo sNES je bil objavljen v začetku junija 2025 (123SUB-sNESLS25), hkrati s pozivom za nepovratne finančne spodbude za izvedbo optimizacije delovanja energetskih sistemov za javne nestanovanjske stavbe (122SUB-ODES25).</p> <p>Instrument se z oznako M19.14 nadaljuje tudi v <i>NEPN 2024</i>. Izpostavljeni so zagotovitev stalnosti nepovratnih sredstev za spodbujanje naložb energetske prenove javnih stavb, priprava projektov v okviru pridobljenih in dodatnih sredstev mednarodne tehnične pomoči ELENA za energetske prenove stavb ožjega in širšega javnega sektorja ter okrepitev aktivnosti na področju</p>
----------------------	--

	izobraževanja in usposabljanja vseh vključenih v pripravo in izvedbo projektov energetske prenove stavb.
PREDVIDENI UČINKI	Z energetske prenove stavb javnega sektorja v okviru <i>OP EKP</i> in <i>NOO</i> bo leta 2024 predvidoma doseženo zmanjšanje rabe energije za 23 GWh. Učinki so bili povzeti po projektni dokumentaciji. Podatki še niso dokončni. O predvidenih učinkih projektov, ki se izvajajo v okviru programa React-EU, nimamo podatkov. Učinki projektov, podprtih z nepovratnimi sredstvi Eko sklada, se vnaprej ne načrtujejo.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Z vidika doseganja ciljev na področju zmanjšanja rabe energije in izpustov TGP v stavbah do leta 2030 in tudi dolgoročno do leta 2050 gre za izjemno pomemben instrument. Bistveno je zagotoviti stalen vir nepovratnih sredstev za spodbujanje naložb energetske prenove javnih stavb ter celovito podporo investitorjem pri pripravi in izvedbi projektov, še zlasti po modelu energetskega pogodbeništvu. V tem okviru je treba smiselno naslavljanje tudi problematiko stavb kulturne dediščine in drugih posebnih skupin stavb. Podpreti je treba izvajanje energetske prenove kot dela celovite prenove, ki vključuje tudi druge vidike prenove npr. zagotavljanje potresne varnosti.

VIRI PODATKOV

- Eko sklad, MOPE DE – Projektna pisarna za energetske prenove javnih stavb
- MOPE, Portal energetika, Javne objave (<https://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)
- MOPE, Portal energetika, Novice na področju energetske prenove stavb (<https://www.energetika-portal.si/nc/kategorija/energetika/energetska-prenova-stavb/stran-1/>)
- Operativni program za izvajanje kohezijske politike v programskem obdobju 2014–2020, 9. sprememba, 18. 6. 2024; (https://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/kljucni-dokumenti/programme_2014si16maop001_9_0_sl.pdf)
- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2023, junij 2024 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-eko-sklada-za-leto-2023>)
- Eko sklad, Osnutek Letnega poročila Eko sklada za leto 2024, februar 2025

DATUM PRIPRAVE

13. junij 2025

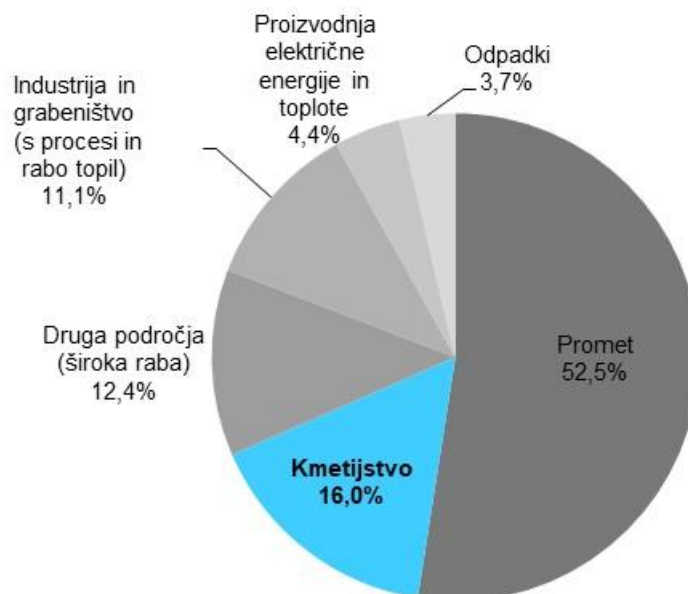
3 Kmetijstvo

CILJI ZA LETO 2030

NEPN 2020	Izpusti toplogrednih plinov v kmetijstvu se bodo zmanjšali za vsaj 1 % glede na leto 2005
NEPN 2024	Izpusti toplogrednih plinov v kmetijstvu se bodo zmanjšali za vsaj 2,8 % glede na leto 2005

3.1 Pregled stanja na področju izpustov TGP

Izpusti TGP v IPCC sektorju kmetijstvo so leta 2023 predstavljali 16 % skupnih izpustov TGP po Uredbi (EU) 2018/842 (9,2 % fermentacija v prebavilih, 2,4 % ravnanje z gnojem, 4,4 % kmetijska zemljišča) in so bili po deležu drugi sektor za prometom (Slika 4). Po letu 2005 so sprva zabeležili dvoletno rast, do leta 2013 je sledilo obdobje zmanjševanja izpustov, zatem pa do leta 2016 triletna rast. Po letu 2016 so se izpusti ponovno nekoliko zmanjšali. V letu 2020 so izpusti znašali 1.727 kt CO₂ ekv, kar je bilo malo pod ravniyo izhodiščne vrednosti iz leta 2005 (indeks 0,98), s čimer je bil zastavljen cilj za to leto dosežen. V letih 2022 in 2023 so se izpusti glede na predhodno leto zmanjšali za 3,9 oz. 1,7 % in dosegli najnižjo vrednost v zgodovini spremljanja (1.632 kt ekv CO₂). S tem so bili za 6,7 oz. 8 odstotnih točk nižji od indikativnih letnih ciljnih vrednosti.

Vir: IJS-CEU

Slika 4: Prispevek kmetijstva k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)

Na področju kmetijstva prispevata največ toplogrednega učinka metan (71,6 %) in didušikov oksid (25,9 %). Njun toplogredni učinek je ocenjen za stoletni časovni horizont po metodi GWP₁₀₀. Pri tem ni upoštevano, da je metan v ozračju kratko-obstojen. S tem pristopom (GWP₁₀₀) je v primeru zmanjševanja izpustov prispevek metana k podnebnim spremembam v uradnih evidencah precenjen. Na to je v zadnjem poročilu opozoril tudi Medvladni forum za

podnebne spremembe (IPCC, 2021, Sixth assessment report). Ob upoštevanju novih izhodišč (GWP*, Lynch et al., 2020) je v letu 2023 oksidacija metana iz preteklosti preseгла nove izpuste. To pomeni, da je slovensko kmetijstvo v letu 2023 prispevalo k zmanjšanju koncentracije metana v atmosferi in s tem k ohlajanju zemeljskega površja. Ob upoštevanju novega pristopa k ocenjevanju toplogrednega učinka metana se v primerjavi z GWP₁₀₀ zelo zmanjšajo tudi skupni izpusti TGP iz kmetijstva (339 kt ekv CO₂ proti 1.632 kt ekv CO₂ v letu 2023). Ob tem velja opozoriti, da je ugoden rezultat po metodi, ki upošteva obstojnost metana v atmosferi, posledica relativno uspešnega zmanjševanja izpustov v preteklosti. Ukrepi za zmanjšanje izpustov metana so kljub temu, da metan iz slovenskega kmetijstva po letu 2021 ne prispeva več k dodatnemu segrevanju, še vedno pomembni, relativno pomembnejši pa postajajo ukrepi za zmanjšanje izpustov didušikovega oksida.

3.2 Kratak povzetek izvajanja aktivnosti za zmanjševanje izpustov TGP

Stanje na področju zmanjševanja izpustov TGP v kmetijstvu se podrobneje spremlja s *Podnebnim poročilom o stanju v kmetijstvu*. Poročilo obravnava tudi področja rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva (LULUCF), učinkovite rabe energije in rabe OVE, ki formalno niso del poročevalskega sektorja Kmetijstvo (Agriculture, CRF sektor 3). Poročilo, ki je dostopno na spletni strani¹⁰ Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), med drugim predstavlja podrobno strukturo in trende izpustov TGP v kmetijstvu (po plinih, mestu nastanka in po panogah).

Podnebno poročilo navaja, da je Slovenija s *Strateškim načrtom SKP 2023–2027* prvič v zgodovini načrtovanja kmetijsko–okoljske politike ukrepe za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje podnebnim spremembam programirala v okviru specifičnega cilja (SC4). Pripravljavci poročila ugotavljajo, da je Strateški načrt na področju blaženja podnebnih sprememb precej ambiciozen in vključuje večino ukrepov, ki jih najdemo v strateških načrtih drugih evropskih držav. Pri nekaterih ukrepih Strateškega načrta gre za vsebinsko nadaljevanje ukrepov *Programa razvoja podeželja 2014–2020*, katerega izvajanje je bilo podaljšano do leta 2022. Ob ukrepih za zmanjševanje izpustov didušikovega oksida, ki so se izvajali že v preteklosti, so bili z novim programskim obdobjem prvič v večjem obsegu načrtovani tudi ukrepi za zmanjšanje izpustov metana. Izvajanje prvih ukrepov *Strateškega načrta SKP 2023–2027* se je začelo šele v letu 2023, nekateri ukrepi pa so se začeli po načrtu izvajati šele v letu 2024.

Za spremljanje napredka so bili v *Podnebnem poročilu o stanju v kmetijstvu za leto 2023* (gre za poročilo pripravljeno v 2024) uporabljeni kazalci, ki jih je določila Dolgoročna podnebna strategija. Kazalci kažejo naslednje:

- **Intenzivnost izpustov pri prireji kravjega mleka:** v zadnjem obdobju (po letu 2013) se kaže jasen trend zmanjševanja (za 12,7 %). V letu 2022 je bila ciljna vrednost dosežena.
- **Intenzivnost izpustov pri prireji govejega mesa:** trend po letu 2014 je ugoden, a nekoliko premalo intenziven (zmanjšanje za 2,4 %).

¹⁰ Poročilo za leto 2023, ki je bilo pripravljeno in objavljeno v letu 2024, je dostopno na povezavi: https://skp.si/wp-content/uploads/2024/09/Podnebno_porocilo_2023_koncna_objava.pdf

- **Bruto bilančni presežek dušika:** v daljšem časovnem obdobju se je bruto bilančni presežek dušika zelo zmanjšal. Analiza trenda kaže, da so bili za obdobje okoli leta 1990 presežki na ravni države nad 40.000 ton, v zadnjem obdobju pa so padli pod 20.000 ton. V letu 2022 se je bilančni presežek dušika glede na leto pred tem zelo povečal (od 46,2 na 69,1 kg na ha). Ciljna vrednost (manj kot 49,4 kg na ha) s tem ni bila dosežena. Presežena ciljna vrednost v 2022 je bila pripisana sušnim razmeram (manjši odvzem N s kmetijskimi rastlinami). V povprečju petletnega obdobja je bila ciljna vrednost (manj kot 50,4 kg na ha) dosežena (povprečje 2018–2022 je bilo 45,1 kg N na ha).
- **Površina kmetijskih zemljišč v ukrepu Ekološko kmetovanje:** od leta 2005 do leta 2022 se je površina zemljišč v ukrepu Ekološko kmetovanje več kot podvojila (od 20.477 na 50.540 ha). Ciljno vrednost, ki je bila za leto 2020 določena z *Operativnim programom ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 s pogledom do leta 2030* (44.000 ha) je bila presežena že leta 2018. Cilj *Programa razvoja podeželja 2014–2020* je bil bolj ambiciozen (55.000 ha) in ni bil dosežen. *Strateški načrt SKP 2023–2027* določa še ambicioznejše cilje in pretekli trendi kažejo, da bo treba za doseganje teh ciljev v bodoče vlagati več napora.
- **Gnojenje na podlagi hitrih talnih ali rastlinskih testov:** površine njiv in vrtov v ukrepih, ki zahtevajo gnojenje na podlagi hitrih talnih ali rastlinskih testov, so se povečale hitreje, kot je bilo predvideno s *Programom razvoja podeželja 2014–2020*. Od leta 2005 se je površina podvojila in v letu 2020 za 27 % preseгла ciljno vrednost. V letu 2022 je bilo v te ukrepe vključenih 35,5 % vseh njiv in vrtov.

Od priporočil *Podnebnega poročila o stanju v kmetijstvu za leto 2023* izpostavljamo naslednje:

- **Strateški načrt je na področju blaženja podnebnih sprememb precej ambiciozen.** Za doseganje podnebnih ciljev bo v naslednjih letih **ključna kakovostna izvedba teh ukrepov v predvidenem obsegu**. Še posebej je pomembno nadaljnje izboljšanje izkoristka dušikovih gnojil (organskih in mineralnih) in nadaljnje zmanjševanje intenzivnosti izpustov metana.
- Za doseganje ciljev na področju blaženja podnebnih sprememb je pomembno tudi **nadaljnje izvajanje rejskih programov in krepitev sistema znanja in inovacij v kmetijstvu (AKIS) na področju podnebnih sprememb**, vključno z vzdrževanjem podatkovnih zbirk in razvojem indikatorjev za sledenje napredku na tem področju.

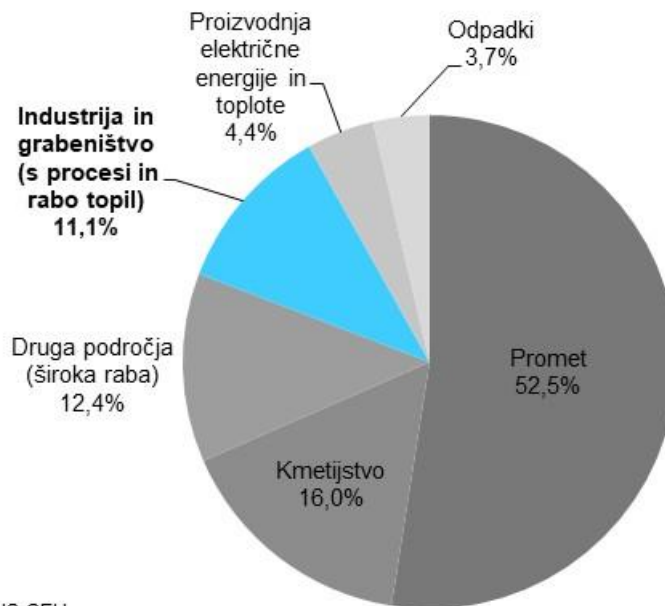
4 Ostali sektorji

4.1 Industrija neETS – raba goriv in procesni izpusti

CILJI ZA LETO 2030

NEPN 2020	Izpusti toplogrednih plinov v industriji neETS se bodo zmanjšali za vsaj 34 % glede na leto 2005.
NEPN 2024	Izpusti toplogrednih plinov v industriji neETS se bodo zmanjšali za vsaj 35 % glede na leto 2005. Doseči je treba vsaj 1,6-odstotno letno povprečno povečanje deleža OVE pri ogrevanju in hlajenju v industriji brez odvečne toplote v letu 2025 in obdobju 2026–2030. Cilj je vsaj 30-odstotni delež OVE v industriji.

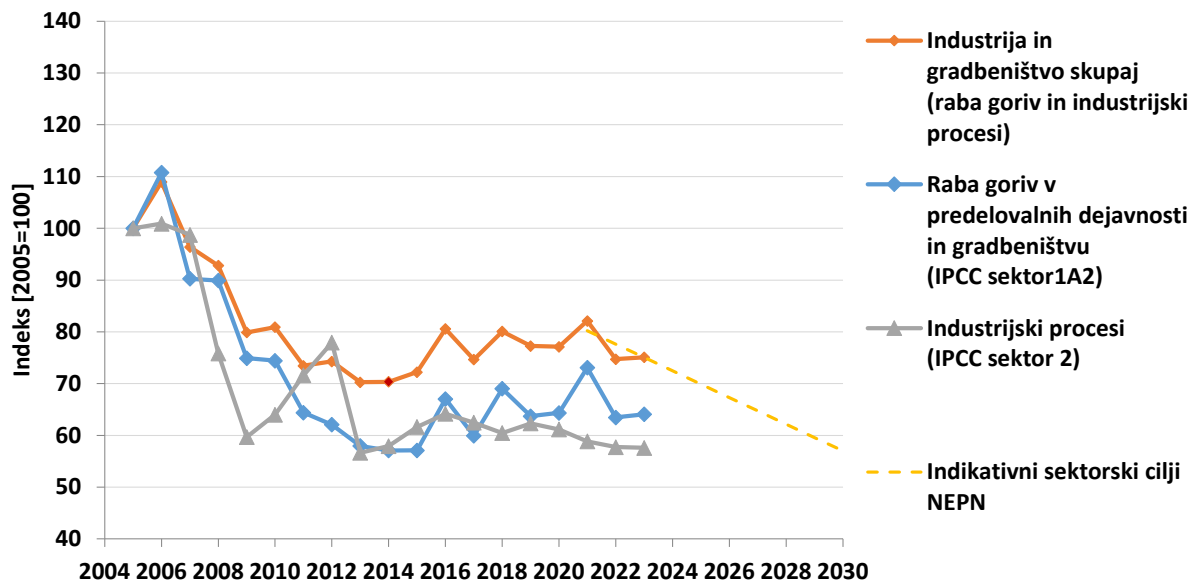
4.1.1 Pregled stanja na področju izpustov TGP

Slika 5: Prispevek sektorja industrija in gradbeništvo, vključno s procesi in rabo toplil, k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)

Izpusti po Uredbi (EU) 2018/842 oz. izpusti zunaj sheme za trgovanje z izpusti vključujejo izpuste iz zgorevanja goriv v industriji in gradbeništvu, ki so leta 2023 predstavljali 6,7 %, ter procesne izpuste, ki so predstavljali 4,4 % skupnih izpustov neETS, skupaj torej 11,1 % (Slika 5). Ta delež se je v obdobju od leta 2013, povečal za 1,4 odstotne točke, od leta 2005 pa se je zmanjšal, in sicer za 1,6 odstotne točke.

V obdobju 2005–2023 so se izpusti sicer znatno zmanjšali, in sicer za 375 kt CO₂ ekv oz. za 24,9 %, vendar od leta 2009 ni opaznega trenda zmanjševanja (Slika 6). V letu 2023 so se izpusti povečali le malenkostno, za 0,5 %.

Vir: IJS-CEU

Slika 6: Izpusti neETS v sektorju industrije in gradbeništva, vključno z industrijskimi procesi, v obdobju 2005–2023 glede na indikativne sektorske cilje NEPN in ločeno prikazano gibanje izpustov iz rabe goriv v industriji ter iz industrijskih procesov (Vir: IJS-CEU)

V okviru kazalca [PO38_INDUSTRIJA] *Izpusti TGP v industriji* spremljamo izpuste TGP v celotni industriji (za podrobnosti glej [Prilogo 1, poglavje 1.2](#)). Ti so se leta 2023 v primerjavi z letom prej znižali za 7,1 %. Od leta 2019 dalje je v industriji mogoče opaziti trend zmanjševanja izpustov TGP, predvsem zaradi zmanjšanja izpustov TGP v ETS podsektorju sektorja industrija. Izpusti iz tega podsektorja so se leta 2023 znižali že peto leto zapored in so bili 12,5 % nižji kot leto prej. Delež izpustov TGP iz podsektorja ETS v sektorju industrija je bil leta 2023 55,1-odstoten, delež neETS izpustov pa 44,9-odstoten.

4.1.2 Glavne ugotovitve in priporočila za izvajanje ukrepov

V obdobju 2022–2023 so bili na področju gospodarstva in energetike narejeni pomembni koraki k trajnostni, krožni in nizkoogljični transformaciji. Eko sklad je izvajal vrsto javnih pozivov za dodeljevanje nepovratnih finančnih spodbud podjetjem, lokalnim skupnostim in občanom za ukrepe URE in rabe OVE. Kljub širokemu naboru instrumentov in razpisanim sredstvom so bila izplačila pogosto nizka, kar nakazuje na počasno implementacijo ter omejen doseg zlasti v industrijskem sektorju. Poleg tega pomanjkanje sektorskih podatkov (npr. razmejitev med ETS in neETS sektorjem ter med industrijo in storitvami) otežuje celovito vrednotenje učinkov ukrepov. Vzporedno so bili na državni ravni izvedeni ključni javni razpisi za podporo podjetjem, raziskavam, inovacijam in investicijam z visoko dodano vrednostjo, zlasti na področjih strateške preobrazbe malih in srednje velikih podjetij (MSP), raziskovalno razvojnih (RRI) projektov za zeleni prehod, pilotno-demonstracijskih projektov ter začetnih investicij v obmejnih problemskih območjih. Ugotovitve kažejo na visoko raven izkoriščenosti razpoložljivih sredstev in jasno usmerjenost v sistemski prehod k trajnostnemu razvoju, vendar ostajajo izzivi v nadaljnjem razvoju podpornega okolja – zlasti na področju poenostavitve, usklajevanja in povezovanja obstoječih podpornih instrumentov ter vzpostavitve celovitega sistema za sektorsko spremljanje in vrednotenje učinkov.

V nadaljevanju so navedena še ključna priporočila za izvajanje ukrepov v industriji neETS.

PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 01/2024

[IZVAJALEC](#)

MOPE, Eko sklad,
MGRT

Priporočamo **čimprejšnje operativno izvajanje instrumenta v skladu z usmeritvami posodobljenega Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN 2024)**. S tem bo omogočena pravočasna aktivacija podpornih mehanizmov za povečanje URE in rabe OVE v industrijskem sektorju, kar je ključno za doseganje nacionalnih podnebno-energetskih ciljev.

PRIPOROČILO INDUSTRIJA neETS 02/2024

[IZVAJALEC](#)

MGRT, SVRK,
MOPE, MKRR

Za zagotavljanje transparentnosti in učinkovitosti izvajanja instrumenta je nujna **vzpostavitev robustnega metodološkega okvira za spremljanje in vrednotenje učinkov dodeljenih nepovratnih spodbud**. Ta mora omogočati ločeno obravnavo industrijskih subjektov znotraj sistema ETS in izven njega (neETS), s ciljem celovitega ocenjevanja prispevkov k zmanjšanju izpustov TGP ter učinkov na energetske in snovno učinkovitost.

4.1.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov v industriji neETS so zajeti izbrani instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 1).

Tabela 3: Pregled izvajanja izbranih instrumentov v industriji neETS iz NEPN 2020

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgornost	Priporočila
Nepovratne finančne spodbude za ukrepe URE in OVE v industriji	OP EKP	✓	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	MOPE, Eko sklad	da
	NEPN	✓			
Nepovratne finančne spodbude za ukrepe za zmanjševanje izpustov TGP v industriji z ukrepi krožnega gospodarstva	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	MGTS, MOPE, MKRR	da

NEPOVRATNE FINANČNE SPODBUDE ZA UKREPE URE IN OVE V INDUSTRIJI

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.1 Industrija / Preglednica 27 OP EKP: prednostna os 4, prednostna naložba 4.2	
UČINEK V SEKTORJU	industrija	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	neETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	Eko sklad, MOPE	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒	zmanjšanje izpustov TGP ☒
	povečanje rabe OVE ☒	drugo: _____ ☐
KRATEK OPIS	Nepovratne investicijske spodbude za ukrepe URE in OVE v industriji so na voljo preko Eko sklada, kot tudi iz sredstev Kohezijskega sklada v obdobju 2021–2027.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Energetski zakon (EZ-1), Ur. l. RS, št. 17/14 , 81/15 – EZ-1A, 43/19 – EZ-1B in 60/19 – uradno prečiščeno besedilo Zakon o učinkoviti rabi energije, Ur. l. RS, št. 158/20
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024 Slovenska industrijska strategija 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	<p>Ukrep se izvaja.</p> <p>Eko sklad je v obdobju od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2023 izvajal program dodeljevanja nepovratnih finančnih spodbud na podlagi EZ-1 in ZURE v okviru javnih pozivov iz preteklih let in javnih pozivov, ki so bili objavljeni na podlagi sprejetih Poslovnih in finančnih načrtov Eko sklada za leti 2021 in 2022. Tako je Eko sklad dodeljeval nepovratna sredstva za ukrepe URE in rabe OVE v stavbah, za trajnostno mobilnost ter za energetske preglede in naložbe podjetij v energetske učinkovitost, vse z namenom učinkovite rabe energije. Poleg tega je Eko sklad izvajal dodeljevanje nepovratnih finančnih spodbud tudi na podlagi odloka, ki določa Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe (v nadaljnjem besedilu: Program SPS). Program SPS določa Eko sklad kot izvajalca programa po pooblastilu ministrstva, pristojnega za okolje.</p> <p>Javni poziv 51FS-PO18 za dodeljevanje finančnih spodbud v obliki nepovratnih sredstev in kredita s subvencionirano obrestno mero podjetjem za</p>
-----------------	---

nove naložbe v učinkovito rabo in obnovljive vire energije je bil objavljen leta 2018. Razpisani so bili 4 milijoni evrov nepovratnih sredstev, znesek se je nato v letu 2019 povečal na 5 milijonov evrov. Nepovratna finančna sredstva so bila lahko odobrena v višini 20 % priznanih stroškov naložbe, ugoden kredit pa do 80 % upravičenih stroškov naložbe, brez DDV. V letu 2022 je bilo v okviru tega poziva izplačanih 151.456 evrov nepovratnih sredstev, v letu 2023 pa 112.494 evrov. Javni poziv je zaradi porabe sredstev zaprt. Delitev med industrijo in zasebnim storitvenim sektorjem ni znana.

Avgusta 2019 je Eko sklad objavil javni poziv 71SUB-SO19, v okviru katerega je 20 milijonov evrov nepovratnih finančnih spodbud namenjenih za nove naložbe v naprave za samooskrbo z električno energijo, ki električno energijo proizvajajo z izrabo sončne energije, in sicer tudi pri pravnih osebah. V letu 2022 je bilo izdanih 4.101 odločb, izplačanih pa je bilo 10.613.307 evrov nepovratnih sredstev, v letu 2023 pa je bilo izdanih 16 odločb, izplačanih pa 1.752.946 evrov. Na tem mestu je potrebno poudariti, da gre večinoma za spodbude občanom, delež malih poslovnih odjemalcev ni znan.

Na javni poziv 75SUB-EPPO19 za nepovratne finančne pomoči podjetjem za izvedbo energetskega pregleda ali za uvedbo sistema upravljanja z energijo je v letu 2022 prispelo 27 vlog, izdanih je bilo 26 odločb, izplačana pa so bila sredstva v višini 86.556 evrov. V letu 2023 je na poziv prispelo 56 vlog, izdanih je bilo 56 odločb, višina izplačanih sredstev pa je znašala 153.904 evrov.

Poziv 76FS-PO19 za finančne spodbude lokalnim skupnostim, pravnim osebam, samostojnim podjetnikom posameznikom in drugim fizičnim osebam, za naložbe v učinkovito rabo in obnovljive vire energije je bilo leta 2022 izdanih 10 odločb, izplačanih pa je bilo 988.979 evrov nepovratnih sredstev. V letu 2023 sta bili izdani 2 odločbi, višina izplačanih sredstev pa je znašala 295.992 evrov. Poziv je bil marca 2020 zaradi porabe sredstev zaprt.

Poziv 82FS-PO20 je bil namenjen finančnim spodbudam za nove naložbe v učinkovito rabo in obnovljive vire energije za lokalne skupnosti in pravne osebe. Spodbude so bile na voljo v obliki nepovratnih sredstev in/ali kredita s subvencionirano obrestno mero, dodeljene po pravilu »de minimis« pomoči. V letu 2022 je bilo izdanih 19 odločb, višina izplačanih sredstev pa je znašala 830.882 evrov. V letu 2023 pa so bile v ta namen izdane 3 odločbe, višina izplačanih sredstev pa je znašala 1.363.742 evrov.

Decembra 2021 je bil objavljen javni poziv 91FS-sNESPO21 za finančne spodbude gospodarstvu za skoraj ničenergijske stavbe, v sklopu katerega je bilo na voljo 1.220.000 evrov. Na poziv je v letu 2022 prispelo 9 vlog. V letu 2023 je bilo v ta namen izdanih 7 odločb. V letih 2022 in 2023 ni bilo izplačanih sredstev vezanih na omenjeni poziv.

V decembru 2021 je bil objavljen tudi javni poziv 92FS-PO21. Namen javnega poziva je spodbuditi izvedbo ukrepov učinkovite rabe energije v stavbah in tehnoloških procesih, ukrepov učinkovite rabe električne energije, rabe odpadne toplote v procesih ter ukrepov za povečanje rabe obnovljivih virov energije. Razpisanih je bilo 5 milijonov evrov nepovratnih sredstev. Po tem javnem pozivu je za novo naložbo možna dodelitev nepovratnih sredstev in kredita hkrati ali pa samo nepovratnih sredstev ali kredita. Na ta poziv je v letu 2022 prispelo 522 vlog, izdanih je bilo 176 odločb, višina izplačanih sredstev v letu 2022 pa je znašala 523.681 evrov. V letu 2023 je na poziv prispelo 14 vlog, izdane so bile 203 odločbe, pri čemer je višina izplačanih sredstev v letu 2023 znašala 1.671.712 evrov.

Decembra 2021 je bil objavljen še javni poziv 93SUB-SO21. Namen javnega poziva je bil spodbuditi nove naložbe nakupa in vgradnje naprav za individualno in skupnostno samooskrbo gospodinjskih odjemalcev ali malih

poslovnih odjemalcev z električno energijo, ki električno energijo proizvajajo z izrabo sončne energije. Razpisanih je bilo 3 milijone evrov nepovratnih sredstev. Na ta poziv je v letu 2022 prispelo 9.817 vlog, izdanih je bilo 2.413 odločb, višina izplačanih sredstev v letu 2022 pa je znašala 536.330 evrov. V letu 2023 je na razpis prispelo 54 vlog, izdanih je bilo 5.461 odločb, pri čemer je višina izplačanih sredstev v letu 2023 znašala 13.632.644 evrov. Delitev med občani in pravnimi osebami ni znana, prav tako ni znan delež industrijskih pravnih oseb.

Na podlagi Rebalansa poslovno finančnega načrta (PFN) za leto 2022 je bil v decembru objavljen nov javni poziv na podlagi sredstev Programa SPS, in sicer javni poziv 104SUB-SO22, ki namenja občanom in pravnim osebam novih 10 mio evrov nepovratnih sredstev za naprave za samooskrbo z električno energijo in za naprave za samooskrbo z električno energijo z baterijskim hranilnikom električne energije. Na javni poziv je v 2023 prispelo 14.355 vlog, izdanih je bilo 2.357 odločb, višina izplačanih sredstev pa je znašala 1.042.116 evrov. Delitev med občani in pravnimi osebami ni znana, prav tako ni znan delež industrijskih pravnih oseb.

Na javni poziv 106FS-PO23 namenjen nepovratnim finančnim spodbudam za nove naložbe v učinkovito rabo energije in obnovljive vire energije za poslovne subjekte, z razpisanim zneskom 6 milijonov evrov iz sredstev po ZURE, je prispelo 161 vlog, izdanih je bilo 55 odločb, višina izplačanih sredstev pa je bila 291.909 evrov.

Podrobnosti o [nepovratnih spodbudah za podjetja za prehod v nizkoogljično družbo](#) in za zagotavljanje zelene gospodarske rasti so navedene v *poglavju 5.1.3*.

DOSEŽENI UČINKI

Z izvedbo ukrepov URE in rabe OVE, ki so bili podprti z nepovratnimi sredstvi Eko sklada, je bilo leta 2022 v podjetjih doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 33,3 GWh/leto
- povečanje proizvodnje energije iz OVE: 2,8 GWh/leto
- zmanjšanje izpustov CO₂: 8,3 kt CO₂/leto

Leta 2023 pa je bilo v podjetjih doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 39,6 GWh/leto
- povečanje proizvodnje energije iz OVE: 8,5 GWh/leto
- zmanjšanje izpustov CO₂: 9,9 kt CO₂/leto

Učinki so bili izračunani v skladu s *Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)*. Delitev med industrijo in storitvenim sektorjem ni znana.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE

NEPN 2024 tudi v prihodnje predvideva nepovratne finančne spodbude za URE in rabo OVE v industriji v sklopu sheme spodbud Eko sklada in kohezijskih sredstev EU. Načrtovani so širitev nabora ukrepov, povečanje obsega sredstev in podporne aktivnosti. Predvidene so tudi finančne spodbude za ukrepe URE in rabe OVE za MSP. Za zmanjševanje procesnih izpustov v industriji so predvidene nepovratne finančne spodbude in priprava podporne sheme v povezavi s spodbudami za demonstracijske projekte. Ukrep je namenjen sektorju ETS in neETS, vključno z ukrepi v okviru REPowerEU, in je bil predviden v letu 2024.

Leta 2025 bodo na voljo dodatni 4 milijoni evrov nepovratnih sredstev poslovnim subjektom v obliki finančnih spodbud/pomoči, dodeljenih po pravilu »de minimis« pomoči, za nove naložbe učinkovite rabe in rabe obnovljivih virov energije. Nadaljeval se bo javni poziv 118FS-PO24 namenjen

nepovratnim finančnim spodbudam za nove naložbe v URE in rabo OVE za poslovne subjekte oziroma ga bo nadomestil nov za manjše projekte. Za večje projekte pa bo objavljen nov javni poziv v okviru finančnega instrumenta za energetska učinkovitost v sklopu *Programa evropske kohezijske politike 2021–2027 v Sloveniji*. Namen pozivov je spodbuditi izvedbo ukrepov URE v stavbah, ukrepov učinkovite rabe električne energije, rabe odpadne toplote v procesih ter ukrepov za povečanje rabe OVE. Eko sklad bo še nadalje izvajal aktivnosti v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (<https://www.care4climate.si/sl>). V letu 2024 je bil prenovljen poziv za nepovratne finančne spodbude podjetjem za izvedbo energetskega pregleda ali za uvedbo sistema upravljanja z energijo (113SUB-EPPO24). Predmet javnega poziva so nepovratne finančne spodbude v obliki »de minimis« pomoči podjetjem za izvedbo energetskega pregleda stavbe, procesov in transporta v tem podjetju ali za uvedbo sistema upravljanja z energijo.

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo je objavilo 16 milijonov evrov vreden javni razpis za sofinanciranje naložb v skupnostno samooskrbo z električno energijo iz OVE za obdobje 2025–2027, ki se financira s sredstvi evropske kohezijske politike iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Kohezijskega sklada, načrtovanimi v okviru *Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji*, prednostne naloge 3 »Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost«, specifičnega cilja RSO 2.3 »Razvoj pametnih energetskih sistemov, omrežij in hrambe zunaj vseevropskega energetskega omrežja (TEN-E)«. Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih sredstev za sofinanciranje naložb v skupnostne samooskrbe z električno energijo iz OVE (v nadaljevanju: SSO OVE), pri katerih skupna nazivna moč vgrajenih fotonapetostnih modulov znaša najmanj 100 kilovatov, v kombinaciji z ali brez baterijskih hranilnikov električne energije, pri čemer mora biti v SSO OVE vključeno najmanj 80 % gospodinjstev odjemalcev. Nepovratna finančna spodbuda se lahko dodeli za naslednja dva ukrepa:

- ukrep 1: nakup in vgradnja novih proizvodnih naprav za proizvodnjo električne energije iz sončne energije za namen SSO OVE in
- ukrep 2: nakup in vgradnja novih baterijskih hranilnikov električne energije.

Za sofinanciranje je na voljo 16.117.647,06 evrov. Predvidena so tri odpiranja vlog. Prvi rok za oddajo vlog je 5. maj 2025, drugi rok je 8. september 2025 in tretji rok je 8. december 2025.

Z začetkom leta 2019 se je pod vodstvom MOP začel projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, ki se bo nadaljeval tudi v prihodnjem obdobju do leta 2026. Načrtovano je oblikovanje podporne sheme za ukrepe URE in rabo OVE v MSP in industriji ter izvedba pilotnih projektov v MSP.

V sklopu projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* se bodo nadaljevala tudi ciljna usposabljanja za upravljanje z energijo v industriji v obliki spletnega izobraževanja. Usposabljanja so namenjena udeležencem različnih profilov, npr.: zaposlenim iz industrije, javne uprave, lokalnih energetskih agencij itd.

PREDVIDENI UČINKI

Predvideni učinki niso ovrednoteni.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ukrep se izvaja. Spodbujanje ukrepov URE in rabe OVE v industriji je treba okrepiti. Priporočamo čim prej izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz *NEPN 2024*. Predlagamo tudi vzpostavitev podpornega okolja za razvoj poslovnih modelov energetskega pogodbeništvu ter ključnih finančnih instrumentov za industrijo in MSP.

V okviru tega instrumenta je treba zagotoviti ustrezne podatke za spremljanje in vrednotenje učinkov nepovratnih spodbud v industriji, in sicer skupno ter ločeno za industrijo neETS in ETS.

Ob pripravi dokumentov za novo obdobje kohezijske politike in akcijski načrt za krožno gospodarstvo je potrebno načrtovati in upoštevati področje financiranja URE in rabe OVE v industriji, tako za velika podjetja (energetsko intenzivna) kot tudi za MSP.

VIRI PODATKOV

- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada, Slovenskega okoljskega javnega sklada, za leto 2022, julij 2023 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-2022>)
- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada, Slovenskega okoljskega javnega sklada, za leto 2023, junij 2024 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-eko-sklada-za-leto-2023>)
- Poslovni in finančni načrt Eko sklada, Slovenskega okoljskega javnega sklada, ZA LETO 2025 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/poslovni-nacrt/poslovni-in-financni-nacrt-eko-sklada-za-leto-2025>)
- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, interno gradivo
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

15. junij 2025

NEPOVRATNE FINANČNE SPODBUDE ZA UKREPE ZA ZMANJŠEVANJE IZPUSTOV TGP V INDUSTRIJI Z UKREPI KROŽNEGA GOSPODARSTVA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA	NEPN: 3.1 Razogljičenje / 3.1.1 Izpusti in odvzemi TGP / Gospodarstvo / Preglednica 22		
UČINEK V SEKTORJU	industrija, energetika		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	neETS	☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MGTŠ, MOPE, MKRR		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje izpustov TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Nepovratne finančne spodbude za ukrepe za zmanjševanje izpustov TGP v industriji z ukrepi krožnega gospodarstva so na voljo preko sredstev Kohezijskega sklada v obdobju 2021–2027 in inštrumenta za okrevanje NextGenerationEU, v sklopu Načrta za okrevanje in odpornost.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024 Slovenska industrijska strategija 2021–2030

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	Javna agencija Republike Slovenije za spodbujanje investicij, podjetništva in internacionalizacije je dne 5. 8. 2022 objavila javni razpis za podporo zagonskim, mikro, malim in srednjim podjetjem pri strateški trajnostni in krožni transformaciji poslovanja v letih 2022–2025. Predmet javnega razpisa je strokovna in finančna podpora tem podjetjem pri intenzivnem procesu strateške trajnostne in krožne transformacije poslovanja, s poudarkom na zasledovanju strateških ciljev zniževanja negativnih oz. povečanju pozitivnih vplivov na podnebje in okolje, družbo in ekonomsko skupnost ter posledično povečanja produktivnosti in konkurenčnosti slovenskih podjetij. Cilj javnega razpisa je podpreti vsaj 200 podjetij. Finančna sredstva za izvedbo javnega razpisa zagotavlja Evropska unija iz Sklada za okrevanje in odpornost oziroma se pravice porabe zagotavljajo iz podračuna, s katerim upravlja organ v sestavi Ministrstva za finance, Urad Republike Slovenije za okrevanje in odpornost, in v okviru katerega se zbirajo sredstva Mehanizma za okrevanje in odpornost za
-----------------	---

financiranje ukrepov iz *Načrta za okrevanje in odpornost (NOO)*. Skupna višina razpisanih sredstev znaša 17.972.400 evrov.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT, sedaj Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport – MGTŠ) je februarja 2022 objavilo javni razpis – spodbude za raziskovalno razvojne projekte NOO za spodbujanje raziskovalno razvojnih dejavnosti. Predmet javnega razpisa je sofinanciranje izvajanja RRI projektov konzorcijev podjetij, usmerjenih v zeleni prehod in krožno gospodarstvo. RRI projekti morajo biti na ravni njihove uporabe tehnološko nevtralni v smislu vpliva na okolje. Projektni cilj vsakega RRI projekta mora biti nov ali izboljšan izdelek, proces ali storitev, razvit do stopnje, da je potrjen v končni obliki ter primeren za uporabo v realnem okolju. Razpisanih je bilo 45 milijonov evrov sredstev, rok za prijavo pa 17. 5. 2022 za prvo odpiranje oziroma 3. 4. 2023 za drugo odpiranje. Na prvem odpiranju so odobrili 77 vlog, višina odobrenih sredstev je znašala 22.500.000 evrov. Za drugo odpiranje v letu 2023 je bilo odobrenih 53 vlog in odobrena sredstva v višini 15.230.627,20 evrov.

Javna agencija SPIRIT je v letu 2022 objavila javni razpis za okrevanje in odpornost s pilotno-demonstracijskimi projekti. Namen javnega razpisa je spodbuditi končne prejemnike k izvajanju razvojne in inovacijske dejavnosti, katere rezultat je izvedba pilotno-demonstracijskih projektov za razvoj in testiranje oziroma demonstracijo novih ali izboljšanih izdelkov, procesov ali storitev z visoko dodano vrednostjo in s tržnim potencialom, na področju zelenega prehoda in za krepitev odpornosti. Razpisanih je bilo 30 milijonov evrov. Odobrenih je bilo 21 vlog, pri čemer je bila skupna okvirna višina odobrenih sredstev 20.580.009,14 evrov. Ukrep pilotno demonstracijskih projektov bo tudi v prihodnje usmerjen v podporo pilotnim projektom na področju krožnega gospodarstva.

Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR) je leta 2022 objavilo javni razpis za sofinanciranje začetnih investicij za večjo produktivnost, konkurenčnost, odpornost in dekarbonizacijo gospodarstva na obmejnih problemskih območjih. Namen javnega razpisa je spodbujanje povečanja investicij z višjo dodano vrednostjo v deležu bruto domačega proizvoda, povečanje deleža trajnostno naravnanih investicij, ki imajo v strukturi stroškov zelene in digitalne rešitve in izboljšujejo konkurenčni položaj podjetij, ter zmanjševanje razvojnih razlik obmejnih problemskih območij v primerjavi s preostalimi območji v Sloveniji. Skupna višina sredstev, ki je bila na razpolago za izvedbo razpisa, je bila 30.000.000,00 evrov. Izbranih je bilo 13 upravičencev. Skupna višina sofinanciranja MKRR znaša 16.848.224,71 evrov (skupaj 2023 in 2024).

DOSEŽENI UČINKI

Doseženi učinki niso ovrednoteni.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO
IZVAJANJE

MGTŠ je 12. 7. 2024 objavil javni razpis za URE in razogljčenje v industriji (JR URE-RvI), katerega namen je spodbujanje naložb v ukrepe URE in razogljčenje v industriji, s čimer se doseže prihranke pri rabi energije in zmanjšanje izpustov TGP. Cilj javnega razpisa je podpreti najmanj 22 projektov podjetij, ki se osredotočajo na:

- investicije za URE v industriji, vključno z investicijami v energetske učinkovitost industrijskih stavb, katerih učinki bodo merljivi v smislu prihrankov končne energije (npr. vgradnja učinkovitih elektromotornih pogonov, krmilno-regulacijske opreme, uvajanja sistemov upravljanja z energijo, menjava proizvodnih naprav in opreme za energetske

učinkovitejše delovanje, izboljšanje sistemov ogrevanja in hlajenja, razsvetljava, izolacija idr.) in/ali

- investicije za razogljičenje oziroma zmanjšanje izpustov TGP iz industrijskih dejavnosti preko diverzifikacije energentov, ki pomenijo elektrifikacijo proizvodnih procesov, uvajanje in rabo OVE in/ali uporabo novih tehnoloških rešitev, uporabnih v proizvodnih procesih podprtega podjetja (npr. obnovljivi vodik), katerih učinki bodo merljivi po učinkih znižanja izpustov TGP in znižanja porabe fosilnih virov energije v primarni energiji in/ali
- investicije v hranilnike električne energije in/ali toplote, katerih učinki bodo merljivi v smislu količine inštaliranih moči (MW) in kapacitet shranjevanja (MWh) hranilnikov.

Okvirna skupna višina sredstev, ki so na razpolago za izvedbo predmetnega javnega razpisa, je do 42.170.000,00 evrov.

Med nepovratne spodbude sodijo tudi nepovratne finančne spodbude za ukrepe za zmanjševanje izpustov TGP in onesnaževal v industriji z ukrepi krožnega gospodarstva.

Z NEPN 2024 je predvidena vzpostavitev sheme za spodbujanje z nepovratnimi finančnimi spodbudami za ukrepe za prehod v podnebno nevtravno krožno in čisto gospodarstvo v skladu z novim Evropskim zelenim dogovorom. Ukrej je namenjen sektorju ETS in neETS. Predvidene so tudi nove spodbude za ukrepe, ki zmanjšujejo izpuste TGP s preходом na proizvodnjo z uvajanjem novih izdelkov (lažji izdelki, izdelki z daljšo življenjsko dobo, ponovna uporaba izdelkov ali materialov, zmanjšanje odpadkov in recikliranje, nadomeščanje zemeljskega plina z obnovljivimi in nizkoogljiviimi plini (H₂ in drugo). V letu 2025 je predvidena vzpostavitev sistema kazalnikov za spremljanje napredka krožnega gospodarstva.

PREDVIDENI UČINKI Predvideni učinki niso ovrednoteni.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Ukrej je v začetni fazi izvajanja. Priporočamo čim prejšnje izvajanje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN 2024.

V okviru tega instrumenta je treba zagotoviti ustrezne podatke in metodološki okvir za spremljanje in vrednotenje učinkov nepovratnih finančnih spodbud za ukrepe za zmanjševanje izpustov TGP v industriji z ukrepi krožnega gospodarstva, in sicer skupno ter ločeno za industrijo neETS in ETS.

VIRI PODATKOV

- Portal EU-skladi (<http://www.eu-skladi.si/>)
- SPIRIT Slovenija (<https://www.spiritslovenia.si>)
- Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (<https://www.gov.si/drzavni-organi/ministrstva/ministrstvo-za-kohezijo-in-regionalni-razvoj/>)
- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, interno gradivo
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

15. junij 2025

4.2 Energetika neETS

CILJI ZA LETO 2030

NEPN 2020

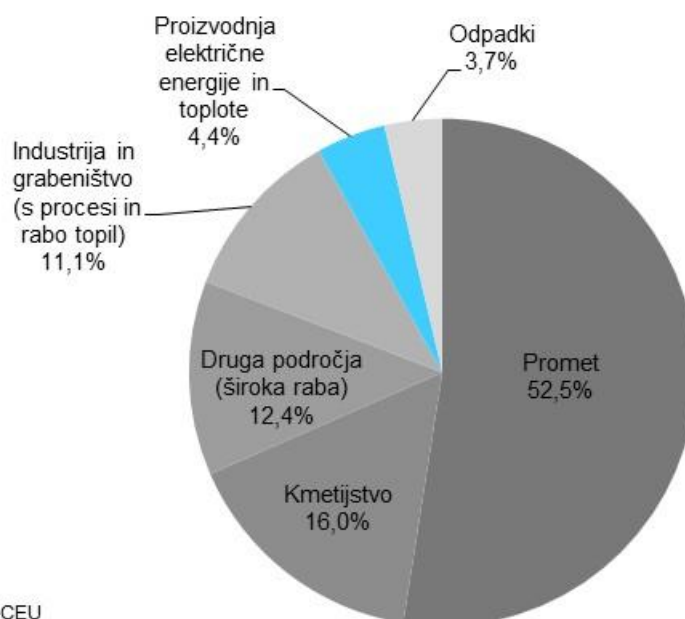
Izpusti toplogrednih plinov v energetiki neETS se bodo zmanjšali za vsaj 43 % glede na leto 2005.

NEPN 2024

Izpusti toplogrednih plinov v energetiki neETS se bodo zmanjšali za vsaj 40 % glede na leto 2005.

Doseči je treba vsaj **2,5-odstotno letno povečanje deleža OVE ter odvečne toplote in hladu** v sistemih daljinskega ogrevanja in hlajenja ter do leta 2030 doseči vsaj 40-odstotni delež te proizvodnje.

4.2.1 Pregled stanja na področju izpustov TGP

Slika 7: Prispevek energetike neETS k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)

Izpusti toplogrednih plinov v energetiki neETS so v letu 2023 dosegli vrednost 452,8 kt CO₂ ekv, kar je 182,6 kt CO₂ ekv oz. 28,7 % nižje od izpustov v letu 2005, 0,8 % nižje od izpustov v letu 2022. Indikativna letna vrednost iz NEPN 2020 je bila presežena za 5 odstotnih točk.

Izpusti po Uredbi (EU) 2018/842 vključujejo izpuste iz zgorevanja goriv v energetiki izven sheme ETS (proizvodnja električne energije in toplote), večino predstavljajo izpusti v sistemih daljinskega ogrevanja (DO) in ubežni izpusti. Delež izpustov iz neETS energetike v skupnih izpustih neETS je leta 2023 znašal 4,4 % (**Error! Reference source not found.**). V obdobju 2005–2014 so se izpusti iz neETS energetike zmanjšali za 27 %, nato pa so se med letoma 2014 in 2017 enakomerno povečevali, v povprečju s 6 % letnim prirastom. V letu 2018 so se povečali še za 1,4 %, leta 2019 pa so sev primerjavi z letom poprej zmanjšali za 2,9 % ter v letu 2020 ostali tako rekoč nespremenjeni z doseženo vrednostjo 538,5 kt CO₂ ekv. V

naslednjih treh letih so se izpusti zmanjšali za 15,9 % in so z 452,8 kt CO₂ ekv dosegli najnižjo vrednost v obdobju 2005–2023.

4.2.2 Glavne ugotovitve in priporočila za izvajanje ukrepov

Ključni instrumenti za zmanjšanje izpustov TGP se izvajajo v okviru NEPN 2020.

Skupni delež daljinske toplote iz OVE in sproizvodnje je leta 2023 znašal 75,3 %. Delež fosilnih goriv v strukturi primarne rabe energije, ki je leta 2022 znašal 78,1 %, se je leta 2023 zmanjšal na 77,5 %, kar pomeni prirast deleža OVE in odpadne toplote (OT) za samo 0,6 odstotne točke.

V nadaljevanju so navedena še ključna priporočila za izvajanje ukrepov v energetiki neETS.

PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 01/2024

IZVAJALEC

MOPE, Agencija za energijo

Pospešiti je treba razvoj sistemov za daljinsko ogrevanje in hlajenje (SDOH), tako da ti presežejo letno 1-odstotno povečanje deleža toplote iz OVE in OT, kot je to določeno v NEPN 2020. Na podlagi analize razkoraka med dejanskim stanjem in ciljnim vrednostmi je treba vzpostaviti stabilen model spodbud, ki bo vključeval zagotavljanje predvidljivih, dostopnih in zadostnih finančnih virov za:

- trajnostno prenovo in širitev omrežij,
- povečanje deleža OVE in OT,
- zmanjševanje ogljičnega odtisa v celotni verigi – od proizvodnje, prek distribucije, do končne rabe,
- spodbujanje priklopov na energetske učinkovite SDOH,
- povezovanje SDOH z drugimi sektorji ter
- uvajanje pametnih omrežij in digitalizacijo.

Za usklajeno izvajanje teh ukrepov je smiselno pripraviti nacionalni akcijski načrt za ogrevanje in hlajenje, ki bo usmerjal razvoj sektorja in podprl doseganje dolgoročnih podnebno-energetskih ciljev.

PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 02/2024

IZVAJALEC

MOPE

Oblikovati je treba zakonodajne podlage, ki bodo zagotavljale reguliran donos na vložena sredstva pri izvajanju storitev oskrbe s toploto iz SDOH. Vzpostaviti je treba zakonodajne podlage za oblikovanje naprednih tarifnih modelov, ki bodo omogočali:

- motivacijski variabilni del tarife (npr. sistem bonusov in malusov glede na temperaturo povratka, s ciljem znižanja temperature v distribucijskem omrežju),
- spodbujanje aktivne vloge odjemalcev, vključno s prilagajanjem porabe in vključevanjem t.i. »prosumerjev« ter
- razvoj in uvajanje naprednih energetskih storitev, ki bodo podpirale energetske učinkovitost, digitalizacijo in celovito upravljanje sistemov.

PRIPOROČILO ENERGETIKA neETS 03/2024

IZVAJALEC
MOPE

Usmerjanje prednostne rabe energentov za oskrbo s toploto in hladom na lokalni ravni naj omogoča **enakovredne razvojne možnosti za SDOH**. Ta prizadevanja naj se **izvajajo predvsem prek lokalnih energetskih konceptov (LEK)**, katerih priprava mora biti podprta z vzpostavitvijo ustreznega podpornega okolja. To okolje naj vključuje vsaj krepitev strateškega vodenja (na ministrstvu), razvoj in prenos strokovnega znanja ter pripravo strokovnih podlag za načrtovanje in usmerjanje razvoja SDOH. Strokovne podlage naj temeljijo na analizah potencialov za pridobivanje toplote iz lokalnih nizkoogljičnih virov, kot so geotermalna energija v kombinaciji z velikimi toplotnimi črpalkami, ter iz odvečne toplote (OT), ki nastaja v industriji, energetiki, podatkovnih centrih, storitvenih dejavnostih, kmetijstvu itd. Prav tako je treba preučiti možnosti za shranjevanje toplote in povezovanje SDOH z drugimi sistemi.

4.2.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov v energetiki neETS so zajeti izbrani instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 4).

Tabela 4: Pregled izvajanja izbranih instrumentov v energetiki neETS iz NEPN 2020

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Učinkoviti sistemi daljinskega ogrevanja – obvezni delež OVE, SPTE in odvečne toplote v sistemih daljinskega ogrevanja	NEPN	✓	predpisi	MOPE, Agencija za energijo	da
Program sofinanciranja daljinskega ogrevanja na OVE	OP EKP	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MOPE, MKRR	da
	NEPN	✓			

UČINKOVITI SISTEMI DALJINSKEGA OGREVANJA – OBVEZNI DELEŽ OVE, SPTE IN ODVEČNE TOPLOTE V SISTEMIH DALJINSKEGA OGREVANJA

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razsežnost razogljichenje / 3.1.2 Obnovljivi viri energije / Preglednica 25		
UČINEK V SEKTORJU	energetika neETS		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒	
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE, Agencija za energijo		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje izpustov TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Obvezni deleži toplote iz OVE, SPTE in odvečne toplote, ki jih morajo dosegati vsi sistemi daljinskega ogrevanja (DO), so določeni v 50. členu ZURE. Distributerji morajo zagotoviti, da je na letni ravni zagotovljena toplota iz vsaj enega od naslednjih virov: (i) vsaj 50 % toplote proizvedene iz obnovljivih virov energije (OVE), (ii) vsaj 50 % odvečne toplote, (iii) vsaj 75 % toplote iz soproizvodnje toplote in električne energije z visokim izkoristkom (SPTE) ali (iv) vsaj 50 % kombinacije toplote iz prvih treh alinej. Rok za izpolnitev te obveznosti je 31. december 2025.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20 Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE), Ur. l. RS, št. 121/21 , 189/21 in 121/22
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	Energetska učinkovitost distribucijskih sistemov toplote in hladu se ocenjuje v skladu s 50. členom ZURE, analizo in poročilo o tem pripravi Agencija za energijo. Leta 2022 je bilo v Sloveniji po merilih iz 50. člena ZURE kot energetske učinkovitih ocenjenih 65 od skupno 109 distribucijskih sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja (SDOH). Noben sistem ni izpolnjeval kriterija uporabe odvečne toplote (OT), medtem ko je kriterij uporabe OVE izpolnjevalo manj kot polovica sistemov (54). Do konca leta 2023 se je skupno število SDOH povečalo na 110, energetske učinkovitih pa je bilo 68 sistemov oziroma 61,8 %. Kriterij OVE je tokrat izpolnjevalo 53 sistemov – torej eden manj kot leto prej – kriterij OT pa tudi tokrat ni bil dosežen pri nobenem sistemu. Primerjava stanja v obravnavanem dvoletnem obdobju s povprečjem
-----------------	---

	predhodnih petih let (2017–2021) kaže, da delež učinkovitih SDOH stagnira in ostaja pri približno 60 %.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETU 2024

PREDVIDENO IZVAJANJE	<p>ZSROVE v 55. členu za SDOH določa minimalno povečanje deleža OVE in OT za vsaj 1 odstotno točko na leto, in to kot letno povprečje za petletno obdobje od leta 2021 do 2025 glede na leto 2020, izraženo kot delež rabe končne energije pri daljinskem ogrevanju in hlajenju (z upoštevanjem korekcije zaradi spremenljivega temperaturnega primanjkljaja).</p> <p>ZSROVE v 56. členu za distributerje DO določa obveznost izdelave trajnostnega načrta (TN) za SDOH, ki morajo Agenciji za energijo (AzE) letno poročati o poteku izvajanja ukrepov. Metodologija poročanja je predpisana z <i>Aktom o določitvi metodologije za izračunavanje faktorjev primarne energije, izpustov ogljikovega dioksida in učinkovitosti za sisteme daljinskega ogrevanja in hlajenja ter vsebini in obliki zbirnega pregleda načrtovanih ukrepov in povezanih podatkov</i>. Ker večina distributerjev v letu 2023 še ni pripravila TN in oddala poročil, se pričakuje, da bodo te aktivnosti izvedene leta 2024. Izvajanje tega instrumenta sicer ni nujno pogojeno s predhodno pripravo TN.</p> <p>Skladno z NEPN 2024 je v okviru prenosa novih direktiv URE in OVE predvidena prenova ZSROVE in z njo povečanje deleža toplote iz OVE in OT v obdobju od leta 2021 do leta 2030 za vsaj 2,2 % letno oziroma doseganje skupnega deleža vsaj 25 % leta 2030 in vsaj 40 % leta 2035. Načrtovana je uvedba modela spodbud, ki bo stimuliral SDOH za hitrejše povečevanje deleža OVE in OT.</p>
PREDVIDENI UČINKI	Spodbuditev načrtovanja razvoja SDOH za obdobje 10 let in izboljšanje spremljanja izvajanja načrtov in ukrepov.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Analiza trajnostnih načrtov in poročil s strani Agencije za energijo naj bo javno dostopna, izsledki in priporočila pa naj bodo posredovani tako posameznim distribucijskim sistemom daljinskega ogrevanja in hlajenja kot tudi pristojnemu ministrstvu v vednost.

VIRI PODATKOV

- Energetsko učinkoviti distribucijski sistemi toplote in hladu, Agencija za energijo (<https://www.agen-rs.si/izvajalci/toplota/ucinkoviti-distribucijski-sistemi>)
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

4. junij 2025

PROGRAM SOFINANCIRANJA DALJINSKEGA OGREVANJA NA OVE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razsežnost razogljichenje / 3.1.2 Obnovljivi viri energije / Preglednica 25 OP EKP	
UČINEK V SEKTORJU	energetika neETS	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE, MKRR	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☐ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Nepovratne finančne spodbude za sisteme daljinskega ogrevanja (DO) na OVE so načrtovane v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike (OP EKP) v obdobju 2014-2020, prednostne osi Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja, prednostne naložbe Spodbujanje proizvodnje in distribucije energije, ki izvira iz obnovljivih virov. Namenjene so za naložbe v nove sisteme DO OVE (lesna biomasa in sončna energija) in mikro sisteme DO OVE, za širitev obstoječih sistemov DO OVE in gradnjo novih kotlovnice s kotli na lesno biomaso kot vir za obstoječe daljinsko omrežje.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	V marcu 2021 je MzI (sedaj MOPE) objavil javni razpis za sofinanciranje daljinskega ogrevanja na obnovljive vire energije (JR DO OVE 2021), ki je bil odprt od 1. 9. 2022 oz. do porabe sredstev, za leto 2022 pa so bili predvideni trije termini za oddajo vlog (februar, junij, september). Predmet razpisa je bila dodelitev nepovratnih sredstev za sofinanciranje naložb v nove sisteme DO na lesno biomaso in sončno energijo ter v širitev sistemov DO OVE. Razpis je bil namenjen izgradnji sistemov s kotlovsko kapaciteto največ do 10 MW in širitvam omrežja pri obstoječih sistemih DO OVE, v primerih, ko izraba sončne energije kot dodatnega vira prispeva k izboljšanju gospodarnosti celotnega sistema DO OVE, pa je bila s sredstvi dovoljena tudi izgradnja
-----------------	---

solarnega sistema za pripravo tople vode. Od razpisanih 16 milijonov evrov nepovratnih sredstev je bilo 4 upravičencem v letu 2021 skupno dodeljenih 2,43 milijona evrov, v letu 2022 so 3 prejemniki prejeli sofinanciranje v skupnem znesku 1,33 milijona evrov, leta 2023 pa je bilo enemu upravičencu dodeljenih 5,55 milijonov evrov. Ob koncu leta 2023 je bilo torej za sofinanciranje na razpolago še 5,69 milijonov evrov sredstev. Povprečni delež sofinanciranja projektov v letu 2022 je bil 54,4%, v letu 2023 pa 65,0%.

Maja 2023 je MOPE objavil nov javni razpis za sofinanciranje prestrukturiranja daljinskih sistemov na OVE za obdobje 2023 do 2025 (NOO – DO OVE 2023) v skupni višini 11 milijonov evrov. Do konca leta 2023 ni bilo realiziranih projektov.

DOSEŽENI UČINKI

Podatki o povečanju letne proizvodnje toplote iz OVE ter o zmanjšanju izpustov CO₂ niso na voljo. Vrednost prihranka končne energije, doseženega z operacijami v okviru razpisa, se ne spremlja.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE

Skoraj tretjina od razpisanih sredstev iz JR DO OVE 2021 ni bila porabljena, ker pa je bil zadnji rok za zaključek operacij konec oktobra 2023, realizacije dodatnih projektov ne bo. So pa pričakovani projekti v okviru JR NOO – DO OVE 2023. Razpis je bil sicer marca 2024 predčasno zaprt, realizirana poraba sredstev do oktobra 2024 pa je znašala 2,9 milijona evrov.

PREDVIDENI UČINKI

Podatkov o predvidenih učinkih načrtovanih projektov ni na voljo.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Razpoložljiva finančna sredstva, namenjena javnim razpisom za sofinanciranje sistemov DO na OVE, v zadnjih letih presegajo povpraševanje oziroma ostaja obseg prijavljenih projektov premajhen. To nakazuje bodisi na potrebo po prilagoditvi razpisnih pogojev bodisi na pomanjkanje kadrovskih in tehničnih kapacitet za pripravo projektov. Razpisne pogoje bi bilo treba prilagoditi tako, da bi omogočali naložbe v čim širši nabor OVE – poleg biomase in sončne energije za pripravo sanitarne tople vode tudi v geotermalno in hidrotermalno energijo, izrabo odvečne toplote itd. Poleg naložb v nove sisteme DO na OVE in širitve teh sistemov bi bilo treba omogočiti tudi sofinanciranje ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, povečanje deleža OVE, zmanjšanja energetskih izgub ter ogljičnega odtisa – npr. prenove cevovodnih sistemov in izolacij, vgradnje hranilnikov toplote itd.

VIRI PODATKOV

- MOPE, Portal energetika, Javne objave (<http://www.energetika-portal.si/javne-objave/>)
- MOPE, interno gradivo
- Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

5. junij 2025

4.3 Odpadki

CILJI ZA LETO 2030

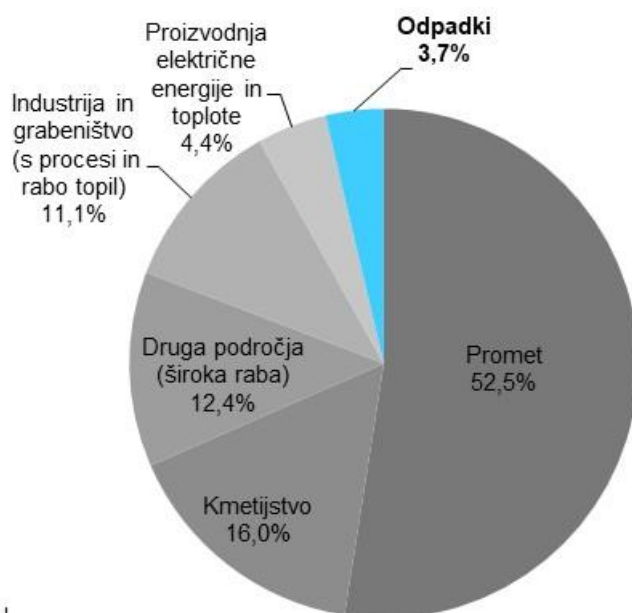
NEPN 2020

Izpusti toplogrednih plinov na področju ravnanja z odpadki se bodo zmanjšali za vsaj 65 % glede na leto 2005.

NEPN 2024

Izpusti toplogrednih plinov na področju ravnanja z odpadki se bodo zmanjšali za vsaj 65 % glede na leto 2005.

4.3.1 Pregled stanja na področju izpustov TGP

Vir: IJS-CEU

Slika 8: Prispevek sektorja odpadki k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)

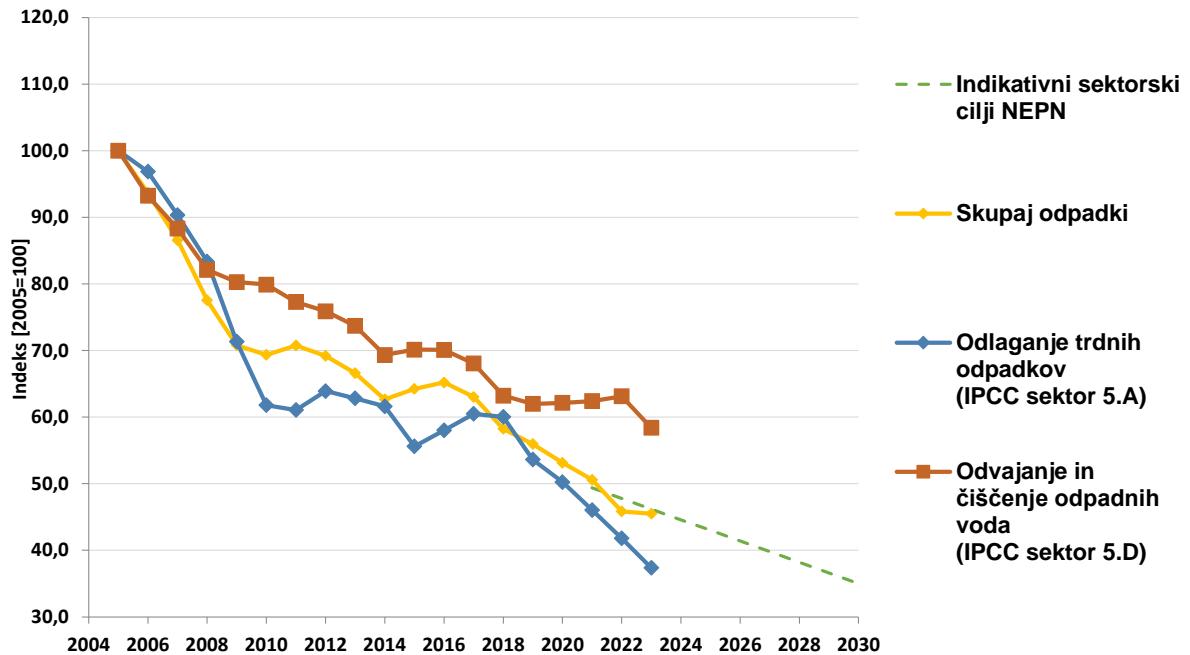
Ravnanje z odpadki je leta 2023 predstavljalo 3,7-odstotni delež v izpustih neETS (Slika 8). Izpusti so znašali 377 kt CO₂ ekv in vključujejo odlaganje trdnih odpadkov s 45-odstotnim deležem ter odvajanje in čiščenje odpadnih voda z 46-odstotnim deležem v izpustih iz ravnanja z odpadki. Preostanek izpustov odpade na biološko obravnavo odpadkov ter termično obdelavo odpadkov. V celotnem obdobju, z izjemo let 2011, 2015 in 2016, so se izpusti zmanjševali. Leta 2023 so izpusti TGP, po zmanjšanju za 0,8 % v primerjavi z letom 2022, dosegli najnižjo vrednost po letu 2005, in sicer so bili za 54,5 % nižji kot leta 2005, kar pomeni, da so bile indikativne letne ciljne vrednosti iz NEPN 2020 dosežene.

V prihodnje se bodo izpusti zaradi zelo nizkih količin odloženih biorazgradljivih odpadkov ter izboljšanja čiščenja odpadnih voda še naprej zmanjševali, vendar bo za doseganje cilja leta 2030 potrebno zlasti na področju odpadnih voda dosledno izvajanje ukrepov. Poleg tega bo treba sektorju še naprej posvečati ustrezno pozornost tudi zaradi doseganja drugih ciljev na tem področju v luči krožnega gospodarstva – povečanja deleža reciklaže, zmanjšanja količine odpadkov itd.

Ključni razlog za zniževanje izpustov iz odlaganja trdnih odpadkov, ki so se v obdobju 2005–2023 znižali za skoraj 69 % (Slika 9), je zelo nizka količina odloženih biorazgradljivih odpadkov. Glavna ukrepa, s katerima je bilo doseženo zmanjšanje, sta ločeno zbiranje

odpadkov in predvsem izgradnja sistemov za mehansko biološko obdelavo mešanih komunalnih odpadkov pred odlaganjem.

K izpustom v sektorju odpadki pomembno prispeva tudi ravnanje z odpadnimi vodami. Izpusti se znižujejo zaradi povečevanja deleža naprednejših sistemov čiščenja odpadnih voda. Glede na leto 2005 so se izpusti zmanjšale za skoraj 42 %. Izpusti iz kompostiranja in termične obdelave so majhni, vendar se od leta 2009 naprej povečujejo. Na spodnjem grafu so ti izpusti vključene v odlaganje trdnih odpadkov.

Vir: IJS-CEU

Slika 9: Izpusti neETS v sektorju odpadki v obdobju 2005–2023 glede na indikativni sektorski cilj in gibanje izpustov v izbranih podsektorjih (Vir: IJS-CEU)

4.3.2 Glavne ugotovitve in priporočila za izvajanje ukrepov

Ukrepi *Operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode* so se v letih 2022 in 2023 izvajali, vendar je podatke o izvedenih projektih težko pridobiti. Glavna ugotovitev se zato nanaša na pobudo za izboljšanje preglednosti izvajanja tega programa v obliki letnih poročil ali priprave krajšega letnega pregleda izvedenih aktivnosti in doseganja ciljev programa. Aktivnosti se namreč izvajajo preko različnih evropskih programov ter tudi z občinskimi in državnimi sredstvi.

PRIPOROČILO ODPADKI 01/2024

[IZVAJALEC](#)
MNVP

Izboljšati je treba spremljanje in poročanje o izvajanju Operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, saj trenutno ni na enem mestu zbranih informacij o realiziranih projektih, ki prispevajo k uresničevanju programa.

4.3.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V tabeli (Tabela 5) je za področje odpadkov zajet samo instrument *Izvajanje operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode* iz NEPN 2024, ki neposredno prispeva k zmanjšanju izpustov v sektorju odpadki. Ostali instrumenti v tem sektorju imajo na izpuste majhen neposredni vpliv, zato jih ne navajamo.

Tabela 5: Pregled izvajanja izbranih instrumentov na področju odpadkov iz NEPN 2024

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila	
Izvajanje operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode	NEPN	✓	Predpisi, finančni	MNVP	da

IZVAJANJE OPERATIVNEGA PROGRAMA ODVAJANJA IN ČIŠČENJA KOMUNALNE ODPADNE VODE

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 2020 3.1 Razsežnost razogljčenje / 3.1.1 Izpusti in odvzemi TGP ¹¹		
UČINEK V SEKTORJU	odpadki		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	CH ₄		
VRSTA INSTRUMENTA	Predpisi, finančni		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MNVP		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☐	
	zmanjšanje izpustov TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☐	
	drugo: <u>izboljšanje ravnanja z odpadnimi vodami – cilj direktive o odpadnih vodah</u>	☒	
KRATEK OPIS	<p>Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode (sprejet na Vladi 17. 9. 2020) je eden od ključnih izvedbenih aktov za doseganje ciljev na področju varstva voda pred onesnaženjem z odvajanjem komunalne odpadne vode. Operativni program določa ukrepe za izpolnjevanje zahtev glede opremljenosti oziroma izboljšanja stopnje opremljenosti z infrastrukturo za odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode. Glavni cilj ukrepov iz operativnega programa je postopno zmanjšanje izpustov metana iz komunalnih odpadnih vod.</p> <p>Program predvideva različne ukrepe za doseg potrebnih ciljev, in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postopno povečevanje priključenosti prebivalstva na dobro upravljane javne kanalizacijske sisteme, • zaradi širjenja javnega kanalizacijskega sistema se posledično zmanjšuje število grezničnih sistemov, ki pomembno prispevajo k izpustom metana in onesnaženju površinskih in podtalnih vod, • izboljšave in nadgradnje čistilnih naprav. <p>Z navedenimi ukrepi se bo v obdobju 2018–2028 (obdobje operativnega programa) povečala priključenost na dobro upravljane javne kanalizacijske sisteme z 61 % v letu 2017, na 100 % do leta 2028. Hkrati se bo delež greznic postopno zmanjševal proti 0 % (do leta 2028). Greznice, ki bodo zaradi neupravičene investicije »izpadle« iz ukrepov, se bo urejalo z individualno malo komunalno čistilno napravo (ki ustreza predpisom in se jo zatorej uvršča med dobro upravljane sisteme).</p> <p>Končni cilj ukrepov je, da se večina odpadnih komunalnih vod zbere in pravilno obdelava v komunalnih čistilnih napravah, kjer se zajame ves metan, ki nastaja pri obdelavi odpadne komunalne</p>		

11 Ta instrument v NEPN 2020 ni naveden, saj je bil operativni program sprejet po njegovem sprejetju. V NEPN 2024 je ta instrument vključen in ga spremljamo zato, ker bistveno prispeva k doseganju cilja zmanjšanja izpustov v sektorju odpadki, kjer so izpusti iz odpadnih voda poleg ravnanja s trdnimi odpadki glavni vir izpustov.

	vode, in se ga nato uporabi v napravah za sproizvodnjo električne energije in toplote (SPTE) ali pa se ga sežge na bakli.
--	---

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva 91/271/EES o ravnanju z odpadnimi vodami ¹²
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o varstvu okolja (ZVO-2)
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Nacionalni program varstva okolja (ReNPVO20-30)

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	<p>V letih 2022 in 2023 se je preko Kohezijskega sklada in Načrta za okrevanje in odpornost (NOO) dodeljevalo sredstva za izvajanje ukrepov Operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode.</p> <p>V času izvajanja NOO je bilo izvedenih devet projektov odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode na podlagi razpisa iz leta 2022 za investicije v sisteme odvajanja in čiščenja odpadne vode, ki ležijo na manjših aglomeracijah od 2000 PE. Predvidena vrednost razpisa je bila 54 milijonov evrov.</p>
DOSEŽENI UČINKI	Zmanjšanje izpustov metana (CH ₄) zaradi novih priključitev na komunalno omrežje ter s tem opustitev greznic in izboljšano čiščenje komunalnih odpadnih voda.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE	V letih 2024 in 2025 se bo nadaljevalo izvajanje operativnega programa s spodbujanjem investicij v infrastrukturo za ravnanje z odpadnimi vodami.
PREDVIDENI UČINKI	Nadaljnje zmanjšanje izpustov metana iz ravnanja z odpadnimi vodami.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Izboljšati je treba spremljanje in poročanje o izvajanju *Operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode*, saj trenutno ni na enem mestu zbranih informacij o realiziranih projektih, ki prispevajo k uresničevanju programa.

VIRI PODATKOV

- MNVP, spletna stran
- Spletna stran: <https://www.zelenaslovenija.si/esg/objavljena-razpisa-za-sredstva-iz-nacrta-za-okrevanje-in-odpornost-eol-st-166/>
- Spletna stran Evropske Komisije
- Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, (<https://www.gov.si teme/odvajanje-in-ciscenje-komunalne-in-padavinske-odpadne-vode/>)

DATUM PRIPRAVE

5. junij 2025

¹² Leta 2024 je bila sprejeta nova direktiva 2024/3019/EU o čiščenju komunalne odpadne vode.

4.4 Raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF)

CILJI ZA LETO 2030

NEPN 2020

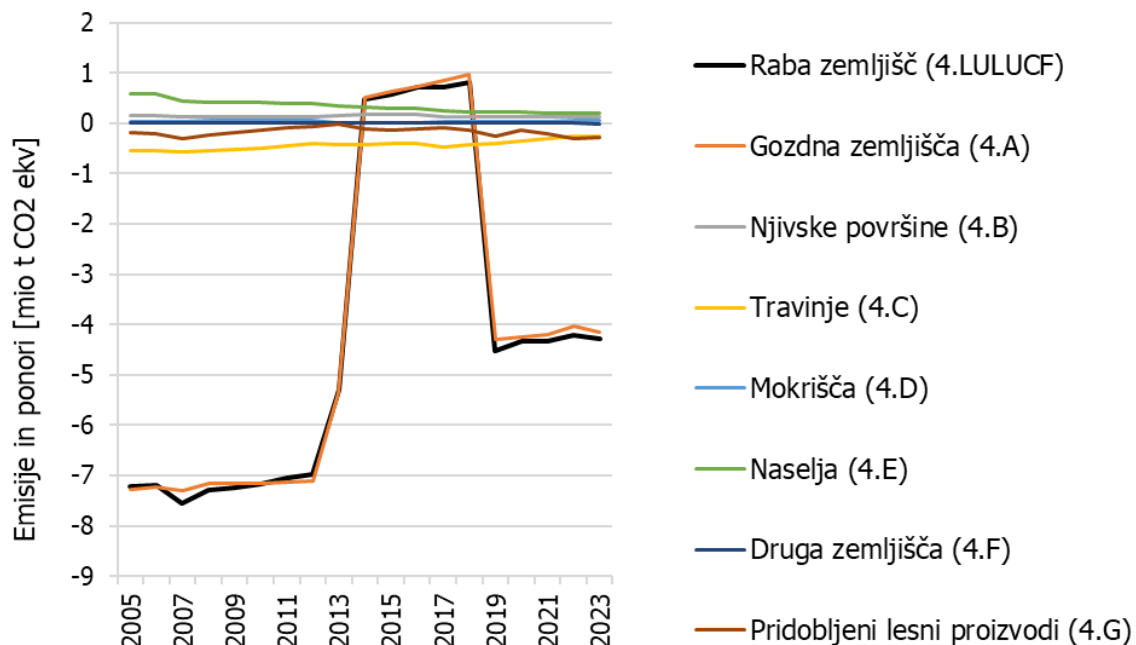
V sektorju LULUCF je treba zagotoviti, da **do leta 2030 ne bodo proizvedeni neto izpusti** (po uporabi obračunskih pravil), tj. da izpusti v sektorju LULUCF ne bodo presegli ponorov.

NEPN 2024

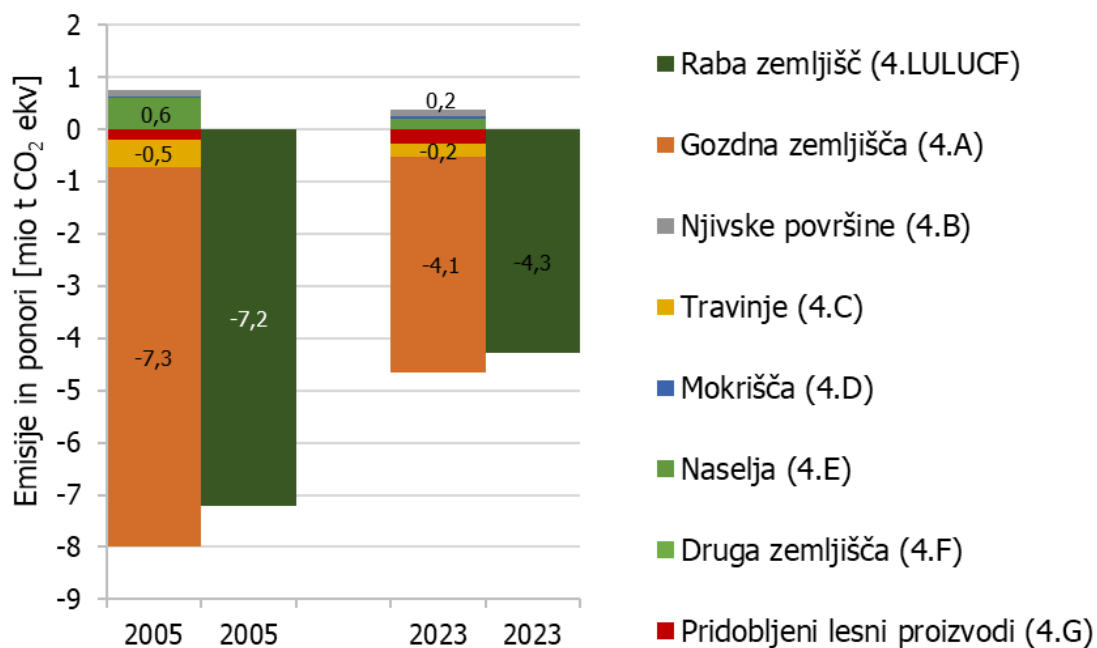
V sektorju LULUCF izpusti v obdobju 2021–2025 ne smejo preseči ponorov, obenem pa mora ponor leta 2030 znašati vsaj **-146 kt CO₂ ekv.**

4.4.1 Pregled stanja na področju izpustov in ponorov TGP

V letu 2023 je sektor raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF) kot celota predstavljal neto ponor velikosti -4.291 kt CO₂ ekv. Ponori v sektorju so drastično upadli leta 2014, ko so bili gozdovi močno prizadeti zaradi naravnih ujm (Slika 10). V obdobju 2014–2018 so bile letne izgube v gozdovih, ki vključujejo posek (redni in sanitarni) in mortaliteto, večje, kot je bil letni prirastek, zato so bila gozdna zemljišča vir izpustov. V naslednjih letih je posek v gozdovih precej upadel, kar je glavni dejavnik, da se je trend neto izpustov obrnil. Vir ponorov v letu 2023 so bili gozdna zemljišča, travinje in pridobljeni lesni proizvodi, in sicer v višini -4.148, -244 oz. -271 kt CO₂ ekv. V tem letu so največ izpustov v sektorju prispevala naselja in pridelovalna zemljišča, skupaj 319 kt CO₂ ekv. Najmanj izpustov so prispevala druga zemljišča, le 4 kt CO₂ ekv. V letu 2023 so bile največje spremembe neto izpustov glede na leto 2005 na drugih zemljiščih, v naseljih ter na mokriščih.

Slika 10: Gibanje izpustov in ponorov sektorja raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF) v obdobju 2005–2023

Slika 11: Struktura izpustov in ponorov TGP v sektorju raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF) po kategorijah in skupaj v letih 2005 in 2023

Ponor v sektorju LULUCF se je od leta 2005 do leta 2023 zmanjšal za 41 % (Slika 11), pri čemer se struktura neto izpustov po posameznih kategorijah ni bistveno spremenila. K skupnim izpustom v sektorju še vedno največ prispevajo ponori na gozdnih zemljiščih. Od leta 2005 do leta 2023 so se izpusti v naseljih zmanjšali za 67 %, v tem obdobju so se zmanjšali tudi ponori na gozdnih zemljiščih in travinju, in sicer za 43 % oz. 54 %. Skoraj za polovico ali 47 % so se povečali ponori zaradi povečanja zaloge ogljika v pridobljenih lesnih proizvodih.

4.4.2 Glavne ugotovitve in priporočila za izvajanje ukrepov

V sredini novembra 2023 je Vlada Republike Slovenije sprejela gozdnogospodarske načrte gozdnogospodarskih območij za obdobje 2021–2030. Načrti so pomembni za usmerjanje razvoja gozdov do leta 2030. Skladno z instrumentom iz NEPN 2020 je bilo načrtovano, da bo nacionalna gozdna inventura vključena v gozdarsko zakonodajo že v letu 2022, vendar lahko pričakujemo, da bo to izvedeno v letu 2025. V nadaljevanju so navedena še ključna priporočila za izvajanje ukrepov v sektorju.

PRIPOROČILO LULUCF 01/2024

IZVAJALEC
MKGP

Zagotoviti je treba **stabilno financiranje za izvajanje nacionalne gozdne inventure**, ko bo le-ta vključena v gozdarsko zakonodajo. Ažurni podatki o stanju gozdov in gozdnih ekosistemov so ključni ne le pri ocenjevanju izpustov in ponorov, ampak tudi za oblikovanje gozdarskih strategij in stališč v podnebni politiki na nacionalni ravni.

PRIPOROČILO LULUCF 02/2024

[IZVAJALEC](#)
MKGP, MOPE

Na področju metodologij za spremljanje ponorov je treba **nadaljevati z vzpostavitvijo sistema za zbiranje nacionalnih podatkov o zalogah ogljika** za ključne kategorije in tiste kategorije, ki vključujejo pomembna skladišča.

PRIPOROČILO LULUCF 03/2024

[IZVAJALEC](#)
MKGP

Na področju državnih spodbud za lastnike gozdov je treba v skladu z zmožnostmi **postopoma povečati integralna sredstva za vlaganja v gozdove**. Glede na obsežne poplave v letu 2023 bi morali povečati sredstva za sofinanciranje gozdne infrastrukture ter premisliti o dodatnih podporah za razdrobljene in opuščene gozdove, kjer je gospodarjenje težje ali stroškovno neučinkovito.

4.4.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov na področju rabe zemljišč, sprememb rabe zemljišč in gozdarstva (LULUCF) so zajeti izbrani instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 6).

Tabela 6: Pregled izvajanja izbranih instrumentov na področju rabe zemljišč, sprememb rabe zemljišč in gozdarstva (LULUCF)

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Razvoj metodologije za spremljanje ponorov	NEPN	✓	spremljanje in poročanje	MKGP, MOPE	da
Državne spodbude za lastnike gozdov za nego in varstvo gozdov	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude)	MKGP	da
	PRP	✓			

RAZVOJ METODOLOGIJE ZA SPREMLJANJE PONOROV

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljčenje / 3.1.1 Izpusti in odvzemi TGP / LULUCF / Preglednica 16		
UČINEK V SEKTORJU	LULUCF		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂) – ponor		
VRSTA INSTRUMENTA	spremljanje in poročanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☐	
	zmanjšanje izpustov TGP	☐	
	povečanje rabe OVE	☐	
	drugo: <u>izboljšanje podatkov o izpustih/ponorih</u>	☒	
KRATEK OPIS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razvoj in prenos metodologije 2. Določitev državnih faktorjev (WD, BEF) 3. Analiza zalog in sprememb v lesnih izdelkih (HWP) 		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	<p>Uredba (EU) št. 525/2013 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o mehanizmu za spremljanje izpustov toplogrednih plinov in poročanje o njih ter za sporočanje drugih informacij v zvezi s podnebnimi spremembami na nacionalni ravni in ravni Unije ter o razveljavitvi Sklepa št. 280/2004/ES, UL L št. 165 z dne 18. 6. 2013, stran 13</p> <p>Sklep št. 529/2013/EU Evropskega Parlamenta in Sveta o pravilih za obračunavanje izpustov in odvzemov toplogrednih plinov, ki nastanejo pri dejavnostih v zvezi z rabo zemljišč, spremembo rabe zemljišč in gozdarstvom, ter informacijah o ukrepih v zvezi s temi dejavnostmi</p> <p>Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 749/2014 z dne 30. junija 2014 o strukturi, obliki, postopkih predložitve in pregledu informacij, ki jih sporočajo države članice v skladu z Uredbo (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta</p> <p>Uredba (EU) 2018/841 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o vključitvi izpustov toplogrednih plinov in odvzemov zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva v okvir podnebne in energetske politike do leta 2030 ter spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 in Sklepa št. 529/2013/EU</p> <p>Uredba (EU) 2018/842 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013</p>
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Pravilnik o varstvu gozdov, Ur. l. RS, št. 56/06, vzorčenje tal

NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Pravilnik o monitoringu ponorov in izpustov toplogrednih plinov zaradi rabe tal, spremembe rabe tal in gozdarstva, Ur. l. RS, št. 50/10
	Zakon o kmetijstvu, Ur. l. RS, št. 27/17
	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020
	Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	V okviru projekta <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> (https://www.care4climate.si/sl) je bil v letu 2022 oblikovan dizajn trajnih raziskovalnih ploskev za spremljanje zalog ogljika za vse rabe zemljišč. Predlagan dizajn obravnava sistem monitoringov za vse rabe zemljišč. V letu 2024 se je začela aktivnost za vzpostavitev trajnih vzorčnih ploskev na zaraščajočih kmetijskih zemljiščih.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE	Na področju razvoja in prenosa metodologije ter analize zalog in sprememb v lesnih izdelkih (HWP) je v okviru projekta <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> predvidena aktivnost »Vzpostavitev sistema spremljanja izpustov in ponorov v LULUCF«, ki med drugim naslavlja tudi razvoj sistema spremljanja izpustov in ponorov na negozdnih rabah zemljišč. V letu 2024 in 2025 je predvideno vzorčenje zaloge ogljika v lesni biomasi na kmetijskih zemljiščih, poleg tega pa tudi pridobitev podatkov o zalogah ogljika v tleh njivskih površin in travinja, na katerih se raba ne spreminja, kot to prevede instrument iz NEPN 2024.
PREDVIDENI UČINKI	Predvideni učinki instrumenta niso načrtovani.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Že do leta 2021 bi morale države članice vzpostaviti robusten sistema za spremljanje izpustov in ponorov. Za ključne kategorije morajo zagotoviti višjo raven poročanja, kar pomeni, da morajo razpolagati s kakovostnimi podatki, vključujoč pristop 3 po smernicah IPCC za prostorske podatke. Na nacionalni ravni je treba vzpostaviti zbiranje podatkov o pridobljenih lesnih proizvodih oz. v skladu z navodili IPCC uporabiti podatkovno bazo FAOSTAT. Prav tako je treba na tej ravni vzpostaviti enotni monitoring tal za spremljanje zalog ogljika in ga formalno vključiti v sektorsko zakonodajo. Od leta 2026 naprej bo treba v sistem spremljanja izpustov in ponorov vključiti tudi mokrišča, s katerimi se gospodari.

VIRI PODATKOV

- MKGP
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)
- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*, interno gradivo
- Nacionalni načrt Republike Slovenije za obračunavanje izpustov in odvzemov toplogrednih plinov (TGP) na področju gozdarstva (NFAP) z referenčnimi vrednostmi za gospodarjenje z gozdovi (FRL), december 2019, 42 str.

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKGP/DOKUMENTI/GOZDARSTVO/NFAP_Slovenia_2019_1224_svn.pdf

DATUM PRIPRAVE

23. maj 2025

DRŽAVNE SPODBUDE ZA LASTNIKE GOZDOV ZA NEGO IN VARSTVO GOZDOV

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljichenje / 3.1.1 Izpusti in odvzemi TGP / LULUCF / Preglednica 16		
UČINEK V SEKTORJU	gozdarstvo		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS	☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂) – ponor		
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude)		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKGP		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☐	
	zmanjšanje izpustov TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☐	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	<p>Skladičenje ogljika v obstoječih gozdovih (LULUCF); izboljšano gospodarjenje z gozdovi (LULUCF).</p> <p>Program razvoja podeželja (PRP) 2014–2020 do 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ukrep 8: Naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje <ul style="list-style-type: none"> – Podukrep 8.4: Preprečevanje in odprava škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov, nakup sadik gozdnega drevja, dela za odpravo škode in obnovo gozdov ter ureditev gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov. <ul style="list-style-type: none"> – Operacija: Odprava škode in obnova gozdov po naravni nesreči – Operacija: Ureditve gozdnih vlak, potrebnih za izvedbo sanacije gozdov <p>Sredstva iz Proračuna RS, na podlagi letnega programa dela ZGS.</p>		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	<p>Zakon o gozdovih (Ur. l. RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS in 77/16)</p> <p>Zakon o divjadi in lovstvu (Ur. l. RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C in 31/18)</p> <p>Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 9/16)</p>
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	<p>Program razvoja podeželja (PRP) 2014–2020 do 2022</p> <p>Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020</p> <p>Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024</p>

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	Integralna sredstva proračuna za vlaganja v gozdove so bila v letih 2022 in 2023 na podobni ravni kot v preteklih letih. Ta raven ne zadošča za (so)financiranje vseh ukrepov, ki so načrtovani v gozdnogospodarskih načrtih, zato se razpoložljiva sredstva razporejajo glede na nujnost izvedbe del. Kot je navedno v <i>Operativnem programu za izvajanje nacionalnega gozdnega programa za obdobje 2022–2026</i> , si bo MKGP prizadeval, da bi se sredstva za te namene povečala.
DOSEŽENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2022–2023

PREDVIDENO IZVAJANJE	V NEPN 2020 je predvidena zagotovitev stalnosti financiranja za državne spodbude za lastnike gozdov za nego in varstvo gozdov. NEPN 2024 predvideva povečanje obsega državnih finančnih spodbud za lastnike gozdov za nego in varstvo gozdov, in sicer povečanje sredstev do leta 2030 za 30 % glede na leto 2021.
PREDVIDENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Na področju državnih spodbud za lastnike gozdov je treba v skladu z zmožnostmi postopoma povečati integralna sredstva za vlaganja v gozdove. Glede na obsežne poplave v letu 2023 bi morali povečati sredstva za sofinanciranje gozdne infrastrukture ter premisliti o dodatnih podporah za razdrobljene in opuščene gozdove, kjer je gospodarjenje težje ali stroškovno neučinkovito.

VIRI PODATKOV

- MKGP
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

23. maj 2025

5 Večsektorski ukrepi

5.1 Zelena preobrazba gospodarstva

CILJI ZA LETO 2030

NEPN 2020

Cilj je podpreti **prehod v gospodarstvo**, katerega rast ne temelji na povečani rabi naravnih virov in energije, ampak z učinkovitostjo in inovacijami **zmanjšuje izpuste toplogrednih plinov, izboljšuje konkurenčnost in spodbuja večjo varnost oskrbe z energijo**.

NEPN 2024

Cilj je podpreti **prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo** s spodbujanjem trajnostne potrošnje in proizvodnje.

5.1.1 Pregled stanja

Ključne spremembe na področju zelene preobrazbe gospodarstva so:

- V zadnjih letih so se **spodbude za fosilna goriva dodatno povečale**, kar je v nasprotju z zastavljenimi podnebnimi cilji. K temu je v veliki meri prispevala energetska kriza, saj je država v letih 2022 in 2023 namenila znaten delež proračunskih sredstev za omilitev energetske druginje za gospodinjstva in gospodarstvo.
- Na področju zelenega javnega naročanja (ZeJN) se **število in vrednost zelenih javnih naročil vsako leto povečuje in prinaša konkretne koristi za okolje**. K temu pomembno prispeva tudi izvajanje projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*, v okviru katerega se izvajajo delavnice a temo ZeJN za različne deležnike. Kljub temu je potrebno nadaljnje izobraževanje in krepitev zmogljivosti javnih naročnikov ter zagotovitev drugih spodbud za dosledno upoštevanje določil Uredbe o ZeJN.
- **Sredstva**, pridobljena v okviru *Načrta za okrevanje in odpornost (NOO)* se **samo v manjši meri namenjajo za zeleno preobrazbo gospodarstva**. Sredstva se kljub pričakovanjem o višjih deležih (čez 40 %) usmerjajo v različne segmente spodbujanja konkurenčnosti, kjer sta energetska učinkovitost in zelena preobrazba le pri nekaterih del pogojev za dodelitev spodbud.
- Veliko sredstev iz NOO se **usmerja v področja spodbujanja rabe OVE in v ojačitev elektroenergetskega omrežja**, in sicer kot spodbuda upravljalcem elektroenergetskih (EE) omrežij, kar je skladno z načrti iz NEPN in drugih dokumentov, s čimer bo mogoče tudi gospodarstvu omogočiti večjo izkoriščenost EE omrežja za OVE.

5.1.2 Glavna priporočila za izvajanje ukrepov

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje ukrepov na področju zelene preobrazbe gospodarstva.

PRIPOROČILO ZELENA PREOBRAZBA GOSPODARSTVA 01/2024

[IZVAJALEC](#)
MF, MKGP, MzI,
MOPE, MGTŠ

Potrebno je okrepiti prizadevanja za **zmanjšanje in postopno ukinitvev spodbud za fosilna goriva** do leta 2030 ter pospešiti izvajanje ukrepov, ki neposredno prispevajo k temu cilju, saj so se te spodbude v zadnjih letih občutno povečale. Leti 2022 in 2023 sta bili izjemni zaradi niza kriznih okoliščin – po pandemiji koronavirusa je na energetske trge močno vplivala še vojna v Ukrajini. Posledično so se cene energentov izrazito povečale, kar je vlada začasno omilila z obsežnimi interventnimi ukrepi in finančnimi spodbudami gospodarstvu. Ti ukrepi so pomembno prispevali k občutnemu porastu spodbud za fosilna goriva. Čeprav so bili ti ukrepi razumljivi v kontekstu kriznih razmer, pa so v nasprotju z dolgoročnimi cilji zmanjševanja izpustov TGP. V prihodnje bo zato ključnega pomena, da se **javnofinančna sredstva usmerjajo v podporo trajnostnim in zelenim rešitvam** (tj. povečanje URE, prehod na OVE, podpora ranljivim skupinam in MSP pri zeleni preobrazbi), ki bodo prispevale k večji odpornosti gospodarstva in družbe na energetske šoke ter dolgoročno k doseganju ciljev podnebne politike do leta 2030.

PRIPOROČILO ZELENA PREOBRAZBA GOSPODARSTVA 02/2024

[IZVAJALEC](#)
MGTŠ, MOPE

Spodbujanje zelenega prehoda v gospodarstvu še vedno ne izhaja iz krovnih usmeritev in načrtov ter enotne organizacije, temveč se pojavlja nekoordinirano pri različnih upravljalcih sredstev, kot so Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, agencija Spirit, Eko sklad in drugi. Zato ostaja priporočilo iz preteklih let po **nujni koordinaciji spodbud za gospodarstvo** in jasnih usmeritvah, kaj zelena preobrazba gospodarstva pravzaprav pomeni.

PRIPOROČILO ZELENA PREOBRAZBA GOSPODARSTVA 03/2024

[IZVAJALEC](#)
MGTŠ, MOPE,
agencije v sestavi
ministrstev

Program spodbud je **močno dirigan tudi s pravili državnih pomoči in nadzora s strani Evropske komisije**, ki preverja skladnost razpisanih in porabljenih sredstev s pravili, ki so postavljena za razporeditev znotraj virov, npr. mehanizma Načrta za okrevanje in odpornost (NOO). **Administrativna kompleksnost priprave razpisov za spodbude podaljšuje pripravo razpisov** in usmerja bodoče investicije striktno z usmeritvami, za katere so določena sredstva namenjena, in s tem povzroči na primer neskladnost s cilji zaradi spodbujanja projektov, ki še vedno vključujejo fosilna goriva. V tem smislu se priporočilo nanaša na vzpostavitev ustrezne podporne strukture, ki bo zgoraj omenjeno lahko ustrezno naslovila.

PRIPOROČILO ZELENA PREOBRAZBA GOSPODARSTVA 04/2024

[IZVAJALEC](#)
MGTŠ, GZS,

V javnosti se večkrat pojavljajo mnenja, da je na voljo premalo sredstev za spodbude gospodarstvu, zadnje prijave na razpise pa

gospodarsko- interesna združenja	potrjujejo tudi, da gospodarstvo nima pripravljenih projektov, ki ustrezajo zaostrenim zahtevam za financiranje in zahtevajo bolj inovativne pristope . S tem namenom bi bilo smiselno pripraviti platforme, na katerih bi gospodarstvo lahko preverjalo izvedljivost (inovacijskih) predlogov za spodbujanje zelenega prehoda, s čimer bi povečali ustreznost projektov in bolj učinkovito porabo sredstev za spodbude.
-------------------------------------	--

PRIPOROČILO ZELENA PREOBRAZBA GOSPODARSTVA 05/2024

<u>IZVAJALEC</u> MGTŠ, MOPE	Pomemben element zelenega prehoda je uveljavitev principov krožnega gospodarstva , za kar v Sloveniji nimamo ustreznih konkretnih usmeritev. Glede na več projektov, ki se ukvarjajo s to problematiko (EIT KIC, Slovenski center za krožno gospodarstvo itd.), je potrebno čimprej pripraviti konkretne usmeritve za gospodarstvo in jih podpreti s spodbudami in demonstracijami , ki bodo prinesle konkretne rezultate in pokazale, kakšne so realne možnosti za zeleno preobrazbo v tem segmentu. Področje krožnega gospodarstva je v nacionalne strateške dokumente uvrščeno na deklarativni ravni z nedoločenimi prispevki k dolgoročnim ciljem (znižanje izpustov TGP, snovna učinkovitost itd.), kar je tudi razlog za nedefinirane načrte za pripravo zadevnih spodbud.
--------------------------------	---

5.1.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov na področju zelene preobrazbe gospodarstva so zajeti izbrani instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 7).

Tabela 7: Pregled izvajanja izbranih instrumentov na področju zelene preobrazbe gospodarstva iz NEPN 2020

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
NEPOVRATNE FINANČNE SPODBUDE ZA RAZISKAVE IN INOVACIJE TER TRŽNI PRODOR NIZKOOGLJIČNIH TEHNOLOGIJ IN IZDELKOV / ZELENI PREHOD				
Spodbujanje podjetij za prehod v podnebno nevtralnno družbo	NEPN OP EKP NOO	✓ ✓ ✓	ekonomski (finančne spodbude)	MKRR, MGTŠ, SPIRIT da
DAVKI IN TAKSE				
Postopno zmanjševanje in ukinitvev spodbud fosilnim gorivom	NEPN	✓	ekonomski	MF, MKGP, Mzi, MOPE, MGTŠ da
ZELENO JAVNO NAROČANJE IN JAVNO NAROČANJE INOVACIJ				
Razširitev in nadgradnja sistema zelenega javnega naročanja (ZeJN), vključno z uvajanjem javnega naročanja inovacij	OP EKP NEPN	✓ ✓	predpisi	MJU, MOPE da

SPODBUJANJE PODJETIJ ZA PREHOD V PODNEBNO NEVTRALNO DRUŽBO

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.5 Raziskave, inovacije in konkurenčnost / Preglednica 37 OP EKP: prednostna os 3, prednostna naložba 3.1, specifični cilj 3.1.2 Povečanje dodane vrednosti MSP NOO: 1. razvojno področje: ZELENI PREHOD	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	finančni (ekonomske spodbude)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKRR, MGTŠ, SPIRIT, Slovenski podjetniški sklad, SID banka	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: <u>povečanje snovne učinkovitosti in drugi elementi krožnega gospodarstva</u> ☒	
KRATEK OPIS	<p>Spodbude podjetjem za prehod v podnebno nevtralno družbo so v zadnjih letih na voljo predvsem iz sredstev, ki so bila pridobljena v okviru <i>Načrta za okrevalje in odpornost (NOO)</i> in z namenom, da pripomorejo k temu, da bosta gospodarstvo in družba bolj trajnostna, odporna in pripravljena na zeleni in digitalni prehod v skladu s prednostnimi nalogami EU in/ali izzivi, opredeljenimi v priporočilih za posamezne države. Mehanizem za okrevalje in odpornost je tudi ključen za izvajanje načrta REPowerEU. Prav tako se del ukrepov financira iz Sklada za podnebne spremembe, tako preko Eko sklada kot tudi drugih vrst spodbud (npr. financiranje električnih vozil, krožno gospodarstvo).</p> <p>V letih 2022 in 2023 je bilo pripravljenih več razpisov, katerih cilj je bil spodbujanje prehoda v podnebno nevtralno družbo, vendar so bili razpisi usmerjeni v več vidikov hkrati, npr. »podpora za dekarbonizacijo, produktivnost in konkurenčnost podjetij«, kjer vidik prehoda ni bil nujno osnovni namen, ampak kot spremljevalni učinek povečanja produktivnosti in konkurenčnosti podjetij, zato tudi učinki niso merljivi v neposredni obliki zmanjšanja rabe energije in izpustov TGP.</p> <p>Več razpisov je bilo usmerjenih v neposredno rabo OVE, ki so že opisani v drugih poglavjih. Prav tako so v instrumentih Nepovratne finančne spodbude za ukrepe za zmanjševanje izpustov TGP v industriji z ukrepi krožnega gospodarstva ter Nepovratne finančne spodbude za ukrepe URE in OVE v industriji opisani nekateri drugi mehanizmi spodbud.</p>	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/

NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE

Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020
 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024
 Načrt za okrevanje in odpornost, za obdobje 2021–2027

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK
 IZVAJANJA

Kot je že bilo omenjeno, se je večina razpisov s spodbudami za gospodarstvo izvajala v okviru NOO, ki je tudi podlaga za nadaljnje spodbude v letih 2024 in 2025. V njegovem okviru je opredeljenih 44 področij, od katerih jih je devet usmerjenih v zeleni prehod, in sicer:

- C1.K1.IG Naložbe v povečanje energetske učinkovitosti v gospodarstvu,
- C1.K5.IB Celoviti strateški projekt razogljičenja Slovenije preko prehoda v krožno gospodarstvo,
- C1.K5.IC Večja predelava lesa za hitrejši prehod v podnebno nevtralno družbo,
- C3.K8.IB Sofinanciranje raziskovalno inovacijskih projektov v podporo zelenemu prehodu in digitalizaciji,
- C3.K8.ID Sofinanciranje investicij v RRI demonstracijske in pilotne projekte,
- C3.K9.IC Podpora za dekarbonizacijo, produktivnost in konkurenčnost podjetij,
- C3.K11.IB Trajnostni razvoj slovenske nastanitvene turistične ponudbe za dvig dodane vrednosti turizma,
- C3.K11.IC Trajnostni razvoj javne in skupne turistične infrastrukture in naravnih znamenitosti v turističnih destinacijah,
- C5.K17.ID Energetska učinkovitost in razogljičenje gospodarstva.

Opozoriti je treba, da se del sredstev iz NOO namenja tudi pripravi okvira za spodbude gospodarstvu, kot je priprava podpornih mehanizmov, poročanja, uvajanja sistemov vodenja in podobno. Enako so bile v okviru NOO pripravljene spodbude za premagovanje težav v gospodarstvu zaradi visokih cen energije kot posledice energetske krize, kot je bil dvakratni razpis leta 2022 za pomoč gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina.

Na področju spodbud za raziskovalno razvojne in demonstracijske dejavnosti je bil v letu 2022 pripravljen javni razpis za okrevanje in odpornost s pilotno-demonstracijskimi projekti, katerega cilj je bil podpreti najmanj 21 konzorcijev za izvedbo pilotno-demonstracijskih (PD) projektov, ki se osredotočajo na področje krožnega gospodarstva za doseganje okoljskih ciljev ter ciljev iz NEPN 2020. Namen je spodbuditi končne prejemnike k izvajanju razvojne in inovacijske dejavnosti, katere rezultat je izvedba pilotno-demonstracijskih projektov za razvoj in testiranje oziroma demonstracijo novih ali izboljšanih izdelkov, procesov ali storitev z visoko dodano vrednostjo in s tržnim potencialom na področju zelenega prehoda in za krepitev odpornosti. Odobrenih je bilo 21 projektov v skupni višini 20,6 milijonov evrov.

Leta 2022 je bil objavljen tudi razpis, katerega cilj je prispevati k zelenemu prehodu, k povečevanju vlaganj v raziskave in razvoj, povečanju produktivnosti (tudi snovne in energetske produktivnosti) in konkurenčnosti gospodarstva s sofinanciranjem najmanj 95 raziskovalno razvojnih projektov konzorcijev podjetij, usmerjenih na področje prehoda v krožno gospodarstvo, vključno s preprečevanjem in nadzorovanjem onesnaženja, in na področje blažitve podnebnih sprememb. Projektne cilje vsakega RRI projekta mora biti nov ali izboljšan izdelek, proces ali storitev, razvit do stopnje, da je potrjen v končni obliki ter primeren za uporabo v realnem okolju. Slednje pomeni uporabo izdelka, procesa ali storitve v njihovi končni obliki in v predvidenih pogojih operativne uporabe. V okviru razpisa sta bili dve odpiranji, v katerih je bilo podprtih 130 projektov, v prvem odpiranju leta 2022 77 projektov v skupni višini 22,5 milijonov evrov ter v drugem odpiranju leta 2023 53 projektov v vrednosti 15,2 milijonov evrov. Sredstva so predvidena za koriščenje v letih 2024 do 2026. Izbrani projekti prihajajo z

več tematskih področij, rezultati projektov pa bodo znani šele po letu 2026, pri čemer so kazalniki naravnani na prihranek energije, zmanjšanje izpustov TGP ter prihranek snovi in materialov.

V letih 2022 in 2023 je bilo še več razpisov, ki so ciljali na dve tematski področji, ki sta prepoznani kot strateški področji, in sicer turizem in lesna industrija. Tako so bili pripravljene javni razpisi za podporo zagonskim, mikro, malim in srednjim podjetjem pri strateški trajnostni in krožni transformaciji poslovanja v letih 2022–2025, za spodbujanje uvajanja okoljskih in trajnostnih znakov za ponudnike v gostinstvu in turizmu ter za spodbujanje večje predelave lesa za hitrejši prehod v podnebno nevtralnno družbo (NOO LES).

Namen javnega razpisa za podporo zagonskim, mikro, malim in srednjim podjetjem pri strateški trajnostni in krožni transformaciji poslovanja v letih 2022–2025 je strokovna in finančna podpora tem podjetjem pri intenzivnem procesu trajnostne in krožne transformacije poslovanja, s poudarkom na zasledovanju strateških ciljev učinkovite rabe virov, krožnega gospodarstva, zniževanja negativnih oz. povečevanja pozitivnih vplivov na podnebje in okolje, družbo in ekonomsko skupnost ter posledično povečanju produktivnosti in konkurenčnosti slovenskih podjetij. Projekt zajema namenske izobraževalne in svetovalne aktivnosti za trajnostno transformacijo podjetij, s financiranjem od 15.000 do 35.000 evrov. Cilj javnega razpisa je podpreti vsaj 200 zagonskih, mikro, malih in srednjih podjetij pri strateški trajnostni in krožni transformaciji poslovanja.

Javni razpis za sofinanciranje začetnih investicij v podporo investicijam za večjo produktivnost, konkurenčnost, odpornost in dekarbonizacijo gospodarstva na obmejnih problemskih območjih pa je bil v letu 2024 preklican zaradi spremenjenih posebnih pogojev za investicije, ki se tičejo izključenih dejavnosti v povezavi z uporabo fosilnih goriv, dejavnosti v zvezi z odlagališči odpadkov, sežigalniciami in napravami za mehansko biološko obdelavo.

**DOSEŽENI
UČINKI**

Predvideni učinki aktivnosti na področju razpisanih spodbud praviloma zasledujejo cilje najmanj 10-odstotnega znižanja rabe energije in 10-odstotnega znižanja izpustov TGP. Glede na izbrane projekte, bodo učinki znani šele po vrednotenju končanih razpisov, pri čemer so nekateri tipično energetsko/emisijsko obarvani, drugi pa bodo imeli učinke na področju snovne učinkovitosti, kjer je določanje prihrankov opredeljeno posredno. Prav tako so učinki ukrepov, ki se nanašajo na zagonska podjetja, turizem in lesno industrijo povezani še z drugimi učinki, kot so konkurenčnost, povečanje zmogljivosti in podobno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

**PREDVIDENO
IZVAJANJE**

V letih 2024 in 2025 se nadaljujejo že najavljeni razpisi na področju spodbujanja zelenega prehoda, URE in rabe OVE v gospodarstvu (npr. za dodeljevanje nepovratnih finančnih spodbud pravnim osebam za električna vozila) ter razpisi za strateška področja turizma (npr. za sofinanciranje vlaganj v dvig kakovosti nastanitvenih turističnih kapacitet za trajnostni razvoj slovenskega turizma in za popolno prenavo ali izgradnjo novih turističnih nastanitvenih obratov) ter lesne industrije.

V okviru javnega razpisa za sofinanciranje dolgoročnejših velikih raziskovalno-inovacijskih sodelovalnih programov na lestvici TRL 3-6 v okviru NOO sta bila v letu 2023 izbrana dva projekta z industrijskimi partnerji, in sicer Kemijski institut s projektom »Razvoj odpornega kemijskega shranjevanja energije z vodikom in baterijami – HyBReED« ter Fakulteta za strojništvo s projektom »Hibridne tehnologije tovarn prihodnosti za zeleni prehod – GREENTECH«.

V letu 2024 je bil na področju krožnega gospodarstva izbran konzorcij za »Slovenski center za krožno gospodarstvo«, s sofinanciranjem v višini 3,5 milijonov evrov, katerega cilj je vzpostaviti dolgoročno delujoč center, ki bo predstavljal podporno okolje

z osrednjo točko za podporo sistemskemu prehodu v krožno gospodarstvo in družbo s povezavo aktivnosti vseh relevantnih organizacij, posameznikov in delujočih/nastajajočih stičišč, centrov, itd., ki delujejo na področjih, povezanih s preходом v nizkoogljično krožno gospodarstvo.

V letu 2024 je bil objavljen tudi dolgo pričakovani razpis za URE in razogljčenje v industriji, v katerega v štirih sklopih spadajo investicije v zamenjavo goriv v brezogljčna goriva (električna energija, vodik), URE v proizvodnih procesih, URE v poslovnih in industrijskih stavbah ter v spodbujanje proizvodnje energije iz obnovljivih virov, obnovljivega vodika, biogoriv in soproizvodnje z visokim izkoristkom iz obnovljivih virov energije.

PREDVIDENI UČINKI Predvideni učinki aktivnosti na področju razpisanih spodbud praviloma zasledujejo 10-odstotno znižanje rabe energije, 10-odstotno znižanje izpustov TGP ter 20-odstotno znižanje v primeru stavb.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

1. V javnosti se večkrat pojavljajo mnenja, da je na voljo premalo sredstev za spodbude gospodarstvu, zadnje prijave na razpise pa potrjujejo tudi, da gospodarstvo nima pripravljenih projektov, ki ustrezajo zaostrenim zahtevam za financiranje in zahtevajo bolj inovativne pristope. S tem namenom bi bilo smiselno pripraviti platforme, na katerih bi gospodarstvo lahko preverjalo izvedljivost (inovacijskih) predlogov za spodbujanje zelenega prehoda, s čimer bi povečali ustreznost projektov in bolj učinkovito porabo sredstev za spodbude. Primer je razpis za razogljčenje v industriji iz leta 2024, kjer je število prijav nižje od razpisanih sredstev.
2. Spodbujanje zelenega prehoda v gospodarstvu še vedno ne izhaja iz krovnih usmeritev in načrtov ter enotne organizacije, temveč se pojavlja nekoordinirano pri različnih upravljalcih sredstev, kot so Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, agencija Spirit, Eko sklad in drugi. Zato ostaja priporočilo iz preteklih let po nujni koordinaciji spodbud za gospodarstvo in jasnih usmeritvah, kaj zelena preobrazba gospodarstva pravzaprav pomeni. Prav tako je program spodbud močno dirigiran s pravili državnih pomoči in nadzora s strani Evropske komisije, ki preverja skladnost razpisanih in porabljenih sredstev s pravili, ki so postavljena za razporeditev znotraj virov, npr. mehanizma Načrta za okrevanje in odpornost (NOO). Administrativna kompleksnost priprave razpisov za spodbude podaljšuje pripravo razpisov in usmerja bodoče investicije striktno z usmeritvami, za katere so določena sredstva namenjena, in s tem povzroči na primer neskladnost s cilji zaradi spodbujanja projektov, ki še vedno vključujejo fosilna goriva. V tem smislu se priporočilo nanaša na vzpostavitev ustrezne podporne strukture, ki bo zgoraj omenjeno lahko ustrezno naslovila.
3. Področje krožnega gospodarstva v slovenskih strateških dokumentih še ni opredeljeno s pričakovanimi učinki, na podlagi katerih bi se lahko pripravljale tudi spodbude na tem področju. Treba je zagotoviti, da bodo projekti, ki se izvajajo z namenom zagotavljanja podpore podjetjem, v prihodnosti nujno naslovili tudi cilje krožnega gospodarstva.

VIRI PODATKOV

- Javni razpisi MGTŠ
- Javni razpisi MOPE
- Javni razpisi SPIRIT Slovenija
- Javni razpisi Slovenskega podjetniškega sklada
- Načrt za okrevanje in odpornost (NOO)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

23. junij 2025

POSTOPNO ZMANJŠEVANJE IN UKINITEV SPODBUD FOSILNIM GORIVOM

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljichenje / 3.1.1 Izpusti in odvzemi TGP / Zeleni gospodarski razvoj / Preglednica 23./ Davki in takse	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski, predpisi	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MF, MKGP, Mzi, MOPE, MGTŠ	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☐ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒	
KRATEK OPIS	<p>Ukrep naslavlja širše področje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja izpustov TGP. Cilj ukrepa je preprečevanje okolju škodljivih praks, ki so izpusti škodljivi tudi za konkurenčnost poslovnih subjektov in družbe. Pomemben cilj ukrepa je tudi zmanjšanje stroškov za izvajanje ukrepov za zmanjševanje izpustov TGP, saj vsako povečanje izpustov zahteva dodatne ukrepe za zmanjševanje izpustov in finančna sredstva zanje.</p> <p>Prehod je načrtovan postopno. Da bi zagotovili postopnost prehoda in ublažili potencialne kratkoročne negativne vplive na konkurenčnost proizvodnih subjektov, je ukrep dopolnjen s spodbudami za izboljšanje učinkovitosti rabe energije in zamenjavo goriv.</p> <p>NEPN 2020 med aktivnosti postopnega zmanjševanja in ukinitve spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja izpustov TGP, uvršča:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pripravo analize vpliva opuščanja spodbud za rabo fosilnih goriv (celovito, tudi znotraj sektorja javnih financ); • postopno zmanjševanje vračila trošarine na energente v industriji do leta 2030; • postopno zmanjševanje vračila trošarin za fosilna tekoča goriva v prometu; • na podlagi analize naj se proračunska sredstva, namenjena za spodbude, ki so v nasprotju z doseganjem cilja zmanjševanje izpustov TGP, preusmerijo v uvajanje učinkovitih zelenih rešitev. 	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	Aktualna ostajata pravilnika iz leta 2017 o vračilu trošarine (za energente, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije ¹³ , za industrijsko-komercialni namen in za komercialni prevoz ¹⁴), s čimer se ohranja dosedanja ureditev glede vračila trošarin.
DOSEŽENI UČINKI	Za spremljanje področja je bil razvit kazalec [PO23] <i>Spodbude, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja izpustov TGP</i> . V primerjavi z letom 2021, ko so se spodbude znašale 105,9 milijonov evrov, so se leta 2022 več kot podvojile, na 274 milijonov evrov, leta 2023 pa so znašale kar 876 milijonov evrov. K višji vrednosti je predvsem prispevalo 608 milijonov evrov spodbud gospodarstvu za blaženje posledic visokih cen energije.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE	<p>V okviru NEPN 2024 instrument predvideva postopno odpravo spodbud za rabo fosilnih goriv, z osrednjim poudarkom na ukinitvi vračil trošarin za industrijsko-komercialno rabo in komercialni prevoz do leta 2030. Do leta 2026 bo izvedena analiza učinkov, ki bo upoštevala tudi evropsko zakonodajo ter ravnovesje med okoljskimi, gospodarskimi in javnofinančnimi cilji. Slovenija bo hkrati podpirala usklajeno ukinitvev teh spodbud na ravni EU.</p> <p>Od leta 2022 je vračilo trošarin v industriji že vezano na pridobitev certifikata ISO 50001 ali ISO 14001, v prihodnjih letih pa se načrtuje postopno zmanjševanje vračil. Sprejete bodo tudi zakonske omejitve za finančne spodbude za kurilne naprave na fosilna goriva ter druge oblike subvencij za njihovo rabo, distribucijo in shranjevanje.</p> <p>Na podlagi analiz se bodo zdajšnja sredstva, namenjena spodbudam za fosilna goriva, postopno preusmerila v podporo zelenim tehnologijam, razvoju poslovnih rešitev in ustvarjanju delovnih mest. Spodbude bodo usmerjene v prednostna področja, opredeljena v <i>Uredbi o neto ničelni industriji</i>, in izvajanje prek subvencij, davčnih olajšav ter drugih ukrepov, opredeljenih v podrobnem načrtu.</p>
PREDVIDENI UČINKI	Spremljanje učinkov ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Za postopno zmanjševanje spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjševanja izpustov TGP, potrebujemo načrt in merljive cilje. Računsko sodišče je mnenja, da je Slovenija delno uspešna pri doseganju ciljev na področju zmanjševanja TGP in opozarja na obseg spodbud, ki so v nasprotju s cilji zmanjšanja izpustov TGP, kjer spodbuja k aktivnemu ukrepanju in spremljanju tovrstnih spodbud.

VIRI PODATKOV

- Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za industrijsko-komercialni namen in komercialni prevoz, Ur. l. RS, št. 70/17
- Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, Ur. l. RS, št. 70/17 in 8/18
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)

¹³ Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo (Ur. l. RS, št. 70/17 in 8/18), Zakon o trošarinah (Ur. l. RS, št. 47/16 in 92/21)

¹⁴ Pravilnik o načinu vračila trošarine za energente, ki se porabijo za industrijsko-komercialni namen in komercialni prevoz (Ur. l. RS, št. 70/17)

- Posodobljeni celoviti nacionalni energetska in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)
- Omilitev druginje pri oskrbi z elektriko, Vlada RS, maj 2025 (<https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/ukrepi-za-omilitev-druginje/energetika/elektrika/>)

DATUM PRIPRAVE

5. maj 2025

RAZŠIRITEV IN NADGRADNJA SISTEMA ZELENEGA JAVNEGA NAROČANJA (ZEJN), VKLJUČNO Z UVAJANJEM JAVNEGA NAROČANJA INOVACIJ

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	OP EKP NEPN: 3.1 Razogljičenje / 3.1.1 Izpusti in odvzemi TGP / Zeleni gospodarski razvoj / Preglednica 23.	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	predpisi	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MJU, MOPE	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: zmanjšanje onesnaževal zraka ☒	
KRATEK OPIS	Cilj NEPN na tem področju je nadaljevanje in nadgradnja instrumenta, kjer sta izpostavljena dva vidika: <ul style="list-style-type: none"> • spremljanje izboljšav zelenih tehnologij in • postopna vključitev obnovljivih in recikliranih goriv. OP EKP načrtuje tudi podporo projektom komercializacije razvitih rešitev ter vstopu novih tehnologij na trg za pridobitev referenc preko javnih naročil za inovacije, pred-komercialnih javnih naročil in demonstracijskih projektov, in sicer tudi v okviru tehnične pomoči.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Uredba o zelenem javnem naročanju, Ur. l. RS, št. 51/17, 64/19 in 121/21 Zakon o javnem naročanju, Ur. l. RS, št. 91/15, 14/18, 121/21 in 10/22
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP) Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	Uredba o zelenem javnem naročanju ureja področje zelenega javnega naročanja (ZeJN) za blago, storitve ali gradnje objektov, katerega namen je zmanjšati vpliv na okolje z naročanjem okoljsko sprejemljivejših rešitev (storitev, blago, gradnje). ZeJN je obvezen za 78 skupin predmetov, ki so natančneje navedene v prilogi uredbe.
-----------------	--

V poročilu *Statistični podatki o javnih naročilih, oddanih v letu 2023*, je pripravljen tudi pregled zelenih javnih naročil. Podatki iz poročila kažejo:

- Leta 2023 je bilo oddanih 16.824 naročil (za okvirno 6,23 milijard evrov), najmanj en okoljski vidik je vključevalo 4.804 naročil (2,14 milijard evrov).
- Število naročil z vključenimi okoljskimi vidiki se je v primerjavi z letom 2022 zmanjšalo za 6,9 %, pri čemer pa se je vrednost naročil povečala za 50,3 %.
- Med naročili, ki so predmet zelenega javnega naročanja, jih 1.706 (skoraj 365 milijonov evrov) ni vključevalo okoljskega vidika.
- Glede na predmet naročanja je bil največja količina zelenih naročil pri naročilih blaga (3.696 naročil, kar je 76,9 % vseh), po vrednosti pa pri storitvah (573 milijonov evrov, kar predstavlja 37,3 % skupne vrednosti).

Največ naročil, pri katerih je bil upoštevan okoljski vidik, so oddali javni zavodi, in sicer 3.240 naročil v vrednosti skoraj 346 milijonov evrov, po številu jim potem sledijo še samoupravne lokalne skupnosti s 739 naročili (446 milijonov evrov) in drugi naročniki, kot so osebe javnega prava, javna podjetja in subjekti s posebnimi infrastrukturnimi pravicami s 394 naročili (skoraj 271 milijonov evrov).

Tabela 8: Število naročnikov z oddanimi naročili z upoštevanimi okoljskimi vidiki glede na kategorijo naročnika (Vir: Statistični podatki o javnih naročilih, oddanih v letu 2023)

Kategorija naročnika	Št. naročnikov, ki so oddali vsaj eno zeleno naročilo	Št. naročnikov, ki so oddali vsaj eno naročilo, a nobeno ni bilo zeleno
Organi RS	32	45
Samoupravne lokalne skupnosti	127	73
Javni skladi	5	4
Javne agencije	7	7
Javni zavodi	325	168
Javni gospodarski zavodi	5	7
Drugi naročniki (osebe javnega prava, javna podjetja, subjekt s posebnimi infrastrukturnimi pravicami)	68	67
Razni subjekti	16	31
Skupaj	585	402

V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (<https://www.care4climate.si/sl>) je bila maja 2022 objavljena analiza učinkov ZeJN v RS za obdobje 2018–2020, ki je pokazala, da upoštevanje Uredbe o ZeJN prinaša konkretne koristi za okolje, proračun in družbo. Skupni rezultati analize 107 zelenih naročil elektronske opreme, cestnih vozil in projektiranja/ gradnje stavb so med drugim pokazali:

- več kot 22.966 MWh **energetskih prihrankov**,
- preko 5,1 milijona evrov **ekonomskih prihrankov**,
- **zmanjšanje izpustov CO₂** za več kot 7.850 ton,
- in **zmanjšanje porabe vode** za 569.000 m³.

Največji prihranki so bili doseženi pri naročanju gradenj, ki tudi predstavljajo pomemben potencial za dodatni napredek in doseganje večplastnih prihrankov. Ti se trenutno večinoma nanašajo na manjšo rabo električne energije (npr. zaradi varčnih svetil) in vode (npr. z varčnimi splakovalniki), medtem ko bi se z boljšo izolacijo, učinkovitejšimi sistemi ogrevanja in širšo rabo lesa ti učinki

lahko še znatno povečali. Žal je 30-odstotni delež lesa v javnih razpisih še vedno bolj izjema kot pravilo, kar kaže na potrebo po krepitvi izobraževanja, izboljšavi razpisnih praks in spodbujanju inovativnosti v gradbenem sektorju.

V okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* je bilo v letih 2022 in 2023 izvedenih tudi 34 delavnic na temo ZeJN, ki se jih je skupaj udeležilo 1.610 udeležencev, med njimi naročniki, ponudniki in študenti.

V letu 2023 je bilo prehodno obdobje za doseg 15-odstotnega deleža ekoloških živil v javnem naročanju, namesto prvotno predvidenih 20 %, podaljšano do 31. decembra 2024.

DOSEŽENI UČINKI Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE V NEPN 2024 je predvidena razširitev in nadgradnja sistema ZeJN. Ključne aktivnosti zajemajo vzpostavitev pravnih podlag in financiranja za širitev ZeJN, pripravo vzorčne dokumentacije, smernic in digitalnih orodij, redna usposabljanja, mentoriranje ter strokovno pomoč naročnikom. Poudarek je tudi na promociji ZeJN in naročanju inovacij, vključevanju trajnostnih in krožnih načel, kot so daljša življenjska doba izdelkov, recikliranje in uporaba trajnostnih materialov, spodbujanju trajnostne mobilnosti in rabi OVE ter izvedbi pilotnih projektov za zelene inovacije.

PREDVIDENI UČINKI Učinki instrumenta so posredni, zato njihovo spremljanje ni predvideno.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Potrebno je okrepiti izvajanje in spremljanje izvajanja na področju ZeJN.

VIRI PODATKOV

- MOPE
- Projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*; Zeleno Javno Naročanje (<https://www.care4climate.si/sl/o-projektu/podrocja-aktivnosti-projekta/zeleno-javno-narocanje>)
- Statistična poročila o oddanih javnih naročilih v posameznih letih (<https://ejn.gov.si/direktorat/porocila-in-analize.html>)
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)
- Analiza učinkov zelenega javnega naročanja v Republiki Sloveniji, maj 2022 (https://www.samo1planet.si/wp-content/uploads/2024/02/Analiza_ZeJN_4-0_final.pdf)

DATUM PRIPRAVE

5. maj 2025

5.2 Usposabljanje, izobraževanje, informiranje in promocija

CILJI ZA LETO 2030

NEPN 2020 Cilji niso posebej opredeljeni.

NEPN 2024 Cilji niso posebej opredeljeni.

5.2.1 Pregled stanja

V Sloveniji izvajajo aktivnosti izobraževanja, usposabljanja, informiranja in ozaveščanja na področju blaženja podobnih sprememb različni nosilci. Tudi v letih 2022 in 2023 so potekale številne različne aktivnosti. Ključni dosežki na tem področju so:

- Med vidnejšimi dosežki na tem področju v letih 2022 in 2023 lahko izpostavimo **izvajanje projekta LIFE IP CARE4CLIMATE**, ki naslavlja ozka grla pri izvajanju NEPN 2020 oz. se znotraj projekta izvajajo številne aktivnosti v povezavi z instrumenti, vključenimi v NEPN 2020. Namen projekta je tudi s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuditi izvajanje ukrepov iz NEPN 2020. Projekt traja od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2026; v okviru projekta pa se bo sistematično oblikoval tudi načrt usposabljanj za prehod v nizkoogljično družbo (NOD).
- Med dosežki na področju promocije lahko v zadnjem letu ponovno izpostavimo **Evropski teden mobilnosti**, ki je leta 2023 potekal pod sloganom Varčne poti. Tokrat se mu je pridružilo 98 občin.
- Nadaljevalo se je **izobraževanje EUREM**. V letih 2022 in 2023 se ga je udeležilo 35 slušateljev.

5.2.2 Glavna priporočila za izvajanje ukrepov

V nadaljevanju so navedena ključna priporočila za izvajanje ukrepov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije.

PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 01/2024

[IZVAJALEC](#)
MOPE, MKGP,
ostala ministrstva

Informiranje in ozaveščanja je treba usmeriti v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se ne izvajajo v zadostni meri. Poskrbeti je treba za **kontinuirano izvajanje** informiranja in ozaveščanja ter pripraviti celostni načrt komuniciranja in informiranja za prehod v podnebno nevtralnost.

PRIPOROČILO USPOSABLJANJE/INFORMIRANJE/PROMOCIJA 02/2024

[IZVAJALEC](#)
MOPE, MKGP,
ostala resorna
ministrstva

V NEPN 2024 je predvideno precejšnje število **usposabljanj in izobraževanj**. Potrebno jih je **skrbno načrtovati, poskrbeti, da se vsebine ne prekrivajo, in skrbeti za njihovo izvajanje**. Dobro bi bilo tudi razviti sistem vrednotenja učinkov usposabljanj in izobraževanj.

5.2.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ukrepov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije so zajeti izbrani instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 9).

Tabela 9: Pregled izvajanja izbranih instrumentov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije iz NEPN 2020

Ime instrumenta	Strateške podlage		Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila
Informiranje in ozaveščanje ciljnih javnosti	NEPN	✓	informiranje, ozaveščanje	MOPE, MKGP, MDDSZEM	da
Spodbujanje usposabljanja in kadrovska okrepitev	NEPN	✓	usposabljanje	MKRR, MOPE, MKGP, MGTŠ, Eko sklad, MVZI, MDDSZEM	da

INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE CILJNIH JAVNOSTI

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN, 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.4. Večsektorski ukrepi ter ozaveščanje in informiranje / Preglednica 34	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	informiranje/ozaveščanje	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE DE, MOPE DP, MKGP, MDDSZEM	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: _____ ☐	
KRATEK OPIS	Informiranje in ozaveščanje v gospodinjstvih, kmetijskih gospodarstvih, podjetjih, javnih institucijah idr., ki izvajajo ukrepe za zmanjšanje izpustov TGP.	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	/
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	<p>Z NEPN 2020 je bilo predvideno nadaljevanje in izboljšanje izvajanja ukrepov iz predhodnih veljavnih dokumentov.</p> <p>Za leto 2020 je NEPN predvideval pripravo in izvedbo celovite nacionalne promocijske in opismenjevalne kampanje o pomeni in načinu prehoda v podnebno nevtralno družbo. Povsem celovita kampanja (vključno s predlaganim npr. podnebnim tednom) še vedno ni bila vzpostavljena, je pa bilo veliko aktivnosti, namenjenih promociji in informiranju (npr. kampanja o aktivni trajnostni mobilnosti, ozaveščanje o podnebnih spremembah...), izvedenih v sklopu projekta <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> (https://www.care4climate.si/sl).</p> <p><u>Opozorilo:</u> Instrument se sicer še zmeraj izvaja v okviru različnih projektov in v okviru programov različnih ministrstev, v aktivnosti informiranja in ozaveščanja se vključuje tudi vse več podjetij. Aktivnosti se financirajo iz različnih nacionalnih in mednarodnih virov. Izvajanja ukrepa in učinkov se ne spremlja (dovolj) sistematično. Napredek na tem področju je projekt <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i>, kjer so ozaveščevalne akcije bolj skoncentrirane in načrtovane ter omogočajo boljši pregled.</p> <p>Še zmeraj ni dovolj sistematičnega načrtovanja aktivnosti. V pregledu je navedenih nekaj primerov dobre prakse.</p>
-----------------	---

Še naprej deluje in je osvežen portal Trajnostna energija, na katerem so informacije s področja URE in rabe OVE, ki ga je vzpostavil Borzen. MOPE še naprej upravlja s Portalom energetika, ministrstvo vodi tudi izvedbo vsakoletnega projekta Teden mobilnosti, v katerem je leta 2023 sodelovalo 98 občin. Aktivna je tudi spletna platforma za trajnostno mobilnost, kjer so na voljo številne informacije in gradiva za različne ciljne skupine.

Eko sklad skladno z Zakonom o varstvu okolja (ZVO-2) izvaja tudi dejavnosti spodbujanja različnih oblik izobraževanja in ozaveščanja javnosti. Slednje je kontinuirano izvajal tudi v letih 2022 in 2023, in sicer je bilo v letu 2023 izvedeno:

- informiranje in ozaveščanje občanov preko [mreže energetskih svetovalcev ENSVET](#), ki je še naprej zelo aktivna,
- sofinanciranje podnebnih programov vsebinskih mrež nevladnih organizacij za področji varstva okolja in urejanja prostora na podlagi javnega razpisa NVO19,
- sofinanciranje projektov nevladnih organizacij na področju podnebnih sprememb – konec leta 2023 je bil objavljen nov javni razpis NVO23,
- financiranje izvajanja programa za informiranje, ozaveščanje in usposabljanje Centra za podpore/Borzena.

Leta 2023 je bil ustanovljen Podnebni svet, ki je neodvisno znanstveno posvetovalno telo vlade RS za podnebno politiko, ki tudi informira in ozavešča o problematiki podnebnih sprememb.

Na področju ozaveščanja še naprej igrajo pomembno vlogo nevladne organizacije, predvsem velja izpostaviti Umanotero, Focus, Inštitut za politike prostora, Cipro, Greenpeace, PIC (Zagovorniki okolja), kolesarske mreže itd.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki tega instrumenta se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge instrumenta.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE

Nadaljevalo se bo izvajanje projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*, v okviru katerega so številne aktivnosti namenjene informiranju in ozaveščanju, v njih pa sodelujejo ministrstva, raziskovalne inštitucije in nevladne organizacije.

Konec leta 2023 je bil sprejet *Odlok o Programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leta 2023–2026*, ki predvideva v treh letih preko 34 milijonov evrov za ozaveščanje in komuniciranje (sofinanciranje projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* (11 milijonov evrov) ter Podnebna pisarna in center za podnebne spremembe (2,5 milijona evrov)), 4,8 milijona evrov sredstev za sofinanciranje nevladnih organizacij in 0,219 milijona evrov za sofinanciranje prireditev v podporo trajnostnemu razvoju (leta 2023 je bilo iz tega naslova sofinancirano FIS svetovno prvenstvo v nordijskem smučanju v Planici).

V NEPN 2024 je posodobljen »glavni« ukrep *M35.9 Informiranje in ozaveščanje ciljnih javnosti*, katerega nosilec je MOPE, skupaj z MKGP in MJU.

NEPN 2024 vključuje tudi nov ukrep *M36.5 Izvajanje promocije trajnostnejšega načina prehranjevanja*.

PREDVIDENI UČINKI

Učinki tega instrumenta se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge instrumenta.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Zagotoviti je potrebno kontinuirano, celovito, kakovostno in koordinirano informiranje in ozaveščanje javnosti o tematikah prehoda v podnebno nevtralnost (preobrazbe energetike,

kmetijstva, stavb, prometa itd.) Aktivnosti informiranja in ozaveščanja naj podpirajo akterje pri naslavljanju te problematike (posameznike, podjetja, lokalne skupnosti, državne institucije itd.).

Zlasti je potrebno okrepiti ozaveščevalne aktivnosti in aktivnosti informiranja v zvezi z ukrepi, ki se ne izvajajo oz. kjer je odziv na spodbude premajhen. Potrebno je okrepiti tudi informiranje ciljnih skupin, ki so še vedno zelo slabo informirane (npr. še ne informirana gospodinjstva o spodbudah za ukrepe URE in rabe OVE, ki jih nudi Eko sklad, o energetske svetovalni mreži ENSVET itd.). Ohraniti je treba tudi kontinuiteto pomembnih ozaveščevalnih akcij, saj se nemalokrat zgodi, da so akcije zgolj enkratne, potem pa se tema ne pojavi več. Ozaveščevalne aktivnosti, ki nagovarjajo posameznike, je potrebno natančno časovno načrtovati (npr. pravočasno glede na ogrevalno sezono, novoletne nakupe, nakupe naprav pred velikimi športnimi dogodki itd.). V ozaveščevalnih akcijah je potrebno okrepiti aktivnosti, ki nagovarjajo stanovalce večstanovanjskih blokov, lokalne skupnosti ter mala in srednja podjetja. Okrepiti je potrebno informiranje z argumenti zdravja in drugih dodatnih koristi ter sinergičnih učinkov izvajanja ukrepov (koristi za posameznike, za podnebje itd.). V polni meri je potrebno izkoristiti obstoječe projekte v izvajanju, zlasti največje med njimi, kot je npr. projekt *LIFE IP CARE4CLIMATE*. Smiselno bi bilo, da se znotraj projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* razvije/nastavi sistem vrednotenja ozaveščevalnih akcij (ne zgolj na podlagi števila predvajanih oglasov, minut itd.).

Priporočamo, da se tudi pri drugih kampanjah (npr. s področja zdravja in podobno), izpostavi sinergije/pozitivne učinke na podnebje.

VIRI PODATKOV

- Odlok o programu porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe za leta 2023–2026 (Ur. l. RS, št. 106/2023)
- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2022, julij 2023 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-2022>)
- Eko sklad, Letno poročilo Eko sklada za leto 2023, junij 2024 (<https://www.ekosklad.si/informacije/o-skladu/letna-porocila/letno-porocilo-eko-sklada-za-leto-2023>)
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

25. maj 2025

SPODBUJANJE USPOSABLJANJA IN KADROVSKA OKREPITEV

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: Raziskave, inovacije in konkurenčnost / Preglednica 38		
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski		
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐	
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)		
VRSTA INSTRUMENTA	usposabljanje		
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MKRR, MOPE DE, MOPE DP, MKGP, MGTŠ, Eko sklad, MVZI, MDDSZEM		
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒	
	zmanjšanje izpustov TGP	☒	
	povečanje rabe OVE	☒	
	drugo: _____	☐	
KRATEK OPIS	Usposabljanje za krepitev kadrovskih možnosti za prehod v nizkoogljično družbo (NOD). Med drugim ciljno usmerjena usposabljanja za pripravo in izvedbo projektov na področju energetske učinkovitosti, rabe obnovljivih virov energije in zelenih energetskih tehnologij ter drugih področij blaženja podnebnih sprememb.		

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	<p>Tekom leta potekajo številna usposabljanja/izobraževanja/delavnice v okviru različnih projektov in programov, katerih pa se vseh, žal, sistematično ne spremlja, kot se tudi (v večini primerov) ne spremlja njihovih učinkov.</p> <p>Je pa vzpodbudno, da se je s projektom <i>LIFE IP CARE4CLIMATE</i> (https://www.care4climate.si/si) vzpostavilo sistematično spremljanje izobraževanj/usposabljanj. V sklopu tega projekta se izvaja in tudi spremlja številna strokovna usposabljanja in izobraževanja za prehod v NOD. Ta zajemajo tako raziskovalne tabore za študente, zaposlene v javni upravi, usposabljanje za energetske pogodbeništvu za državne uslužbence in občinske uslužbence ter podjetja itd. Do konca leta 2023 se je raznih usposabljanj/izobraževanj udeležilo že preko 6.000 udeležencev.</p> <p>Sistematični pristop k usposabljanju in potrjevanju kvalifikacij za več področij energetske učinkovitosti vzpostavlja EZ-1, ki opredeljuje pogoje za pridobitev licenc za neodvisne strokovnjake za izdelavo energetskih izkaznic, preglede klimatskih sistemov ter preglede ogrevalnih sistemov, predvideva usposabljanje inštalaterjev naprav na OVE in določa pogoje za izvajalce energetskega</p>
-----------------	--

svetovanja za občane ter predvideva organizacijo njihovega dodatnega rednega izobraževanja.

Na področju stavb so se izvajala naslednja usposabljanja:

- za izdelovalce energetske izkaznice (marca 2025 je bilo v registru zavedenih 324 neodvisnih strokovnjakov z licencami za izdelavo energetske izkaznice); za izvajalca usposabljanja sta bila marca 2021 izbrana GI ZRMK in Zbornica za arhitekturo in prostor Slovenije; usposabljanja potekajo večkrat letno;
- usposabljanja za svoje svetovalce v okviru mreže ENSVET organizira tudi Eko sklad;
- po Pravilniku o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za upravljalce energetske naprave (Ur. l. RS, št. 92/15) izvaja usposabljanja Zveza društev energetikov Slovenije; usposabljanja vključujejo tudi učinkovito rabo energije;
- potekalo je izobraževanje »Evropski energetski menedžer – EUREM«, ki ga izvaja Institut »Jožef Stefan«, Center za energetske učinkovitost; v letih 2022 in 2023 se ga je udeležilo 35 slušateljev;
- usposabljanja inženirjev in arhitektov za področje trajnostne gradnje, energetske učinkovitosti in zelenega javnega naročanja potekajo v okviru Inženirske zbornice Slovenije, Zbornice za arhitekturo in prostor ter Slovenskega združenja za trajnostno gradnjo – GBC Slovenija, nekaj pa tudi v okviru projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*.

Januarja 2021 je bil sprejet nov *Pravilnik o strokovnem usposabljanju za inštalaterje naprav na obnovljive vire energije* (Ur. l. RS, št. 8/21 in 121/21 – ZSROVE), ki določa način in vsebino strokovnega usposabljanja. Pravilnik zajema naprave na OVE; kotle na lesno biomaso, toplotne črpalke, prenosnike plitvih geotermalnih sistemov, sončnih kolektorjev in proizvodnih naprav na sončno energijo.

DOSEŽENI UČINKI

Učinki tega instrumenta se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge instrumenta.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO
IZVAJANJE

NEPN 2024 vključuje tudi naslednje instrumente iz področja usposabljanja: *Izobraževanje in delavnice o trajnostnem gospodarjenju z gozdovi za lastnike gozdov (M2.6)*, več instrumentov s področja kmetijstva, novi so instrumenti *Izobraževanje glede pomena lokalne, ekološke hrane in hrane iz shem kakovosti v kontekstu zmanjševanja odpadne hrane in izpustov TGP (M7.6)*, *Spodbujanje usposabljanja in kadrovska okrepitev v podjetjih in institucijah (M33.5)*, *Načrtovanje in razvoj izobraževanja in usposabljanja za prehod v podnebno družbo in krožno gospodarstvo s poudarkom na potrebnih znanjih, kompetencah in kakovostnih delovnih mestih (M33.5)* itd.

V letih 2024 in 2025 se nadaljuje izvajanje projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*. V sklopu projekta bodo usposabljanja potekala naprej po načrtu. Nadaljujejo se tudi druga zgoraj navedena usposabljanja (energetske izkaznice, EUREM, usposabljanja za upravljalce energetske naprave itd.). Leta 2024 je bil sprejet tudi nov *Energetski zakon (EZ-2)*, ki sicer podaljšuje veljavnost *Pravilnika o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanj za upravljalca energetske naprave* (Ur. l. RS, št. št. 92/15, 175/20, 63/23 in 38/24 – EZ-2).

PREDVIDENI UČINKI

Učinki tega instrumenta se posebej ne vrednotijo, imajo pa neposredne učinke na druge instrumenta.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Nadaljevati je treba z načrtanimi aktivnostmi v sklopu projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE*, ki zajemajo tudi aktivnosti predvidene v NEPN 2020. Finančna sredstva za usposabljanje je potrebno namensko in sistematično (načrtno) usmerjati v ukrepe, ki se ne izvajajo oz. se ne izvajajo v zadostni meri, in bi bilo mogoče s pomočjo usposabljanj doseči napredek pri njihovem izvajanju. V izogib podvajanju je treba tudi uskladiti načrtovana usposabljanja v okviru različnih pobud/projektov.

VIRI PODATKOV

- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf) Energetika portal: www.energetika-portal.si
- Poročilo izvajalcev projekta *LIFE IP CARE4CLIMATE* o izvedenem številu usposabljanj oz. izobraževanj

DATUM PRIPRAVE

26. maj 2025

5.3 Ostali večsektorski ukrepi

CILJI ZA LETO 2030

NEPN 2020 Cilji niso posebej opredeljeni.

NEPN 2024 Cilji niso posebej opredeljeni.

5.3.1 Pregled stanja

K zmanjšanju izpustov TGP prispevajo tudi drugi večsektorski ukrepi. Instrument obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih se v prenovljeni obliki izvaja od leta 2015, izvajanje sheme, ki jo od leta 2021 ureja *Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE)*, pa se bo nadaljevalo še vsaj do leta 2030. Iz sistema za doseganje prihrankov so izvzeti tisti dobavitelji trdnih goriv končnim odjemalcem, ki dobavijo letno manj kot 100 MWh energije, zavezanci pa morajo v tekočem koledarskem letu doseči prihranke v višini 0,8 % prodane energije v preteklem letu. ZURE v 78. členu določa tudi prehodno obdobje za dobavitelje tekočih goriv za promet. Njihova obveznost se v obdobju 2020–2025 postopoma povečuje od 0,25 % do 0,70 % prodanega motornega bencina in dizelskega goriva v preteklem letu. Leta 2023 so prihranki, doseženi v shemi, dosegli najvišjo vrednost od njene vzpostavitve. Znašali so 932,6 GWh, kar je posledica izvedbe velikega projekta izgradnje plinsko parne enote toplarne¹⁵. S tem je bila obveznost iz *ZURE*, ta je bila 313 GWh, bistveno presežena. Instrument je tudi del sistema obveznosti energetske učinkovitosti (za podrobnosti glej *Zvezek 1 – poglavje 2.3 Sistem obveznosti energetske učinkovitosti*).

Leta 2016 je bila uveljavljena prenovljena shema podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soprodukciji toplote in električne energije (SPTTE) z visokim izkoristkom. Novi vstopi v shemo so regulirani s kvotami v okviru javnih pozivov in izbrani po kriteriju najnižje cene. Leta 2019 so se pogoji za prijavo projektov na javne pozive zaostriili z zahtevo po predložitvi gradbenega dovoljenja že ob sami prijavi na javni poziv, in sicer za tiste elektrarne, katerih gradnja je z njim pogojena, kar je povzročilo dodaten upad števila prijavljenih in tudi izbranih projektov. Proizvodnja električne energije v okviru sheme je leta 2023 znašala 675,3 GWh ali 15,6 % manj kot leto prej, povečal pa se je znesek izplačil, za 13 % na 107,3 milijonov evrov. K višji vrednosti izplačanih podpor v letu 2023 je med drugim zlasti prispevala uskladitev spremenljivega dela referenčnih stroškov za elektrarne, ki kot vir uporabljajo zemeljski plin, dodatno pa še za elektrarne, ki kot vir uporabljajo biomasna goriva. Ob koncu leta 2023 je bilo v shemo vključenih 3.560 enot (leto prej 3.718), kar kaže na počasen upad števila naprav, ki so vstopile v podporno shemo ob njeni uvedbi zaradi izteka dopuščene obdobja prejemanja podpore, hkrati pa na počasen prirast novih vstopajočih naprav v podporno shemo v zadnjih letih. Novih vstopov v shemo je bilo namreč v obdobju 2016–2023 samo 153. Izboljšanje stanja se pričakuje z izvajanjem nove podporne sheme.

¹⁵ V doseženih prihrankih za leto 2023 je zaradi omejitev glede uveljavljanja prihrankov iz sektorjev pretvorbe, distribucije in prenosa energije upoštevan samo del prihranka energije, doseženega z izgradnjo plinsko parne enote.

5.3.2 Glavna priporočila za izvajanje ukrepov

V nadaljevanju navajamo priporočila, ki so za doseganje ciljev na področju zmanjševanja izpustov TGP in rabe energije na področju izbranih večsektorskih ukrepov do leta 2030 in dolgoročno najvažnejša.

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 01/2024

IZVAJALEC

MOPE, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen

S **pravočasno in kakovostno prenovo podporne sheme**, je treba preprečiti nastanek vrzeli pri spodbujanju ukrepov in tako zagotoviti kontinuiteto nepovratnih sredstev, skladno z novimi smernicami za državne pomoči. **Potrebno je čimprej zagotoviti dolgoročno, stabilno in predvidljivo podporno okolje, ki je ključen predpogoj za hitrejši in uspešnejši razvoj na tem področju.**

PRIPOROČILO VEČSEKTORSKI 02/2024

IZVAJALEC

MOPE DE, Agencija za energijo

V okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance je treba **nadgraditi sistem spremljanja prihrankov in zagotavljanja kakovosti ocen ter izvajanja sheme** (izboljšanje kakovosti in razpoložljivosti podatkov, ki jih poročajo zavezanci; preverjanje poročanja zavezancev o doseganju prihrankov itd.). **Zaradi zavez Slovenije tudi na drugih področjih**, bi bilo treba obveznosti pri poročanju **dopolniti tudi s poročanjem o prispevku izvedenih ukrepov k doseganju drugih ciljev NEPN 2020** (OVE, TGP in drugo).

5.3.3 Spremljanje izvajanja ukrepov

V okviru spremljanja izvajanja ostalih večsektorskih ukrepov so zajeti izbrani instrumenti, predstavljeni v spodnji tabeli (Tabela 10).

Tabela 10: Pregled izvajanja izbranih ostalih večsektorskih ukrepov iz NEPN 2020

Ime instrumenta	Strateške podlage	Vrsta instrumenta	Odgovornost	Priporočila	
Schema podpor za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in v soproizvodnji toplote in električne energije (SPTe) z visokim izkoristkom	NEPN	✓	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	MOPE, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen	da
Obveznosti dobaviteljev energije za doseganje prihrankov končne energije pri končnih odjemalcih	NEPN	✓	drugo (energetske storitve)	MOPE DE, Agencija za energijo, dobavitelji energije	da
	DSEPS 2050	✓			

SHEMA PODPOR ZA SPODBUJANJE PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ OVE IN V SOPROIZVODNJI TOPLOTE IN ELEKTRIČNE ENERGIJE (SPTE) Z VISOKIM IZKORISTKOM

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.1 Razogljčenje / 3.1.2 OVE / Preglednica 24	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☐
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	ekonomski (finančne spodbude) in podporne aktivnosti	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE, Agencija za energijo, Center za podpore – Borzen	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije ☒ zmanjšanje izpustov TGP ☒ povečanje rabe OVE ☒ drugo: prihranek primarne energije ☒	
KRATEK OPIS	Podpore v shemi (v obliki premije ali fiksne cene) so namenjene spodbujanju proizvodnje električne energije iz OVE in v sproizvodnji toplote in električne energije (SPTE) z visokim izkoristkom (z izjemo SPTE na zemeljski plin) v vseh sektorjih in sicer v napravah SPTE, manjših od 10 MW, ali elektrarnah na OVE manjših od 10 MW, z izjemo vetrnih polj, ki morajo biti manjša od 50 MW. Pretežni del učinkov sheme je dosežen v sektorju ETS, za sektor neETS je zlasti relevantno spodbujanje oskrbe s toploto v SPTE (z izjemo SPTE na zemeljski plin), zlasti z napravami SPTE na OVE (zlasti biomaso).	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	/
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (ZSROVE), Ur. l. RS, št. 121/21, 189/21, 121/22 – ZUOKPOE in 102/24: <ul style="list-style-type: none"> • Uredba o podporah elektriki, proizvedeni iz obnovljivih virov energije in v sproizvodnji toplote in elektrike z visokim izkoristkom, Ur. l. RS, št. 26/22 in 9/25 • Uredba o izdaji deklaracij za proizvodne naprave in potrdil o izvoru električne energije, Ur. l. RS, št. 182/20, 121/21 – ZSROVE in 53/24 • Uredba o obveznih meritvah na proizvodnih napravah, ki prejemajo za proizvedeno električno energijo potrdila o izvoru in podpore, Ur. l. RS, št. 21/09, 33/10, 45/12, 17/14 – EZ-1 in 121/21 – ZSROVE • Akt o vodenju registra potrdil o izvoru električne energije, Ur. l. RS, št. 204/20 in 121/21 – ZSROVE • Uredba o načinu določanja in obračunavanja prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v sproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov

	<p>energije, Ur. l. RS, št. 184/21, 84/22, 86/22, 112/22, 66/23, 73/23, 116/23, 44/24, 52/24, 71/24, 96/24 in 9/25</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uredba o podelitvi koncesije in načinu izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja trga z elektriko, Ur. l. RS, št. 39/15, 121/21 – ZSROVE in 172/21 – ZOEE <p>Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije (ZUNPEOVE), Ur. l. RS, št. 78/23 in 95/24</p> <p>Zakon o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo (ZUOKPOE), Ur. l. RS, št. 121/22, 49/23 in 38/24 – EZ-2</p> <p>Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uredba o zagotavljanju prihrankov energije, Ur. l. RS, št. 96/14, 158/20 – ZURE, 84/22, 86/22 in 107/22 • Uredba o določanju količine električne energije, ki je proizvedena v sproizvodnji toplote in električne energije z visokim izkoristkom ter določanju izkoristka pretvorbe biomase, Ur. l. RS, št. 37/09, 17/14 – EZ-1 in 158/20 – ZURE <p>Energetski zakon (EZ-1), Ur. l. RS, št. 60/19 – uradno prečiščeno besedilo, 65/20, 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE, 172/21 – ZOEE, 204/21 – ZOP, 44/22 – ZOTDS in 38/24 – EZ-2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uredba o pravilih za pripravo napovedi položaja proizvodnih naprav na obnovljive vire energije in s sproizvodnjo z visokim izkoristkom na trgu z električno energijo, Ur. l. RS, št. 194/21 in 59/24 <p>Energetski zakon (EZ-2), Ur. l. RS, št. št. 38/24</p>
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	<p>Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020</p> <p>Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024</p>

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA	<p>Prenovljena shema, skladna z EZ-1 iz leta 2014, ki je shemo z namenom obvladovanja stroškov za podpore zelo spremenil, je v veljavi od leta 2016. Vstopi v shemo so regulirani s kvotami v okviru javnih pozivov in izbrani po kriteriju najnižje cene. Cilji sheme so bili skladno z EZ-1 opredeljeni v AN OVE. Prvi razpis za vstop novih naprav v prenovljeno podporno shemo v vrednosti 10 milijonov evrov je bil objavljen decembra leta 2016, sledilo pa jih je še dvanajst, in sicer septembra 2017, februarja in decembra 2018, junija in decembra 2019, julija in decembra 2020, julija in decembra 2021, oktobra 2022 ter aprila in decembra 2023, vsak od njih ravno tako v vrednosti 10 milijonov evrov. Leta 2019 so se pogoji za prijavo projektov na javne pozive zaostriili z zahtevo po predložitvi gradbenega dovoljenja že ob sami prijavi na javni poziv, in sicer za tiste elektrarne, katerih gradnja je z njim pogojena. Prvič pa so se na javni poziv lahko prijavi tudi promotorji, katerih potrjen projekt lahko delno ali v celoti izvedejo posamezni investitorji pod pogoji, ki veljajo za promotorja. Leta 2022 je bilo na julijskem javnem pozivu skupaj potrjenih 43 projektov (od 51 prijavljenih) s skupno nazivno električno močjo 12,23 MW, prijav promotorjev ni bilo). Leta 2023 je bilo na aprilskem in zlasti decembrskem javnem pozivu (ki je bil doslej tudi zadnji izveden) potrjenih 560 projektov (od 635 prijavljenih) s skupno nazivno močjo 275,15 MW (med drugim tudi 43 solarnih projektov promotorjev skupne nazivne električne moči 92,85 MW). Potem, ko leta 2016 zaradi prehoda na novo shemo v shemo ni vstopila nobena nova proizvodna</p>
-----------------	---

	<p>naprava, je leta 2017 v shemo vstopilo 6 novih naprav s skupno močjo 12,9 MW, leta 2018 12 novih naprav s skupno močjo 3,9 MW, leta 2019 12 novih projektov s skupno močjo 1,9 MW, leta 2020 38 novih projektov s skupno močjo 13,2 MW, leta 2021 51 novih projektov s skupno močjo 14,10 MW, leta 2022 18 novih naprav s skupno močjo 3,3 MW, leta 2023 16 novih naprav s skupno močjo 14,5 MW (med katerimi je le okoli 4 MW proizvodnih naprav na OVE) ter leta 2024 11 novih naprav s skupno močjo 4,7 MW (med katerimi so praktično vse proizvodne naprave na OVE). Zaenkrat ni v shemo vstopila še nobena vetrna elektrarna.</p>
DOSEŽENI UČINKI	<p>Leta 2022 so naprave, vključene v shemo, proizvedle 800,80 GWh električne energije ali 17,7 % manj kot leto prej. Glede na leto 2021 se je zmanjšal tudi znesek izplačil v okviru sheme, in sicer za skoraj 26 %, na 94,8 milijonov evrov. Nižje vrednosti izplačanih podpor v letu 2022 so, poleg nižje proizvodnje, predvsem posledica višje referenčne tržne cene električne energije v letu 2022, ki je posledično znižala vrednost izplačane podpore v obliki obratovalne podpore, ki je določena kot razlika med referenčnimi stroški oziroma proizvodno ceno električne energije in referenčno tržno ceno (zaradi navedenega manjši nabor v podporno shemo vključenih proizvodnih naprav s podporami v obliki obratovalne podpore v tem letu za proizvedeno električno energijo ni prejemal obratovalne podpore). Leta 2023 pa so naprave, vključene v shemo, proizvedle 675,3 GWh električne energije ali še 15,6% manj kot leta 2022. Glede na leto 2022 pa se je povečal znesek izplačil v okviru sheme, in sicer za ca. 13 %, na 107,3 milijonov evrov. K višji vrednosti izplačanih podpor v letu 2023, ob sicer nižji proizvodnji, je med drugim prispevala zlasti uskladitev spremenljivega dela referenčnih stroškov (namenjenih pokrivanju stroškov goriva) za elektrarne, ki kot vir uporabljajo zemeljski plin (zaradi izredno visoke referenčne cene zemeljskega plina), dodatno pa še za elektrarne, ki kot vir uporabljajo biomasna goriva (ki so se za leto 2023 uskladila s cenami na trgu prvič od leta 2016) ob še vedno nizkem številu vstopov novih proizvodnih naprav v podporno shemo, kot je bilo to zaznано že pretekla leta (in navkljub visoki referenčni tržni ceni električne energije v letu 2023 v višini 180,00 EUR/MWh, ki je sicer posledično še dodatno skrčila nabor v podporno shemo vključenih proizvodnih naprav, ki so bile v tem letu deležne podpore v obliki obratovalne podpore). Ob koncu leta 2023 je bilo tako v shemo vključenih 3.560 enot (leto prej pa 3.718, kar kaže na počasen upad števila naprav, ki so vstopile v podporno shemo ob njeni uvedbi zaradi izteka dopuščene obdobja prejemanja podpore, hkrati pa na zaznani počasen prirast novih vstopajočih naprav v podporno shemo v poslednjih letih) s skupno nazivno močjo 386,5 MW.</p>

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

<p>PREDVIDENO IZVAJANJE</p>	<p>Postopki za vstop v podporno shemo so bili načrtovani tudi v letih 2024 in 2025, vendar ni bil izpolnjen pogoj predhodnega sprejetja dolgoročnega časovnega načrta doseganja ciljev spodbujanja proizvodnje in rabe obnovljivih virov energije, v katerem se opredeli tako časovni razpored kot tudi pogostost izvedbe javnih pozivov ter namenski obseg sredstev za njihovo izvedbo. Delovanje trenutno veljavne sheme se sicer izteka z 31. 12. 2025.</p> <p>Z NEPN 2024 se instrument nadaljuje kot instrument <i>M12.2 Shema podpor za spodbujanje proizvodnje energije iz OVE</i>. Predvidena je nadgradnja oziroma priprava nove podporne sheme za spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE in OVE SPTE, proizvodnje obnovljivih plinov iz OVE ter ogrevanja in hlajenja iz OVE s številnimi različnimi aktivnostmi.</p>
<p>PREDVIDENI UČINKI</p>	<p>Ob boljši realizaciji izbranih projektov bo zagotovljen večji prihranek primarne energije in nadaljnje povečevanje zmanjšanja izpustov TGP.</p>

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

Učinki nove podporne sheme se kažejo kot nezadostni, posebej je problematična minimalna realizacija novih proizvodnih naprav, ta se je v letih 2022, 2023 in 2024 še nekoliko poslabšala, tako da je v obdobju nove sheme, od vključno leta 2017 dalje pa do konca leta 2024, v shemo vstopilo le 164 naprav (v povprečju 21 na leto), ter, tudi z vidika doseganja nacionalnega cilja OVE, zmanjševanje obsega proizvodnje električne energije iz OVE. Nizka realizacija novih proizvodnih naprav sicer ni posledica samega delovanja podporne sheme, ampak predvsem problematike visokih tržnih cen električne energije ter seveda umeščanja naprav v prostor, zaradi katere »stoji« izvedba velikega števila že izbranih projektov (predvsem vetrnih elektrarn). Bistvenega pomena je, da se čimprej začne z izvajanjem nadgradnje instrumenta v skladu s smernicami iz NEPN 2024, pričakujemo pa tudi pospešitev procesov v okviru izvajanja nove podporne sheme (ki je medtem že potrjena in v pripravi na implementacijo v področne zakonske in podzakonske predpise), s čemer bi zagotavljali kakovostnejšo in zlasti stabilnejšo podporno okolje za proizvodnjo električne energije iz OVE in v SPTE z visokim izkoristkom do leta 2030 (s pogledom do leta 2040).

VIRI PODATKOV

- Agencija za energijo (<https://www.agen-rs.si/>)
- Borzen, Center za podpore, poročila (<https://www.borzen.si/sl/Domov/menu2/Center-za-podpore-proizvodnji-zelene-energije/Poro%C4%8Dila-in-podatki/Poro%C4%8Dila>)
- Agencija za energijo, javni pozivi za vstop v shemo in ostali dokumenti (<https://www.agen-rs.si/obnovljivi-viri-energije>)
- Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), Vlada RS, februar 2020 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf)
- Posodobljeni celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

29. maj 2025

OBVEZNOSTI DOBAVITELJEV ENERGIJE ZA DOSEGANJE PRIHRANKOV KONČNE ENERGIJE PRI KONČNIH ODJEMALCIH

SPLOŠEN OPIS

OZNAKA INSTRUMENTA	NEPN: 3.2 Energetska učinkovitost / 3.2.4 Večsektorski ukrepi ter ozaveščanje in informiranje / Preglednica 34 DSEPS 2050: S-9	
UČINEK V SEKTORJU	večsektorski	
VPLIV NA SEKTOR ETS ALI NEETS	neETS ☒	ETS ☒
TGP NA KATERE VPLIVA INSTRUMENT	ogljikov dioksid (CO ₂)	
VRSTA INSTRUMENTA	drugo (energetske storitve)	
ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE	MOPE DE, Agencija za energijo, dobavitelji energije	
NA KATERE CILJE VPLIVA INSTRUMENT	zmanjšanje rabe energije	☒
	zmanjšanje izpustov TGP	☒
	povečanje rabe OVE	☒
	drugo: _____	☐
KRATEK OPIS	Dobavitelji energije morajo doseči prihranke končne energije pri končnih odjemalcih s tem, da jih spodbujajo k izvedbi različnih ukrepov za učinkovito rabo energije, npr. k zamenjavi starih kotlov in gospodinjskih električnih aparatov, uporabi varčnih sijalk, toplotni izolaciji stavb itd. Obveznosti izhajajo iz <i>Direktive 2012/27/EU</i> in, od leta 2020 dalje, <i>Zakona o učinkoviti rabi energije (ZURE)</i> , ureja pa jih <i>Uredba o zagotavljanju prihrankov energije</i> . Ukrep ima učinke v vseh sektorjih končne rabe energije: industriji, prometu, široki rabi (stavbah).	

PRAVNE IN STRATEŠKE PODLAGE

EU ZAKONODAJA	Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, UL L 315 Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spremembi Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, UL L 328 Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev), UL L 231
NACIONALNE PRAVNE PODLAGE	Zakon o učinkoviti rabi energije (ZURE), Ur. l. RS, št. 158/20 Uredba o zagotavljanju prihrankov energije, Ur. l. RS, št. 96/14 in 158/20 – ZURE, 84/22 , 86/22 in 107/22
NACIONALNE STRATEŠKE PODLAGE	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2020), februar 2020 Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050) Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije (NEPN 2024), december 2024

IZVAJANJE INSTRUMENTA V LETIH 2022 IN 2023

POTEK IZVAJANJA

Leta 2022 je bilo v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance doseženo zmanjšanje rabe energije pri končnih odjemalcih za 312 GWh, kar je 19 % več kot leto prej. Tudi tokrat je bilo največ prihrankov doseženih v industriji (38 %), sledila so gospodinjstva (24 %) in promet (17 %). Največ prihranka je bilo doseženega z vgradnjo sistemov za soproizvodnjo toplote in električne energije (SPTE; 29 %), potem pa z dodajanjem aditiva pogonskemu gorivu (16 %), vgradnjo energetske učinkovite razsvetljave v stavbah (11 %), samooskrbo z električno energijo (11 %) ter ukrepi, katerih doseženi prihranki se izkazujejo z energetskimi pregledi¹⁶ (10 %). Skupaj so ti ukrepi predstavljali več kot tri četrtine vseh doseženih prihrankov. Svojo obveznost iz ZURE, ta je predstavljala 0,8 % prodane energije v letu 2021 oz. 0,4 % prodanega motornega bencina in dizelskega goriva za dobavitelje tekočih goriv, kar skupaj pomeni 293 GWh, so zavezanci presegli za 6,5 %.

Leto kasneje so se prihranki, doseženi v shemi obveznega doseganja prihrankov za zavezance, bistveno povečali, na 932,6 GWh, saj je bil v njenem okviru izveden velik projekt izgradnje plinsko parne enote toplarne. Zaradi omejitev glede uveljavljanja prihrankov iz sektorjev pretvorbe, distribucije in prenosa energije je v skupnem prihranku za leto 2023 upoštevan samo del prihranka energije, doseženega s tem projektom. Bistveno je bila presežena tudi obveznost iz ZURE, ta je bila 313 GWh. Obveznost je tudi tokrat sestavljajo 0,8 % prodane energije v letu 2022 oz. 0,5 % prodanega motornega bencina in dizelskega goriva za dobavitelje tekočih goriv. Največ prihrankov energije je bilo leta 2023 doseženih v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije (54 %) in industriji (26 %). Če iz pregleda izvzamemo veliki projekt izgradnje plinsko parne enote toplarne, je tudi leta 2023 večino, 76 %, doseženega novega letnega prihranka prispevalo 5 ukrepov – vgradnja sistemov SPTE (37 %), dodajanje aditiva pogonskemu gorivu (11 %), vgradnja naprednih merilnih sistemov (11 %), samooskrba z električno energijo (9 %) in sklop različnih ukrepov, katerih doseženi prihranki se izkazujejo z energetskimi pregledi (8 %).

Z NEPN 2020 je bilo predvidena tudi sprememba Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije. Glavna sprememba v predlogu se je sicer nanašala na povišanje prispevka za učinkovito rabo energije, ki je vir sredstev za izvajanje programov Eko sklada, torej alternativnega ukrepa v okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti. Predlog spremembe Uredbe je bil pripravljen leta 2021, a nato nikoli sprejet, tudi zaradi znatnega povišanja cen energentov v ogrevalni sezoni 2021/2022 in geopolitičnih razmer, kar je vodilo k sprejetju različnih nujnih začasnih ukrepov za omilitev draginje na področju energetike.

Instrument prispeva k izpolnjevanju cilja na področju energetske učinkovitosti v okviru 8. člena Direktive o energetske učinkovitosti (EED) in je zato podrobneje predstavljen v poglavju 2.3.1 Zvezka 1 oz. v okviru kazalca [PO36] Zmanjšanje rabe energije v sistemu obveznosti energetske učinkovitosti.

DOSEŽENI UČINKI

Z izvedbo projektov URE in izrabe OVE v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov končne energije za zavezance je bilo leta 2022 doseženo:

- zmanjšanje rabe energije: 312 GWh/leto
- povečanje proizvodnje energija iz OVE: 40 GWh/leto
- zmanjšanje izpusta CO₂: 118 kt/leto

¹⁶ V skladu z Uredbo, se za ukrepe, za katere način izračuna prihrankov energije ni določen v metodah za določanje prihrankov energije, prihranki energije izračunajo na podlagi izvedenega energetskega pregleda. Največji delež prihranka energije so leta 2020 torej predstavljali specifični ukrepi, ki v Uredbi niso navedeni.

Leta 2023 so doseženi učinki znašali¹⁷:

- zmanjšanje rabe energije: 933 GWh/leto
- povečanje proizvodnje energija iz OVE: 71 GWh/leto
- zmanjšanje izpusta CO₂: 215 kt/leto

Učinke so izračunali zavezanci sami v skladu s *Pravilnikom o metodah za določanje prihrankov energije (Ur. l. RS, št. 57/21)* oz. na podlagi izvedenega energetskega pregleda. Kakovost podatkov o povečanju proizvodnje energije iz OVE in zmanjšanju izpusta CO₂ je vprašljiva. Za potrebe kazalnikov za stavbe, v katerih so vključeni tudi učinki sheme, je za zmanjšanje izpusta CO₂ zato uporabljena ocena.

PREDVIDENO IZVAJANJE INSTRUMENTA V OBDOBJU 2024–2025

PREDVIDENO IZVAJANJE	Načrtovano je nadaljevanje izvajanja instrumenta. V skladu z <i>NEPN 2024 (instrument M2 1.2)</i> je predvidena nadgradnja sistema spremljanja prihrankov in zagotavljanja kakovosti ocen ter izvajanja sheme. Načrtovana je tudi dopolnitev obveznosti pri poročanju s poročanjem o prispevku ukrepov k doseganju drugih ciljev NEPN (OVE, TGP in drugo).
PREDVIDENI UČINKI	V skladu z <i>ZURE</i> morajo zavezanci tudi v letih 2024 in 2025 doseči prihranke energije v višini 0,8 % prodane energije v preteklem letu. Izjema so dobavitelji tekočih goriv za promet, ki morajo leta 2024 doseči prihranke v višini 0,60 %, leta 2025 pa v višini 0,70 % prodanega motornega bencina in dizelskega goriva v preteklem letu. Nov prihranek energije v okviru 8. člena <i>EED</i> , skupaj za shemo in alternativni ukrep, je v <i>NEPN 2024</i> za leti 2024 in 2025 ocenjen na 745 GWh letno, z letom 2026 pa se bo zvišal na 859 GWh.

PRIPOROČILA ZA ODLOČANJE

V skladu z *NEPN 2024* priporočamo nadgradnjo sistema spremljanja prihrankov in zagotavljanja kakovosti ocen ter izvajanja sheme (izboljšanje kakovosti in razpoložljivosti podatkov, ki jih poročajo zavezanci; preverjanje poročanja zavezancev o doseganju prihrankov itd.). Zaradi zavez Slovenije na drugih področjih, bi bilo treba obveznosti pri poročanju dopolniti tudi s poročanjem o prispevku ukrepov k doseganju drugih ciljev *NEPN* (OVE, TGP in drugo). Zagotoviti je treba tudi sprotno prenovo metod za izračun prihrankov energije.

VIRI PODATKOV

- Agencija za energijo
- Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2022, Agencija za energijo, julij 2023 (<https://www.agen-rs.si/>)
- Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2023, Agencija za energijo, julij 2024 (<https://www.agen-rs.si/>)
- Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije, Vlada RS, december 2024 (https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn2024_final_dec2024.pdf)

DATUM PRIPRAVE

13. junij 2025

¹⁷ V doseženih prihrankih za leto 2023 je zaradi omejitev glede uveljavljanja prihrankov iz sektorjev pretvorbe, distribucije in prenosa energije upoštevan samo del prihranka energije, doseženega z izgradnjo plinsko parne enote.

6 Oznake, slike in tabele

6.1 Seznam oznak in kratic

AC	avtocesta
AKIS	Kmetijski sistem znanja in inovacij (Agricultural Knowledge and Innovation System)
AN OVE	Akcijski načrt za obnovljive vire energije
ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
CPS	celostna prometna strategija
CRP	ciljni raziskovalni program
CTN	celostne teritorialne naložbe
DE	Direktorat za energijo
DO	daljinsko ogrevanje
DRR	dogovor za razvoj regij
DRSI	Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo
DSEPS 2050	Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050
DUJPP	Družba za upravljanje javnega potniškega prometa
ECTS	Evropski sistem za nadzor vlakov (European Train Control System)
EE	elektroenergetski
EEA	Evropska agencija za okolje (European Environmental Agency).
EED	Direktiva o energetske učinkovitosti (Energy Efficiency Directive)
ELENA	tehnična pomoč Evropske investicijske banke na področju energetske učinkovitosti (European Local Energy Assistance)
EK	Evropska komisija
ENSVET	Energetsko svetovalna mreža za občane
EPO	energetsko pogodbeništv
ES	Evropska skupnost
ESR	Effort Sharing Regulation
ETCS	Evropski sistem za vodenje vlakov (European Train Control System)
ETS	shema za trgovanje z izpusti EU (EU Emission Trading Scheme)
EU	Evropska unija (European Union)
EU-27	države članice EU (27 držav)
EUROSTAT	Statistični urad Evropske Unije
EZ	Energetski zakon
FAO	Organizacija za prehrano in kmetijstvo pri Združenih narodih (Food and Agriculture Organization of the United Nations)
FAOSTAT	podatkovna baza FAO
GIS	Gozdarski inštitut Slovenije
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
GWP	potencial globalnega segrevanja (Global Warming Potential)
HC	hitra cesta
HWP	analiza zalog in sprememb v lesnih izdelkih (carbon storage in harvested. wood products)
IJPP	integrirani javni potniški promet
IPCC	Medvladni forum za spremembo podnebja (Intergovernmental Panel on Climate Change)

JPP	javni potniški promet
KIS	Kmetijski inštitut Slovenije
LEK	lokalni energetske koncept
LIFE	Evropski program - instrument financiranja na področju okolja
LULUCF	raba zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstvo (Land Use, Land-Use Change and Forestry)
LUR	Ljubljanska urbana regija
MDDSZEM	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MGTŠ	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MKRR	Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
MSP	mala in srednje velika podjetja
MVZI	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije
Mzi	Ministrstvo za infrastrukturo
neETS	naprave, izpusti ali sektorji zunaj sheme ETS
NEPN	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt
NEPN 2020	Nacionalni energetske podnebni načrt iz leta 2020
NEPN 2024	Posodobljeni Nacionalni energetske podnebni načrt iz leta 2024
NOD	nizkoogljična družba
NOO	Načrt za okrevanje in odpornost
OCPS	občinska celostna prometna strategija
OP EKP	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
OPSI	Spletni portal <i>Odprti podatki Slovenije</i>
OP TGP	Operativni program ukrepov za zmanjševane emisij toplogrednih plinov do leta 2020
OT	odpadna toplota
OVE	obnovljivi viri energije
PD	pilotno-demonstracijski
PRP	Program razvoja podeželja
P+R	parkiraj in se odpelji (Park and ride)
RE-CO	pregled in optimizacija delovanja obstoječih stavbnih sistemov (Re-Commissioning)
RED	Direktiva glede spodbujanja energije iz obnovljivih virov
ReDPS50	Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050
ReNPRP30	Resolucija o nacionalnem programu razvoja prometa v RS za obdobje do leta 2030
ReNPVO20-30	Nacionalni program varstva okolja
RRI	raziskovalno razvojni
RS	Republika Slovenija
SDOH	sistem daljinskega ogrevanja in hlajenja
SKP	Skupna kmetijska politika
sNES	skoraj ničenergijska stavba
SPTTE	soproizvodnja toplote in električne energije

SSO	skupnostna samooskrba z električno energijo
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SŽ	Slovenske železnice
TGP	toplogredni plini
TN	trajnostni načrt
UKC	Univerzitetni klinični center Ljubljana
UL	Uradni list
UNFCCC	Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (United Nations Framework Convention on Climate Change)
URE	učinkovita raba energije
ZCPN	Zakon o celostnem prometnem načrtovanju
ZeJN	zeleno javno naročanje
ZGO	Zakon o gozdovih
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
ZPCP	Zakon o prevozi v cestnem prometu
ZSROVE	Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije
ZUJPP	Zakon o upravljanju javnega potniškega prometa
ZUNPEOVE	Zakon o uvajanju naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije
ZUOKPOE	Zakon o ukrepih za obvladovanje kriznih razmer na področju oskrbe z energijo
ZURE	Zakon o učinkoviti rabi energije
ZVO	Zakon o varstvu okolja

6.2 Seznam slik

Slika 1:	Prispevek prometa k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)	11
Slika 2:	Prispevek sektorja druga področja (široka raba) k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)	44
Slika 3:	Levo: Gibanje izpustov v široki rabi v obdobju 2005–2023 glede na indikativno letno vrednost. Desno: Gibanje izpustov v gospodinjstvih, in sicer dejanskih in normaliziranih glede na povprečno zimo. Posebej so prikazani normalizirani izpusti iz rabe goriv za ogrevanje (Vir: IJS-CEU)	44
Slika 4:	Prispevek kmetijstva k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)	69
Slika 5:	Prispevek sektorja industrija in gradbeništvo, vključno s procesi in rabo topil, k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)	72
Slika 6:	Izpusti neETS v sektorju industrije in gradbeništva, vključno z industrijskimi procesi, v obdobju 2005–2023 glede na indikativne sektorske cilje NEPN in ločeno prikazano gibanje izpustov iz rabe goriv v industriji ter iz industrijskih procesov (Vir: IJS-CEU)	73
Slika 7:	Prispevek energetike neETS k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)	83
Slika 8:	Prispevek sektorja odpadki k skupnim izpustom v neETS sektorjih v letu 2023 (Vir: IJS-CEU)	90
Slika 9:	Izpusti neETS v sektorju odpadki v obdobju 2005–2023 glede na indikativni sektorski cilj in gibanje izpustov v izbranih podsektorjih (Vir: IJS-CEU)	91
Slika 10:	Gibanje izpustov in ponorov sektorja raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF) v obdobju 2005–2023	95
Slika 11:	Struktura izpustov in ponorov TGP v sektorju raba zemljišč, sprememba rabe zemljišč in gozdarstvo (LULUCF) po kategorijah in skupaj v letih 2005 in 2023	96

Slika 12:	Raba končne energije v stavbah v obdobju 2010–2023 ter ciljna vrednost kazalca za leto 2030 iz NEPN 2020 in NEPN 2024 (Vir: SURS, IJS-CEU) Final energy consumption in buildings in the period 2010–2023 and the target value of the indicator for 2030 from NECP 2020 and NECP 2024 (Source: SURS, JSI-EEC)	- 2 -
Slika 13:	Izpusti TGP v stavbah v obdobju 2010–2023 ter ciljna vrednost kazalca za leto 2030 (Vir: ARSO, IJS-CEU) GHG emissions in buildings in the period 2010–2023 and the target value of the indicator for 2030 (Source: SEA, JSI-EEC).....	- 2 -
Slika 14:	Delež OVE v rabi goriv v stavbah v obdobju 2010–2023 ter indikativne letne vrednosti kazalca do leta 2025 (Vir: SURS, IJS-CEU) The share of RES in the use of fuels in buildings in the period 2010–2021 and its indicative annual values up to 2025 (Source: SURS, JSI-EEC)	- 3 -
Slika 15:	Raba končne energije v stavbah na prebivalca v EU-27 leta 2023 (Vir: EUROSTAT, IJS-CEU) Final energy consumption in buildings per capita in EU-27 in 2023 (Source: EUROSTAT, JSI-EEC)	- 5 -
Slika 16:	Izpusti TGP v stavbah na prebivalca v EU-27 leta 2023 (Vir: Evropska agencija za okolje, EUROSTAT, IJS-CEU) GHG emissions in buildings per capita in EU-27 in 2023 (Source: European Environment Agency, EUROSTAT, JSI-EEC)	- 6 -
Slika 17:	Neto izpusti TGP v sektorju LULUCF leta 2005 in v obdobju 2010–2023 (Vir: GIS) Net GHG emissions in the LULUCF sector in 2005 and in the period 2010–2023 (Source: SFI) ...	- 11 -
Slika 18:	Izpusti EU-ETS in neETS v sektorju industrija, razdeljeni na predelovalne dejavnosti in industrijske procese, v obdobju 2005–2023 (Vir: IJS-CEU) EU-ETS and non-ETS emissions in the industry sector divided into manufacturing activities and industrial processes in the period 2005–2023 (Source:JSI-EEC).....	- 15 -

6.3 Seznam tabel

Tabela 1:	Pregled izvajanja instrumentov v prometu iz NEPN 2020	14
Tabela 2:	Pregled izvajanja izbranih instrumentov v stavbah iz NEPN 2020	47
Tabela 3:	Pregled izvajanja izbranih instrumentov v industriji neETS iz NEPN 2020	74
Tabela 4:	Pregled izvajanja izbranih instrumentov v energetiki neETS iz NEPN 2020.....	85
Tabela 5:	Pregled izvajanja izbranih instrumentov na področju odpadkov iz NEPN 2024.....	92
Tabela 6:	Pregled izvajanja izbranih instrumentov na področju rabe zemljišč, sprememb rabe zemljišč in gozdarstva (LULUCF).....	97
Tabela 7:	Pregled izvajanja izbranih instrumentov na področju zelene preobrazbe gospodarstva iz NEPN 2020.....	105
Tabela 8:	Število naročnikov z oddanimi naročili z upoštevanimi okoljskimi vidiki glede na kategorijo naročnika (Vir: Statistični podatki o javnih naročilih, oddanih v letu 2023)	114
Tabela 9:	Pregled izvajanja izbranih instrumentov na področju usposabljanja, izobraževanja, informiranja in promocije iz NEPN 2020.....	117
Tabela 10:	Pregled izvajanja izbranih ostalih večsektorskih ukrepov iz NEPN 2020	125

Priloga: Kazalniki 2024

1 Zmanjšanje izpustov TGP po sektorjih

Zmanjšanje izpustov TGP po sektorjih spremljamo z naslednjimi kazalci:

- **[PO12_STAVBE]** Raba končne energije, izpusti TGP in delež OVE v stavbah (poglavje 0),
- **[PO31_LULUCF]** Neto izpusti TGP v sektorju LULUCF (poglavje 0),
- **[PO38_INDUSTRIJA]** Izpusti TGP v industriji (poglavje 0).

1.1 [PO12_STAVBE] Raba končne energije, izpusti TGP in delež OVE v stavbah

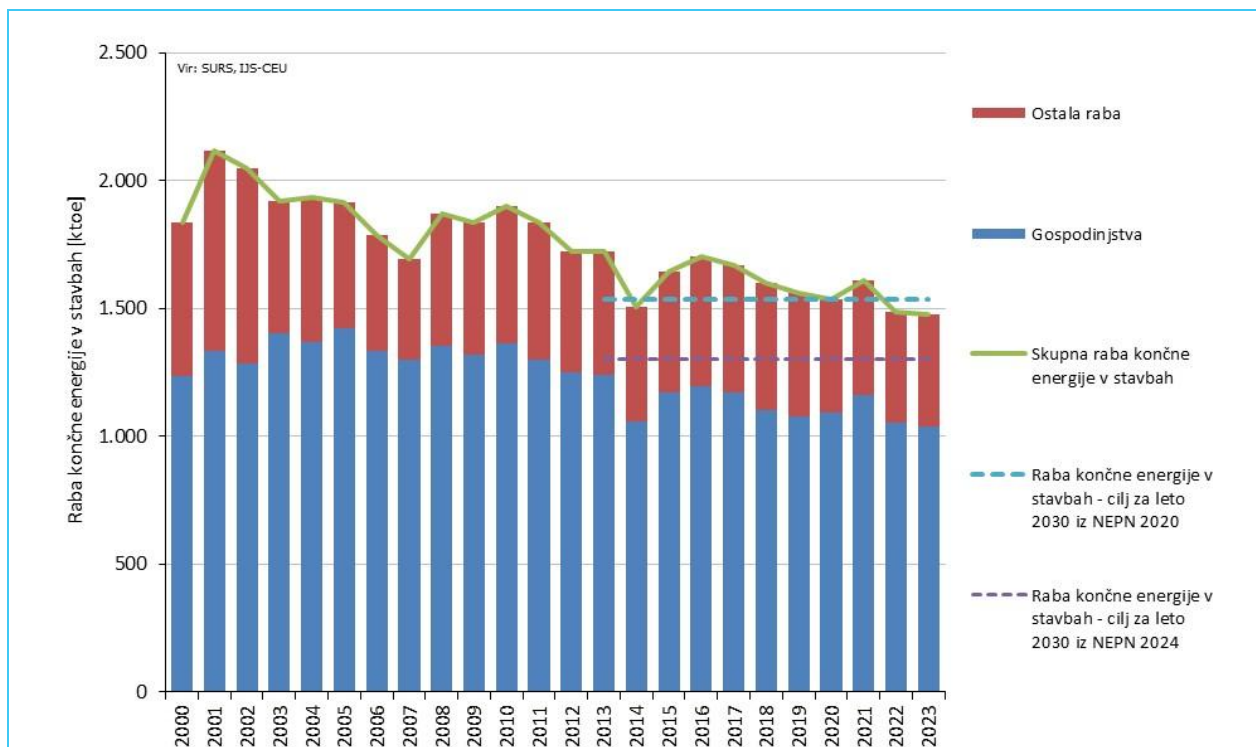
KLJUČNO SPOROČILO

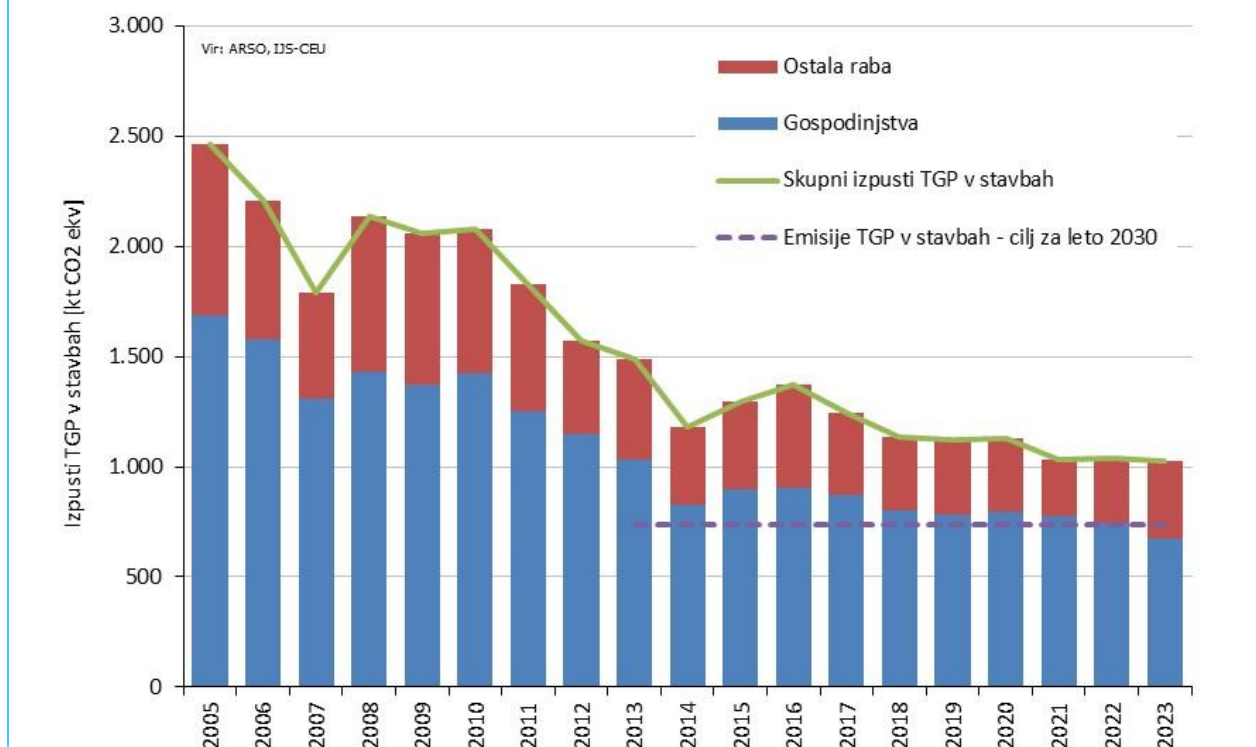
Raba končne energije v stavbah je leta 2023 znašala 1.477 ktoe in je bila 4 % nižja od indikativne letne vrednosti iz NEPN 2020. V primerjavi z letom prej je ostala na približno enaki ravni, glede na leto 2005 pa se je zmanjšala za 23 %. **Izpusti TGP** zaradi rabe energentov v stavbah so leta 2023 znašali 1.024 kt CO₂ ekv, s čimer indikativna letna vrednost, ki je v NEPN 2020 in NEPN 2024 enaka, ni bila dosežena. Glede na leto prej so se izpusti TGP zmanjšali za 1,5 %, v primerjavi z letom 2005 pa kar za 58 %, kar je bistveno več od zmanjšanja rabe končne energije. **Delež OVE v rabi goriv** v stavbah je leta 2023 ostal na enaki ravni kot leto prej in je znašal 62,3 %. Zaostanek za indikativno letno vrednostjo iz NEPN 2020 je znašal 1 odstotno točko. Ta kazalec smo sicer že prilagodili novi metodologiji izračuna deleža OVE in se sedaj imenuje **Delež OVE v rabi končne energije** v stavbah.

KEY MESSAGE

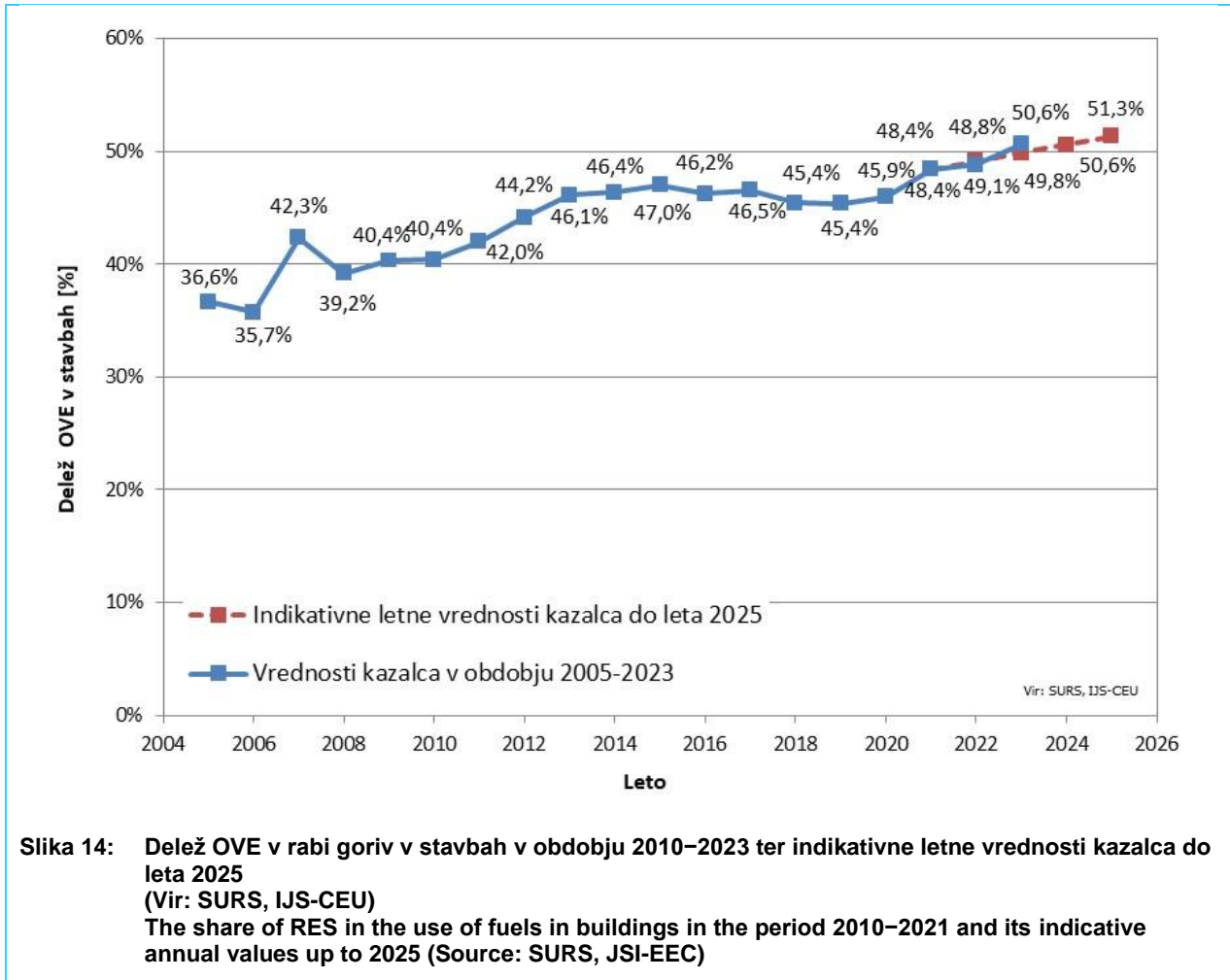
Final energy consumption in buildings amounted to 1,477 ktoe in 2023 and was 4% lower than the indicative target value from the National Energy and Climate Plan from 2020 (NECP 2020). Compared to the previous year, it remained at approximately the same level, and compared to 2005, it decreased by 23%. **Greenhouse gas (GHG) emissions** in buildings amounted to 1,024 kt CO₂ eq. in 2023, thus the indicative target value, which is the same in the NECP 2020 and in its update from 2024 (NECO 2024) was not achieved. Compared to the previous year, the GHG emissions decreased by 1.5%, and compared to 2005 by as much as 58%, which is significantly more than the decrease in the final energy consumption. The **share of RES in the use of fuels** in buildings remained at the same level as the previous year and amounted to 62.3%. The gap behind the indicative target value from the NECP 2020 was 1 percentage point. This indicator has already been adapted to the new methodology for calculating the share of RES and is now called the **Share of RES in final energy use** in buildings.

Slika 12: Raba končne energije v stavbah v obdobju 2010–2023 ter ciljna vrednost kazalca za leto 2030 iz NEPN 2020 in NEPN 2024 (Vir: SURS, IJS-CEU)
Final energy consumption in buildings in the period 2010–2023 and the target value of the indicator for 2030 from NECP 2020 and NECP 2024 (Source: SURS, JSI-EEC)

Slika 13: Izpusti TGP v stavbah v obdobju 2010–2023 ter ciljna vrednost kazalca za leto 2030 (Vir: ARSO, IJS-CEU)
GHG emissions in buildings in the period 2010–2023 and the target value of the indicator for 2030 (Source: SEA, JSI-EEC)

Slika 14: Delež OVE v rabi goriv v stavbah v obdobju 2010–2023 ter indikativne letne vrednosti kazalca do leta 2025
 (Vir: SURS, IJS-CEU)
 The share of RES in the use of fuels in buildings in the period 2010–2021 and its indicative annual values up to 2025 (Source: SURS, JSI-EEC)

Položaj v DPSIR

Odzivi

Trend

Definicija

Kazalec raba končne energije, izpusti TGP in delež OVE v stavbah prikazuje rabo končne energije v stavbah, izpuste toplogrednih plinov (TGP), ki nastajajo ob rabi energentov v stavbah, in delež obnovljivih virov energije (OVE) v rabi končne energije. Raba končne energije in delež OVE vplivata na izpuste TGP, ti se zmanjšujejo tako z zmanjševanjem rabe končne energije zaradi izvajanja ukrepov učinkovite rabe energije (URE) kot tudi povečevanjem deleža OVE zaradi izvajanja ukrepov za pospeševanje rabe OVE. Spremljanje kazalca omogoča spremljanje učinkovitosti rabe končne energije in intenzivnosti nadomeščanja fosilnih goriv z OVE v storitvenih dejavnostih in gospodinjstvih ter s tem povezanih izpustov TGP.

Cilj(i)

Cilji v *Celovitem nacionalnem energetske in podnebne načrtu* iz leta 2020 (*NEPN 2020*) in *Dolgoročni strategiji energetske prenove stavb do leta 2050 (DSEPS 2050)* so do leta 2030 doseči vsaj dve tretjini rabe energije v stavbah iz OVE (delež OVE v končni rabi energentov brez električne energije in daljinske toplote) ter v stavbah zmanjšati rabo končne energije za 20 %, izpustov TGP pa za vsaj 70 %, oboje glede na leto 2005. Ciljne vrednosti za vmesna leta so določene z linearno interpolacijo glede na ciljno vrednost za leto 2030.

Z *NEPN*, ki je bil sprejet leta 2024 (*NEPN 2024*), je cilj na ravni izpustov ostal enak kot v *NEPN 2020*. Za rabo končne energije v stavbah je zastavljen cilj zmanjšanja za 20 % glede na leto 2020 (prej glede na leto 2005), obenem pa je treba zagotoviti vsaj 55-odstotni delež rabe energije v stavbah iz OVE. Delež OVE sedaj ni več opredeljen na enak način kot v *NEPN 2020*, torej kot delež OVE v končni rabi energentov brez električne energije in daljinske toplote, ampak kot delež OVE v celotni rabi končne energije, ki je izračunan skladno z zahtevami in metodologijo iz *Direktive glede spodbujanja energije iz obnovljivih virov (RED)*¹⁸ iz leta 2023. Za razliko od prej, sta sedaj v deležu upoštevani tudi raba električne energije in daljinske toplote, proizvedene iz OVE.

Komentar

Raba končne energije v stavbah

Raba končne energije v stavbah je leta 2023 znašala 1.477 ktoe in je v primerjavi z letom 2022 ostala na približno enaki ravni – zmanjšala se je le za slab odstotek. Bistveno večje zmanjšanje je bilo s 7,5 % doseženo leto prej, leta 2022, kar je bilo posledica toplejšega leta, povprečni letni temperaturni primanjkljaj za Slovenijo je bil tega leta slabih 14 % manjši kot leta 2021¹⁹. Eden od vzrokov, da je bilo zmanjšanje rabe končne energije leta 2022 manjše do zmanjšanja temperaturnega primanjkljaja, je, da je s podatki za leto 2022 prišlo do spremembe metodologije za oceno rabe končne energije v sektorju storitev, ki je sedaj v energetske bilanci samostojen sektor, in s tem do izboljšanja zajema podatkov v tem sektorju.

Leta 2023 je bila raba končne energije za 57 ktoe oz. 4 % nižja od ciljne vrednosti za leto 2030 iz *NEPN 2020*, za ciljno vrednostjo iz *NEPN 2024* pa je zaostajala za 172 ktoe oz. 13 %. Tudi indikativna letna vrednost za leto 2023 iz *NEPN 2020* je bila dosežena, medtem ko je zaostanek za indikativno letno vrednostjo iz *NEPN 2024* znašal slab odstotek. Večji del končne energije, leta 2023 70 %, porabijo stavbe v gospodinjstvih. Leta 2005 je bil ta delež še nekoliko višji, in sicer 74-odstotni. Leta 2023 je v gospodinjstvih glede na leto prej prišlo do zmanjšanja rabe končne energije za 1,4 %, raba v storitvah pa se je nekoliko povečala, za 1 %. V gospodinjstvih sta se najbolj povečali raba geotermalne energije (+ 2 %) in raba električne energije (+ 9 %), slednje pripisujemo spremembi vzorca njene rabe v gospodinjstvih s samooskrbo z električno energijo iz OVE, najbolj pa zmanjšali poraba zemeljskega plina (- 16 %) ter obnovljivih virov in odpadkov (- 7 %). V storitvah je prišlo do

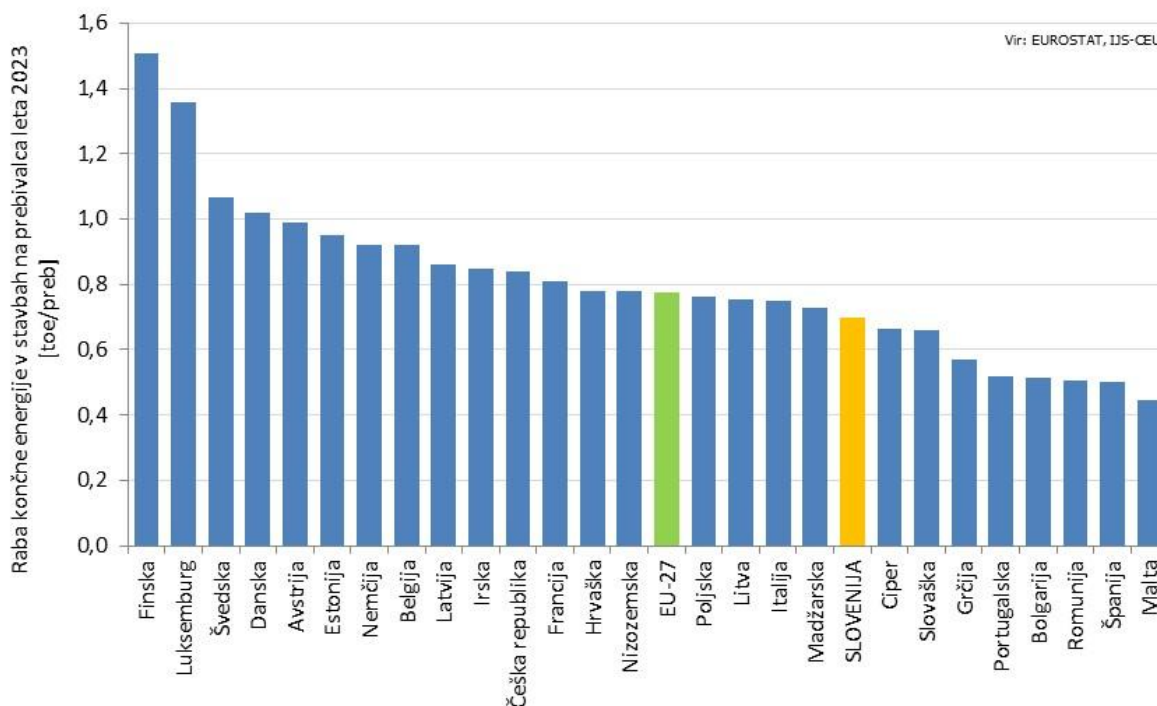
18 Direktiva (EU) 2023/2413 Evropskega parlamenta in sveta z dne 18. oktobra 2023 o spremembi Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 in Direktive 98/70/ES glede spodbujanja energije iz obnovljivih virov ter razveljavitvi Direktive Sveta (EU) 2015/652; https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302413

19 Povprečni letni temperaturni primanjkljaj za Slovenijo (v K*dni/leto): 2015 – 2.841, 2016 – 2.873, 2017 – 2.892, 2018 – 2.669, 2019 – 2.691, 2020 – 2.779, 2021 – 3.146, 2022 – 2.719, 2023 – 2.642 (izračun IJS-CEU).

povečanja porabe geotermalne energije (+ 77 %) in obnovljivih virov in odpadkov (+ 24 %), oboje zlasti zaradi izboljšanja statistike, ter zemeljskega plina (+ 8 %). V strukturi rabe se je v gospodinjstvih najbolj povečal delež rabe električne energije, za 3,3 odstotne točke, v storitvah pa delež geotermalne energije, za 1,7 odstotne točke.

V obdobju 2005–2023 se je raba končne energije v stavbah zmanjšala za 23 %; najnižjo vrednost je dosegla prav leta 2023 (glej tudi kazalec [\[EN10\] Raba končne energije po sektorjih](#)), največjo pa s 1.918 ktoe leta 2005, vmes se izmenjujejo nekajletna obdobja naraščanja in zmanjševanja.

Na prebivalca je Slovenija leta 2023 v stavbah porabila 0,70 toe končne energije, kar je manj od povprečja EU-27, ki je bilo 0,78 toe na prebivalca. V obdobju 2005–2023 se je raba končne energije v stavbah na prebivalca v Sloveniji zmanjšala za 27 %, medtem ko se je v EU-27 zmanjšala nekoliko manj, za 15 %. Največjo rabo končne energije v stavbah na prebivalca je imela leta 2023 z 1,51 toe Finska, najmanj pa Malta z 0,45 toe na prebivalca.

Slika 15: Raba končne energije v stavbah na prebivalca v EU-27 leta 2023 (Vir: EUROSTAT, IJS-CEU)
Final energy consumption in buildings per capita in EU-27 in 2023 (Source: EUROSTAT, JSI-EEC)

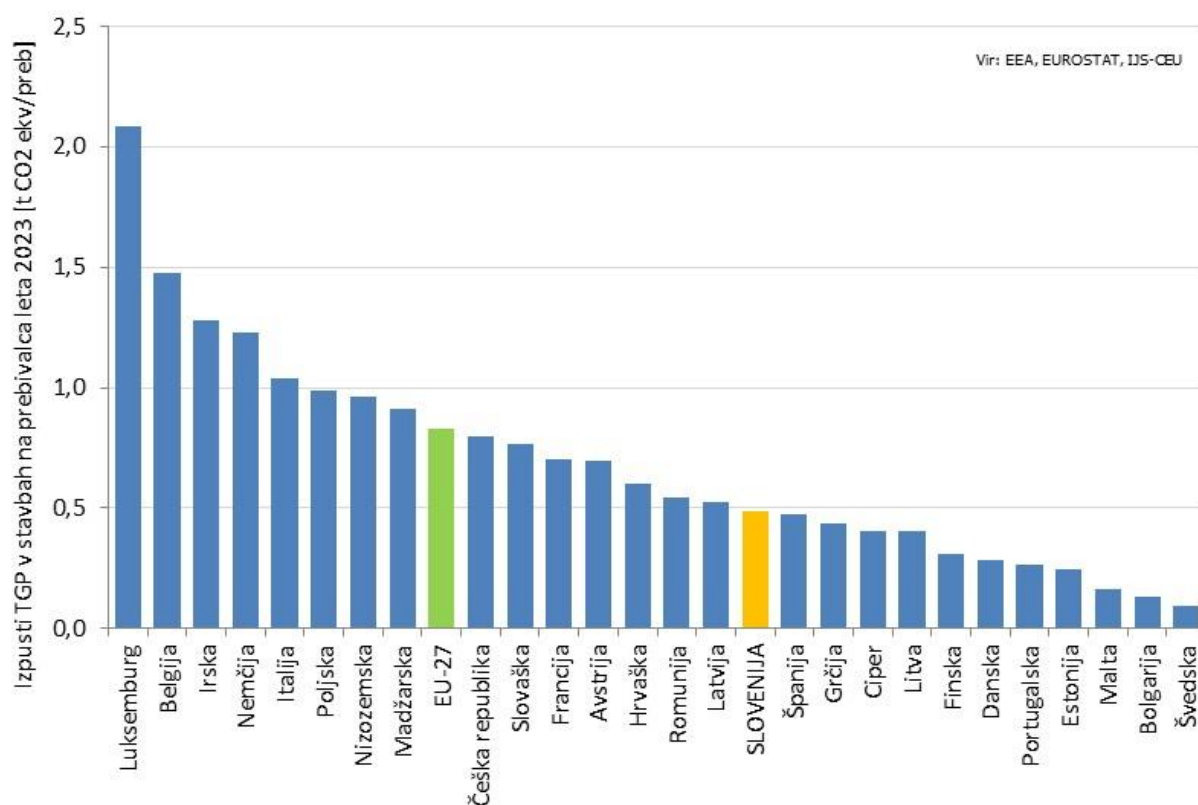
Izpusti TGP v stavbah

Podobno kot raba končne energije, so se tudi izpusti TGP, ki so posledica rabe energije v stavbah, leta 2023 v primerjavi s predhodnim letom nekoliko zmanjšali, za 1,5 %, in so znašali 1.024 kt CO₂ ekv. Leto prej je prišlo do povečanja za slab odstotek. Zaostanek za ciljno vrednostjo za leto 2030, ta je v NEPN 2020 in NEPN 2024 enaka, je bil 285 kt CO₂ ekv oz. 39 %. Da bi leta 2030 dosegli cilj vsaj 70-odstotnega zmanjšanja izpustov TGP v stavbah glede na leto 2005, se bodo morali izpusti v povprečju letno zmanjševati za 1,7 %. Od indikativne letne vrednosti za leto 2023 so bili izpusti TGP višji za 2,2 %, kar pomeni, da

indikativna letna vrednost ni bila dosežena. Podobno kot pri rabi končne energije, tudi večji del izpustov TGP v stavbah prispevajo gospodinjstva, leta 2023 dve tretjini.

V obdobju 2005–2023 so se izpusti TGP zmanjšali za 58 %, torej bistveno več kot raba končne energije, in sicer tudi zaradi pospešenega nadomeščanja goriv z več izpusti s čistejšimi (npr. ekstra lahkega kurilnega olja z zemeljskim ali utekočinjenim naftnim plinom) in povečevanja rabe OVE. V gospodinjstvih so se izpusti TGP zmanjšali za 60 %, v storitvenem sektorju pa za 55 %.

Na prebivalca se je v Sloveniji leta 2023 zaradi rabe energije v stavbah sprostito 0,48 t CO₂ ekv, kar je 41 % manj od povprečja EU-27, ki je bilo 0,83 t CO₂ ekv. V obdobju 2005–2023 se je količina izpustov TGP zaradi rabe energentov v stavbah na prebivalca v Sloveniji zmanjšala za 61 %, medtem ko se je v EU-27 zmanjšala le za 39 %. Največ izpustov TGP v stavbah na prebivalca je leta 2023 z 2,1 t CO₂ ekv nastalo v Luksemburgu, najmanj pa na Švedskem z 0,09 t CO₂ ekv na prebivalca. Švedska je pri rabi končne energije v stavbah na prebivalca z 1,07 toe na prebivalca med državami z največjo rabo, na tretjem mestu, ker pa ima v strukturi rabe energije veliko OVE, ima med vsemi državami v EU-27 celo najmanjši izpust TGP na prebivalca. Podobno velja tudi za Finsko, Dansko in Estonijo.

Slika 16: Izpusti TGP v stavbah na prebivalca v EU-27 leta 2023 (Vir: Evropska agencija za okolje, EUROSTAT, IJS-CEU)
GHG emissions in buildings per capita in EU-27 in 2023 (Source: European Environment Agency, EUROSTAT, JSI-EEC)

Delež OVE v stavbah

Leta 2023 se je raba energentov brez električne energije in daljinske toplote v stavbah glede na leto prej zmanjšala za 2,3 %. Za približno enako, 2,4 %, se je zmanjšala tudi raba OVE v stavbah, kar je povzročilo, da je delež OVE leta 2023 z 62,3 % ostal na ravni predhodnega leta. Najvišja vrednost v obdobju 2010–2023 je bila z 62,4 % dosežena leta 2021. Od ciljne vrednosti za leto 2030 je bil dosežen delež OVE nižji za 4,4 odstotne točke, od indikativne letne vrednosti za leto 2023 pa za 1 odstotno točko. Indikativna letna vrednost iz NEPN 2020 tako ni bila dosežena. Glede na leto 2005 se je delež povečal za skoraj 20 odstotnih točk.

Izračun in prikaz kazalca smo zaradi sprememb iz RED in NEPN 2024, večje relevantnosti in celovitejše slike približevanja ciljem za leto 2030 že prilagodili novi metodologiji izračuna deleža OVE, zato se v nadaljevanju vse ostale analize nanašajo na že spremenjen kazalec. Delež OVE v rabi končne energije v stavbah, izračunan v skladu z novo metodologijo, je tako leta 2023 znašal 50,6 %. Glede na leto prej se je povečal za 1,8 odstotne točke. Od cilja za leto 2030 iz NEPN 2024 je bil nižji za 4,4 odstotne točke. Indikativna letna vrednost iz NEPN 2024 je bila presežena za 0,8 odstotne točke.

K povečanju deleža OVE v rabi končne energije je prispevalo tako povečanje deleža OVE v gospodinjstvih, delež se je leta 2023 glede na leto prej povečal za 1,1 odstotno točko, na 55,6 %, kot tudi deleža OVE v storitvenih dejavnostih; ta se je povečal za 3,8 odstotne točke, na 38,8 %, in sicer tudi zaradi že omenjenega izboljšanja zajema podatkov v tem sektorju. Glede na leto 2005 se je delež OVE v stavbah povečal za 38 % oz. 14 odstotnih točk. V gospodinjstvih se je delež povečal za 24 %, v storitvah pa za več kot 200 %. V primerjavi z letom 2020 se je skupni delež OVE povečal za 4,7 odstotne točke.

Metodologija

Cilji povzeti po:

Cilji za leto 2030 so povzeti po [Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije iz leta 2020 \(NEPN 2020\)](#), [Dolgoročni strategiji energetske prenove stavb do leta 2050 \(DSEPS 2050\)](#) in [Posodobljenem celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije iz leta 2024 \(NEPN 2024\)](#).

Podatki za Slovenijo

Metodologija zbiranja podatkov:

Podatki, potrebni za določitev rabe končne energije in delno deleža OVE v stavbah, so objavljeni v letni energetske bilanci Slovenije in so javno dostopni na SiStat portalu Statističnega urada RS (SURS). Za izračun deleža OVE so poleg tega potrebni tudi podatki, s katerimi je mogoče oceniti delež električne energije oz. daljinske toplote, proizvedene iz OVE. Zanje so uporabljeni podatki iz EUROSTAT, izračunani z orodjem SHARES (Short Assessment of renewable Energy Sources). Evidence o izpustih toplogrednih plinov, ki jih za Slovenijo pripravlja Agencija RS za okolje (ARSO) so na voljo na spletni strani Eionet Central Data Repository.

Metodologija obdelave podatkov:

Raba končne energije v stavbah (ktoe) je izračunana kot vsota rabe končne energije v storitvenih dejavnostih in gospodinjstvih. Prav tako so *izpusti TGP (kt CO₂ ekv)* izračunani kot vsota izpustov, ki nastanejo zaradi rabe energentov v storitvenih dejavnostih in gospodinjstvih. Oba kazalca se spremlja na letni ravni.

Delež OVE v rabi goriv v stavbah (%), za katerega je bila ciljna vrednost za leto 2030 določena v *NEPN 2020*, je definiran kot razmerje med končno rabo OVE in končno rabo vseh energentov v storitvenih dejavnostih in gospodinjstvih, brez upoštevanja električne energije in daljinske toplote. Za izračun deleža OVE so potrebni naslednji podatki:

- raba OVE v stavbah (toe), ki je izračunana iz podatkov SURS o rabi obnovljivih virov in odpadkov ter geotermalne energije v gospodinjstvih in ostali rabi;
- končna raba energentov v stavbah brez električne energije in daljinske toplote (toe), ki je izračunana kot razlika med skupno rabo energetskih virov ter rabo električne energije in toplote v gospodinjstvih in ostali rabi iz podatkov SURS.

Zaradi sprememb iz RED in NEPN 2024 je izračun kazalca sedaj že prilagojen novi metodologiji. Za določitev *deleža OVE v rabi končne energije v stavbah (%)*, ki se ga tako kot tudi raba končne energije in izpuste TGP v stavbah spremlja na letni ravni, so poleg podatkov, navedenih pri prvotnem kazalcu, potrebni še podatki:

- delež OVE v daljinski toploti (%), ki je izračunan kot razmerje med bruto proizvodnjo daljinske toplote iz OVE iz podatkov EUROSTAT (orodje SHARES) in celotno bruto proizvodnjo daljinske toplote iz podatkov SURS;
- delež OVE v električni energiji (%), ki je pridobljen iz podatkov EUROSTAT (orodje SHARES).

Podatkovni viri

Podatkovni niz	Enota	Vir	Obdobje uporabljenih podatkov	Razpoložljivost podatka	Frekvenca osveževanja podatkov	Datum zajema podatkov	Mednarodna primerljivost podatkovnega niza
Skupna raba končne energije v ostali rabi in gospodinjstvih	ktoe	SURS SiStat	2005–2023	oktobra za preteklo leto	enkrat letno	8. 5. 2025	da, s prilagoditvami
Izpusti TGP v gospodinjstvih in ostali rabi	t CO ₂ ekv	Evidence izpustov toplogrednih plinov , Agencija RS za okolje	2005–2023	prva verzija podatka: 15. januarja za predpreteklo leto; končna verzija: 15. marca	enkrat letno	27. 3. 2025	da
Raba OVE v gospodinjstvih in ostali rabi	ktoe	SURS SiStat	2005–2023	oktobra za preteklo leto	enkrat letno	8. 5. 2025	da
Raba električne energije in daljinske toplote v ostali rabi in gospodinjstvih	ktoe	SURS SiStat	2005–2023	oktobra za preteklo leto	enkrat letno	8. 5. 2025	da
Bruto proizvodnja daljinske toplote iz OVE	ktoe	EUROSTAT SHARES	2005–2023	marca za predpreteklo leto	enkrat letno	21. 3. 2025	da

Podatkovni niz	Enota	Vir	Obdobje uporabljenih podatkov	Razpoložljivost podatka	Frekvenca osveževanja podatkov	Datum zajema podatkov	Mednarodna primerljivost podatkovnega niza
Bruto proizvodnja daljinske toplote	ktoe	SURS SiStat	2005–2023	marca za predpreteklo leto	enkrat letno	21. 3. 2025	da
Delež OVE v električni energiji	%	EUROSTAT SHARES	2005–2023	marca za predpreteklo leto	enkrat letno	21. 3. 2025	da

Oprelitev kazalca:

Relevantnost kazalca: 1

Točnost uporabljenih podatkov: 1

Časovna primerljivost: 1

Prostorska primerljivost: /

Drugi podatki – EU

Metodologija zbiranja podatkov:

Za primerjavo podatkov Slovenije z EU-27 so bili za rabo končne energije in število prebivalcev zaradi primerljivosti, tako za EU kot za Slovenijo, uporabljeni podatki EUROSTAT. Za izpuste TGP so bili uporabljeni podatki Evropske agencije za okolje (EEA).

Metodologija obdelave podatkov:

Raba končne energije v stavbah v državah članicah EU-27 je izračunana kot vsota rabe končne energije v gospodinjstvih in storitvenem sektorju (kategoriji *households* in *commercial and public services*). Izpusti TGP so določeni kot vsota izpustov v storitvenem sektorju in gospodinjstvih (kategoriji *1.A.4.a commercial/institutional* *1.A.4.b Residential*). Raba končne energije in izpusti TGP se za posamezno državo preračuna na prebivalca, pri čemer so za število prebivalcev po posameznih državah članicah EU uporabljeni podatki za 1. januar.

Podatkovni viri

Podatkovni niz	Enota	Vir	Obdobje uporabljenih podatkov	Razpoložljivost podatka	Frekvenca osveževanja podatkov	Datum zajema podatkov
Raba končne energije v gospodinjstvih in storitvenem sektorju za EU-27	ktoe	EUROSTAT Vir	2000–2023	januarja za predpreteklo leto	enkrat letno	9. 5. 2025
Število prebivalcev z dnem 1. januar za EU-27	število prebivalcev	EUROSTAT Vir	2000–2023	januarja za predpreteklo leto	enkrat letno	9. 5. 2025
Izpusti TGP v gospodinjstvih in storitvenem sektorju za EU-27	t CO ₂ eq.	EEA Data viewer	2000–2023	aprila za predpreteklo leto	enkrat letno	18. 6. 2025

Drugi viri in literatura: /

Povezani kazalci:

- [\[PB03\] Izpusti toplogrednih plinov](#)
- [\[PO01\] Letni izpusti TGP po Uredbi \(EU\) 2018/842](#)

- [\[EN10\] Raba končne energije po sektorjih](#)
- [\[EN24\] Delež obnovljivih virov v bruto končni rabi energije](#)

Datum zadnje osvežitve kazalca: 20. 6. 2025

Avtorica: Barbara Petelin Visočnik, IJS-CEU, pripravila v sklopu naloge *Strokovne podlage za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja podnebnih ciljev in ciljev varstva zraka* za MOPE

1.2 [PO31_LULUCF] Neto izpusti TGP v sektorju LULUCF

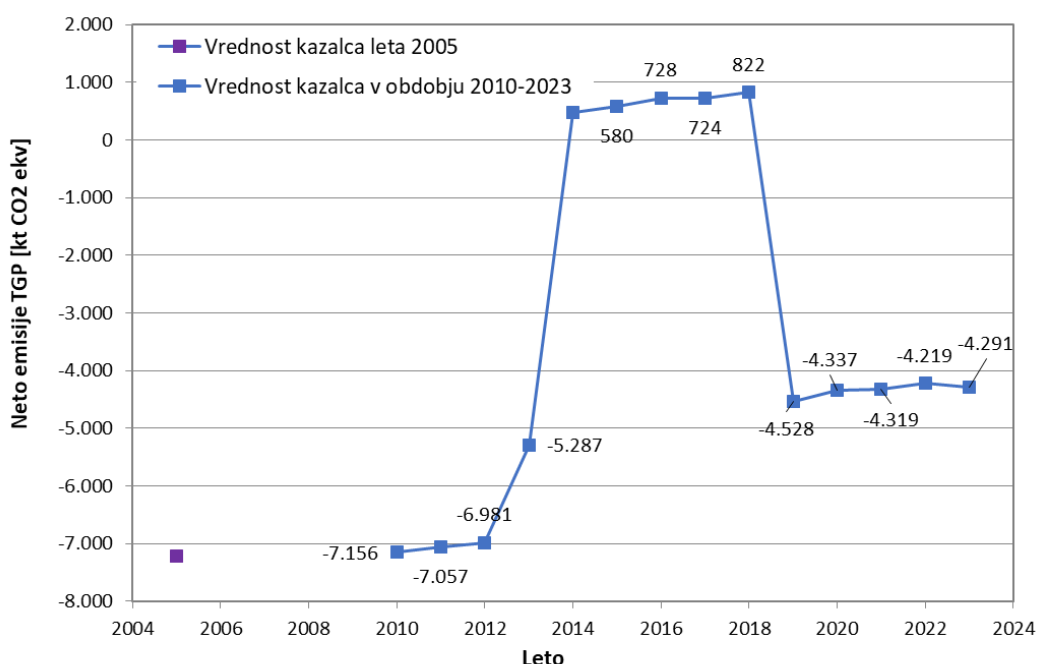
KLJUČNO SPOROČILO

Neto izpusti TGP v sektorju LULUCF so leta 2023 znašali -4.291 kt CO₂ ekv. V tem letu so bili neto ponori večji za 1,7 % glede na leto prej in za 41 % manjši glede na leto 2005. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije²⁰ se je posek v letu 2024 povečal za približno 7 % glede na leto 2023. Delež sanitarnega poseka v skupnem poseku je bil v letu 2024 okoli 45 % od celotnega poseka, kar pomeni, da se je zopet nekoliko povečal.

KEY MESSAGE

Net greenhouse gas (GHG) emissions in the land use, land use change, and forestry (LULUCF) sector amounted to -4.291 kt CO₂ eq. in 2023. In this year, net sinks were 1.7% higher compared to the previous year and 40% lower compared to 2005. According to the Slovenian Forest Service, felling in 2024 was 7% higher than in 2023. In 2024, the share of sanitary felling was around 45% of the total annual felling, which means that it has increased slightly again.

Slika 17: Neto izpusti TGP v sektorju LULUCF leta 2005 in v obdobju 2010–2023 (Vir: GIS)
Net GHG emissions in the LULUCF sector in 2005 and in the period 2010–2023 (Source: SFI)

Položaj v DPSIR

Obremenitve

²⁰ Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2021, Ljubljana, junij 2022
(http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/PDF/LETNA_POROCILA/2021_Porocilo_o_gozdovih_ZGS.pdf).

Trend

Definicija

Kazalec neto izpusti TGP v sektorju LULUCF kaže potek vseh izpustov TGP, ki nastanejo zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva (sektor LULUCF) in opisuje ravnovesje med odvzemi po ponorih in izpustih po virih, in sicer za naslednje toplogredne pline: CO₂, N₂O in CH₄. K neto izpustom TGP največ prispevajo izpusti in odvzemi CO₂, ki so posledica sprememb zaloge ogljika v nadzemni in podzemni biomasi, odmrllem lesu, opadu, tleh in pridobljenih lesnih proizvodih. Neposredni izpusti N₂O nastajajo kot posledica osuševanja oz. drenaže tal, medtem ko neposredni in posredni izpusti N₂O nastajajo zaradi mineralizacije dušika, ki je povezana z izgubo organske snovi v tleh zaradi sprememb rabe zemljišč. Relativno majhen delež izpustov k vrednosti kazalca prispevajo izpusti CO₂, N₂O in CH₄ zaradi gorenja biomase, ki so posledica gozdnih požarov.

Cilj(i)

V obdobju 2021–2025 je treba ob upoštevanju prilagodljivosti zagotoviti, da v tem sektorju ne bodo proizvedeni neto izpusti, kar določa *Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt iz leta 2020 (NEPN 2020)*, ki cilj povzema po uredbi (EU) 2018/841²¹. Poleg tega je treba zagotoviti, da v obdobju 2026–2029 vsota razlik med izpusti in odvzemi toplogrednih plinov na ozemlju Slovenije in v vseh kategorijah poročanja zemljišč, ter povprečno vrednostjo podatkov iz evidenc izpustov toplogrednih plinov za leta 2021, 2022 in 2023 ne bo presegala proračuna za to obdobje, kot to izhaja iz uredbe (EU) 2023/839²². Cilj Slovenije za leto 2030 v skladu z *NEPN*, ki je bil sprejet leta 2024 (*NEPN 2024*), je doseči ponor v višini -146 kt CO₂ ekv.

Komentar

Neto izpusti TGP v sektorju LULUCF so leta 2023 znašali -4.291 kt CO₂ ekv. Ponori so se v letu 2023 povečali za 1,7 % glede na leto prej. V letu 2023 so k neto izpustom v sektorju največ oz. kar 97 % prispevala gozdna zemljišča, ki so največji vir ponorov. Poleg teh sta bili v tem letu vir ponorov še kategoriji travinje (-244 kt CO₂ ekv) in pridobljeni lesni proizvodi (-271 kt CO₂ ekv), medtem ko so bile ostale kategorije (njivske površine, mokrišča, naselja in druga gozdna zemljišča) vir izpustov. Pri teh kategorijah je viden trend zmanjšanja izpustov glede na leto 2005, z izjemo mokrišč, kjer so se izpusti precej povečali, predvsem na račun konverzij iz gozdnih zemljišč. Ponori na gozdnih zemljiščih so se v letu 2023 zmanjšali za 40 % glede na leto 2005. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije se je delež sanitarnega poseka od celotnega letnega poseka v obdobju 2021–2024 povečal iz 26 na 45 %.

Vrednost kazalca se je v obdobju 2013–2023 zmanjšala za slabih 19 %, kar pomeni, da so se ponori v sektorju LULUCF v zadnjem desetletju zmanjšali za skoraj petino. Razloga za to

21 Uradni list Evropske unije [L 156/1](#)

22 Uradni list Evropske unije [L 107/1](#)

sta predvsem dva, in sicer usmeritev gozdarske stroke v večanje količine možnega poseka in vpliv naravnih motenj, ki so v obdobju 2014–2018 zelo prizadele slovenske gozdove.

Metodologija

Cilji povzeti po:

- Cilji za obdobje do leta 2030 za sektor LULUCF so povzeti po [Celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije iz leta 2020 \(NEPN 2020\)](#) in [Posodobljenem celovitem nacionalnem energetske in podnebnem načrtu Republike Slovenije iz leta 2024 \(NEPN 2024\)](#) ter so skladni s cilji, ki izhajajo iz uredb EU.

Podatki za Slovenijo

Metodologija zbiranja podatkov:

Podatki se zbirajo v okviru javnega pooblastila ARSO za izvajanje monitoringa ponorov in izpustov toplogrednih plinov zaradi rabe tal, spremembe rabe tal in gozdarstva v skladu s smernicami IPCC iz let 2006 in 2019.

Metodologija obdelave podatkov:

Kazalec neto izpusti TGP v sektorju LULUCF (kt CO₂ ekv) vključuje vse odvzeme po ponorih in izpuste po virih, ki nastanejo zaradi rabe zemljišč, spremembe rabe zemljišč in gozdarstva. Za izračun kazalca, ki se ga spremlja na letni ravni, so potrebni naslednji podatki:

- izpusti in odvzemi CO₂ zaradi rabe zemljišč in sprememb rabe zemljišč,
- izpusti in odvzemi CO₂ za pridobljene lesne proizvode,
- neposredni izpusti N₂O zaradi osuševanja oz. drenaže tal,
- neposredni in posredni izpusti N₂O zaradi mineralizacije dušika,
- izpusti CO₂, N₂O in CH₄ zaradi gorenja biomase.

Neto izpusti TGP v sektorju LULUCF se izračunajo kot seštevek vseh ponorov in izpustov TGP v sektorju in so izraženi v kilotonah CO₂ ekvivalenta. Za izračun izpustov in ponorov CO₂ po glavnih kategorijah zemljišč (gozdna zemljišča, njivske površine, travinje, mokrišča, naselja, ostala zemljišča) so potrebni podatki o rabi zemljišč in spremembah rabe zemljišč (površine) in podatki o spremembah zaloge ogljika po petih skladiščih ogljika. To so: nadzemna in podzemna živa biomasa, odmrli les, opad in organski ogljik v tleh, na podlagi katerih se izračunajo emisijski faktorji. Če poenostavimo, se izpusti in ponori CO₂ za zemljiške kategorije izračunajo kot zmnožek površin in emisijskih faktorjev. Za ključne kategorije so potrebni podatki, ki so specifični za državo, medtem ko se za manj pomembne kategorije uporabljajo privzeti emisijski faktorji v skladu z vrednostmi, ki so navedene v smernicah IPCC. Za izračun neposrednih izpustov N₂O, ki so posledica osuševanja oz. drenaže tal, so potrebni podatki o organskih tleh (histosoli). Neposredni in posredni izpusti N₂O zaradi mineralizacije dušika, se izračunajo na podlagi sprememb rabe zemljišč, in sicer le v primerih, kjer je rezultat spremembe zaloge organskega ogljika v tleh negativen (tj. izguba organske snovi). Za izračun izpustov CO₂, N₂O in CH₄, ki nastanejo zaradi gorenja biomase, so potrebni podatki o opožarjeni površini, vrsti požara in zalogah ogljika na tej površini, pri čemer se uporabljajo emisijski faktorji v skladu s privzetimi vrednostmi IPCC.

Podatkovni viri

Podatkovni niz	Enota	Vir	Obdobje uporabljenih podatkov	Razpoložljivost podatka	Frekvenca osveževanja podatkov	Datum zajema podatkov	Mednarodna primerljivost podatkovnega niza
Neto izpusti TGP	kt CO ₂ ekv	UNFCCC (https://unfccc.int/sites/default/files/resource/svn-2023-crf-12apr23-AR5.zip)	2005, 2010–2023	marca za predpreteklo leto	enkrat letno	22. 5. 2025	da

Opredelitev kazalca:

Relevantnost kazalca: 1

Točnost uporabljenih podatkov: 1

Časovna primerljivost: 1

Prostorska primerljivost: /

Drugi viri in literatura: /

Povezani kazalci: /

Datum zadnje osvežitve kazalca: 23. 5. 2025

Avtor: Boštjan Mali, GIS, pripravil v sklopu naloge *Strokovne podlage za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja podnebnih ciljev in ciljev varstva zraka za MOPE*

1.3 [PO38_INDUSTRIJA] Izpusti TGP v industriji

KLJUČNO SPOROČILO

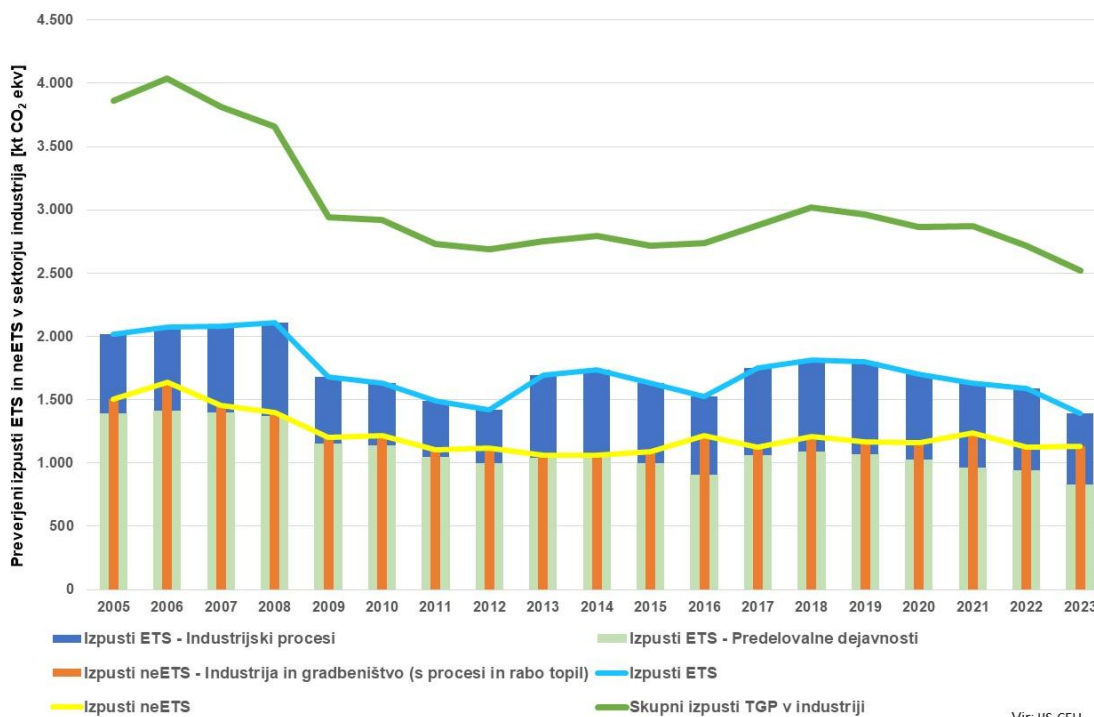

Izpusti TGP v industriji so se leta 2023 v primerjavi z letom prej znižali za 7,1 %. Od leta 2019 dalje je v tem sektorju možno opaziti trend zmanjševanja izpustov TGP, predvsem zaradi zmanjševanja v ETS podsektorju sektorja industrija. Izpusti iz tega podsektorja so se leta 2023 znižali že peto leto zapored in so bili 12,5 % nižji kot leto prej. Izpusti TGP v neETS podsektorju sektorja industrija pa so se leta 2023 v primerjavi z letom prej le neznatno povečali. Delež izpustov TGP iz podsektorja ETS v sektorju industrija je bil leta 2023 55,1-odstoten, delež neETS izpustov pa 44,9-odstoten.

KEY MESSAGE

GHG emissions in industry decreased by 7,1% in 2023 compared to the previous year. Since 2019, a trend of decreasing GHG emissions has been observed in this sector, mainly due to the reduction of GHG emissions in the ETS subsector of the industry sector.

GHG emissions in the ETS subsector of industry sector decreased for the fifth year in a row and were 12,5% lower than the previous year. GHG emissions in the non-ETS subsector of the industry sector increased only slightly in 2021 compared to the previous year. In 2023, the share of emissions from the ETS subsector was 55,1% of all emissions in industry sector, and the share of non-ETS emissions was 44,9%.

Slika 18: Izpusti EU-ETS in neETS v sektorju industrija, razdeljeni na predelovalne dejavnosti in industrijske procese, v obdobju 2005–2023 (Vir: IJS-CEU)
EU-ETS and non-ETS emissions in the industry sector divided into manufacturing activities and industrial processes in the period 2005–2023 (Source:JSI-EEC)

Položaj v DPSIR

Obremenitve

Trend

Definicija

Kazalec izpusti TGP v industriji omogoča spremljanje doseganja nacionalnega cilja do leta 2030 glede zmanjšanja izpustov TGP v industriji. V kazalcu obravnavamo in primerjamo izpuste TGP v industriji, ki so vključeni v shemo trgovanja z izpusti TGP (ETS), in tiste, ki v to shemo niso vključeni (neETS). Izpusti TGP v industriji zajemajo izpuste iz samega proizvodnega procesa (t. i. procesni izpusti) (CRF 2.) in izpuste, ki so posledica rabe goriv (CRF 1.A.2).

Cilj(i)

Slovenija je po Uredbi (EU) 2018/842 o zavezujočem letnem zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 dolžna do leta 2030 izpuste neETS (tudi t.i. ESR) zmanjšati za 15 % v primerjavi z izpusti v letu 2005. V *Celovitem nacionalnem energetske in podnebne načrtu iz leta 2020 (NEPN 2020)* je cilj vsaj 20-odstotno znižanje izpustov neETS glede na leto 2005, kar bo zagotovljeno ob doseganju sektorskih ciljev. Sektorski cilj za industrijo je 43-odstotno znižanje in se nanaša na izpuste iz virov, ki niso vključeni v shemo EU-ETS.

V skladu z *NEPN*, ki je bil sprejet leta 2024 (*NEPN 2024*), in Uredbo (EU) 2023/857 mora Slovenija izpuste neETS do leta 2030 zmanjšati za vsaj 28 % glede na leto 2005, pri čemer je sektorski cilj za industrijo neETS 40-odstotno znižanje.

Za izpuste TGP, ki so vključeni v shemo ETS, Slovenija nima zastavljenih ciljev, določeni so samo na ravni celotne EU.

Komentar

Skupni izpusti TGP iz zgorevanja goriv v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu ter iz industrijskih procesov so leta 2023 znašali 2.522 kt CO₂ ekv. V obdobju 2005–2023 so se zmanjšali za 34,7 %, pri čemer so se izpusti iz zgorevanja goriv zmanjšali za 38,5 %, procesni izpusti pa za 27,9 %. Leta 2023 so procesni izpusti v skupnih izpustih sektorja industrija predstavljali 39,9 %. Zmanjšanje izpustov TGP je posledica različnih dejavnikov, predvsem okoljskih obvez, uveljavljanja dajatve na izpuste ogljikovega dioksida in trgovanja z izpusti ter izvajanja ukrepov učinkovite rabe energije, večje rabe obnovljivih virov, izboljšav industrijskih proizvodnih procesov ter prestrukturiranja v okviru posameznih panog in celotne industrije.

Izpusti TGP v sektorju industrija, ki so vključeni v shemo ETS, so se leta 2023 zmanjšali peto leto zapored in so bili 12,5 % nižji kot leto prej. V primerjavi z letom 2005 so bili nižji za 69,0 %. Trend zmanjševanja je bil po letih povečevanja znova zaznan leta 2019. Industrija

(industrija in gradbeništvo; energetska raba goriv in industrijski procesi) je predstavljala 30,4 % vseh izpustov iz ETS sektorjev, preostali del pripisujemo transformacijam, vključno z ubežnimi izpusti.

Izpusti TGP v sektorju industrija (industrija in gradbeništvo; energetska raba goriv in industrijski procesi), ki niso vključeni v shemo ETS (izpusti neETS), so se leta 2023 glede na leto prej neznatno povečali in so bili v primerjavi z letom 2005 manjši za 25 %. V skladu z NEPN 2020 bi morale biti zmanjšanje 31-odstotno, v skladu z NEPN 2024 pa 29-odstotno. Industrija neETS je leta 2023 prispevala 11,1 % vseh neETS izpustov.

Metodologija

Cilji povzeti po:

Cilji za obdobje 2021–2030 so za izpuste neETS povzeti po Uredbi (EU) 2018/842 o zavezujočem letnem zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov v državah članicah v obdobju od 2021 do 2030 ter [Celovitem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu Republike Slovenije iz leta 2020 \(NEPN 2020\)](#) oz. po Uredbi (EU) 2023/857 o spremembi Uredbe (EU) 2018/842 o zavezujočem letnem zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 ter [Posodobljenem celovitem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu Republike Slovenije iz leta 2024 \(NEPN 2024\)](#).

Za izpuste TGP v industriji, ki so vključeni v shemo ETS, Slovenija nima zastavljenih ciljev, določeni so samo na ravni celotne EU.

Podatki za Slovenijo

Metodologija zbiranja podatkov:

Za izračun izpustov neETS so potrebni podatki o izpustih iz uradnih evidenc za poročanje UNFCCC in EU, ter preverjeni izpusti virov ETS.

Metodologija obdelave podatkov:

Izpusti neETS se izračunajo kot razlika med celotnimi izpusti na ravni države in izpusti ETS zavezancev brez izpustov iz domačega letalstva. Prikaz sektorjev v kazalcu je nekoliko drugačen od sektorjev CRF v uradnih evidencah, in sicer so pod industrijo združeni izpusti CRF sektorjev 1.A.2 Zgorevanje goriv v industriji, 2. Industrijski procesi in 3. Raba topil in drugih izdelkov.

Podatki od leta 2021 dalje so izračunani z uporabo novih GWP vrednosti (AR5). Izpusti TGP iz sektorja ETS se za obdobje 2005–2013 ne preračunavajo po novi metodologiji, saj gre izključno za izpuste ogljikovega dioksida, se pa upoštevajo spremembe obsega ETS.

Podatkovni viri

Podatkovni niz	Enota	Vir	Obdobje uporabljenih podatkov	Razpoložljivost podatka	Frekvenca osveževanja podatkov	Datum zajema podatkov	Mednarodna primerljivost podatkovnega niza
Evidence izpustov, poročane UNFCCC in Evropski komisiji	kt CO ₂ ekv	ARSO ²³	2005–2023	prva verzija podatka: 15. januarja za predpreteklo leto; končna verzija: 15. marca	enkrat letno	27. 3. 2025	/
Preverjeni izpusti ETS	kt CO ₂	ARSO (preko spletne pošte)	2005–2023	maja za preteklo leto	enkrat letno	27. 3. 2025	/

Opredelitev kazalca:

Relevantnost kazalca: 1

Točnost uporabljenih podatkov: 1

Časovna primerljivost: 1

Prostorska primerljivost: /

Drugi viri in literatura: /

Povezani kazalci:

- [\[PB03\] Izpusti toplogrednih plinov](#)
- [\[PO01\] Letni izpusti TGP po Uredbi \(EU\) 2018/842](#)
- [\[PO27\] Letni izpusti TGP iz ETS](#)

Datum zadnje osvežitve kazalca: 17. 5. 2025

Avtor: Marko Đorić, IJS-CEU, pripravil v sklopu naloge *Strokovne podlage za izpolnitev nacionalnih, evropskih in mednarodnih obveznosti poročanja ter pripravo stališča s področja podnebnih ciljev in ciljev varstva zraka za MOPE*

23 https://cdr.eionet.europa.eu/si/eu/mmr/art07_inventory/ghg_inventory/